

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Carstensen, Wm.; af Wm. Carstensen.

Mellem franske Kammerater :

Ungdomserindringer

Kjøbenhavn : Ernst Bojesens Kunstforlag, 1894

[4], 321 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

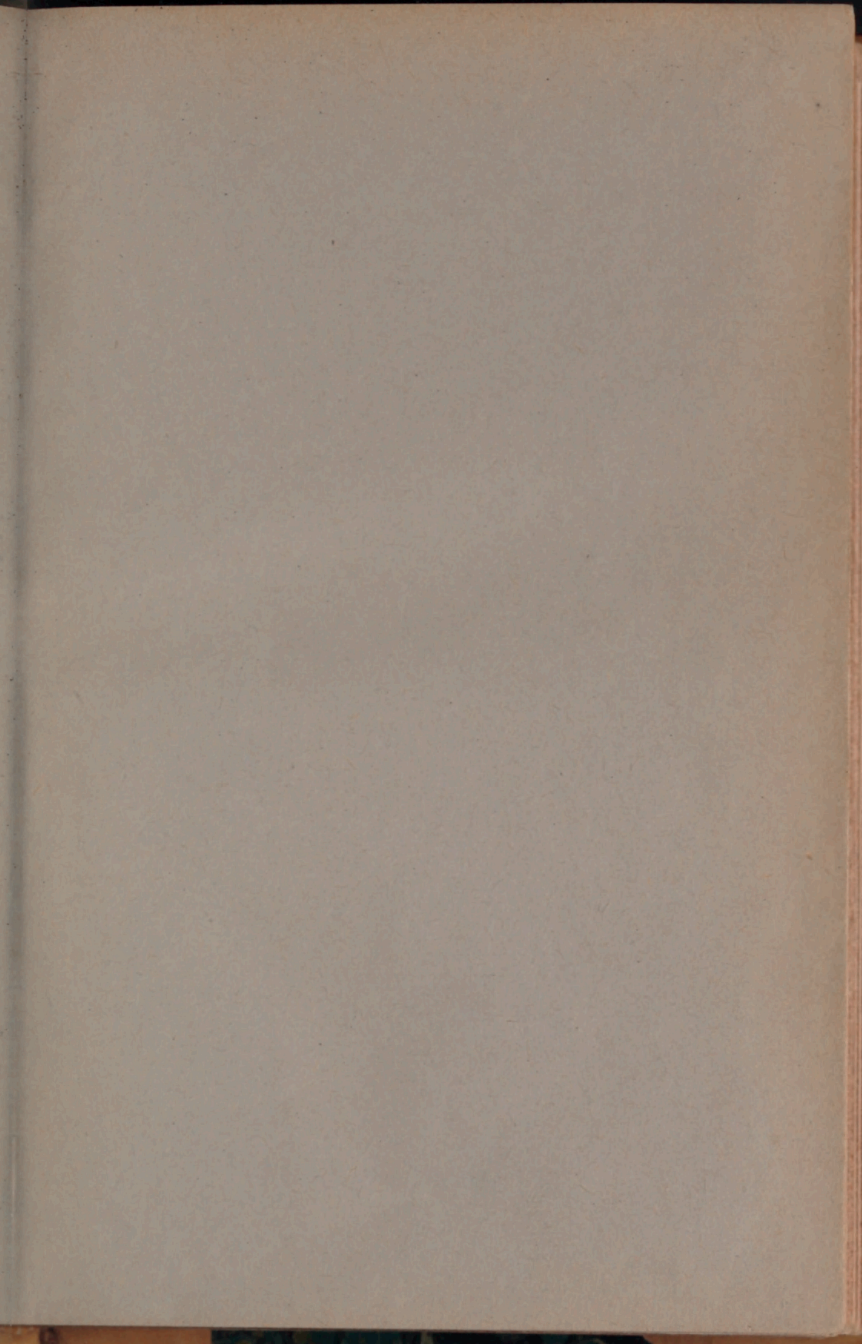
43.-7-8°

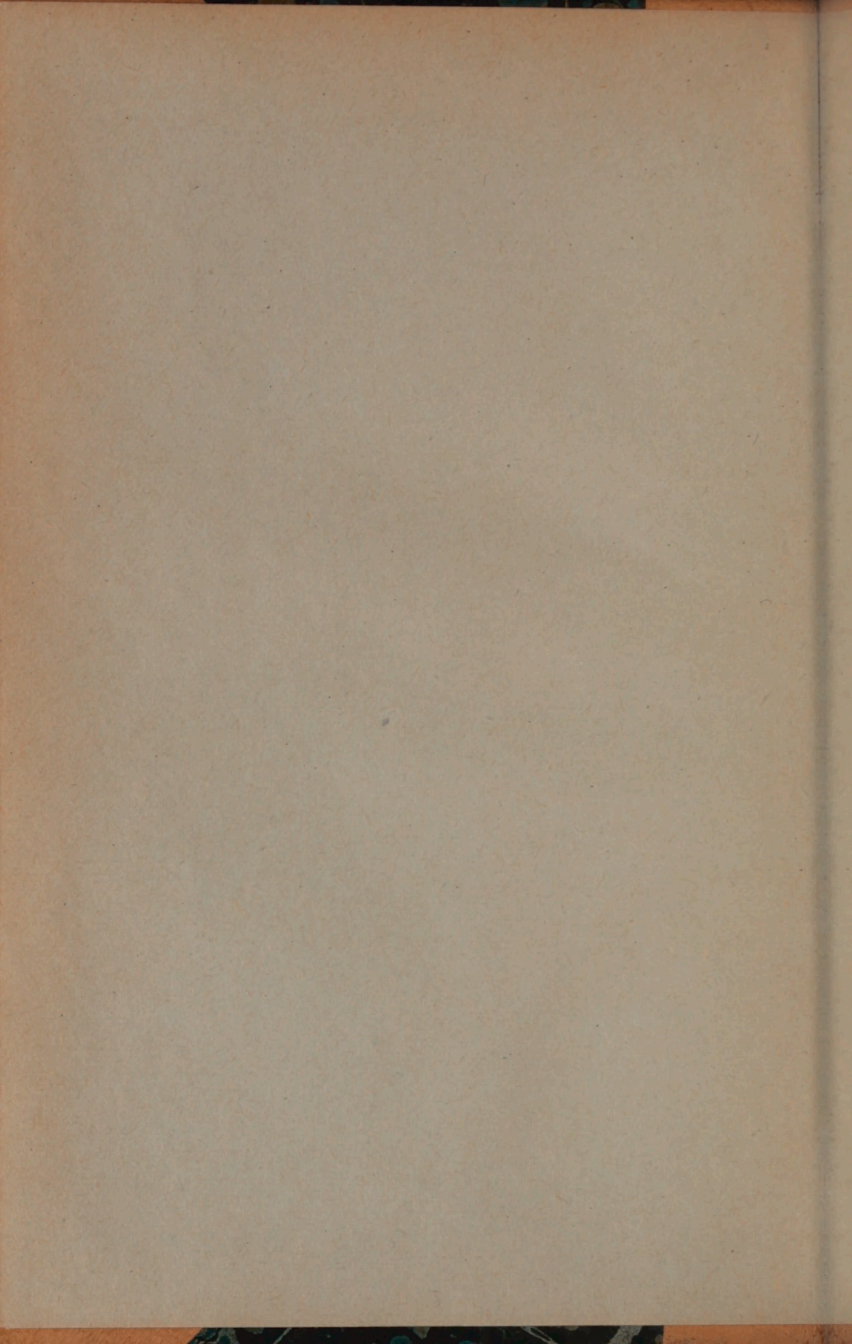
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

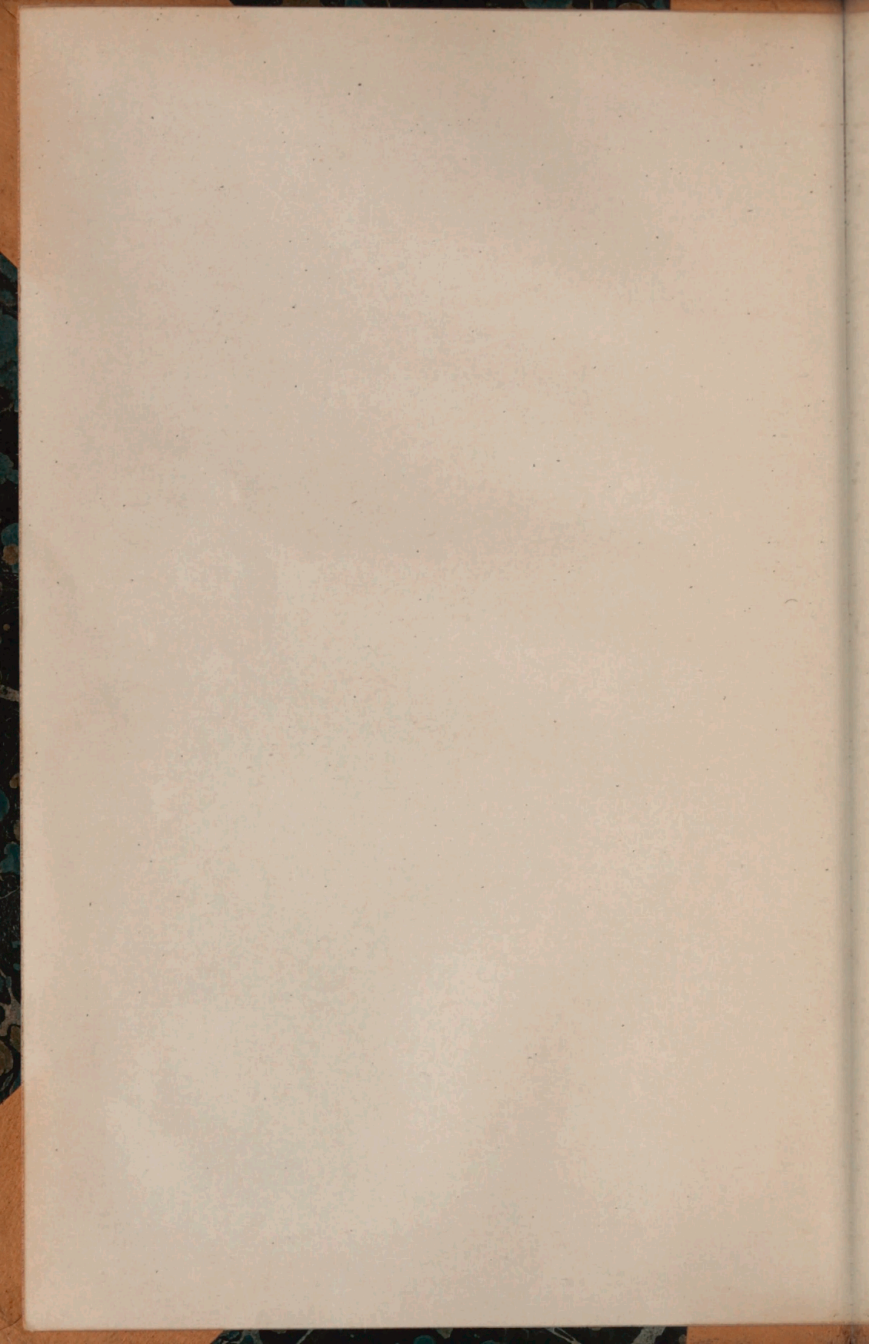
130020351153

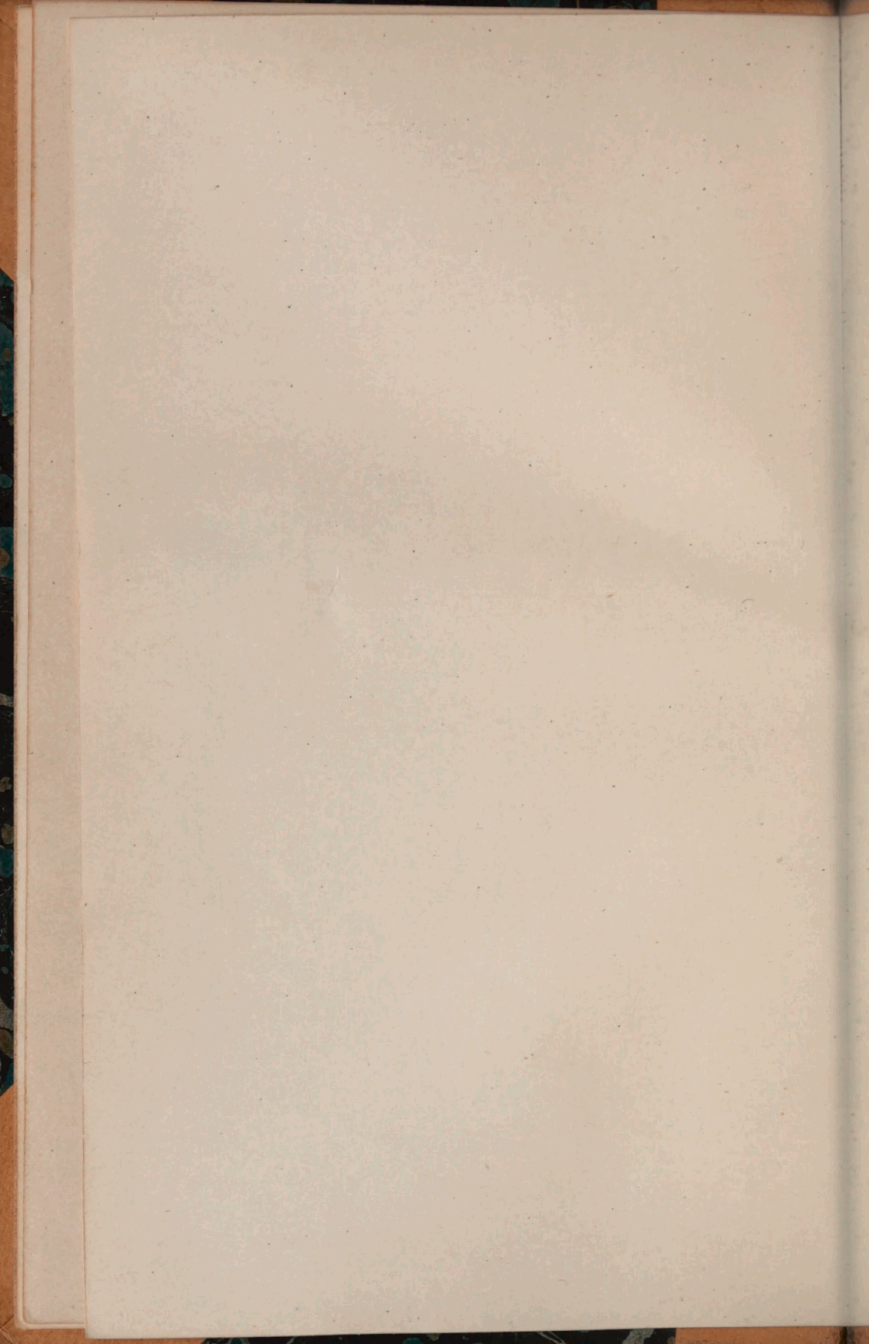
MELLEM FRANSKE KAMMERATER.

W. CARSTENSEN
MELLEM FRANSKE
KAMMERATER

MELLEM
FRANSKE KAMMERATER.

UNGDOMSERINDRINGER

AF

WM. CARSTENSEN.

KJØBENHAVN.

ERNST BOJESENS KUNSTFORLAG.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

1894.

Indhold.

	Side
Hvorledes jeg kom i fransk Tjeneste	1
Paa Vei til Toulon.....	7
Til Tjeneste i Eskadren.....	17
Mine Kaldsfæller	29
Udenbords Tjeneste	44
En Skuffelse for Eskadren.....	67
Et og Andet fra Sommertogtet	73
Schousboé. Interprete Principal	87
Præsidentens Besøg i Toulon.....	95
Farvel til Toulon.....	101
Afslutning paa Eskadrelivet.....	117
Skandinaverne adsplittes.....	129
»Eurydice«	135
I Søen.....	139
Over Atlanterhavet.....	149
I Rio Janeiro*	160
Det disciplinaire Forhold... ..	174
Rundt om Cap Horn.....	183
Valparaiso	187
Et spændende Øieblik	209
En Mineby*	217

	Side
Krimkrigen nærmer sig	230
Nuka Hiva*	239
Indledning til Kampen*	255
Angrebet paa Petropavlovsk*	263
Paa Søen.....	283
San-Francisco*	286
En uægte Amerikaner	310
Et Besøg hos Pomaré*	314
Afgang fra »Eurydice«	320

* I de med Stjerne mærkede Afsnit har Emnet tidligere været benyttet.
 Forf.

Hvorledes jeg kom i fransk Tjeneste.

Henvend halvtredie Aar, før jeg drog i fremmed Tjeneste, blev Veien til dette nye Afsnit i mit Liv aabnet for mig ved en Samtale, som jeg dengang ikke tillagde nogen Betydning, da den forekom mig ganske tilfældig.

Under Krigen i 1849 laae jeg nemlig paa Blokade i Swinemünde-Bugten med Corvetten »Flora«, som førtes af Capitain *C. van Dockum*, under hvem jeg havde været Cadetunderofficeer og desuden det foregaaende Aar gjort mit første Togt som Officeer. Vor Chef, der spiste til Middag sammen med Officererne i deres Messe, fulgtes daglig efter Bordet op med dem i det lille Lukaf paa Agterdækket, som kaldes Ruffet, og her blev der i Almindelighed ved Kaffen og Cigaren ført en livlig Samtale, som krydredes af Capitainens morsomme Fortællinger fra hans

mange Reiser. — En Dag da jeg tilfældigviis sad alene med ham og Næstcommanderende, sagde pludselig *van Dockum* til mig: »Siig mig, hvad har De tænkt paa at tage Dem for, naar Krigen engang faaer Ende? . . . Har De isinde at studere?« — Ved at »studere« forstod man i de Tider i Marinen at gennemgaae et privat Cursus, der gav Adgang til technisk Virksomhed ved Orlogsværftet. Jeg svarede, at jeg følte mig mest tiltrukken af den reent praktiske Virksomhed som Søofficeer, at jeg vel kunde indsee, at det vilde blive sparsomt med Udcommandoerne efter Krigen; men at jeg havde tænkt mig, at der mulig kunde aabnes Adgang for yngre Officerer til ligesom i tidligere Tider at komme i fransk Tjeneste. Capitainen saae smilende hen for sig og sagde lidt efter: »Ja, de Aar, jeg tilbragte i fransk Tjeneste, høre til de interessante i mit Liv . . . Ja, ja! Hvem veed? — Det kunde maaskee lykkes for Dem.«

Mod Slutningen af det paafølgende Aar blev *van Dockum* Marineminister. Jeg havde været med det ham i Løbet af Sommeren underlagte Dampskib »Geiser«, og saavel da som efter min Hjemkomst i Midten af 1851 havde jeg flere Gange talt med ham, uden at han med et eneste Ord havde berørt mine Yttringer om

fremmed Tjeneste. En Kammerat af mig, nuværende Kammerherre Capitain *St. A. Bille*, var imidlertid i Løbet af Foraaret ved Hjælp af sin Faders Forbindelser i Frankrig kommen i fransk Tjeneste, og henimod Efteraaret udbredte det Rygte sig, at Marineministeren havde tilbudt en lidt ældre og en lidt yngre Kammerat af mig at forsøge paa at skaffe dem Adgang til den samme Virksomhed. Det fortaltes endvidere, at Ministeren i sit Andragende til den franske Regjering havde søgt om Plads til tre Officerer, og dette gav Anledning til, at den yngre Deel af Marinen fik travlt med at speculere over, hvem den Tredie kunde være. Mine Nærmeste opfordrede mig til at søge om den tredie Plads; men hertil svarede jeg, at Ministeren selv havde valgt mine to Kammerater, og at han altsaa sikkert selv vilde træffe Valget af den tredie; — hvis han havde en god Hukommelse, maatte han desuden kunne mindes, at jeg, der havde faret saa meget med ham, havde Lyst til at søge Uddannelse blandt Fremmede.

En Eftermiddag henimod Slutningen af Aaret fik jeg igjennem Ministerens Adjudant en Anmodning om at møde hos Ministeren i hans Hjem den næste Dags Middag. »Mon det skulde være fransk Tjeneste?» tænkte jeg strax og løb

hen til den yngste af mine to nysnævnte Kammerater. Da jeg kom ind til ham, spræng han mig paa sin livlige og freidige Maade imøde og udbrød: »Hvad! Skal Du med? . . . Har Du faaet Tilsigelse til at møde hos Ministeren imorgen Middag?« — Dermed var Sagen altsaa afgjort: Capitain *van Dockum* havde husket Samtalen ombord i »Flora«.

Da vi næste Dag traadte samlede ind til Ministeren, modtog han os med nogle Ord om, at det glædede ham, at han havde skaffet os den Virksomhed, som han havde talt med os om. Disse Ord blev af en velvillig Kammerat udlagte som et Beviis paa, at jeg underhaanden havde manøvreret mig til en af Pladserne. Hvor let kan man ikke blive Offer for, hvad *Tscher-ning* saa betegnende har kaldt »Mistænknsomhedens Opfindsomhed«?

Jeg har dvælet lidt omstændelig ved denne Indledning til min franske Tjeneste, fordi det ved denne som ved saa mange andre Leiligheder i mit Liv har været lykkelige Tilfældigheder, som have skaffet mig Virksomhed eller baaret mig frem.

Der syntes forøvrigt ikke at herske nogen stor Misundelse hos vore Standsfæller over den Begunstigelse, som var viist os. Det var en

Snees Aar, siden nogen dansk Officeer havde været i fremmed Tjeneste; i disse tyve Aar havde de, som følte Trang til en større Virksomhed end den, de kunde faae igjennem de i Reglen sparsomme Udcommandoer, søgt Øvelse ved at fare til Koffardies, hvor de ikke sjeldent fik Skib at føre, og Farten med Handelsskibe blev da af Mange betragtet som den bedste Uddannelsesskole for yngre Officerer. Jeg mindes om denne Opfattelse ved nogle Ord, jeg kort før min Afreise vexlede med en senere afdød Kammerat, der med Rette ansaaes for en meget dygtig praktisk Officeer. Han standsede mig paa Gaden med den Yttring: »Hvad i al Verden vil Du i fransk Tjeneste?«

»Jeg vil see at lære Noget«, svarede jeg.

»Franskmændene kan ikke lære Dig noget«, sagde han afvisende. »Vi Danske staaer langt over dem som Søfolk«.

»Men vi har ikke en permanent Eskadre, der tæller flere større Skibe, end den danske Flaade eier, og vi har heller ikke de aarlange Togter til fjerne Farvande. Der er kort sagt en rig Leilighed til at see de forskjellige Sider af Orlogstjenesten og tilmed en bestemt Udsigt til i flere Aar uafbrudt at fare tilsøes . . .«

»Det gjælder Altsammen til Wandsbeck, naar

man farer med Mennesker, der ikke er Søfolk!« afbrød han ivrig . . . »Koffardifarten Du, Koffardifarten! det er den bedste Skole for alle unge Officerer.«

»Saa maa jeg lade mig nøie med den næstbedste, og Du faaer trøste Dig med, at man ogsaa kan lære Et og Andet ved at see Folk bære sig usømandsagtigt ad«, svarede jeg leende og bød Farvel.

Paa Vei til Toulon.

Ad Datidens Postroute, Kjøbenhavn—Kiel, vare vi ankomne til Hamborg den 2den December. Næste Dag indløb Budskabet om Statscoupet i Frankrig: *Louis Napoleon* havde »sprængt« Nationalforsamlingen ved at lade dens Bygning besætte af Militair, han havde fængslet de farligste af sine Modstandere og forberedte en Folkeafstemning, der skulde vælge ham til tiaarig Præsident. Det hed sig, at der stod en heftig Kamp i Parises Gader, og at Forholdene i det Hele vare høist usikre. Vi blev imidlertid meget hurtigt enige om, at, jo nærmere vi vare Frankrig, desto paalideligere Besked kunde vi faae om Forholdene, og bestemte derfor at reise videre næste Morgen, foreløbig til Brüssel. Ved Ankomsten dertil meddeelte den danske Gesandt os, at Modstanden var overvunden i Paris, og

at vi altsaa godt kunde fortsætte vor Reise. Toget til Paris skulde først afgaae et Par Timer efter vor Ankomst, og vi benyttede Tiden til at søge ind i et overfor Banegaarden liggende Hotel, hvor der var *table. d'hôte* for de Reisende og for endeel Stamgjæster. Vi havde ikke siddet ret længe ved Middagsbordet, før nysgjerrige Blikke blev rettede imod os, vel nærmest som Følge af det sære, ukjendte Sprog, vi talte sammen, men vel ogsaa paa Grund af det livsglade og kjække Udtryk, der med en smittende Freidighed lyste ud af Ansigtet paa vor lyslokkede yngste Kammerat. En høi, mager Herre med langt Haar strøget bag Ørene og en broderet Kalot paa Hovedet lod til at præsidere ved Bordet. Han forhørte sig hos Opvarteren og fik at vide, at vi vilde reise videre. Saa udspurgte han os, og, da vi fortalte ham, at man havde sagt ham rigtig Besked, og at vi vare paa Vei til Paris for at gaae i fransk Tjeneste, gav han sig til med levende Farver at skildre os alle Revolutionens Rædsler, som han kjendte af egen Erfaring, og bad hele Selskabet om at støtte ham i hans Opfordring til os om foreløbig ikke at drage videre. Vi svarede, at vi vidste fra bedste Kilde, at Roligheden var gjenoprettet i Frankrig, at Regjeringen var den

samme, som havde aabnet os Adgang til den franske Marine, og at vi altsaa som Militaire maatte betragte det som vor Pligt at melde os i Paris snarest muligt. Da reiste Manden sig op og holdt den nydeligste Tale, som sluttede med en Opfordring til Alle ved Bordet om at ønske »de unge Sønner af det tappre lille Folk, som hele Europa havde beundret«, en lykkelig Reise. — I vor ungdomsglade Stemning ved Tanken om, at vi nu drog Maalet imøde, forekom det os næsten, som om Manden var noget exalteret; men senere har jeg ofte tænkt paa hans milde og rolige Ansigt, der tydede paa, at han var en varmtfølende og elskværdig Personlighed.

At den Frygt, som var kommen til Orde ved Middagsbordet, var stærkt udbredt, viste sig forresten tydeligt paa Banegaarden, hvor kun en halv Snees Reisende steg ind i det store Iltog. Vi havde Coupéen for os selv og faldt snart i den dybeste Søvn, hvoraf vi først blev vakte, da Toget holdt ved den første Station i Frankrig, hvor Eftersyn skulde finde Sted. Vi steg ud for at nyde Noget og bemærkede da, at de Reisesdes Antal var ganske forsvindende, og at Folk saae urolige ud. Det hed sig, at Kampen igjen var begyndt i Parises Gader for nogle faa Timer siden. I det første Øieblik lo jeg deraf — jeg

fandt, at det kunde være ganske interessant at see lidt af en Revolution paa nært Hold. Men, efterhaanden som vi kjørte videre, fik jeg et ganske andet Syn paa Sagen. Hvis der virkelig igjen blev kjæmpet, og Regjeringspartiet bukkede under — hvad blev der saa af vor »Gaaen i fransk Tjeneste«? Vi maatte naturligviis vende om og komme hjem igjen for at modtages med »deeltagende« Bemærkninger af venligsindede Kammerater. Det var derfor ikke i det mest glimrende Humør, at jeg nærmede mig Paris; men da Toget holdt ved Stationen, var der Intet at spore undtagen en næsten trykkende Tomhed og Taushed. Dragerne, hvoraf der var Overflod i Forhold til de faa Reisende, vare vel klædte i blaa Kittel og rød Hue, altsaa som de dengang saa meget omtalte Blusemænd, der betragtedes som Kjærnetropperne i enhver Opstand; men her vare de villige og elskværdige, hjalp os i en Fart til vort Tøi og gav os Anviisning paa den Omnibus, vi skulde benytte. Da vi rullede igjennem Forstaden og Byen til vort Hotel i »rue Rivoli«, var enhver Tvivl forsvunden: de tomme Gader med Skildvagter paa næsten hvert Hjørne og de hyppige Patrouiller meldte klart og tydeligt, at Statscoupet havde seiret, og at Byen var i Beleiringstilstand.

Men, skjøndt Regjeringspartiet havde beholdt Magten, var der naturligviis kommet lidt Forstyrrelse ind i den regelmæssige Forretningsgang, hvilket medførte, at der hengik et Par Uger, før vi kunde faae Ordre til at indtræde i Tjenesten og melde os i Middelhavets Flaadestation, Toulon.

Kun Erindringen om en enkelt Aften under dette vort Ophold i Paris skal jeg her omtale. Nogle faa Dage efter vor Ankomst gav *Napoleon* sit første Aftenselskab, eller rettere sin første »Modtagelse« efter Statscoupet, og den danske Minister, Greve *Moltke*, benyttede denne Leilighed til at forestille os for Præsidenten. Der indfandt sig naturligviis mange Gratulanter: Officerer af alle Grader og Regimenter, Embedsmænd og Geistlige, ja, selv Deputerede af Oppositionen i den opløste Nationalforsamling. *Louis Napoleon* tog imod sine Gjæster i et mindre Værelse, hvorfra der var Adgang til to store Sale. Han var civilklædt, og der var Intet i hans Væsen og Fremtræden, der kunde tyde paa, at han havde vundet en stor politisk Seier og gjort det første afgjørende Skridt til at blive Keiser. Rank, men rolig og næsten beskeden, hilste han paa Enhver, og, naar han vexlede nogle Ord med de Besøgende, viste der sig et

let, men ganske tiltalende Smiil paa hans noget ubevægelige Ansigt. Han var middelhøi af Væxt, med en bredskuldret og velformet Overkrop; men hans Been vare uforholdsmæssigt korte, og derfor tog han sig langt bedre ud til Hest end til Fods. Hans Ansigtstræk kjendes vel af de Fleste: man har af Portrætterne seet det svære, sorte og tilspidsede Overskjæg, som næsten ganske dækkede Munden, det ligeledes tilspidsede Hageskjæg og den smalle Pande under det kortklippede, glatte Haar; men Tegninger gjengive ikke den guulbrune Ansigtifarve og de eienommelige lange Øine, der, halvt dækkede af tunge Øienlaag, havde et tilsløret og drømmende Udtryk. Min Tanke vendte engang tilbage til dette fraværende, svævende Blik, da en fransk Kammerat af mig et Par Aar senere nærmere omtalte ham for mig. Denne franske Søofficer havde været ombord i det Skib, som havde ført *Louis Napoleon* til Amerika efter hans mislykkede Forsøg i Strassburg paa at opkaste sig til Keiser ved Hærens Hjælp. *Napoleon* levede paa denne lange Tur sammen med Officererne i deres Messe. Han var stiltfærdig, høflig og ikke meget talende. Naar Officererne berørte hans mislykkede Forsøg, svarede han altid med den største Ro, at han havde taget Feil af det rette Tids-

punkt: »Tiden er endnu ikke moden«, sagde han, »og, hvornaar den bliver det, veed jeg endnu ikke; men, at der kommer en Dag, som gjør mig til de Franskes Keiser, det er lige saa sikkert, som at jeg nu er paa Veien til Amerika«. — »Er De virkelig saa fuldstændig overbeviist derom?« blev der en Dag spurgt. »Det er der ikke den fjerneste Tvivl om — det staar skrevet i Stjernerne!« svarede han med stille Alvor. — Fortælleren fremhævede bestandig det sjeldne Herredømme, *Louis Napoleon* havde over sit Ansigtsudtryk.

Da vi blev forestillede for Præsidenten, spurgte han os med en blød Stemme om, hvor længe vi havde faret tilsøes, og, da vi alle Tre havde været i næsten uophørlig Virksomhed under Krigen og desuden seet os endeel om som Cadetter, vare vi jo temmelig bereiste, medens vi som Nordboer saae forholdsviis meget unge ud. Han syntes at blive forundret og yttrede med sit venlige Smil: *Vous êtes donc de véritables loups de mer, messieurs!* — »De Herrer ere altsaa nogle ægte Ulke!« — Hermed var Præsentationen forbi. Vi gik derefter ind i Sideværelserne, hvor vi, da vi vare i dansk Uniform, blev meget ivrigt mønstrede af de nysgjerrige Franskmænd. Et Par Landofficerer maatte

have deres Videbegjærlighed tilfredsstillet: de forestillede sig for os, vi gjorde Gjængjæld, Flere sluttede sig til dem, og Enden blev, at de tog os med over i en nærliggende Café for at drikke et »kammeratligt« Glas med os. Jeg fandt dem noget høittalende og støiende; men et prægtigt Humør havde de. En ung Husar-officeer med et kjækt Ydre var meget misfornøiet med Revolutionsmændene. »Tænk Dem!« sagde han til de Omstaaende, »jeg var den Nat, det gik løs, stillet i Baghold med en Deling af mine raske Husarer paa en lille Plads udfør en af de Hovedgader, hvorfra man ventede et alvorligere Angreb. En kraftig Infanteristyrke laae skjult i Husene længere nede i Gaden. Jeg skulde foretage et ødelæggende Flankeangreb, medens Infanteriet tog de fremstormende Masser i Fronten. Mine Folk brændte af Iver! men hvad skeer? De Gavtyve storme frem igjennem den næste Hovedgade! Jeg bliver narret for mit Indhug og derved snydt for Æreslegionens Kors, som jeg saa at sige havde i Haanden!«

Det var lidt seent paa Aftenen, da vi skiltes. Natten var mørk, og kun ganske faa Gaslygter vare tændte; men Veien til »*rue Rivoli*« var let at finde. Vi naaede ind under Gadens Buegange lige overfor Tuilerieshaven og gik i al

Stilhed og passiarede, da vi med Eet hørte den klirrende Lyd af »Fæld-Gevær«-Haandgrebet og Udraabet; »*Halte! Qui vive?*« — Holdt! . . . Hvem der? — Vi standsede og svarede: »Danske Officerer!« — »*Passez au large!*« — lød det nu til os; dengang forstod vi imidlertid endnu ikke rigtig det sidste militaire Udtryk, og vi begyndte at spørge os for, men blev afbrudte af et saa truende: »*Passez au large! . . . Cré-nom!* — Forkortelse af Eden: »*Sacrè-nom de Dieu*«, — at vi gjorde skyndsomst høre om og gik over paa den modsatte Side af Gaden før at gaae videre langs Gitteret udfor Haven. Vi vare dog næppe gaaede en halvhundrede Skridt, før vi atter standsedes af en fældet Bajonet og det tidligere Tilraab — ja, saa forstod vi da endelig, at vi skulde gaae langs Midten af Gaden. — Nogle faa Dage efter vare de mange Poster inddragne, og kun paa enkelte vigtige Punkter traf man en Skildvagt, som paa en mindre bydende Maade end tidligere bad Folk om at gaae udenom. Disse Skildvagter og hist og her en Patrouille var Alt, hvad der mindede om den Kamp, der faa Dage tidligere havde fundet sin blodige Afslutning. Man kunde vel mærke, at Politiet paa en stiltfærdig, men meget bestemt Maade fjernede ethvert Tilløb til Sammenstimling; men

bortseet herfra var Paris i sin sædvanlige gemyt-
lige Hverdagsdragt. Boulevarderne vrimlede af
Spadserendé, i Boulogneskoven viste de Ridende
og Kjørende sig i al deres Stads, i Theatrene
saae man det sædvanlige livlige Publikum, og i
»*Quartier latin*« gik Dandsen sin lystige Gang.
Man fik et bestemt Indtryk af, at Statscoupet af
de Allerfleste betragtedes som en Begivenhed,
man i lang Tid havde imødeseet, og som man
var glad ved at have overstaaet.

Til Tjeneste i Eskadren.

Skjøndt der var Meget, som kunde tale for, at vi begyndte vor fremmede Tjeneste med et længere Togt for først senere, naar vi vare blevne fortrolige med de franske Tjenesteforhold, at gjøre os bekjendte med Eskadrevirksomheden, maatte Tanken herom opgives, da intet Skib i de første Maaneder efter vor Ankomst til Frankrig skulde afgaae til fjernere Stationer. Vi vare derfor fra Paris blevne sendte til Toulon for at udcommanderes med Eskadren. Dennes sex Linieskibe, hvoraf de tvende hørte til Verdens største Tredækkere, tog sig prægtigt ud, da vi første Gang saae dem liggende tilankers i statelig Orden paa Toulons trygge Indrerhed, omgivne af de Dampere, som knyttedes til dem, og af endeel større og mindre Orlogsmænd.

Atter her i Toulon blev vi noget forsinkede, da der ved vor Ankomst ikke fandtes ledige

Pladser ombord i Skibene, hvor ifølge Bestemmelserne hver Officeer skulde have sit eget Lukaf; men vi fik dog vore Ordre i de første Dage af Januar 1852, og dermed adskiltes de tidligere Reisefæller for i fransk Uniform at gaae ombord i forskjellige Linieskibe.

Min Udcommando gjaldt Linieskibet »Jena« paa 90 Kanoner og med henved tusind Mands Besætning. Den Modtagelse, jeg fik af Chefen, *Taffart de St. Germain* — en spinkel lille Mand med mørke Øine i det glatragede, krumnæsede Ansigt —, da jeg meldte mig til ham, var i Tønen meget høvisk, men i Virkeligheden ikke meget opmuntrende. Han udtalte sig omtrent saaledes: »Idet jeg ønsker Dem velkommen ombord i mit Skib, er det min Pligt at sige Dem, at det ikke er efter mit Ønske, men udelukkende ifølge Eskadrechefens Befaling, at De er kommen her ombord. De maa ikke misforstaae mig: det er aldeles ikke noget personligt Hensyn, som leder mig, men derimod et Principspørgsmaal, det gjælder. Jeg ønsker uden Forbehold at kunne benytte de Officerer, der staae under min Commando; men, da De er Udlænding, og ikkun Franskmænd ifølge vore Love kunne byde over Franskmænd, bliver De et fremmed Element her ombord, som ikkun kan benyttes med visse

Hensyn og Begrændsninger, og det er det, som jeg er imod. Forøvrigt« — tilføiede han — »er det en Selvfølge, at De personlig ikke skal blive Offer for min Synsmaade: jeg skal sørge for, at De faaer et godt Lukaf, og vil lade Dem gjøre samme indenbords Tjeneste som de andre Secondlieutenanter, saasnart De melder mig, at De er fortrolig med vor Tjenestegang og vort tekniske Sprog; men udenbords Tjeneste« — hvorved forstaaes: Tjeneste udenfor Skibet, altsaa til en vis Grad selvstændigt udførte Hverv — »men udenbords Tjeneste vil jeg ikke kunne anbetroe Dem.«

Efter at jeg havde svaret ham, at jeg meget godt kunde forstaae hans Betæneligheder, og at jeg vilde gjøre mit Bedste for at udføre, hvad der paalagdes mig, sagde han paa en mindre formel Maade end før, at jeg, indtil der var indrettet et Lukaf til mig, og jeg havde meldt mig kyndig i Sømandssproget — »vort Conversationsprog taler De jo som vi selv«, tilføiede han smilende — kunde opholde mig iland eller ombord, som jeg selv fandt for godt.

I Retning af at opholde sig afvexlende ombord og iland vare de franske Officerer i Eskadren næsten altfor gunstigt stillede. Alt var indrettet paa, at de iblandt dem, som ikke havde

Vagt, inden- eller udenbords Tjeneste, kunde være iland Nat og Dag, naar undtages ved den daglige Morgen-Parade, under Exercits og større almindelige Øvelser. Naar man ikke stod for Tur til de ovennævnte daglige Tjenester, kom man paa de Dage, hvor der ikke var samlet Exercits eller Øvelse, ombord til Paraden, spiste derefter en solid Frokost med et Par varme Retter, en sød Ret, Dessert og Kaffe, røg sin Pibe eller Cigaret — Cigarer vare for kostbare til daglig Brug — og gik saa iland for først at komme tilbage til Middagen, der var langt bedre, end man kunde faae den for en rimelig Priis i Byens Restaurationer, og tilmed havde den Fordeel Intet at koste. Efter Bordet kunde man saa gaae iland igjen og blive borte til næste Morgen. Officeersfartøiet kom og gik til bestemte Tider, det ventede aldrig et Minut ved Afgangen fra Skibet eller fra Land — de, som kom for seent, maatte tye til en Færgebaad, hvoraf adskillige altid laae rede i Nærheden af Skibene og af Landgangsstedet.

Efter at have meldt mig til Chefen fremstillede jeg mig for Næstcommanderende, Capitain *Gasquet*, en høi, trivelig Mand med graaligt Haar og et godmodigt Ansigt. Med et Par høflige Ord overleverede han mig til en af Lieute-

nanterne, som indførte mig til de faa Officerer, der vare ombord; og dermed var Introductionen sluttet.

Man maa forresten ikke troe, at jeg ved denne Leilighed, skjøndt Udlænding, var overvætted mere fremmed for mine nye Skibskammerater, end mangen yngre fransk Officeer, der commanderedes til Skibene. Enhver fransk Lieutenant skulde i Løbet af et vist Antal Aar tilbringe en bestemt Tid i Eskadren, hvis Besætning af subalterne Officerer saaledes efterhaanden fornyedes, og mange af de yngre Lieutenanter, der kom ombord, traf kun een eller to Standsfæller, som de tidligere havde kjendt. Men Udlænding var og blev jeg, og som en Følge deraf havde jeg lige i Begyndelsen den Ære at blive særlig Gjenstand for Franskmændenes nysgjerrigt mønstrende Blikke.

Først den næste Dag, da jeg efter Paraden kom ned i Messen, som laae agterude paa øverste Batteri, saae jeg alle dens Medlemmer — en femten, sexten i Tallet. De vare samlede ved Frokostbordet, hvor min Plads blev mig anvist imellem en Premierlieutenant og den ældste Secondlieutenant — ikke af nogen Officeer, men af Hovmesteren. Jeg troede strax, da jeg kom ind, at der maatte være forefaldet en eller anden

Begivenhed, som havde fremkaldt en heftig Sindsbevægelse hos alle Bordgjæsterne. Rummet gjenlød af høirøstet, næsten lidenskabelig Tale fra flere Sider, iblandet korte, men energiske Afbrydelser fra andre Kanter, Øinene lynede, der gesticuleredes med Kniven i den ene Haand og Brødet i den anden, de Roligste blev revne med, Alle talte efterhaanden i Munden paa hverandre, Ingen lod Modparten tale ud, men Enhver greb det første beleilige Ord i Modbemærkningerne og kjørte videre paa det. Jeg sad med dulgt Forbauselse og tænkte: »Hvad skal dog Enden blive!« Mit Øre havde endnu ikke vænnet sig til den hurtige og heftige Tale, jeg fattede derfor ikke, hvad der i den Grad kunde sætte Sindene i Bevægelse. Da udkastede pludseligt et vittigt Hoved med skingrende Røst en morsom Bemærkning, der virkede som et Trylleslag: en rungende Latter afbrød Discussionen, der faldt sammen som hendøende Brænding, men kun for snart igjen at vækkes tillive af nye Stridsemner? — Men, hvad discuteredes der da om? Om Alt imellem Himmel og Jord, ofte om de ubetydeligste Emner — kun ikke om Politik. En politisk Bemærkning, ja blot en bestemt Antydning i politisk Retning, blev øieblikkelig afbrudt af det almindelige Udraab: »A

l'amende!« — »Der skal bødes!« — og Synderen maatte betale en Omgang finere Rødviin. Kvinden var ofte Gjenstand for varme Controverser, der hyppigt oplivedes ved morsomme Historier; men, blev Fortællingen upassende, gjænlød øieblikkelig det ubøielige: »*A l'amende!*« og sikrede saaledes Velanstændigheden.

Da jeg først var flyttet ombord, lærte jeg snart Fagsproget; men da jeg ikke vilde udsætte mig for den Beskyldning, at jeg havde overvurderet min Viden, foreslog jeg mine Messekammerater at nedsætte en Commission til at overhøre mig. Forslaget vakte almindeligt Bifald, og man viste mig endog den Opmærksomhed til Præsens for Commissionen at vælge Messens lærde Officer, en Premierlieutenant, der var udgaaet fra den polytechniske Skole. Dommerne sad rundt om Kaminilden i Messen med Piberne i Munden; men Examinationen var ikke af den Grund mindre alvorlig; den stod paa en god halv Time, og derefter erklærede Præsens med Værdighed, at jeg var: »*cránement ferré*« — frit oversat: »knusende stiv«. Dette blev i en lidt mere sømmelig Form meddeelt Chefen, og fra nu af gjorde jeg indenbords Tjeneste.

Der var ikke stort Ansvar forbundet med denne Tjeneste, da jeg som Secondlieutenant

kun var Næstcommanderende paa Vagten; men den gav en god Øvelse i Franskmændenes langtrukne, syngende Commandomaade, der staaer saa fjernt fra den korte og faste Klang, hvormed man hos os udslynger Commandoerne. Endnu ringere Ansvar havde jeg under de hyppige Øvelser med Seil og Reisning, som foretoges deels tilsøes og deels tilankers med hele Besætningen paa Dækket. Under disse havde jeg Tilsyn paa Skandsen, var altsaa en Slags Over-Underofficer; men trods det Beskedne i Virksomheden morede den mig; der var noget Fornøieligt og Oplivende i at tumle med den Mængde Mennesker paa det rummelige Dæk, at lære dem, naar de skulde lægge Kræfter til, og naar de kunde fare med Lempe, og at forhindre dem i at fare vildsomme om som en Flok skræmmede Kvæg. Her var desuden et Felt, hvor jeg tydelig følte, hvormeget vi Danske igjennem vor Uddannelse paa Cadetskibet i enkelte Retninger stod over Franskmændene, hvis Secondlieutenanter og Cadetter syntes at føle sig hævede over enhver directe Indgriben, enhver Stræben efter selv, og ikke igjennem Underofficererne, at vise Folkene tilrette. En medvirkende Aarsag til denne Opfattelse var det maaskee, at de savnede den Fortrolighed med alle Enkeltheder i

Arbejdet, som erhverves ved under Opvæksten mangfoldige Gange at have udført det.

Et lille Exempel er i denne Retning ganske betegnende: de unge Officerer og Cadetter gik alle med en Lommebog, hvori der med megen Omhu var optegnet, hvor de Hundreder af Ender — Touge —, som benyttedes til at tumle Seil og Ræer med, vare fastgjorte nede paa Dækket, og jeg kunde selvfølgelig ikke uden Forundring see dem saa jevnlige tye til Bogen. Hos os vare vi voxede op med den Overbeviisning, at man seer sig til Sligt, man læser sig det ikke til, og allerede som unge Cadetter havde vi skammet os, naar vi ikke nogle faa Dage efter Udlægningen nøie vidste, hvor hver Ende stod i Skibet. Endnu ere jo Enderne eller Tougene Livsnerverne i det store System af Master, Stænger, Ræer og Seil, som er Seilskibenes bevægende Kraft, og, kaster man en feil Ende los, eller hales der i en urigtig Ende, kan man derved ikke blot gjøre Vold paa Materiellet eller bringe Forstyrrelse i en vigtig Manøvre, men man kan ogsaa være Skyld i, at Folk knække Halsen.

Underofficererne; der under det daglige Arbejde paa Vagten ledede Folkene, vare flinke nok; men under de større Øvelser, hvor der

var saa mange Mennesker at lede, og hvor det ofte gjaldt en Kappelstrid med de andre Skibe, blev de nervøse, de savnede tildeels det Overblik, som det nøie Kjendskab til selve Manøvren giver, og de vare desuden altfor stærkt optagne af at pibe, skjælde og bande til at bruge deres Øine paa rette Maade. Man maa have været paa en fransk Orlogsmand med provençalske Underofficerer for at have Begreb om, i hvor uendelig mange Former Eder kunne udslynges, og for at kunne forstaae den Virkning, som det rullende »r« frembringer i en fransk Ed. De mange Eder og den meget høirøstede Tale vare overhovedet Skyggesiderne hos de ofte, men især i Magsveir og under Kappelstrid, meget flinke Besætninger i de franske Skibe.

Folkene, som jeg altsaa tumlede med under de større Manøvrer, opdagede meget snart, at jeg ofte sparede dem for at staae og slide i en Ende til ingen Verdens Nytte, og lagde derfor Kræfter til, naar jeg forlangte det. Underofficererne dresserede jeg til, saavidt muligt, at bruge Tegn istedetfor Ord, og, skjøndt jeg ikke bragte hverken Folk eller Underofficerer til at arbeide saa støt og stille, som man paa kort Tid kan lære danske Folk at gjøre det, glædede jeg mig dog i al Stilhed over, at jeg fra min Opdragelse

i Hjemmet havde medbragt Noget, der i en enkelt, maaskee begrændset Retning stillede mig fuldt ud paa Høide med Franskmændene. Jeg fremhæver dette, fordi jeg veed, at Enhver, der har været i fremmed Tjeneste, vil give mig Ret i, at man i sin Virksomhed uvilkaarlig paavirkes af Bevidstheden om, at man ikke bedømmes individuelt, men fuldt saa meget som et Led af et fremmed Folk.

Jeg troede i Begyndelsen, at det var en lille Privatfornøielse, jeg skaffede mig ved at bringe lidt Ro og Orden ind i Arbeidet under Manøvrerne; men en Dag kom Skibets ældste Lieutenant, som var Chefens Valgofficer — Chefen i franske Orlogsmænd havde Ret til selv at vælge en af sine Officerer — hen til mig og betroede mig, at Chefen havde udtalt sig paa en meget smigrende Maade om min Ledelse af Arbeidet paa Skandsen. Jeg kunde naturligviis ikke svare Andet end, at jeg var meget glad over Paaskjønnelsen; men jeg tilføiede, som sandt var, at min Virksomhed i dette Tilfælde udelukkende var Frugten af den Uddannelse, alle danske Officerer fik som Cadetter.

Hvad vi derimod hverken fik som Cadetter eller som Officerer i hine Tider, var den glimrende Uddannelse i praktisk Artilleri, hvorved

de franske Skibes Besætninger udmærkede sig. Senere blev der dog herhjemme bødet paa denne Mangel, og om end Opmærksomheden kan være bleven henledet paa vor Svaghed i denne Retning af den af mine Kammerater, der først kom i fransk Tjeneste, skyldes efter mit Skjøn det Omslag, der indtraadte, for en stor Deel et Besøg, som vor daværende Undertøimester, *O. de Fine Skibsted*, gjorde i det franske Artilleriskib »Uranie«, og ikke mindst den Indsigt og Dygtighed, hvormed den nuværende Commandør *Hagen* udarbeidede og gennemførte den Kanonbetjening, der gav os vor store artilleristiske Overlegenhed i Kampene ved Swinemünde og Helgoland.

Mine Kaldsfæller.

I et Land med Frankrigs Udstrækning, med dets vekslede Naturforhold og dets forskjelligartede Grændser er det en Selvfølge, at Grundtrækkene i Charakteren hos Beboerne maae frembyde mangfoldige Afskygninger og Forskjelligheder, eftersom de stamme fra den nordvestlige eller sydøstlige, den nordøstlige eller sydvestlige Deel af Landet. Indvaanerne i Bretagne og Normandiet have i mange Henseender næsten Intet tilfælles med det solbeskinnede Provences Beboere, og Befolkningen fra den landfaste Grændse afviger i saare Meget fra dens Landsmænd ved Biscayabugten. Det franske Sprog har jo ogsaa en Mængde Betegnelser, der pege hen paa de Eiendommeligheder, som tillægges de forskjellige Landstrøgs Beboere. Det hedder saaledes: stædig som en Bretagner, snedig (*mâdré*) som en Normander, opbrusende som en Pro-

vençaler, stortalende som en Gascogner o. s. v. o. s. v. — Disse Forskjelligheder mildnes eller udviskes dog mere eller mindre hos de dannede Klasser ved Opdragelsen; men hos den jævne Mand træde de i Almindelighed meget tydeligt frem.

Og alligevel er der, trods alle disse medfødte adskillende Egenheder, trods Paavirkningen af Stand, Fødsel og det dertil knyttede Livssyn, visse Opfattelser, visse Egenskaber og Særegenheder, som give Franskmændene et eget, fælles Præg, som jeg nærmere skal berøre, idet jeg dog udtrykkelig fremhæver, at mit Kjendskab til dem næsten udelukkende er bygget paa de Officerer og Folk, som jeg for over en Mennealder siden færdedes iblandt ombord i Orlogsskibene.

Det er en bekjendt Sag, at Franskmændene staae saa højt som noget Folk i Hengivenhed til deres Fædreland. De klynge sig saa fast til Hjemstavnen, at man ikke sjeldent i de Skibe, som ere paa lange Togter, træffer Folk, der ligefrem fortæres af Hjemvee. I denne bristende Evne til at rive sig løs fra Hjemmet ligger efter deres Mening Grunden til, at de som Colonister staae tilbage for de fleste andre Folkefærd, og da især for Englænderne. Det er vanskeligt for

Franskmændene at indrømme andre Nationers Overlegenhed i en hvilkenksomhelst Retning, og naar de desuagtet erkjende, at Englænderne staae over dem som Colonister, søge de deres Trøst i, at Albions Sønner, naar de udvandre, »tage Fædrelandet med sig«, skabe sig i det nye Land en fuldstændig engelsk Tilværelse og, støttende sig til denne, sætte al deres Evne og Kraft ind paa at arbeide sig frem. Franskmanden derimod betragter sin Udvandring som en Landsforviisning og lever derfor bestandig under Trykket af en urolig Higen efter snarest muligt at vende tilbage. Denne Forklaring har jeg hørt mangfoldige Gange, og meget ofte har man til Støtte for den henviist til, hvorlunde de Franskmænd, vi traf i fremmede Lande, ikke sjeldent vare Folk, som der aabenbart maatte have været Eet eller Andet iveien med i Hjemmet, hvorimod de engelske Udvandreere, vi traf, i Almindelighed vare daadkraftige Mennesker, som Lysten til at vove en Kamp med nye og ukjendte Forhold havde lokket til fremmede Lande. I den sidste Henseende maatte jeg ubetinget give dem Ret.

En tiltalende Egenskab, som var fælles for næsten alle de Officerer, jeg kom sammen med, var deres Trang til Beskjæftigelse, den Flid og Ihærdighed, hvormed de kastede sig over en

eller anden Opgave, de havde sat sig, og som undertiden laae fjernt fra deres Kald. Naar Lungerne havde faaet den tilbørlige Motion under Discussionen ved Maaltiderne, hvilede man sig under mere stilfærdige Samtaler, og derefter spredtes man, naar man var tilsøes, for hver for sig eller et Par i Compagniskab atter at tage fat paa det private Arbeide. Denne Flid virkede smittende, saa at jeg paa et længere Togt, jeg senere gjorde, syslede mere med alvorlige Bøger, end jeg havde været vant til i danske Skibe; jeg maatte tillige give Underviisning i Engelsk, ja, der var endog en sprogkyndig Læge, hvem jeg lærte Dansk, og som drev det saa vidt, at han med største Lethed oversatte *Holberg*, om hvis »Ulysses von Ithacia« han erklærede, at den stod fuldtud paa Høide med *Molière*. Til Gjengjæld forsøgte han paa at lære mig Latin.

Det er jo ved sin Flid og sin Sparsommelighed, at Frankrig er blevet istand til at klare de meget store finansielle Krav, som i Tidernes Løb have været stillede til det. Men, hvor megen Beundring man end i Erkjendelse heraf maa nære for det franske Folk, kan jeg ikke nægte, at den Form, som Sparsommeligheden ikklædte sig, dengang jeg var der, forekom mig mindre tiltalende. Selv de Officerer, som vare

ganske godt stillede, undgik som oftest enhver overflødig Udgift — der er saaledes næppe blevet budt mig fire Cigarer i de tre til fire Aar, jeg var der —, havde de Værelser iland, opfordrede de saa at sige aldrig nogen Kammerat til at besøge sig, vare de gifte, indbød de kun ganske undtagelsesviis Gjæster til deres Hjem — kort sagt, i Stort som i Smaat gjorde de Indtryk af at gaae afveien for enhversomhelst Udgift. De talte meget sjeldent om deres pecuniære Forhold; men En og Anden betroede mig dog, at han nu havde samlet saa og saa mange Francs, og at han, naar en vis Sum var naaet, vilde tage Orlov for at leve fredeligt i sin Hjemstavn, indtil Pengene slap op. De mere Letsindige anvendte de opsparede Penge til nogle Maaneders muntert Ophold i Paris; men det faldt ikke ofte Nogen ind at bruge Noget af sin Overflod i Forening med Kammeraterne paa selve Togtet. De gifte Officerer vare ubetinget de sparsommeligste: de havde kun een Tanke: at arbeide videre paa Medgiften til den eller de Døttre, de havde eller mulig kunde faae.

Medgiften! Ja, den spillede en stor Rolle i Frankrig, den var den ledende Tanke hos alle de Familier, der havde Døttre — den var det, og man har sagt mig, at den er det endnu.

Medgiften var nemlig Hovedbetingelsen for, at en ung Pige, hvor fortræffelig hun end i enhver Henseende monne være, kunde blive gift, og Medgiftens Størrelse afgjorde, om hun meer eller mindre standsmæssigt skulde træde ind i Ægteskabet. Naar Familiernes Stilling i Samfundet paa begge Sider var eensartet, betragtedes det som en Selvfølge, at en Premierlieutenant havde Ret til en meget større Medgift end en Secondlieutenant, ligesom der betaltes langt Mere for en Capitain end for end Lieutenant. Ja, endog Æreslegionens Kors spillede en ikke ringe Rolle: den decorerede Officeer kunde stille større Krav end den udecorerede, den med Officerskorset hædrede taxeredes høiere end den Officeer af samme Grad, som kun havde Ridderkorset, og, naar en Premierlieutenant havde Æreslegionens Officerskors — hvilket ikke var ganske almindeligt —, blev han i Retning af Medgift stillet lige saa høit som en Fregatcapitain, der kun havde Ridderkorset. Hvis Officeren hørte til de Adelige, var han Greve eller Marquis, ja, saa svandt Officersskabet for Navnet, og, tog han en Brud af borgerlig Herkomst, kunde han aspirere til de Medgifter, som ikkun de større Rigmænd formaaede at give deres Døttre.

I Anledning af adelig og borgerlig maa jeg

indskyde en Bemærkning: trods alle de Kampe, der dengang i over et halvt Aarhundrede havde været førte i Frankrig, ikke blot i Frihedens, men ogsaa i Lighedens Navn, hørte Franskmændene i visse Maader og særlig i Retning af Ægteskabet til de største Aristokrater paa Jorden. En Underofficer af første Classe gav kun høist modstræbende sin Datter til en Underofficer af 2den Classe, og blandt velstaaende Næringsdrivende var man meget nøieseende i Valget af Svigersønner. I alle Samfundslag sporedes en bestandig Higen efter at hæve sig over sine Omgivelser og en vis Sky for at færdes med selv de fortræffeligste Folk, naar de havde den Skavank at høre til en beskednere eller jevnere Stand end En selv.

Jeg har ovenfor antydnet, at de franske Hjem ikke vare meget tilgjængelige. Englænderen siger: »*My home is my castle*«, og han forstaaer derved, at Hjemmet er den Borg, hvor han er Herre, og hvis Porte aabne sig gjæstfrit for Enhver, med hvem han har vexlet et ærligt Haandslag. De franske Hjem vare — idetmindste i de Byer, jeg har gjæstet — en lukket Borg med Vindebroen heist, og hvor til daglig Brug kun de indlodes, som hørte til Borgherrens Slægt eller Følge. Denne Tilbøielighed til at afsondre

sig, til at indhegne sig, hos Folk med et saa livligt Sind som de Franskes maa efter min Opfattelse for en stor Deel være fremkaldt af Frygten for nye, maaske mindre fordeelagtige Bekjendtskaber og for Udgifter, der ligge udenfor det engang fastslaaede Budget. Vel at mærke ikke saaledes at forstaae, at Borgherren heiste sin Vindebro og stængede for sin Port i den bestemte og bevidste Hensigt at holde de nævnte Farer ude; men at han derimod gjorde det som en naturlig Pligt mod sig og sin Slægt, som Noget, der fulgte saa ganske af sig selv, at det aldrig kunde falde ham ind at tænke over, hvorfor han gjorde det. Men netop denne Afsondring og Udsondring, denne Lukken sig inde i særlige Kredse og Cliquer har den farlige Side, at den er en kun altfor frodig Jordbund for den Egoisme, der vel ikke ganske uden Grund saa ofte tillægges Franskmændene. Denne Utilgjængelighed overalt, hvor det gjælder Familie og Hjem, falder saa meget mere i Udlændinges Øine, som Franskmændene, individuelt taget, ere venlige, behagelige og lette at omgaaes, og det især, naar man ikke røber nogen Tvivl om, eller idetmindste ikke fremkommer med nogen Indsigelse imod, at de i enhver Henseende er det mest fremskredne Folkefærd paa hele Jorden.

Det er denne Følelse af deres egen Overlegenhed overfor alle andre Folkeslag, som er et af de mest fremtrædende Træk hos mangfoldige Franskmænd, og dette medfører, at den Fremmede, som gjæster dem, ofte forlader dem med en besynderlig Følelse af at have været sammen med Folk, der, trods al den Opmærksomhed, de viste ham, dog dem selv ubevidst lod ham mærke, at de ikke nærrede anden Interesse for ham end Nysgjerrighedens.

Det er en Kjendsgjerning, som Ingen kan bestride, at det franske Folk i Intelligents indtager et meget høit Standpunkt, og at det til sine Tider i forskjellige Retninger har staaet som Banebryder i Europa. Men Bevidstheden herom har ikke virket gavnligt, den har forledet Franskmændene til at troe, at de vare sig selv Nok, den har fristet dem til at kaste Vrag paa andre Landes Sprog, Historie og Geographi, til i mange Retninger ikke at lægge tilbørlig Vægt paa Omverdenens videnskabelige Udvikling, og Resultatet er blevet, at en Nation, der hører til Verdens mest begavede, sparsommeligste og flittigste, paa mange Omraader ikke indtager den dominerende Stilling, som den saa let kunde have tilkjæmpet sig. Denne Følelse af egen Overlegenhed ytrer sig stundom paa en komisk

Maade. En Dag var jeg saa letsindig at yttre overfor en Kammerat, der var særlig forfalden til at fremhæve sine Landsmænds Supremati i alle mulige Henseender, at Udlændinge dog fik et Indtryk af, at Franskmændene ikke vare stort bevandrede i Geographi. »Det var en dristig Paastand!« udbød han, »Det vover De at sige om det Folk, som har frembragt en Malté-Brun!«

Skjøndt, som tidligere bemærket, Politik var et banlyst Emne ved Maaltiderne, vexlede Officererne meget ofte indbyrdes nogle Ord om Politik, men dog altid med en vis Tilbageholdenhed: de havde en bestemt Følelse af, at det daglige kammeratlige Samliv vilde lide Skaar, hvis de forskjellige politiske Anskuelser gjorde sig for stærkt gjældende. Forresten var i Almindelighed Enhver paa det Rene med, til hvilket politisk Parti hans forskjellige Kammerater hørte, idet deres Navne og Familieforbindinger næsten altid gav en ufeilbarlig Veiledning, skjøndt det maa indrømmes, at Orleanisterne i Marinen havde faaet en ikke ringe Forstærkning fra andre Partier ved den Hengivenhed og Beundring, som næredes for Prindsen af Joinville, der paa en saa glimrende Maade havde ført Øvelseseskadren, medens paa den anden Side Udsigterne til Keiserdømmets Gjenoprettelse lokkede Andre hen til

de nyeste Magthavere. Min Hensigt med, hvad jeg her har udtalt, har kun været at give en Antydning af de Lys- og Skyggesider, som efter mit Skjøn gav mine nye Kammerater et vist fælles Præg, og jeg vil derfor udtrykkelig fremhæve, at jeg har truffet mere end een Officer, hvis ridderlige Sind, varme Hjærte og trofaste Hjælpsomhed jeg med dyb Tak bestandig vil mindes.

Betragtede man Officererne udelukkende som Repræsentanter for deres Stand, da var man snart paa det Rene med, at de kunde henføres til tre Hovedkategorier: »*Les officiers d'avenir*« : de Officerer, som havde en Fremtid for sig, »*Les mallees en cuir*« : ordret »Læderkufferterne«, nemlig de, som flot udstyrede og med elegante Kufferter kom til Eskadren, i Reglen fra Paris, hvor man, efter hvad der sagdes, hjalp dem frem ved alle Leiligheder, og endelig den tredie og sidste Kategori, som under forskjellige Navne omfattede dem, der havde besluttet at tage deres Afsked, saasart de havde tjent længe nok til paa de fordeelagtigste Vilkaar at blive pensionerede.

Den første Classe bestod af Folk, som i hele deres Virken og Væren ikkun tænkte paa sig selv og paa Tjenesten, og som ofte vare ivrigt

beskjæftigede med Udarbeidelsen af Forslag til Forbedringer i forskjellige Retninger. »Læderkufferterne« vare i Almindelighed et belevent og gemytligt Folkefærd, ofte med Pariserens lidt nargjørende, kritiske Sands eller lidt blaserede Lune. De tog som oftest Livet let, vare ikke overvættes arbeidsomme, men syntes dog at leve i en tryk Forvisning om, at de nok skulde naae de højere Grader i ligesaa ung en Alder som deres bestandigt slidende Kammerater. Endelig vare de, som ikkun arbeidede for Pensionen, en broget Flok, bestaaende dels af Folk, som vare rykkede op fra Underofficersclasserne, dels af Mennesker, som Uheld eller Sygelighed havde lammet, dels af Middelmaadigheder, der for seent havde indseet, at de aldeles ikke egnede sig til at være Søofficerer. De betragtede deres Virksomhed som en tung Byrde, og man hørte dem derfor ved alle Leiligheder sige: »*Le sacré métier!*« — »Den forbandede Levevei!«

Forholdet imellem over- og underordnede Officerer, altsaa imellem Stabsofficererne — Admiralerne og de store Skibes Chefer og Næstcommanderende — og Lieutenanterne var i Almindelighed høfligt og hensynsfuldt, men forbundet med en bestandig fremtrædende Stræben efter at undgaae enhver Tilnærmelse. Mødtes

derimod Stabsofficerer og Lieutenanter paa offentlige Steder, fik man det Indtryk, at de unge Officerer næsten lagde an paa at vise de ældre, at Alle her vare lige. Lieutenanterne blev siddende med Cigaren i Munden og Hænderne i Lommerne, naar en indtrædende Stabsofficeer henvendte sig til dem, og svarede ham i fuldstændig samme Tone som den, de brugte overfor Ligestillede. Den Kløft, det tjenstlige Forhold frembragte imellem Over- og Underordnede, traadte skarpest frem i Forholdet mellem den daværende Eskadrechef, Vice-Admiral *de la Susse*, og de ham underlagte Officerer, Cheferne iberegnete. Han var en streng og myndig Herre, der vel gav store Friheder i Retning af den daglige Landlov, men paa den anden Side krævede den største Punktlighed i Tjenestens Udførelse og i Efterlevelsen af Reglementerne og de af ham selv udfærdigede Bestemmelser. Mødte en Officeer hos ham med en Melding, og vare hans Overløbe og Hage ikke befriede for ethvert Spor af Skjæg, var han vis paa at faae en skarp Irettesættelse, og, arbejdede et hvilket som helst af Eskadrens Skibe paa en mindre tilfredsstillende Maade under Manøvrer eller Evolutioner, kunde det, om det saa var selve Admiralskibet, gjøre sikker Regning paa,

at dets Kjendingssignal blev heist med det ubehagelige Tillæg: »Admiralen tilkjendegiver sin Misfornøielse!»

Admiral *de la Susse* var en høi og elegant Mand med et koldt og værdigt Ydre. Han var en stor Angloman og forsømte ingen Leilighed til at fremhæve Englændernes store Egenskaber som Søfolk. Engang var jeg indbudet til Middag ombord hos Admiralen, og atter her red han sin Kjæphest, idet han loypriste *Nelson*. — »Hans Egenskaber som Skibschef og Flaadefører maa jo Enhver beundre,« bemærkede en af de indbudne Skibschefer, »men hans Egenskaber som Menneske gjør man vel bedst i ikke at ransage alt for nøie!« — Admiralen udbrød da paa en skarp og afvisende Maade: »Hvem lægger Vægt paa en Liaison mere eller mindre i en stor Mands Liv!«

Da vi havde forladt Bordet, sagde en af Officererne til mig: »Admiralens Forsvar for Liaisoner var ganske morsomt — kun glemte han, at han ikke selv er nogen stor Mand.«

Der hentydedes herved til, at Admiralen til ringe Glæde for Officererne og deres Liaisoner lod Eskadren opholde sig saa meget ved Hyères-Øerne, fordi Badestedet blev besøgt af en Enke efter en Landofficer, en Madame *Maubeuge*, der

havde en lille Datter, som efter Folks Mening lignede Admiralen meget.

Folkene vare, takket være den lange Tjenestetid og den systematisk ordnede Tjenestegang, fortræffeligt indøvede, ganske villige og adrætte, men overvættes støiende under Arbeidet og meget tilbøielige til at give Underofficererne upassende Svar, naar de blev irettesatte af dem. Nogen rigtig Fart var der dog ikke i Arbeidet, undtagen naar Kappelysten vakttes ved, at flere Skibe samtidig udførte den samme Manøvre. Var dette Tilfældet, kom der især Liv i Folkene fra Landets sydligere Egne, hvorimod man var bedst tjent med de mere sindige og støtte Folk fra Normandiet og Bretagne, naar der skulde arbeides jevnt og stadigt. Veiret havde desuden en ikke ringe Indflydelse paa Folkenes Villie og Evne til at arbejde: Mandskabet fra de nordlige Provindser tog med en velgjørende Ro, ja Lige-gyldighed, imod Regn og Væde og frembød der-ved den stærkeste Modsætning til den fortrykte og forknytte Slaphed, som »en vaad Trøie« fremkaldte hos de af Naturen forkjælede Provençalere.

Udenbords Tjeneste.

Eskadren havde sin Hovedstation i Toulon; men den tilbragte dog ofte en ikke ringe Deel af den korte Vinter paa de tæt ved liggende Hyères-Øers trygge og rummelige Rhed, der udmærket egnede sig til alle Slags Øvelser. Allerede i Slutningen af Januar skulde vi derhen og completerede derfor vore Beholdninger. Eskadren laae dengang opankret paa Toulons Indrerhed, de sex Linieskibe og et Par Dampere stærkt sammentrængte i een Linie tværs over Rheden, saaledes at den inderste Damper i Rækken laae omtrent udfor Indløbet til Værftshavnen, medens »Jena« havde den næstsidste Plads paa den modsatte Fløi. Den Dag, »Jena« skulde proviantere, blæste det friskt fra Søen, og Skibene laae derfor opsvaiede med Agterenden ind imod Værftet; der stod en krap Sø ind imod Havneløbet.

Det havde taget Tid at stuve Proviantbaaden — en stor sluprigget Dæksbaad uden Seil —, og først op ad Dagen viste den sig, slæbt af vore to største Fartøier, i Havneløbet. Men nu begyndte det at knibe; Fartøierne huggede i Søen, arbejdede sig kun frem Tomme for Tomme, og det var let at see, at Folkene, efterhaanden som de blev trætte, ikke vilde kunne slæbe den videre. Chefen, der havde været misfornøiet med, at det havde trukket saa længe ud, inden Baaden kom tilsyne i Løbet, blev mere og mere utaalmodig, kom hvert Øieblik op paa Hytten og sendte endnu to Fartøier ind for at hjælpe med at bugsere — men lige meget hjalp det. — Jeg havde Vagt; min Vagtschef opholdt sig om Styrbord paa Hytten og var ligesaa ærgerlig over Forsinkelsen som Chefen, der tilsidst blev staaende ved Siden af ham, stirrende ind efter de ulykkelige Fartøier, som trods Aarernes taktfaste Bevægelser nu ikke længere rørte sig af Pletten. — »Signal!« lød det fra Udkiggen, og med den beundringsværdige Hurtighed, hvormed Signalunderofficererne aflæste de vanskeligste Signaler, meldte den af dem, der havde Vagt: »Ordre fra Admiralen til, at Proviantbaaden skal ligge paa Siden af »Jena« Kl. 5.« — Vor lille heftige Chef dirrede trods sin Selvbeherskelse af Ærgrelse.

»Klokken gaaer jo stærkt til fire!« udbrød han.

»Gjør strax et Fartøi klart!«

»Den eneste letroende Baad, vi have igjen, er Chefsfartøiet — maa jeg bruge det?« svarede Officeren.

»Vær saa god, blot gesvindt!«

Saa snart der var »pebet til« Fartøiet — givet Ordre til at gjøre det klart —, tilføiede Chefen: »Lad den Officeer, der har udenbords Tjeneste, komme herop til mig!«

»Han blev sendt iland før i Anledning af nogle Begjæringer om Reservegods og kan næppe være tilbage i den første Time.«

»Lad saa Deres Næstcommanderende paa Vagten komme!« sagde Chefen utaalmodigt.

»Det er den Fremmede, som ikke gjør udenbords Tjeneste.«

Chefen betænkte sig nogle Secunder og sagde derefter med et fortrædeligt Skuldertræk: »Lad saa ham komme!«

Jeg havde staaet paa den modsatte Side af Hytten, iført den for Secondlieutenanter reglementerede Tjenestedragt tilankers — Kjole med Epaulet paa den ene Skulder — og havde saaledes hørt hele Samtalen. Mesanmasten skjulte mig for Chefen, men den Vagthavende saae mig, og paa et Vink af ham gik jeg over til Chefen,

der modtog mig med det Spørgsmaal: »Veed De, hvad Admiralen har signaleret?»

»Jo: jeg har Vagt.«

»Vil De saa behage, at udføre Ordren. Jeg bemyndiger Dem til at handle i mit Navn.«

»*Bien commandant!*« var mit Svar, og jeg gik ledsaget af Vagtchefen hen til Faldrebet, idet jeg tænkte: »Det er ganske flot saadan at sige: »Udfør Admiralens Ordre!« uden at man faaer det ringeste Vink om, hvorledes han vil have den udført; men han tilføiede heldigviis, at jeg kunde handle i hans Navn.« — »Sagde ikke Chefen,« spurgte jeg for en Sikkerheds Skyld min Vagtschef, idet jeg gik ned i Baaden, »at jeg kunde handle i hans Navn?« — »Det er der ingen Tvivl om«, svarede han. — »Saa er Alt i Orden!« yttrede jeg og satte af.

Oppe paa Hytten havde jeg nemlig staaet og tænkt paa, hvor let det vilde være at varpe Proviandbaaden ud paa Rheden, og dog havde det ikke undret mig, at hverken min dygtige Chef eller den flinke Vagtofficeer fandt paa det, da jeg vidste, at de ikke som danske Officerer fra Barndommen af havde været vant til baade paa Værftet og i læge Farvande jevnligt at hjælpe sig frem ved at bruge Varp. Men hvorfor havde jeg da ikke givet dem et Vink derom?

vil man maaskee spørge. Fordi jeg meget hurtigt havde lært, at ethvert Vink, enhver Antydning i tjenstlig Retning blev opfattet som et Slags Vigtigmageri. Den udførte Gjerning anerkjendte de; men enhver Udtalelse om, hvorledes Noget kunde eller skulde gøres, blev uvægerlig afviist enten paa en tør, brøsig Maade eller ogsaa med et overlegent Smil.

Jeg satte altsaa af med Chefsfartøiet og roede hen til det nærmeste Linieskib paa Veien ind til Havneløbet. Her hilste jeg fra »Jena«'s Chef og bad den vagthavende Officeer om at »længe« — knytte — et Par lette Trosser sammen og føre den ene »Tamp« — Ende — ud af en Agterport paa underste Batteri og gøre den fast i Roerkjettingerne paa det næste Skib, medens den anden Tamp blev gjort fast ombord. »Det er til at varpe Proviantbaaden ud i. . . De har jo seet det Signal, »Jena« har faaet fra Admiralen«, tilføiede jeg forklarende.

»*Ah! une jolie idée!*« — »Nej se! et kjønt Indfald! . . . Det skal strax blive gjort!« svarede den elskværdige Lieutenant, og jeg roede videre til hvert enkelt Skib i Rækken, hvor man overalt modtog mig med den største Forekommenhed. I den sidste Damper, den, som laae omtrent udfor Havneløbet, bad jeg dem om at længe

hele tre Trosser sammen og give Tampen til det Fartøi, som jeg strax vilde sende. Da saaledes Alt var i Orden, styrede jeg ned til Proviantbaaden, og, idet jeg nærmede mig den, reiste jeg mig op og praiede til den: »Gjør klar til at ankre!« Den ældste af de udsendte Cadetter — han var udgaaet fra »*école polytechnique*« — var ombord i den og modtog min Ordre med Svaret:

»Det er mig, der har Commandoen her!«

»De har havt den!« svarede jeg; »men nu er det mig, som commanderer.«

»Jeg adlyder ikke fremmede Officerer!« udbrød han, idet jeg lagde Aarerne ind og gled op langs Siden af Proviantbaaden. Høit og lydeligt sagde jeg da:

»De kjender Fartøiet og Flaget, jeg kommer med, og De kjender Epauletten, jeg bærer. Jeg befaler her i Chefens Navn, og, kommer De igjen med en eneste Indvending, lader jeg Dem indespærre i Proviantbaadens Kahyt. . . . Foreløbig gjør De ingen Tjeneste!« — Derefter gav jeg den ældste af vore Underofficerer, som var ombord, Ordre om Ankringen, han meldte sig strax klar, de bugserende Fartøier kastede los, Ankret faldt, de to letteste Fartøier roede afsted for skifteviis at lange os Trosserne, og de øvrige

Fartøier fortøiedes agter, efterat Folkene paa et Par Mand nær vare komne ombord i Proviantbaaden.

Det er med en vis Nydelse, at man retter sine Lemmer, efterat man i mere end et Par Timer har trukket paa en Aare. Dette i Forbindelse med den pludselige Afslutning paa et Arbeide, hvis Varighed var uberegnelig, gjorde, at Folkene med et glimrende Humør tog fat paa Varpningen, da vi havde faaet Trossen fra den nærmeste Damper, og Ankret var lettet. Proviantbaadens Dæk var frit, saa at de mange Mennesker i lystig Takt kunde løbe rundt og tage fat igjen. De to Fartøier, som langede os Tampene, kunde mod Slutningen næppe følge med, og næsten en halv Time før den berammede Tid strøg vi med den Fart, vi endnu havde, op under Laaringen paa »Jena« og lod Ankeret falde.

Da jeg kom ombord, stod Chefen i Døren ind til Hytten, hvor han havde sin store, velindrettede Kahyt, og tog imod mig med et Smil saa mildt, som jeg aldrig før havde seet det i hans alvorlige Ansigt.

»De kommer for seent til Deres Middag,« sagde han, »gjør mig den Fornøielse at spise med mig.«

I de franske Skibe fik man altid, naar man

skulde spise hos Chefen, en meget formel Indbydelse dertil igjennem hans Hovmester, og en saadan directe Opfordring betragtedes derfor som en stor Gunstbeviisning. Ved Bordet blev der forresten kun vexlet nogle ganske faa Ord om Proviantbaaden, og, hvad angik Cadettens Optraeden, fandt jeg det rigtigst at raadføre mig med den ældste Premierlieutenant, før jeg afgav nogen officiel Melding om Sagen. Denne meddeelte mig, at Fyren var kommen mig i Forkjøbet ved at indgive en Klage til Chefen, som havde brugt den simple Fremgangsmaade at sende Admiralen bemeldte Klage som Bilag til en meget lidt smigrende Indberetning om Cadetten. Enden paa det Hele blev, at den unge Mand forlod Eskadren.

Dagen efter min Varpetur stod der i Ordre-protocollen, at jeg for Fremtiden skulde gjøre samme Tjeneste som de franske Secondlieutenanter, altsaa ogsaa udenbords Tjeneste.

En af de paafølgende Dage gik vi til Hyères-Øerne, og, da jeg Morgenen efter vor Ankomst mødte ved Frokostbordet, blev jeg modtagen med en støiende, spøgende Latter og Raabet: »*Aux arrêts! . . . aux arrêts!*«

»Hvad skal jeg arresteres for?« spurgte jeg leende.

»De skal ikke see saa fornøiet ud,« svaredes der; »det er ramme Alvor. Har De da ikke læst Tjenesteprotocollen?»

»Jo vel har jeg det: jeg skal ind at fylde Vand.«

»Det er meget rigtigt; men De lader ikke til at vide, at det netop betyder, at De skal arresteres, naar De kommer tilbage fra Vandfyldningen.«

»Ja! det er afgjort, det er aldeles uundgaaeligt! ... Læs Ordrebogen!« raabtes der rundt om mig.

»Spiis blot videre,« sagde en af Officererne, der sad tæt ved mig, »jeg skal sætte Dem ind i den ubehagelige Situation, der ufeilbarlig vil føre til, at Deres første udenbords Tjeneste krones med en Arrest-Ordre. De veed, at det er Barkassen og Travailen, som bruges til Vandfyldning, altsaa Fartøier, hvis Besætninger bestaae af de kraftigste Folk i Skibet, for Størstedelen Bretoner og andre Gutter fra Norden, der lide af kronisk Tørst. Aldrig endnu ere vi komne tilbage fra Vandfyldningen, uden at Adskillige af Fyldebøtterne have været i en mere eller mindre havareret Tilstand. Advarslerne til os ere for hver Gang blevne strengere og mere truende, og efter sidste Vandfyldning indeholdt

Ordrebogen disse skjønne Ord: »Naar for Fremtiden den Officeer, der har besørget Vandfyldningen, vender tilbage med berusede Folk, vil han blive arresteret!«

Da Meddelelsen var sluttet, faldt Andre ind med Udraabet: »*C'est dit! ... Aux arrêts!*«

Efter Frokosten blev det meldt mig, at Fartøjerne vare klare, og jeg gik hen til Faldrebet, fulgt med ironisk Deeltagelse af de andre Second-lieutenanter.

Medens jeg roede ind til Vandfyldningsstedet, der laae et Par tusind Alen fra Skibet, i Nærheden af et Saltværk, blev jeg enig med mig selv om, at, naar alle de Tvangsmidler, som Officererne havde anvendt for at forhindre Drikkeriet, havde viist sig uvirksomme, var jeg henviist til at forsøge paa at bruge den modsatte Fremgangsmaade. Da vi naaede Landgangsbroen, lod jeg de to Fartøier lægge til tæt ved hinanden, sprang op paa Broen, idet jeg vinkede til Folkene om at blive i Baadene, og, idet jeg saaledes oversaae dem Alle, sagde jeg til dem: »I veed, at Adskillige iblandt Jer altid komme drukne ombord efter Vandfyldningen, og jeg skal sige Jer, hvorfor. Det er, fordi I snyde Jer til at drikke og i Jeres Glæde over at have narret de Tilsynshavende skylle Mere i Jer, end

I kan taale.« — Et forstaaende Griin viste sig paa alle Ansigter, og jeg tilføiede: »Nu vil jeg forsøge, om I ere skikkeligere, naar jeg giver Jer Lov til at drikke, — men I maa først vise mig, hvordan I kan arbeide. Vi har to Timer til Vandfyldningen, skjøndt Arbeidet godt kan gjøres paa halvanden Time. Naar det halve Antal Tønder er fyldt, faaer I Lov til at drikke i den Tid, I har tjent paa den første Time, og naar Resten er fyldt, gjælder det Samme for den anden Time... Vil I gaae ind paa den Aftale?»

»Ja!« raabte de Alle paa een Gang.

»Men hør nu!« tilføiede jeg: »Ingen maa være fuld! Vil de Fornuftigste iblandt Jer love mig at holde igjen paa de Ufornuftige?»

»Ja!« raabte de Alle igjen.

»Naa! saa I er Alle fornuftige«, yttrede jeg uvilkaarlig og gav derefter Ordre til at tage fat paa Arbeidet og melde mig, naar Halvdelen af Tønderne vare fyldte.

Det var aabenbart, at denne nye Maade at tage Tingene paa morede Folkene; muligviis huskede de tillige, at jeg for kort siden havde gjort Ende paa den trættende Bugseertur — vist er det, at det var en sand Fornøielse at see den Munterhed og det Liv, hvormed Arbeidet gik fra Haanden. De tjente, som jeg havde

sagt dem, endog et rigeligt Kvarteer paa hver Time. Da de anden Gang kom tilbage fra Skjænkeboderne, sagde jeg til dem: »I kommer for tidligt, Folk: der er mere end fem Minutter igjen«; men hertil svarede de: »Nei, nu tør vi ikke mere: vi vil holde, hvad vi har lovet.«

Ved vor Tilbagekomst fra Vandfyldningen stod Næstcommanderende med alvorlig Mine ved Faldrebet, rede til som sædvanlig at lade de Fulde sætte i Bøien og vel ogsaa forberedt paa at dictere mig min Arreststraf. Med megen Værdighed spurgte han mig om, hvorledes Folkene havde opført sig. »Fortræffeligt!« svarede jeg. »Er da ingen af dem fulde?« spurgte han videre. »Ikke en Eneste«, sagde jeg og var nær ved at briste i Latter over den Blanding af Tvivl og Forundring, hvormed han stirrede paa mig. Han maatte imidlertid bøie sig for Kjendsgjeringen, da den Vagthavende havde overbragt ham Skibssergentens Melding om, at alle Folkene vare ædrue. Men nu kom Turen til alle Messens Officerer, der om Morgenen havde erklæret, at det var umuligt at komme fra Vandfyldningen med ædrue Folk. Hvordan i Alverden var det Umulige blevet muligt? Ved Middagsbordet blev jeg bestormet med Spørgsmaal: »Har De givet dem Penge mod Løftet om ikke at drikke?« —

»Nei!« — »Har De da maaskee lovet dem Penge?« — »Nei!« — »Har De underkjøbt Værtten i Skjænkeboden?« — »Nei!« — »Har De ladet Skjænkeboden afspærre?« — Atter: »Nei!« og saaledes videre, indtil Flere i Munden paa hverandre udbrod: »Men hvad Djæveln har De da gjort?« — »Jeg har Ingenting gjort«, svarede jeg leende.

»Selvfølgelig har han Ingenting gjort!« udbrod da med skingrende Røst en lille Fyr fra Gascogne: »Mine Herrer! Jeg kan med min bedste Villie ikke begribe, hvorledes vi, som dog ere Franskmænd, et eneste Øieblik kunne være i Tvivl om den eneste, den sande, den simple Grund til, at vore Folk ved denne Leilighed ikke have drukket sig fulde. Glemme vi da ganske vor nationale Selvfølelse? Husk paa den, og De ville indrømme mig, at det udelukkende er Agtelsen for dem selv som Franskmænd, der har bevæget Folkene til overfor en Fremmed at lægge Baand paa den Letsindighed eller Svaghed, som de bukke under for, naar de staae overfor deres Landsmænd!«

Denne Ordstrøm blev modtagen med lidt tvetydige Miner, men uden Indsigelse, skjøndt Enhver vidste, at de Franskmænd, som drak over Tørsten, gjorde det ligesaa villigt i frem-

mede Havne som paa fransk Grund, — men den Fremmede, der havde givet Anledning til Udtalelsen, var iblandt dem, og derfor gav de sig ikke hen til deres ofte meget skarpe Selvironi. Min ene Sidemand ved Bordet kunde dog ikke dye sig og sagde saa sagte, at kun jeg hørte det: »*Est-il cornichon, ce sacré Gascon!*« — »Hvad han dog er for et Vrøvl, den Satans Gascogner!« — og derpaa tilføiede han: »Vil De ikke betro mig, hvordan De har baaret Dem ad?« — »Jo, jeg vil, men ikke før De engang forlader Eskadren.«

Den nysnævnte Officeer mindede mig om mit Tilsagn, dengang han i Løbet af Efteraaret skulde forlade Toulon, og jeg fortalte ham da, hvor ringe min Opfindsomhed havde været. Dertil bemærkede han: »Den Fremgangsmaade kunde en Franskmand aldrig finde paa at forsøge, da han kunde sige sig selv, at Folkene ikke vilde troe ham.« — »Hvor er det muligt?« yttrede jeg. — »Det er ikke blot muligt, det er en Kjendsgjerning: vi kan rive Folkene med os i enkelte alvorligere Situationer, men i det daglige Liv har de ikke Spor af Tillid til os.«

Jeg gjorde ham opmærksom paa, at jeg netop havde givet dem Leilighed til at sætte min Ordholdenhed paa Prøve ved at dele Arbeidet i to

Portioner. Han rystede kun paa Hovedet og sagde, at fra en fransk Officers Side vilde det kun være blevet opfattet som en Fiffighed, hvis Hensigt var at faae Halvdelen af Tønderne hurtigere fyldt.

Denne Opfattelse hos en tænksom og flink yngre Mand berørte et svagt Punkt i Forholdet mellem Officererne og deres Underordnede, og denne Svaghed laae efter min Opfattelse i, at Officererne udenfor det reent Tjenstlige vare altfor tilknappeede overfor Underofficerer og Folk. De tog sig med megen Omhu af Mandskabets økonomiske Interesser, de sørgede samvittighedsfuldt for dets Beklædning og Bespiisning; men man sporede saa at sige aldrig nogen Trang til at lære de Undergivne lidt nøiere at kjende i almeenmenneskelig Forstand; det var, som om de holdtes tilbage af en bestandig Sky for, at enhver Tilnærmelse skulde indvirke skadeligt paa det disciplinaire Forhold.

Ved her at omtale den udenbords Tjeneste mindes jeg om en Sendelse, jeg noget senere havde i en fremmed Havn. Jeg var sendt iland med Commissairen — Intendanten — og de øvrige Medlemmer af Proviantcommissionen for at besigtige Kjødet til Besætningen. Vi roede iland, udførte vort Hverv, og derefter yttrede

jeg til Intendanten og de Øvrige: »Lad os saa gaae ombord.« — »Nei! jeg har Lyst til at see mig lidt om først«, svarede Intendanten. — »Det bliver Deres egen Sag«, bemærkede jeg i en høflig, næsten spøgende Tone. »Det Hverv, som er overdraget os, er udført, og det er derfor min Pligt at vende tilbage med Underofficererne og Folkene.« Dermed gik jeg ned til Fartøiet, og, da jeg efter en ti Minutters Gang naaede Landgangsstedet, gav Intendanten ogsaa Møde. og vi gik ombord. Det faldt mig aldeles ikke ind, at han paa nogen Maade havde følt sig forurettet.

Hverken den næste eller de paafølgende Dage mødte vor Commissair ved Maaltiderne, og han saaes kun, naar han gik igjennem Messen for at komme til Closettet. Man fortalte mig, at han var syg, og derfor spurgte jeg, hver Gang jeg saae ham, meget venligt til hans Befindende, skjøndt han bestandig svarede paa en tvungen og forlegen Maade, hvilket jeg dog opfattede som et Symptom paa, at hans Mave ikke var rigtig i Orden. En Dag gik han igjennem Messen, da jeg var alene derinde med min Kvartierchef, den elskværdige Lieutenant *Galibert*, og som sædvanlig forhørte jeg mig om, hvorledes han befandt sig. Neppe var han forsvunden, før

Galibert, der havde sluttet sig nærmere til mig end de fleste andre Officerer, brast ud i Latter og udbrød: »Nei, det er dog altfor galt, at man vil holde det hemmeligt for Dem!«

»Holde hvad hemmeligt?« sagde jeg forundret.

»At Commissairen har fjorten Dages Arrest i sit Lukaf, og at De er den indirecte Aarsag til, at han er bleven arresteret.«

»Jeg havde ikke den fjerneste Anelse derom.«

»Det har jeg godt kunnet mærke«, svarede han med sin velklingende Latter; »men nu skal De høre. Dengang De forleden var iland med Proviantcommissionen, faldt det Commissairen underveis ind, at De som Fremmed ikke havde Ret til at commandere over ham og altsaa heller ikke til at være Formand for Commissionen. Han forsøgte paa at tilkjendegive sin Opfattelse ved at sige til Dem, da De gik ned til Fartøiet, at han vilde see sig lidt om først. De svarede ham saa correct og saa høfligt, at han foreløbig tav og gik ombord med Dem; men under Rotationen til Skibet kom hans bretonske Stædighed op i ham igjen, han ærgrede sig over, at han ikke paa en kraftigere Maade havde gjort sin Anskuelse gjældende, og, saasnart han var kommen ombord, gik han ned i sit Lukaf og skrev et høist formløst Brev til Eskadreintendanten,

overfor hvem han protesterede imod den Tilside-sættelse, der var viist ham ved at gjøre en Fremmed til Formand i en Commission, hvori han, en Franskmand med Officeersrang, fungerede. Eskadreintendanten gik ganske røligt ind til Admiralen, viste ham det i en usømmelig Tone affattede Brev og bad ham afgjøre Sagen. Eskadrechefen lod den vagthavende Adjutant kalde ned til sig og befalede, at der skulde signaleres til »Jena«, at Skibets Commissair havde fjorten Dages Kvarteerarest for formløs Op-træden. Vor Chef lod ham kalde til sig, fik en meget nøiagtig og oprigtig Forklaring af ham, og nu afsoner han sin Straf. Jeg forstaaer ikke saa ganske, hvorfor det skulde skjules for Dem; men nu veed De det — og nu spørger De vel ikke mere til hans Befindende.«

Min første udenbords Tjeneste gjorde jeg som sagt ved Hyères-Øerne, og til vort Ophold der knytter sig endnu en personlig Erindring, som jeg, skjøndt den ikke staaer i Forbindelse med Tjenesten, dog vil omtale her, da den afgiver et ganske godt Exempel paa Franskmændenes Selvkritik. Det var Helligdag, og Officererne, der kun sparsomt gik iland, naar vi havde Station ved Øerne, lod sig af det prægtige Veir lokke til i stort Antal at gaae ind med Baadene efter

Frokost. Omtrent samtidig satte Officerensfartøjerne af fra alle Skibene, og det ene efter det andet lagde til ved den sandede Strandbred. I større og mindre Klynger gik Officererne op imod Veien, der førte til Badestedet Hyères, og lod ikke til at ændse en Dame, som med en lille Dreng ved Haanden kom dem imøde, netop da Fartøjerne satte fra Land og roede udefter igjen. Hun standsede, betragtede dem spørgende og forlegent, — men de gik videre. Den sidste Klynge, som gik forbi hende, bestod af forskellige Skibes Officerer, der havde hilst paa hinanden ved Strandbredden. Jeg var iblandt dem og yttrede til en Sidemand: »Den Dame med Barnet vilde vist have haft Bud med ombord i Eskadren.«

»Vilde hun det, kunde hun have sagt det«, svarede han ligegyldigt.

»Hun har rimeligviis generet sig overfor de mange Officerer«, bemærkede jeg.

»Saameget desto værre for hende«, sagde han med et Skuldertræk.

Den Opfattelse faldt imidlertid ikke sammen med min danske Synsmaade. Jeg vendte om, gik hen til hende og spurgte, om der var Noget, vedrørende Eskadren, hun ønskede Oplysning om. Med et næsten hjælpeløst Blik svarede hun,

at hun skulde have været ombord i »Jena«. Hendes Mand, Skibets Næstcommanderende, Capitain *Gasquet*, havde skrevet hende til, at Officersbaaden fra »Jena« vilde være ved Stranden paa et opgivet Kløkkeslet, og at hun kunde henvende sig til en af de Officerer, der først gik iland fra Baaden, som hun kunde kjende fra de andre Fartøier ved at see paa Folkenes Hattebaand. Hun var uheldigviis kommen et Par Minutter for seent, og nu vidste hun ikke, hvad hun skulde gribe til. Jeg beroligede hende med, at der netop var et Par af Skibets Baade inde at fylde Vand ved Saltværket, og at Veien dertil langs Stranden ikke var synderlig længere end en halv Fjerdingsvej, saa at hun godt kunde naae derhen, inden Baadene satte af.

»Jeg har let ved at gaae den Tur«, svarede hun; »men for min lille Fyr her bliver det vist for anstrengende.«

»Ham kan vi lade ride derhen«, bemærkede jeg spøgende, svingede den lille Praas op paa mine Skuldre og tilføiede: »Jeg maa dog følge med for at vise Dem Stedet, hvor Baadene ligge.«

Vi naaede derhen i god Tid, jeg fik Moder og Barn anbragte i en af Baadene, sagde hurtigt Farvel og tænkte ikke mere paa den Ting. Men den paafølgende Dag kom Næstcommanderende

lige efter Frokost ind i Messen, hvor han ellers aldrig viste sig — som Stabsofficeer spiste han med Chefen — og, henvendt til alle Officererne, som endnu vare samlede, sagde han: »Mine Herrer! jeg har en Tak at bringe til En iblandt Dem; men, da jeg ikke veed, hvem han er, maa jeg takke Dem Alle. Der er en af De Herrer, som igaar har hjulpet min Hustru ud af en piinlig Forlegenhed ved at føre hende til Saltværket og ved tilmed at bære min lille Dreng, som forresten var henrykt over Rideturen, hele den lange Vei.«

»Saa høflig er Ingen af os!« udbrød Flere paa een Gang. »Det maa være den Fremmede.«

»Ærligt talt, mine Herrer, gjorde jeg den samme Bemærkning til min Hustru; men hun paastaaer, at det ikke var nogen Udlænding.«

»Deres Frue har ikke havt Tid til at fange ham i de Ord eller Vendinger, som røbe hans fremmede Herkomst«, blev der raabt. »Det kan kun være ham. Troer De, Hr. Capitain, at en Franskmand vilde slæbe en lille Unge, som ikke var hans egen, mere end en Kilometer ad en sandet Vei, i varmt Veir, umiddelbart før han skulde vise sig fra den fordeelagtigste Side for Badegjæsterne i Hyères? ... Umuligt! Nei! der staaer Delinkventen!«, og han pegede hen paa

mig, som stod bagest i Klyngen. Jeg maatte frem, fik et forbindtligt Haandtryk, og dermed var den Ting glemt.

Den franske Høflighed har jo bestandig havt et vist Ry paa sig, og maaskee netop derfor forekom den mig ikke ganske svarende til den Opfattelse, jeg havde dannet mig af den. I reen formel Henseende vare mine nye Omgangsfæller, da jeg blev indført til dem, meget smilende og rundhaandede med smaa nette, velklingende Ytringer; men fra det Øieblik af, at jeg hørte dem til, vare alle slige Formaliteter afskaffede. Man mødtes om Morgenen og forlod hinanden om Aftenen uden nogetsomhelst Goddag eller Godnat; man indtog sin Plads ved Maaltiderne imellem sine to Sidemænd uden nogensomhelst Ytring, ja, selv om Ens Sidemand havde været borte et Par Dage i Træk, mødtes man uden at vexle et Ord, og, naar man havde sovet iland og samledes ved Fartøiet for at gaae ombord, vexlede man i det Høieste et Nik med hinanden. Man levede sammen, og dog levede hver Enkelt mere afsondret, end det har været Tilfældet i andre Nationers Skibe, som jeg har faret med. Hvis man imidlertid vil betragte Tjenstvillighed som en Art Høflighed, da kan det ikke negtes, at Franskmændene i denne Forstand vare meget

høflige, især naar det gjaldt om at yde Bistand ved at øse af deres aandelige Eie, deres Viden eller Erfaring, og, om man end stundom kunde føle sig lidt ene iblandt dem, var Samlivet med dem let og behageligt, da grove eller fornærmelige Ord aldrig hørtes, og da de gennemgaaende havde en vis livlig, spøgende, om end stundom lidt nargjørende Tone, der virkede forfriskende og oplivende.

En Skuffelse for Eskadren.

Det er en bekjendt Sag, at Stormagterne nok holde af at have et lille Mellemværende med mindre civiliserede Folkefærd, da de derved faae Leilighed til engang imellem at skaffe deres militaire Befalingsmænd lidt Øvelse i virkelig Krigsførelse. Russerne benytte saaledes deres talrige asiatiske Naboer til Øvelsesmateriel, Englænderne have deres Kampskole i deres ostindiske Besiddelser, og Franskmændene havde i de første tyve, tredive Aar efter Algiers Erobring den prægtigste Leilighed til at slaaes for Alvor i Algier. Da det der blev dem for fredeligt, søgte de til Cochinchina, hvor de indtil de seneste Aar jevnlig have havt Lidt at pusle med.

Stormagternes Flaader have derimod ikke været saa heldigt stillede, da deres nysnævnte Modstandere ikke raadede over nogen egentlig Søstyrke, og dog havde Franskmændene for en

tredive, fyrretyve Aar siden adskillige Gange skaffet nogle af deres Skibe en ganske livlig Øvelse i virkelig Krig ved at lade dem bombardere Byer paa Afrikas Kyster. Der var Udsigt til en saadan Skarpskydning i Løbet af Sommeren 1852, — Forventningerne blev vel skuffede; men jeg skal dog dvæle lidt ved de Omstændigheder, der fremkaldte dem, og ved den bratte Afslutning.

Et Par Desertører fra Besætningstropperne i den algierske Provinds Constantine, hvor der herskede en vis Gjæring blandt de Indfødte, havde søgt Tilflugt i Tripolis. Landets Styrer, Beyen, havde i længere Tid afviist den franske Consuls Fordring om at faae dem udleverede. Det paastodes, at baade Tunis og Tripolis underhaanden pustede til de oprørske Tendentser i Constantine, og for Franskmændene gjaldt det derfor om ved en bestemt Optræden at vise, at de ikke vare til at spøge med. Eskadren, der var paa sit Sommertogt, havde viist sig ved Tunis og kom i Juni Maaned tilbage til Toulon. Herfra afgik den atter med forseglede Ordre, og, da disse blev aabnede i Søen, fik man at vide, at den skulde til Tripolis med et Ultimatum, som gik ud paa, at, saafremt Desertørerne ikke blev udleverede nogle Timer efter Eskadrens

Ankomst, vilde Fæstningsværkerne og dermed Byen, som de omslutede, blive bombarderede.

Med prægtig Leilighed gik vi til Tripolis og ankrede en sex, syv hundrede Alen fra Ringmuren, der snoede sig om Byen, hvis skinnende hvide, fladtagede Huse vare spredte over en Skraaning, der omgaves af bleggule Sandhøie. Kun hist og her mildnedes Solens brændende Skjær af nogle Palmelunde. Consulerne kom ombord til Admiralen, og det lykkedes dem at formaae ham til at give en Frist paa 24 Timer, idet de meddeelte ham, at Beyen før at unddrage sig Ansvarret var flygtet, og at hans Underordnede ikke i en Hast kunde mande sig op til at tage en Beslutning; desuden gjorde de Admiralen opmærksom paa, at det ikke kunde forsvares at bombardere Byen, før dens christne Indvaanere vare bragte i Sikkerhed.

Tripolitanerne benyttede efter bedste Evne den Tid, de havde at raade over: Skibenes Afstand fra Land var jo ikke større, end at man i en Skibskikkert kunde skjelne indtil Ansigtstrækkene hos dem, der arbeidede paa Fæstningsmuren. Halvnøgne, solbrunede Skikkelser kom slæbende med Sandsække, som stabledes op bag de forfaldne Mure, Kanoner anbragtes i endeel af de tomme Skydeskaar, og, da Fristens Udløb

den paafølgende Dag Kl. 12 nærmede sig, havde Byens Forsvarere travlt med at træffe de sidste Forberedelser. Det var et fængslende og broget Syn, vi havde for os: statelige, skjæggede Skikkelser med Turban og Arabernes folderige Haik, unge brunhudede Knøse i hviid Kjortel med Læderbælte om Livet og en blaakvastet rød Hue paa det glatragede Hoved, Lastdragere med korte Pludderhoser og stundom en Kameelhaars-Kittel slængt over den nøgne Overkrop. Alle vare de i Virksomhed, og, da Kuglestablerne vare i Orden, og Kanonerne blev ladte, blev ingen Krudtladning indført og ingen Kugle langet, uden at de gesticulerende Muhamedanere med meget eftertrykkelige og som oftest meget uhøviske Tegn og Bevægelser havde ladet os forstaae, at saadanne rare Retter skulde vi trakteres med. En af deres Kanoner syntes de især at vente sig Underværker af; det var en vældig Fyr at see paa, og dens Kugler, som de med særligt ud-søgte Gebærder henvendte vor Opmærksomhed paa, vare, saa vidt vi kunde skjønne, halvanden Fod i Diameter og af en graalig Farve, altsaa rimeligviis udhuggede af Steen.

Paa vor Side havde Linieskibene Intet at gjøre i Ventetiden uden at befrie Batterierne for alt overflødig Gods, der kunde give Splinter og

altsaa foraarsage Kvæstelser under Kampen; men vore Dampskibe havde travlt med at indskibe alle de Christne, som ønskede at forlade Byen. De blev derved forvandlede til en Art Udvandrer-skibe, hvor der skal have været et forfærdeligt Mylder af støiende Kvinder og Børn, som Officererne havde den største Møie med at stille til Ro, faae nogenlunde anbragte og skaffe lidt Mad og Drikke.

Da Klokkeren nærmede sig 12, samlede Folkene sig uvilkaarligt i Nærheden af deres Kanoner, og det var morsomt at iagttage den overgivne Stemning, hvori de befandt sig; de spøjte, lo, dandsede rundt med hinanden og slog til Væds om, hvormange Minutter det vilde vare, inden Byen var skudt sammen. Udsigterne vare unægtelig ikke lyse for de stakkels Tripolitanere: de havde kun faaet opstillet 56 Kanoner mod Franskmændenes Bredsider, som talte 300 Stykker; deres Kanoner vare tilmed kun dækkede af skrøbeligt Murværk, og deres Folk vare sikkert aldeles uøvede i Skytsets Betjening, medens de franske Kanonbesætninger i Eskadren dengang hørte til de bedst exercerede i Verden.

Lidt før tolv blev der givet Signal til »klart Skib«, og med en vidunderlig Hurtighed var Alt rede. Endnu et Minut, og Signalet til at

begynde Kampen vilde vaie, — men da viste der sig inde ved Havnemolen et Fartøi med Parlamentairflag: det var nogle tripolitanske Officerer, som i luvslidte Uniformer roede ud imod Admiralskibet for at aflevere Desertørerne.

Der var Skuffelse i Ansigtsudtrykket hos adskillige af Officererne — de havde vel tænkt ligesom den Cavalleriofficeer, jeg traf i Paris, at de havde Æreslegionens Kors i Haanden.

Et og Andet fra Sommertogtet.

Det var vel nærmest for ikke at slide for meget paa Materiellet, altsaa af økonomiske Hensyn, at Eskadren laae saa meget tilankers ved Toulon og Hyères-Øerne omtrent Halvdelen af Aaret, og at den til sine Seilture paa et Par Dage valgte roligt og smukt Veir. Men denne Sparsommelighed straffede sig ved, at Folkene, naar de paa Sommertogtet overraskedes af daarlige Veir, næsten ganske glemte den Færdighed og Hurtighed, hvormed de kunde behandle Seil og Reisning under Øvelserne tilankers. Mange iblandt dem vare heelt fortumlede, halvt søsyge og meget træge, naar det gjaldt om at lægge Kræfterne til. Forresten skal jeg villigt indrømme, at det var nogle sære Bevægelser, man gjorde Bekjendtskab med i de store Linieskibe. Jeg har aldrig, hverken før eller senere, faaet mig en Gyngetur, som kan lignedes ved den, jeg

engang i haardt Veir fik med Tredækkeren »Valmy«, paa 130 Kanoner, hvortil jeg blev commanderet paa Slutningen af Aaret. Hvergang dette høie, korte Skib med sine vældige Reisninger duvede ned i den svære Sø, blev man agterude i Messen vippet en fem, sex Alen tilveirs, trakteret med et Par zittrende Svingninger og til Slut overrasket med, at Gulvet ligesom svandt bort under Ens Fødder. Til Høld for Takkel og Toug, hvoraf der ved slige Leiligheder gik meget Mere i Løbet, end der burde have gjort, hørte det daarlige Veir til Sjeldenhederne i Løbet af Middelhavets prægtige Sommer.

Vor Seilads i den gode Aarstid bragte os ikke viden om; vi gjæstede kun nogle italienske og afrikanske Havne og gjorde et Besøg ved de baleariske Øer. Af mine Erindringer fra Turen har jeg alt fremdraget Demonstrationen mod Tripolis, og af Alt, hvad vi forøvrigt saae eller oplevede, skal jeg kun gjengive nogle spredte Træk.

Der er skrevet saa ofte om Neapel, om dens herlige Bugt med de maleriske Smaabyer, der som Perler ere strøede langs dens Bredder, og om de daarende Lysvirkninger, der glide hen over Golfen og Vesuv, naar Dagen lider, at jeg ikkun skal drage et Par Scener frem fra *Ferdi-*

nand den Anden's Neapel, der nogle faa Aar tidligere var blevet bombarderet af sin egen Konge, som derefter bestandig bar Navnet »Kong Bomba«. Skjøndt Tusinder af politiske Fanger sad i Fængslerne, skjøndt politiske Spioner luskede om og lyttede til Samtalerne, og skjøndt Bomba bestandig mindede om, at Militairmagten værnede om ham, ved hyppige Defileringer af flot klædte Tropeafdelinger igjennem Gaderne, var Neapel som altid den glade, syngende og støierende By, hvis Gadeliv er et saa broget og vextende Skuespil for alle Fremmede. Og dog mødte man ofte meget iøinefaldende Tegn paa Bombas vidtdrevne Bigotteri. Naar man saaledes spadserede ned igjennem Byens store og smukke Esplanade med de mange Sculpturarbejder, der give den et eget Præg, kunde man ikke Andet end trække paa Skuldrene ad de figenbladformede, overkalkede Bly- eller Blikplader, som vare paaskruede alle mandlige Statuer, og, naar man kom i Operaen, gruede man formelig ved Synet af de grønne Beenklæder, hvormed det var befalet Dandserinderne at skjule deres Former indtil lidt over Knæene. Det samme affecterede Kydskhedssystem gjorde sig gjældende overalt baade i Musæerne og i Pompeii. I Modsætning hertil røbede hans Lefsen

med Lazaronerne sig i disses meget lette Paa-klædning og i den utøilede Frihed, hvormed al Slags Tiggeri og Prelleri blev drevet. Ingensteds var dette mere paafaldende end ved det Landgangssted midt ud for Byen, som vi benyttede. En Steentrappe med et alenhøit og temmelig bredt Steengelænder paa hver Side førte fra selve Kaien op til den brede Gade eller Plads ovenover, og, naar man om Dagen gik op ad denne Trappe, kvægedes Øiet ved Synet af en Række splitternøgne, halvvoxne Dreng, som laae paa Maven langs hele Gelænderet og lod deres bruunrøde Krop bage af Solen, medens de, naar nogen Fremmed kom forbi, løftede Hovedet, som ellers hvilede paa de korslagte Arme, og tilbød at gjøre Svømmekunster. Neppe var man kommen op paa Gaden, før man blev omringet af en Sværm lasede Kvinder med grædende og klynkende Smaabørn paa Armene, og fra alle Sider lød det: »Den Lille dør af Sult! . . . Giv en Smaamønt . . . hør, hvor han græder!« Halvnøgne, lasede Skikkelser af begge Kjøen og alle Aldre tiggede med lignende Omkvæd, idet de virrede med tre udstrakte Fingre — Treenigheds-tegnet —, og, sagde man til Kvinderne med de grædende Børn, at de skulde faae en Sølv mønt, hvis Barnet ophørte at græde, undergik den

Lilles Ansigt en øieblikkelig Forandring: Moderen havde aabenbart ophørt med at knibe Ungen i Benene. Naar man var sluppen igjennem denne første Skjærsild, blev man med en ubeskrivelig Udholdenhed forfulgt af velvillige Sjæle, som oftest nogenlunde ordentlig paaklædte yngre Mennesker, som tilbød at vise En alt Muligt og Umuligt, medens samtidig et Par Drosker i Skridtgang fulgte med tæt langs Fortouget under Kudskenes uophørlige Tilbud om i en ubeskrivelig kort Tid at føre En til de berømteste Steder i og udenfor Byen. Hvis man for at blive den evige Forfølgelse kvit tog en af Vognene, styrtede tre, fire Mennesker til paa een Gang for at lukke Vogndøren op, og, rakte man Haanden frem med en Mønt, blev denne greben af den Behændigste, hvorefter de Andre faldt over ham, og der udviklede sig en livlig Kamp, krydret med saftige Skjældsord.

Sjeldent er Kudskenes Prelleri forekommet mig mere komisk, end da jeg en Dag paa min Vei mødte en Procession, som med to Cardinaler i Spidsen kom ud fra en Kirke. De to høje Geistlige gik med megen Anstand i fuldt Ornat og ringede hver paa sin Klokke, derefter fulgte nogle Chordrenge, som i regelmæssig Takt svingede deres Røgelsekar, og saa kom Resten

af Optoget, en Flok Abbater. Hvor Processionen kom frem, standsede Folk, blottede deres Hoveder og gjorde Korsets Tegn. Da Optoget kom forbi en Række Drosker, som holdt i den brede Gade, tog Kudskene, som sad paa Bukkene, Hatten af, holdt den halvt for Ansigtet og gjorde Korsets Tegn, medens de bevægede Læberne, som bad de en Bøn. Jeg gik uden om Vognrækken for at undgaae at vække Forargelse ved ikke at følge Landets Skik, og man vil derfor let kunne forstaae, hvor overrasket jeg blev ved at see, at hver Kudsk, jeg kom forbi, skjævede til mig med sine mørke Øine og hviskede: »Excellence! vil De ikke kjøre?» — I Neapel blev alle velklædte Folk betitlede med Excellence af Tiggere og Prellere.

Fra Palermo bevarede jeg to Hovedindtryk det ene fængslende og stemningsfuldt, det andet frastødende, ja, næsten modbydeligt. Lad disse tvende Indtryk danne Indledning og Slutning til paafølgende lille Skitse.

Det var ved Maanelys, et Lys saa skyggerigt, saa gjennemsigtigt og klart, som det aldrig sees

i Norden, at vi stod ned til vor Ankerplads ved Siciliens Hovedstad. Den lette Landbrise fyldte Seilene netop saa meget, at de rigtig kunde tage sig ud i det klare og dog dæmpede Skjær, medens den bløde Luftning bragte en liflig Hilsen fra de duftende Orangelunde, som stod i Blomst. Landets dybe Skygger brødes hist og her af klare, skiftende Lysstrømme, der gik hen over det dunkelblaae Havs letspillende Flade og kastede Sølvskjær over fremspringende Pynter. Natten var saa dejlig, saa drømmerig, at den tog Broderparten af den Beundring, vi ved Dagens Frembrud burde have skjænket det delige Landskab med det mægtige Ætna i Baggrunden..

Skjøndt Palermo var endeel mindre end Neapel, gjorde enkelte af dens Gader et fyldigere Indtryk end selv Hovedgaderne i den større By. Dette skyldtes ikke blot Husenes mere eensartede og smagfulde Stil, men laae vel ogsaa i det egne, mere sydlandske Præg, de havde. Saaledes var meget hyppigt det forreste Rum i Stueetagen ikkun ved Søiler adskilt fra Gaden. Gadelivet og den huuslige Gjerning smeltede derved sammen paa en ofte meget tiltalende Maade, og, naar de brave Sicilianere i Aftenkjølingen hvilte sig ud efter Dagens anstrengende Lediggang, saae man dem i deres »*dolce farniente*« —

liflige Driveri — henslængte paa Stole i smaa Klynger inden- og udenfor Søilerne, der adskilte »Conversationslocalerne« fra det brede, flisebelagte Fortoug. Over dem kom Kvinderne frem paa Balconerne, som strakte sig udfor hver Etage, og bredte med deres lyse, mangefarvede Dragter et livligt Skjær over Aftenens Friluftsliv.

Franskmændene besaae med særlig Interesse den smukke Kathedralkirke, hvor saa mange af deres Landsmænd vare blevne myrdede under den sicilianske Vesper. — Byens Pragtbygninger skal jeg ikke dvæle ved, men derimod gaae over til den mindre smilende Afslutning. Ikke langt fra Byen hæver der sig med jevn Skraaning et lille Bjerg, som kaldes *Monte Reale*. Paa Toppen af Bjerget ligger der en Kirke. Man besøger den ikke for at see de ganske kjønne Mosaikker, den eier — nei! den har et kraftigere Lokkemiddel for de Reisende. Under Kirken findes en Række Liighvælvinger, hvor de Døde fra længst henrundne Tider tage imod Besøg i deres bedste Klæder. De Fleste af dem ere, afstivede med Staaltraad ligesom udstoppede Fugle, opstillede langs Væggene, hvorimod Enkelte ligge i pragtfulde Dragter udstrakte i deres Kister. Alle have de undergaaet en Slags Balsamerings-Proces, hvorved Huden er bleven mørk som

gammelt Egetræ og har lagt sig glat og stram over Knoglerne. Ved Kjerters flimrende Skjær gjorde vi Bekjendtskab med de Hedengangne. En lille spinkel Herre i Fløielsdragt med elegant Strudsfjeder paa Baretten, der sad med et vist koket Sving paa hans indtørrede Hoved, syntes at være vor Omvisers særlige Yndling. Det fortaltes om ham, at han havde været meget riig og meget bedaarende, dengang man bar den Dragt, han var iført, og, idet Lovtalen afsluttedes, klappede Foreviseren ham protegerende paa Skulderen, hvilket han besvarede med en lille Zittren i sine Staaltraads Afstivninger. I en af Kisterne laae henstrakt en Kvinde i elegant Baldragt med Silkesko og hvide Handsker og med en Blomsterkrands om det udslagne Haar. Hun var død midt under Dandsen paa et Bal, og til Erindring derom var hun af sine Slægtninge bleven anbragt i Hvælvingen, iført den Dragt, hvori hun havde vundet saa mange Hjerter. Henne i et Hjørne stod en Skikkelse, som jeg ogsaa vil udpege iblandt de mange, vi saae. Det var en Fyr, der trods den indtørrende Balsamering havde et temmelig fyldigt Udseende. Han havde erhvervet sig Formue og Ry ved sin sjeldne Kogekunst, og Familien havde hædret ham ved at lade ham opstille i en fuldstændig Kokkedragt

med Kjøkkenkniv i Bæltet og med en hviid Hue, der hang fiffigt ned over det ene Øie. Et Stykke af Mundvigen var faldet ud, og derved var der i hans Ansigt fremkommet et saa afskyeligt nar-gjørende Griin, at man blev heelt ilde tilmode.

Hele denne vederstyggelige Parodi paa Livet gjorde i Forbindelse med den kvalmende Grav-luft et saa uhyggeligt Indtryk paa alle de Besøgende, at det var usigeligt velgjørende at komme ud igjen i den frie Luft, under den høie, klare Himmel og modtage en Hilsen fra de duftende Orangetræer.

Algier var i hine Tider en af de eiendom-meligste Byer paa Middelhavets Kyster; thi paa intet andet Sted traadte Modsætningen imellem Europæere og Arabere saa uvilkaarligt og saa tydeligt frem som her. Der findes vel mang-foldige Byer rundt i Verden, hvor man træffer paa afsluttede europæiske Kvarterer, der ere indlemmede i eller støde op til de afrikanske eller asiatiske Vaaninger, som beboes af Landets egne Børn; men det Særegne her var — og skal, skjøndt i langt ringere Grad, være det endnu — at Europæerne eiede og styrede By

og Land, medens de tidligere Herskere, Tyrker og Arabere, der boede og byggede Side om Side med dem, havde bevaret alle deres Skikke og Sædvaner, skjøndt over tyve Aar vare forløbne, siden deres Land blev erobret. Og denne Væsenforskjel imellem Europæerne og Araberne traadte saameget skarpere frem, fordi Mangfoldige af Landets Børn i Legemsbygning og Ansigtstræk stod Europæerne uendelig langt nærmere end de Folkefærd, man træffer paa andre Kyster eller i andre Verdensdele, hvor den europæiske Race har vundet Indflydelse eller gjort sig til Herre.

Ved det første Blik paa selve Byen træder Forskjellen imellem Europæer og Araber strax frem. Stadens nederste, jevne Deel nærmest Stranden er ligesom klippet ud af en større fransk By og med nogle praktiske Modificationer stillet til Skue for de Besøgende. Den gjennemskjæres af lange, lige Gader, der løbe i Flugt med Stranden, og hvis Huse med de bekjendte grønne Persienser for de mange Vinduer alle ere forsynede med fortløbende Buegange til Ly imod Sommerens brændende Sol og Regntidens øsende Skyller. Overalt findes her Udsalgssteder efter fransk Mønster af alle Størrelser og Arter med deres Tilbehør af Commis'er og Butiks-

jomfruer, Side om Side med Hoteller, Pensionater, Caféer og Skj enkestuer. Men, hvor Grunden begynder at h ine sig, staaer man overfor de Indfødtes By. Denne indledes paa enkelte Steder med en større arabisk Basar, hvis lange Gange føre forbi de smaa aabne Boder, hvori indfødte, turbankl dte K b m nd sælge de mangfoldige forskellige Gjenstande, som gaae under F llesben vnelserne »tyrkiske«; men næsten overalt er Overgangen brat og pludselig. Lave, fladtagede Huse med hist og her en enkelt Glug til Gaden; krogede, ujevne Gyder eller Gange med smaa s mbeslaaede Husd re, halvmørke arabiske Kaffehuse, en enkelt Gang en lille Udvidelse med en Moskee i Gydernes vildsomme Net, nu og da et tyrkisk Badehuus, og yderst oppe paa Toppen af Høiden det befæstede mauriske Slot »Kasbahen«, omringet af Mure til Beskyttelse for de Troendes Hersker i tidligere Tider — nu en Caserne for »Hundes nnerne«, for de forhadte »Rumier«: de Christne.

Forskjellen imellem Europæere og Arabere traadte lige saa skarpt frem i Folkelivet paa Torve, Gader og Stræder. I Byens  stlige Deel var der et Torv; derhen kom  rkenens Seilere, Kamelerne, vandrende med deres bløde, vuggende Gang, med Hovedets regelmæssige afmaalte Drei-

ning til Høire og Venstre og stirrende hen for sig med de rolige, tungsindige Øine. De knælede sindigt ned ved et Ord fra deres Drivere for at befries for deres mægtige Læs. Der kom de smaa Æsler trippende paa deres fine Been, stundom ganske skjulte af det Knippe Hø eller Kvas, de bar paa, men oftest med Sadelkurvene fulde af Grøntsager, Frugter, Trækul, Korn eller andre Varer. Her sad Negerinder med blottet Ansigt, tilslørede Kvinder og ældre Mænd og solgte deres Varer til de Troende, og her var der en Kjøben og Tingen, en Skjælden og Støien, der aldrig fik Ende, imellem Kunder og Handlende, imellem Æsel- og Kameedriverne. Livet, som rørte sig her, var et trofast Billede af, hvad det havde været for hundrede Aar siden. Men ikke langt derfra mødte man svære tohjulede Fragt-vogne, hvis Vognstyrere, som gik ved Siden af Hesten, aldrig vare Arabere, men Indvandrere fra christne Lande, især Malthesere; thi Maltheseren er Middelhavets Myre, der giver Møde overalt, hvor der er Krummer at samle.

Araberne holdt sig dog ikke indespærrede i deres egen Bydeel, de færdedes villigt i den franske By, og det var dem øiensynligt en Fornøielse at betragte de Christnes utilslørede Kvinder. Det Sted, hvor der i ydre Henseende

var den største Sammenblanding af Christne og Muhamedanere — ikke at tale om indfødte Jøder, der udgjorde en stor Deel af Befolkningen — var paa Byens smukkeste Torv, Gouvernements-Pladsen, naar Militairet om Sommeren musicerede der efter Solnedgang. Pladsen var i sig selv et Billede paa de Folkefærd, der havde kjæmpet om Herredømmet: i Baggrunden, ud for Havnen, laae Byens smukkeste Moskee med sit høie firkantede Taarn og de to Sidekupler, tilvenstre saaes høie europæiske Bygninger med Caféer og Beværtninger, omskyggede af Plataner, tilhøire en Række høie Palmetræer foran Huse under Ombygning, og her samledes Damer i moderne europæiske Toiletter, Jødinder i deres mørke, men pyntelige Nationaldragt, Moresker i deres hvide, folderige Klædning med nøgne Fødder i broderede Tøfler og med tilbundne Ansigter, statelige Arabere i deres hvide Haiker, duftende af Rosenolie og stundom med Æreslegionens Kors paa Brystet, Militaire i en Mangfoldighed af Uniformer, lige fra den reent europæiske indtil den næsten fuldstændig arabiske; og midt i Sværmen listede smaa arabiske Børn sig rundt og tiggede paa Fransk om en Sou, der næsten alt for villigt gaves dem, fordi de vare saa smukke.

Schousboé. Interprète Principal.

Under mit kun altfor korte Ophold i Algier var jeg meget sammen med den militaire Over-tolk, Schousboé. Franskmændene kunde ikke udtale Navnet paa Dansk, altsaa som Skovsbo, saa satte han en Accent paa Slutningsbogstavet, lod dem udtale »ou« paa fransk som »u«, og dermed vare alle Vanskeligheder fjernede; men disse Forandringer i Forbindelse med den bløde Udtale af »s«'et gjorde jo rigtignok, at kun de færreste Danske, som hørte ham nævne, gjættede, at han var deres Landsmand og endog tilhørte en meget udbredt Præstefamilie her i Landet.

Schousboe var en Søn af min Faders For-gjænger i Generalconsulats-Posten i Marokko. Da min Fader i Begyndelsen af Trediverne kom til Tanger for efter den ældre Schousboes Død at overtage Embedet, blev han meget forundret ved at see, hvor vidt den ene af de tre efterladte

Sønner ved Selvstudium havde drevet det i Retning af Naturhistorie og Arabisk. Faderen havde været et Stykke af en Stuelærd, der gik fuldstændig op i botaniske Forskninger og overlod Børnene til den vistnok temmelig udannede spanske Moder, der lod dem lade og gjøre, som de vilde. De to Brødre vare Kammerater med baade Sletteboerne og Bjerghoerne i Omegnen, de levede hele Dage til Hest, paa Jagt og Æventyr med deres muhamedanske Venner, men forsmaaede dog ikke et lystigt Lag med Tangers Jøder og Jødinder eller med de spanske Søfolk, som jevnlig kom til Byen. For al boglig Syssel vare de ganske fremmede, ja, det var knapt nok, at de kunde læse og skrive en Smule Spansk. Den tredie Broder, Frederik, havde derimod kastet sig over Faderens Bøger, hvoraf mange vare franske, havde lært sig selv Sproget og havde med stor Ihærdighed studeret den nordafrikanske Fauna, særlig Ornithologien. Naar han ikke læste, flakkede han rundt med Bøssen paa Nakken og skjød sjeldne Exemplarer af afrikanske Fugle, som han udstoppede og sendte til en Opkjøber i Gibraltar, der gav ham Bøger i Bytte. Paa sine hyppige Udflugter havde han sluttet Bekjendtskab med de »Ældre« og de »Lærde«, som fandtes blandt Omegnens Beboere,

der betragtede ham som en Slags Laugsfælle, da han kunde deeltage med dem i grundige Forhandlinger om Koranens Fortolkning, og ved sin Omgang med dem saavel som med Byens »Vise«, de hædrede »Thaleb«'er, uddybede han sit Kjendskab til det arabiske Sprog og nogle af dets mange Dialecter.

Min Fader fandt, at det var Synd, at saa megen Evne og Fliid ikke skulde sætte nogen fuldmoden Frugt, hvilket der kunde næres Frygt for, da Fr. Schousboe i mange Henseender var fuldstændig blottet for elementair Dannelselse. Han tilbød derfor den dengang ganske unge Mand at tage ham med sig, naar han reiste tilbage til Danmark for at afhente vor Familie, der havde opholdt sig i Kjøbenhavn, efterat Franskmændene havde erobret Algier, og saaledes den Post, som min Fader sidst havde beklædt, var bleven ind-dragen. Schousboe tog med inderlig Glæde imod Tilbudet og kastede sig ved sin Ankomst hertil med sin vante Fliid over Bøgerne. Bestyreren for det kgl. naturhistoriske Musæum, Professor *J. C. H. Reinhardt*, tog sig med megen Interesse af ham, og i Løbet af de to Aar, han tilbragte i Kjøbenhavn, bødede han paa de Mangler, hans selvstændige Opdragelse havde medført. Men Livet her var ham for indeklemmt, og Kli-

maet var ham for barskt, saa at den flinke Rytter og utrættelige Jæger fra Nordafrikas Kyst følte sig trykket, blev urolig, begyndte at hige efter videre Horisonter, at længes tilbage til Friluftslivet i Sydens solvarme Lande. Han skrev til min Fader og reiste med hans Samtykke og varmt anbefalet af indflydelsesrige Mænd til Algier i den Hensigt at træde ind og arbeide sig op i den franske Hær, der jo dengang laae i bestandig Kamp med Araberne. Men den unge Fremmede med det store Kjendskab til det arabiske Sprog var en altfor kostbar Acquisition for Franskmændene til, at de skulde udsætte sig for at miste ham ved at lade ham kjæmpe sig frem i Geledet. De tilbød ham strax en fordelagtig Stilling som Tolk, og efter meget kort Tids Forløb var han selvskrevent Medlem af Staben ved alle større Expeditioner imod de Indfødte. Meget hurtigt rykkede han op til Stillingen som den franske Hærstyrkes Hovedtolk og blev, da fredeligere Forhold efterhaanden indtraadte, de franske Regjeringsmyndigheders høire Haand i alle vigtigere Forhandlinger med de indfødte Stammer.

Forholdene førte mig adskillige Aar senere end det her omtalte Besøg tilbage til Algier, hvor jeg tilbragte en Vinter. Jeg kom saaledes

igen sammen med Schousboe, og jeg mindes kun faa Mænd, som have gjort et saa ublandet ædelt Indtryk paa mig som han. Hans stille, tænksomme Optræden var parret med en jernfast Villie, der var klædt i den høit dannede Personligheds hensynsfulde Former, og dette gav ham en stor Magt over de arabiske Høvdinger, der havde saa ondt ved at finde sig i Fransk-mændenes ofte opfarende Væsen. Skjøndt hans Ydre var mere spansk end dansk, havde han arvet Meget af Nordboens drømmende Følsomhed og forbandt dermed en sjelden Evne til at omgaaes de Indfødtes Kvinder og Børn. Naar man hørte ham fortælle om de mangfoldige Expeditioner, han havde taget Deel i, og hvor saa ofte Seiren endte med, at »Schmalaen« — Teltleiren med Høvdingernes hele Huusstand — blev indtaget, var det altid ham, som blev brugt til at bringe Ro og Fred i den grædende, hylende og hvinende Flok af Kvinder og Børn. Det Værste, han af den Slags havde været med til, var Hertugen af Aumales Erobring af Abd-el-Kaders Schmala i Slaget ved Taguin, da den store Høvdinges Kvinder aldrig havde tænkt sig, at Sligt kunde skee, — men selv her lykkedes det ham at berolige de forskræmte Stakler.

»Hvad Midler brugte De dertil?« spurgte jeg ham. »Jeg strøede Sukkergodter ud blandt Børnene, og Halsbaand af Glasperler kastede jeg i Gramis til Kvinderne, saa forstod de, at de hverken skulde myrdes eller mishandles, og hørte efter, hvad jeg havde at sige dem til deres Beroligelse.«

Dengang jeg sidst var sammen med Schousboe, havde han i over en Menneskealder været ansat i Algier, og i disse mange Aar havde han staaet i nøiere Forhold til de mange historisk bekjendte Hærførere, som havde spillet en fremtrædende Rolle i de mangfoldige Kampe, der fremkaldtes ved større og mindre Opstandsforsøg og ved de Franskes vedvarende Bestræbelser efter at udvide deres Herredømme. Blandt de Mænd, han omtalte med mest Varme, skal jeg nævne *Jussuf*, hvis ustyrlige Trang til at kaste sig ind i Kampen, hvor den var heftigst, han skildrede paa den mest fængslende Maade; endvidere *Bugeaud*, hvem han betegnede som Manden med det omfattende Blik, som den mest fremsynede og i sin Krigsførelse mest konsekvente af de Generaler, der havde haft Overcommandoen i Algier, og tillige som den dygtigste Administrator, Colonien havde eiet. Om Hertugen af Au-

male talte han med den varmeste Anerkjendelse, og Mac Mahon, som han netop dengang var knyttet til, berømmede han for hans ædle og ridderlige Charakteer.

Skjøndt det var Længslen efter en videre Horizont og en varmere Sol, som havde drevet vor Landsmand over til Algier, og skjøndt han der havde fundet Meget af det, han søgte, og tillige havde erhvervet sig baade Venners og Fjenders uskrømtede Agtelse, betragtede han dog de to Aars Ophold i Danmark som sit bedste og rigeste Minde. Han sagde ofte, at han først ved sit Liv her havde faaet Øinene op for, hvad Mennesket skylder sig selv og Andre. Han kom under Opholdet her meget i det Brun'ske Huus, og det var ret Noget for Digterinden Frederikke Brun at udforme det rige Raastof, hun havde fundet i sin »Barbar«, som hun kaldte ham. Ofte vendte han tilbage til sine lange Samtaler med hende paa Sophienholm ved Frederiksdal, hvor han saa hyppig var hendes Følgesvend, naar hun paa et Æsel red sine Ture. »Da jeg kom til Danmark,« sagde han, »var jeg i mangfoldige Henseender fuldstændig uvidende; i religiøs Henseende var jeg en Mellemtning af Atheist og Muhamedaner, og i social Henseende havde

jeg ikke fjerneste Begreb om Kvindens Betydning for Samfundet. Dette og meget Mere opdagede hun strax, og, hvad jeg senere kan være bleven i moralsk og ethisk Henseende, det skylder jeg først og fremmest hende.«

Præsidentens Besøg i Toulon.

Henimod Sommerens Slutning gjorde *Louis Napoleon* en Rundreise i Frankrig for fuldstændig at modne Stemningen til Keiserdømmets Gjenoprettelse. Ved vor Tilbagekomst til Toulon midt i September fik vi Meddelelse om, at Præsidenten ogsaa vilde gjæste Flaadestationen, og baade ombord og iland fik man travlt med Forberedelserne til Modtagelsen.

Ifølge det Program, som sendtes rundt til alle de paa Rheden liggende Orlogsmænd, vilde Præsidenten gaae ad Søveien fra Marseille til Toulon, og, efterhaanden som han passerede hvert enkelt af de opankrede Skibe, skulde han hilses med tre Salver fra alle dets Kanoner. Affyring af Salver havde hidindtil ikke været optagen i det meget omstændelige Exerceerreglement, og der maatte altsaa nu raades Bod paa denne Mangel. I to paa hinanden følgende

Dage blev der i et Par Timer i Træk skudt Fængjør af med alle Kanoner i samtlige Skibe. Det lød, som om Rheden var forvandlet til en Circus, hvor der holdtes Øvelser i at knalde med Pidske. — Indtoget skulde tillige være en høitidelig Indvielse af Verdens første Fuldkrafts-linieskib »Napoleon«, som senere under Krimkrigen vakte en saa stor Opsigt iblandt Fransk-mændenes Allierede, de dem paa Søen ifølge Traditionen saa overlegne Englændere.

Det var et prægtigt Veir den Dag, det høitidelige Indtog fandt Sted. Præsidenten stæv-nede ind paa Toulons Rhed ombord i »Napoleon«; han var eskorteret af Skruelinieskibet »Charlemagne«, tre Dampfregatter og otte Orlogsdampere. Han blev modtagen med Keisersalut fra Batterierne, og overalt paa Orlogsmændene stod Folkene paa Ræerne. Efterhaanden som han passerede de enkelte Skibe, blev han hilst med de tre nys omtalte Salver og med Leveraab fra Besætningerne.

Det var underhaanden blevet meddeelt i Toulon ligesom overalt, hvor han havde været, at der skulde raabes: »Leve Keiseren!«, og, da jeg vidste, at der ikke fandtes nogen keiserligsindet Officeer iblandt mine Messekammerater, hvoraf de Fleste vare Orleanister, nogle Faa Legitimi-

ster og et Par Stykker Republikanere, lyttede jeg til Raabene, hvilket var let for mig, da alle Officererne vare samlede paa den ene Side af Hytten — selvfølgelig i fuld Gala — og da jeg selv stod tæt ved min legitimistiske Chef, hos hvem jeg i den sidste Tid havde fungeret som en Slags Adjudant. Chefen, som skulde føre an under Leveraabene, løftede sin trekantede Hat i Veiret og udstødte med barsk Mine en uarticuleret Lyd, hvori det ikke var muligt at opfange en eneste Stavelse; de Fleste af Officererne tolkede deres Følelser paa samme Maade, dog med den Variation, at Enkelte begyndte med: »Vive« — »Leve« — men endte med nogle Stavelser, som aldeles ikke lignede »l'Empereur« — »Keiseren« — ikkun een af Officererne raabte høit og lydt: »Vive l'Empereur!«, og det var Messens ivrigste Republikaner.

Vi laae med »Jena« yderst i Rækken, og vore tre Salver fra Skibets halvfemsindstyve Kanoner vare afsluttede i Løbet af halvandet Minut, saa tog det næste Skib fat, og, medens Leveraabene overdøvedes af Kanonerens Bulder, gled »Napoleon« med sit Følge, omhvirvlet af Krudtdampen hen til Værftshavnens Indløb, udfor hvilket den ankrede. Fartøier lagde strax

paa Siden med Repræsentanter for Byens forskjellige Myndigheder, der overbragte deres Velkomsthilsen, medens Cheferne for alle Skibene paa Rheden gik i deres Fartøier og, da Præsidenten kort efter gik fraborde, eskorterede ham igjennem Orlogshavnen ind til Langangstedet, hvor den forsamlede Mængde modtog ham med meget livlige Leveraab. Da det Fartøi, han var i, forsvandt igjennem Havneløbet, brændte alle Skibene paa Rheden og alle Landbatterierne løs igjen for atter at levere ham deres Hilsen.

Inde i Byen var der stor Stads med Illumination om Aftenen, og paa et stort Bal, som Staden gav, viste der sig, da han tog Plads paa Thronstolen, som var anbragt til ham i Enden af Dandsesalen, en Keiserkrone i Gasblus over hans Hoved. Dette lysende Indfald vakte megen Begeistring og fremkaldte det mest rungende: »*Vive l'Empereur!*«, som han var bleven hilst med i Toulon. Men, da Flaadens Besætninger ikke længe efter under Folkeafstemningen tilkjendegav deres Opfattelse, viste det sig, at Majoriteten ikke havde stemt for Keiserdømmet.

Dagen efter sin Ankomst til Toulon aflagde Præsidenten Besøg i Eskadrens Skibe. Han fik,

da han kom ud af Havneløbet, de saa vel indøvede tre Salver og ligeledes en tredobbelt Salve fra hvert enkelt Skib, naar han forlod det. Hans Besøg hos os var meget kort: han gik med sin Stab rundt forbi det opstillede Mandskab og uddeelte derefter paa Skandsen nogle Medailler og en Orden. Min ene Sidemand ved Maaltiderne, Premierlieutenant *Saly*, en fuldtro Orleanist, fik den eneste Æreslegion, der blev given ombord i »Jena«, og det blev naturligviis udlagt som en Antydning af, at den vorde Keiser allerede nu begyndte at arbeide paa at vinde de mindre velvillige Partier for den nye Statsordning.

Saly var en høist elskværdig og tillige en ganske interessant Personlighed. Under den græske Frihedskrig var han i Begyndelsen af Tyverne som lille Barn bleven frelst fra Ruinerne af en brændende By af en fransk Officeer. Man antog, at han var Søn af en tyrkisk Pascha. En nær kvindelig Slægtning af *Louis Philippe* tog sig af ham, sørgede for hans Opdragelse og fulgte ham, saa længe hun levede, med stor Interesse. Han havde et kjønt Ydre, et velformet Ansigt med en let krummet Næse og høist tiltalende Øine. Der var tyrkisk Ro

og Alvor i hans Ydre, naar han optraadte officielt; men i den daglige Omgang var han saa gemytlig og utvungen som nogen Franskmand og besad desuden et stilsfærdigt tørt Lune, som klædte ham ypperligt.

Farvel til Toulon.

Med sin Indhegning af golde solsvedne Klipper tager Toulon sig ganske virkningsfuldt ud, naar Byen sees fra Rheden; men den vinder ikke ved nærmere Bekjendtskab. Temmelig smalle Gader med eensformige kjedelige Huse, omgivne af en gammel muurklædt Vold — det er hele Stadsen. Udenom Voldmuren slynger der sig en Slags Boulevard, der indestænges af kjedelige Steenmasser. Marinepræfectens Bolig, der ligger ved en ganske net firkantet Plads, omgivet af Træer, hører til Byens mest tiltalende Bygninger. Den temmelig brede Kai, der strækker sig fra Orlogsværftet til henimod Byens østlige Ende, er det eneste Sted, hvor der spores noget Liv og Røre; men den livlige Færdsel her skyldes næsten udelukkende Besætningerne fra Orlogsmændene, der paa Folkenes Landgangsdage drive frem og tilbage langs Vandet og med den største Ugeneerthed løbe Office-

terne paa Ærmet uden med Ord eller Mine at vise den ringeste Forlegenhed over deres Mangel paa Hensyn. Kun de Folk, man staaer i directe Tjenesteforhold til, kunne stundom faae det Indfald at gaae tilside eller at gjøre en hilsende Bevægelse. Stueetagerne langs hele Kaiene indrettede til Udsalgssteder, til Caféer eller Skjænkeboder. De bedre Caféer her søgtes, besynderligt nok ikke af Søofficererne, som i Almindelighed havde deres Tilhold i en Beværtning paa Pladsen udfor Marinepræfectens Bolig, hvorimod Landofficererne fra de forskjellige Troppeafdelinger, som havde Garnison i Toulon, vare regelmæssige Stamgjæster i flere af Kaffehusene ved Kaien, hvor de tilbragte adskillige af deres ledige Timer. Billard og Domino vare de Spil, som overalt dyrkedes med en næsten fortvivlende Udholdenhed, og der spillede næsten altid om »*la consommation*« — »en Gjenstand« — som det kaldes i vort nyere Sprog. Land- og Søofficerer kom kun sjældent sammen — det saae næsten ud, som om der bestod en fælles Overenskomst om ikke at omgaaes.

Ved Kaien, tæt ved Orlogsfartøiernes Indskibningssted, laae der et gammelt aftaklet Skibskrog, som blev brugt til Depotlokale for de Folk, der mødte for seent efter Landlov.

Befolkningen i Byen gjorde ikke noget mere tiltalende Indtryk, end Byen selv. Provençalerne beskyldes vistnok ikke uden Grund af de øvrige Franskmænd for at være meget exclusive. Blandt andre Beviser derfor nævne de, at Toulons vestre Port bærer Navnet »*Porte de France*«, medens dens østre Port kaldes »*Porte d'Italie*«, »Toulon erklærer jo derved selv«, sagde de, »at den ikke hører til Frankrig«. Byens Beboere levede imidlertid af Marinen og maatte altsaa vise denne et vist Hensyn; men stort udover »det visse Hensyn« kom Provençaleren sjældent. Selv de provençalske Officerer, der havde Huus og Hjem i Byen eller dens Omegn, saae saa at sige aldrig Kammerater i deres Hjem. Jeg mindes saaledes en ganske betegnende Samtale imellem en Officeer fra Paris og en Provençaler. Den fandt Sted paa et længere Togt, jeg senere gjorde. Pariseren drillede Provençaleren med, at han adskillige Gange havde opholdt sig længere Tid i Toulon, men aldrig havde seet et provençalsk Landsted. »Naar vi komme tilbage til Toulon«, sagde han en Dag ved Frokostbordet til sin sydlandske Kammerat, »bør jeg naturligviis gjøre Dem en Visit for at takke Dem for behagelig Samvirken paa dette lange Togt, og jeg faaer da endelig Leilighed til at

see et af de saa hermetisk tillukkede Landsteder.«

»Det kan De bide Dem i Næsen efter!« svarede Modparten med en til det danske Mundheld svarende fransk Vending.

»De vil dog ikke være saa haardhjertet ikke at tage imod mig paa Deres Landsted?« yttrede Pariseren med et Smil.

»Tage imod Dem!« udbrød Provençaleren i en arrig Tone. »Jo! jeg skal tage imod Dem, som man tager imod Krybskytter, der jage Ens Vildt. — Det bliver en kjon Modtagelse, kan De troe!«

Svaret blev modtaget med en Lattersalve af hele Messen, medens Provençaleren mumlede: »Jeg skal ikke have noget af fremmede Snuushaner i mit Hjem.«

Vor Næstcommanderende paa »Jena«, der hørte til Stedets Indfødte, var en velstaaende Mand: han havde en tredive Tusind Kroner om Aaret i privat Indtægt; men ikke en eneste af Skibets Officerer havde nogensinde været indbudet til hans Hjem. Den danske Consul i Toulon hørte ligeledes til de Indfødte, han gjorde et meget nydeligt landligt Bal for os danske Officerer, og vore franske Kammerater udspurgte os med levende Interesse om Ballet

og Gjæsterne. Ingen af dem, som vare fra andre Dele af Landet, havde nogensinde været buden til en saadan Fest.

Det eneste Sted, hvor der i Løbet af Vinteren blev givet regelmæssige Aftenselskaber, var hos Marinepræfecten, hvis Gjæster næsten udelukkende vare militaire og civile Embedsmænd under Marinen i Forbindelse med nogle høiere Landofficerer. Her kunde man faae sig en Dands paa Gulvtæppe med mere eller mindre bedagede Fruer: de rigtig velopdragne Frøkener maatte kun dandse Française. Vi Danske stod endeel over Franskmændene i den ædle Dandsekunst, hvori vi i vore mange Cadet-aar havde faaet Underviisning, og Marinepræfectens Adjudant viste sin Paaskjønnelse deraf ved at føre os rundt og præsentere os for de Maskiner, som hans Landsmænd havde lidt svært ved at sætte igang. Jeg glemmer aldrig det Besvær, en overmoden Overintendantinde voldte mig ved i sine Bestræbelser efter at være yndefuld at vælte sig frem og tilbage i min Arm — det var næsten ikke muligt at holde paa det glade gamle Liv.

Naar undtages et Par af Byens større Handlende og enkelte ikke indfødte Officerer, som foreløbig havde fæstet Bo i Byen, var der Ingen,

der modtog, skjøndt Beværtningen ved Modtagelserne indskrænkede sig til The, Iis, Kager, Limonade og Viin. Et Bal med Souper blev betragtet som noget Enestaaende.

De offentlige Forlystelser vare kun tarvelige. I det daarlige Theater med maadelige Skuespilere kom man ikke igjen, naar man først een Gang havde været der, undtagen for at overvære Tilskuernes lidenskabelige Meningsyttringer, naar nye Kræfter vare blevne indforskrevne og skulde godkjendes eller forkastes af »den offentlige Mening«-. Ved slige Leiligheder udmærkede Cadetterne sig ved den Færdighed — om end ikke den Retfærdighed —, hvormed de paavirkede Stemningen. Paa Theateromraadet var der dog en Art Passionsforestillinger, som gik under Navnet »*la crèche*« — »Krybben« —, og som opførtes af jevne Provençalere. De vare ganske interessante for dem, som forstod det underlige Sprog, der oprigtig talt forekom mig meget uskjønt trods al den Berømmelse, det havde vundet i Troubadourernes Tid.

En Adspredelse, hvori Cadetterne og de yngre Officerer jevnlig tog Deel, var de offentlige Maskerader i Carnevalstiden. Kvinderne, som gav Møde her, hørte naturligviis til dem, som Mange kjendte. Det vakte derfor en næsten

sensationel Forbauselse, da der paa et af disse Maskeballer havde viist sig en ubekjendt *débardeuse* — en i en fantastisk Matrosdragt med korte Skjorter klædt Kvinde —, der ved de store, ildfulde Øine, som skinnede frem igjennem Masken, ved den Fløthed og Smidighed, hvormed hun dandsede »Cancan«, og ved sine vittige Bemærkninger, der røbede et nøie Kjendskab til de unge Herrers huuslige Hemmeligheder, fuldstændig havde taget Luven fra alle Saisonens mest uimodstaaelige Dronninger.

Jeg deeltog hverken i dette eller i noget andet Maskebal; men i de første Dage efter Ballet dreiede Samtalen iblandt de Unge sig udelukkende om denne mystiske Stjerne, der heelt havde bragt dem fra Sands og Samling. Der blev opstillet de vildeste Gisninger; men lige vidt kom man, og som alle andre Sensationsnumre begyndte ogsaa dette at gaae i Glemmebogen, da Opløsningen kom og bragte en vis fortrædelig Misfornøielse med sig.

De mange Officerer og Cadetter, som havde Værelse iland, fik deres Skotøi og Klæder børsede af de saakaldte »*décrotteuses*« — »Børstekoner« —, Kvinder i alle Aldre, der om Morgen kom listende ind i Værelset. Ungkarlelighederne bestod som oftest af en lille Forstue

og indenfor denne en Dagligstue med en dyb Alkove, der tjente som Sovekammer. De tog Tøjet, der var lagt udenfor Alkoven, gjorde det reent i Forstuen og lagde det tilbage med en saadan Forsigtighed, at man maatte have en meget let Søvn for at blive vækket ved dette Morgenbesøg. Blandt disse »Børstekoner« var der en ung, slank Skabning med store mørke Øine, regelmæssige Træk og en temmelig mørk Hudfarve. Hun blev døbt »Musen«, fordi hun besørgede sit Arbejde med smaa, hurtige og lydløse Bevægelser. Mange anede ikke, hvordan hun saae ud, saa stille gik hun til sin Gjerning; men netop derfor havde hun altid saa mange Kunder, som hun kunde overkomme. En af disse Kunder var en ung Lieutenant, der ikke kunde blive Erindringen om Maskeballen kvit: han paastod, at han undertiden vaagnede midt om Natten med Udbruddet: »Hvem er hun dog!« En Morgen, da han tilfældigviis laae halvvaagen i sin Alkove, saae han »Musen« komme ind i Stuen; den Lethed og Smidighed, hvormed hun bøiede sig ned efter Skotøjet, der var trillet hen under Bordet, slog ham, han vaagnede heelt, og, da hun i samme Øieblik vendte Hovedet og saae hen paa ham, gjenkjendte han Blikket og udbrød: »Nu veed jeg det! Det var

Dem!« Hun udstødte en kort, klingende Latter og smuttede ud. Men han! Ja, han var flov, skrækkelig flov! Tænk! en Børstekone havde gjort Nar af hele Toulons gyldne Ungdom!

Byen havde en Nyhedsklub af en egen Beskaffenhed. Paa Veien imellem Landgangsstedet og den tidligere omtalte Plads med Præfectboligen var der et Udsalg af Guldtrækkerarbeide, Handsker, Parfumer og andre slige Gjenstande. Det stod i Forbindelse med en Frisørstue, hvor de somoftest langhaarede Officerer maatte ind for at faae sig »*un coup de peigne*« eller »*un coup de fer*« — faae »Haaret redt eller krøllet« — før de gik i Selskab eller paa Bal. Der var ofte livlig Søgning, og de, som ventede, opholdt sig i den rummelige og ganske hyggelige Butik ved Siden af Frisørstuen. Dette havde i Tidens Løb udviklet sig til, at »Etablissementets« Eierinde, *madame Madou*, en trivelig ældre Dame, var bleven en Slags Factotum, medens samtidig hendes Butik var bleven det Sted, hvor en heel Stab af ældre og yngre Officerer »faldt ind«, naar de kom iland, for at hente eller bringe Nyt. *Madame Madou* tog sig moderligt af dem Alle og lagde nøie Mærke til, om en Stamgjæst i længere Tid blev borte, men yttrede Intet derom, før han selv kom igjen. En Dag kom

saaledes en af de Trofaste, der havde været borte over et Aar, ind i Butikken. »Nei, seel Er De der?«, sagde hun venligt med Sydboens slæbende Udtale; »hvor kommer De dog fra?« — »Fra China«, svarede Officeren. »Herregud! saa langveis fra!« udbød Madame *Madou* deeltagende. »Sæt Dem dog ned — De maa være meget træt.«

Af den Slags naive Ytringer afleverede den velvillige Kone adskillige i Aarets Løb, — men sin Forretning styrede hun dog saa godt, at hendes Datter, der slet ikke var nogen Skjønhed, takket være sin Medgift, blev gift med en meget net Fregatcapitain.

Det er en gammel Regel, at man, hvis man vil drage det mest mulige Udbytte af Reiselivet, skal sørge for at omgaaes Indvaanerne i de Lande, man besøger, fremfor sine Egne. Naar vi vare iland i Toulon og ikke vilde tilbringe al vor Fritid paa offentlige Steder, vare vi imidlertid henviste til at sørge for os selv, og den ganske naturlige Følge deraf var, at de skandinaviske Officerer, hvoraf der dengang var en halv Snees i Eskadren, uvilkaarligt sluttede sig sammen og gjæstede hinanden i deres Smaaleiligheder i Byen.

Blandt de svenske og norske Officerer var

der tre, som vi til Stadighed omgikkes, og til disse sluttede sig under den sidste Deel af vort Ophold i Toulon den norske Lieutenant *Ihlen*, som var kommen dertil for at studere tekniske Spørgsmaal, og som vandt os Alle ved sin klare Forstand, sin Indsigt som Fagmand og sin rolige, elskværdige Optræden. Af de andre Tre skal jeg først nævne Svenskeren *Johan Anker-crona*, en Svoger til den afdøde Baron Blixen Finecke igjennem dennes første Ægteskab. Paa et længere Togt kom vi senere sammen; men jeg skal alt nu fremhæve det Liv og det overgivne Lune, der straaledede ud fra ham og virkede saamittende, fordi der i hans Tone og Væsen, i hans høie, slanke Skikkelse med det fiint formede Hoved og med de smukke, udtryksfulde Øine var noget saa Fængslende, at man lod sig rive med, selv om han gik lidt over Stregen i sine ubændige Løier. Den næste, men derfor ikke den anden i Rækken, var Nordmanden *Olaf Petersen*, der havde gjort Tjeneste i en af vore Fregatter under Krigen; det var en bred, noget fyldig Skikkelse med runde, men kraftige Ansigtstræk og et Par forstandige, en Kjende ironiske, men høist elskværdige Øine. Han havde mere Læsning, end man dengang i Almindelighed fandt hos Officerer fra nordiske Lande, og,

havde han villet være over det, kunde han ved sit sunde Blik, sin støtte Charakteer og sin kritiske Evne have regjeret os Alle; men han tog Livet med en let ironiserende Magelighed, kastede nu og da med en dyb, malmfuld Stemme en snart spøgende, snart alvorlig Bemærkning ind iblandt os og sad forresten og morede sig med en stille, klukkende Latter over vore Ungdommeligheder.

Endvidere skal jeg nævne Lieutenant *Smith*, en lille fiirskaaren, lyshaaret Nordmand, der var ligesaa trofast, som han var elskværdig. Men han følte sig aldrig rigtig tilpas: han led af Sult og Væggetøi. De to franske Maaltider med de mange lette Retter kunde ikke tilfredsstille de Krav, hans Mave stillede; han kunde spise sig »noksaa« mæt ved Frokost og ved Middag, fortalte han; men en Time efter var det, som om han ikke havde faaet Mad i det sidste Døgn. »Hvad vilde jeg ikke give«, sagde han ofte, »for en god Portion Grød eller en Ret Ærter med Flæsk, istedenfor alle disse kunstigt tillavede Retter uden Spor af Kraft eller Saft!« —, og saa havde han i sin uophørlige Sult tilmed den Ærgrelse, at vi Andre ikke viste ham den ringeste Sympathi, men bestandig lod ham høre, at Skylden ikke laae i den franske Kost, men i

hans Maves abnorme Construction. Langt større Medfølelse fandt han i sin Fortvivlelse over Væggetøiets ubarmhjertige Forfølgelser. Paa dette Omraade fandtes der Andre, der havde indhentet piinlige Erfaringer, da Toulon kunde tage det op med baade Spaniens og Italiens Byer i Retning af Værelser, befængte med dette stinkende, stikkende Utøi, — men saaledes som han var dog Ingen bleven mishandlet: hvert Stik efterlod hvide Pletter i Huden, og han havde ligefrem Feber efter en Nats Mishandling i en toulonsk Seng. Efter nogle fortvivlede Forsøg opgav han enhver Tanke om at have Værelser iland; thi ombord var man heldigviis fri for denne Plage.

Forresten omgikkes vi en heel Deel med Nordmanden Lieutenant *Lund*, der dog havde fundet Tilhold hos de Franske og derfor ikke var fuldt saa ofte sammen med os som de nysnævnte Skandinaver. Han var en forstandig, rolig og meget tiltalende Personlighed med et elegant Ydre og havde en sjelden Evne til at udkaste træffende Portraitskitser, som han selv kaldte Caricaturer, men som i Virkeligheden vare en trofast Gjengivelse af det Lattervækkende eller Komiske, som den, der har Blik derfor, kan opdage hos næsten alle Mennesker. Hans Billeder

af »tykke Petersen« og »tynde Carstensen« i forskellige spændende Situationer hørte til de morsomste Penne- og Blyantstegninger i hans righoldige Samling.

Et Samtaleemne, som vi ofte streifede ind paa, naar vi mødtes, var Udsigterne til at komme paa et længere Togt. Vor elskværdige danske Kammerat *St. A. Bille*, der i omtrent ni Maaneder havde faret med Linieskibet »Bayard«, dengang vi andre Danske kom til Eskadren, havde været saa heldig allerede i Februar 1852 at blive udcommanderet med Corvetten »Caïman«, som i April afgik til Bourbon-Stationen og Madagascar. Ved Corvettens Ankomst til Bourbon var han bleven forflyttet til Commandoskibet paa Stationen, Fregatten »Jeanne d'Arc«. Men efter hans Afgang fra Eskadren var der ingen væsentlig Forandring indtraadt i Skandinavernes Stilling. Der opstod derfor et livligt Røre i vor Leir, da der i Begyndelsen af Januar 1853 gik Rygter om, at hele fire Skibe i Løbet af det næste Par Maaneder skulde afgaae til fjernere Stationer. Med Undtagelse af den ældste danske Officeer, der havde naaet sine Ønskers Maal ved at blive forflyttet fra sit tidligere Skib »Henry IV«, hvor han forøvrigt havde været særdeles tilfreds, til Admiralskibet »Ville de Paris« for at gjøre

Tjeneste i Admiralens Stab, satte nu alle Skandinaverne sig i Bevægelse for at erobre sig en Plads blandt de Udkaarede, som skulde med paa de lange Reiser.

Henimod Midten af Maaneden vare vi tilfældigviis Alle samlede og blev enige om at aabenbare for hverandre, kvilke Skridt hver Enkelt af os havde gjort for at vinde frem i Kapløbet. Det viste sig, at næsten Intet var blevet forsømt af Nogen af Concurrenterne: den franske Marineminister, Hjemlandets Gesandter, den franske Eskadrechef, de respective Skibschefer, Secretairen i Marineministeriet — kort hele den officielle Verden var bleven beleiret, Venner og Kammerater med Forbindelser i Paris havde gjort Tjeneste som Blænkere, enhver Vei undtagen Skjørteveien var bleven benyttet, og, efterhaanden som vi aflagde Beretning om vore Bedrifter, viste det sig, at omtrent Alle havde brugt de samme Midler og søgt de samme Veie. Men Een var der, som havde gjort endnu Mere, end alle de Andre: han havde talt med begge Eskadrens Admiraler og med Marinepræfecten i Tilgift! Det var min yngste Landsmand, *Mac Dougall*. Han blev eenstemmig kaaret til Seierherre og erklæret for værdig til at komme først i Betragtning, hvilket ogsaa for saa vidt fandt

Sted, som han kom med det Skib, der først forlod Toulon. Men det Mærkelige var, at ikke en Eneste af de Andre nærede Spor af uvenlige Følelser overfor ham, fordi han havde overfløiet dem. Den støtte, ærlige og trods sin latente Melancholi saa livsglade *Mac Dougall*, som var alt Andet end Diplomat, havde med sit sunde Sømandsblik og sin ufortrødne Evne til at gaae paa vundet Prisen overfor langt fiffigere og mere begavede Mennesker, og det var netop det Moment i Sagen, som morede Alle.

Hvad mig angaaer, indtog jeg en Særstilling: jeg var ved Slægtskabsbaand knyttet til en indflydelsesrig Familie i Paris og havde ladet mig nøie med at skrive til den og til min tidligere Chef *Taffart de Saint Germain*, som jeg, hvad jeg senere skal berøre, var bleven adskilt fra. Ad denne simple Vei naaede jeg mit Maal.

Afslutning paa Eskadrelivet.

Ombord i »Jena« var der i Løbet af det foregaaende Aars sidste Maaneder udbrudt en Koppeepidemi. De Syge blev landsatte i Toulon, og vi gik til Hyères; men her tog Sygdommen igjen fat, og i Løbet af meget kort Tid fik vi saa mange Patienter, at foruden Lazarethet, der laae forude i Skibet, hele den ene Side af øverste Batteri var belagt. Hver Dag efter Morgenparaden besøgte Chefen de Syge, ledsaget af Lægen, Næstcommanderende, Commissairen og mig selv. Jeg glemmer aldrig Synet af de Stakler, som vi daglig saae til. Flere af dem vare meget stærkt angrebne: deres Ansigter vare blaarøde, opsvulmede og besaaede med suppurerende Knopper, Øinene vare ophovnede og tillukkede, og Trækkene vare saa udviskede, at man ikke kunde gjenkjende den Mand, man havde seet mangfoldige Gange.

Man maatte langt om længe beslutte sig til — hvad der strax burde have været gjort — at aftakle Skibet, og dermed ophørte mit Samliv med Størstedelen af »Jena«'s Officerer. Under Aftaklingen havde jeg gjort Tjeneste som Vagtschef, da min Premierlieutenant var beskjæftiget med at udfærdige Bedømmelser for Underofficerer og Folk, og jeg havde ligeledes været brugt til Aflevering af Gods paa Værftet. Da jeg skiltes fra Chefen, der alt tidligere havde viist mig sin Interesse ved at præsentere mig for Ministeren under dennes Besøg paa Eskadren umiddelbart før Præsidentens Ankomst, udtalte han sig til mig i Ord, hvis Venlighed stod i en saa besynderlig Modsætning til hans sædvanlige næsten irriterende Kulde, at jeg næppe kunde troe mine egne Øren, og opfordrede mig til at sende ham et Par Ord, naar der var Noget, jeg ønskede.

Fra »Jena« kom jeg ombord i Tredækkeren »Valmy«, og her forblev jeg, indtil jeg forlod Øvelseseskadren og Toulon for at gaae paa et længere Togt.

Paa dette mægtige Skib med en Besætning paa omtrent elleve Hundrede Mand og med et meget talrigt Officerspersonale, hvoriblandt to Udlændinge, var den Tjeneste, jeg fik, saa for-

svindende, at jeg mere end nogensinde længtes efter at komme paa de lange Reiser og saaledes slippe bort fra den kjære Tredækker. Eskadren var desuden vendt tilbage til sin Vinterhvile med smaa Seilture og Stilleliggen afvexlende ved Toulon og Hyères-Øerne. Mod Samlivet med mine nye Skibskammerater havde jeg dog Intet at indvende. Ombord i »Jena« var Stemningen i Slutningen af Togtet bleven noget trykket af Epidemien, nogle af de elskværdigste Messemedlemmer havde forladt os, og de Øvrige vare optagne af Planer om deres fremtidige Virken og Væren. Adskillelsens og Opløsningens Stemning bredte sig over Alle. I »Valmy« gjenfandt jeg det støiende Samliv ved Maaltiderne, som jeg havde gjort Bekjendtskab med, da jeg kom ombord i »Jena«, ja, om muligt var der endnu mere Fart i Discussionen her, da Messemedlemmerne ikke blot vare talrigere, men tillige gjennemgaaende noget yngre. Selskabeligheden iland var desuden denne Vinter noget større end den foregaaende, jeg var nu ganske anderledes indlevet i Forholdene og forstod de tusinde Hentydninger, Antydninger og Spydigheder, som det regnede ned med i Samtalens Hvirveldands. Flere af Officererne vare musikalske, vi havde Claveer ombord, og, naar vi

laae ved Hyères, blev der om Aftenen opført Concerter, som besøgte af de Musikelskende fra alle Skibene. Men min Hensigt med at gaae i fransk Tjeneste havde jo ikke været at komme til at føre en Slags gemytligt Hotelliv ombord i et Skib, og, hvormeget jeg end paaskjønnede flere af de Officerer, som jeg her lærte nøiere at kjende, betragtede jeg dog den Dag, da jeg fik Ordre til at afgaae fra Skibet, som en af de fornøieligste, jeg længe havde havt.

Blandt de af »Valmy«'s Officerer, som hyppigst kastede sig ind i de daglige Discussioner, var der et Par, hvis Silhouetter jeg efter min Dagbog skal gjengive. Den ene var en ældre Premierlieutenant; han havde en krum Ryg, krogede Knæer, lange krogede Fingre, en stor kroget Næse og et Par udstaaende, mørke stirrende Øine i et Ansigt, som var en Blanding af Pjerrot- og Mephistopheles-Typen. Han gav sig af med alle mulige Ting og talte uophørlig, baade om det, han forstod, og om Ting, han ikke havde fjerneste Begreb om. Han var et levende Exempel paa den Discuteersyge, under hvis Paavirkning man seer sig blind paa sin egen uforgribelige Mening og ikke ændser en Tøddel af, hvad Modparten fremfører; han var tillige i høi Grad hensynsløs og opfarende og

kjendte Intet til den Opmærksomhed og idetmindste formelle Høflighed, som, naar de ikke overdrives, ere saa velgjørende i det daglige Samliv. Med alle disse skjønne Egenskaber forbandt han den Gave at være en ivrig Repræsentant for alle Tidens mest fremskredne Ideer og var altsaa en varm Tilhænger af Socialismen, Phalansterismen og den dyriske Magnetisme. Det følger af sig selv, at han hyldede det mest fremskredne Opdragelsessystem, ifølge hvilket man skal give Børnene deres Villie i Eet og Alt. Han var kun morsom imod sin Villie.

Nei, da var hans Medbeiler i Retning af den megen Tale af et ganske andet Stof. Det var *Charmoi*, den ældste af Secondlieutenanterne, en rank og kraftig Skikkelse med et lidt selvbevidst Udtryk i det mørkhudede, velformede Ansigt, hvis store Øine og bøielige Mund spillede af Vid og Ironi. Med sine rige Evner forbandt han en stor Kundskabsfylde og blev seet op til, næsten som til et Orakel af alle de Øvrige. Han vidste det og gjorde sig en Fornøielse af at kjøre i Ring med Unge og Gamle ved at lokke dem til at inklade sig i Discussioner om alle de Paradoxer, han fandt paa at fremkomme med. Naar han havde Noget at fortælle, taug Alle — et Særsyn iblandt Franskmand —, men

han fortalte ogsaa paa en saa livlig og fængslende Maade, at selv det Emne, Enhver kjendte, tog sig ud som noget Nyt under hans Fremstilling. I sin daglige Optræden var han ud-søgt høflig, men med et let Anstrøg af Ned-ladenhed; han var tilsyneladende godmodig, men kun tilsyneladende: den, som havde stolet paa hans Godmodighed, fik en skjønne Dag, ganske uventet, et Hib, som sved. Han forstod ud-mærket at gjøre Nar af al Forfængelighed, og dog var han selv saa forfængelig som Nogen. Han vidste det sikkert selv, men troede ikke, at Andre havde opdaget det. Han morede mig ofte ved at afslutte en hensynsløs, affeierende og nedsættende Omtale af sin egen Person med den Yttring, der ligesom paa Trods blev kastet i Ansigtet paa alle os Andre: »Se! saadan tager jeg mig ud, naar man vil afklæde mig moralsk, og dog staaer jeg fuldt paa Høide med hvilken-somhelst af mine kjære Landsmænd!« I sin Omtale af den franske Marine levnede han den ikke Ære for to Skilling; men, hvis den Ene eller den Anden af os Udlændinge blot med et Blik havde tilkjendegivet, at han bifaldt hans Yttringer, vilde han øieblikkelig have vendt sig imod ham og beviist ham, at den franske Marine trods alle sine Skavanker stod langt over

alle andre Landes. Trods alle sine aandelige Udskeielser og Paradoxer var han et af de hurtigste og lyseste Hoveder, jeg har truffet selv i hans paa gode Hoveder saa rige Hjemstavn; men hans subalterne Stilling vakte en vis Bitterhed hos ham, og han søgte at dække over sin Misfornøielse med ikke tidligere at være bleven forfremmet ved at gjøre Løier med Alt.

De enkelte dybe Toner i Discussionens Concert leveredes af en høi, kraftig og smuk Secondlieutenant *Pritzbuer*, Mecklenburger af Fødsel. Han var en dygtig Mathematiker, studerede ivrigt Dampmaskinlære og sværmede for Schiller og Goethe. De høie, lyse og livsglade Toner klang igjen fra Messens Kjælebarn, Secondlieutenant *Lespès*, en lille, elskværdig og munter Gut, der havde gode Evner og en Samling gode Bøger — sine Evner brugte han til at fange Solstraaler med, sine Bøger lod han samle Støv; men han saae dengang ud til at kunne blive til Noget og endte ogsaa med at indtage en høi Stilling i den franske Marine.

Blandt de meget Faa, som aldrig tog Deel i Discussionen, skal jeg nævne Premierlieutenant *Lejeune*, høi og kraftig med en rolig og beskeden Optræden. Han havde været Topsgast og Matrosunderofficer, havde særlig udmærket sig

ved et halsbrækkende Vovestykke under de Indfødtes Uafhængighedskamp paa Otahaiti, var rykket op til Officer og endte senere som Contre-Admiral. Han var i praktisk Henseende den dygtigste af Vagtscheferne, havde megen musikalsk Sands og en prægtig Sangstemme. I alle Spørgsmaal om Reisning, Seilføring og dermed beslægtede Emner betragtedes han af Høie og Lave som en Autoritet. Dog selv denne i saa mange Henseender fremragende Officer maatte bøde for en Forsyndelse overfor Eskadrechefen, Admiral *de la Susse*. Denne holdt nemlig tidlig paa Aaret Inspection i Eskadrens Skibe og lod ved denne Leilighed alle Lieutenanterne skiftes til at commandere Kanonexercitsen paa Haandgreb med Reglementets ramseagtige Forklaring af alle Enkelthederne i hvert Haandgreb. Et Par af de ældste Premierlieutenanter havde besørget Kanonernes Klargjøring, og saa blev *Lejeune* kaldt frem af Admiralsens Adjudant for at vise sin Dygtighed i Ladningsgrebene. Han traadte hen til Admiralen paa sin sædvanlige rolige, beskedne Maade, hilste og meldte, at han i de sidste Aar bestandig havde været brugt som Manøvreofficer og derfor ikke længere var hjemme i de omstændelige Forklaringer, som fulgte med hvert Haandgreb. »De erklærer Dem

altsaa ude af Stand til at give Lection i Kanon-exercits?» spurgte Admiralen. — »Ja!» svarede *Lejeune* ganske roligt. Admiralen vendte sig til sin Adjudant og sagde: »Vil De notere: »uvidende i Kanonbetjening« for Hr. *Lejeune*.« — Da Inspectionen var tilende, blev *Lejeune* tilligemed andre Officerer indbudet til Middag hos Admiralen. Han svarede Adjudanten, som overbragte ham Indbydelsen: »Hvis Middagen betragtes som et tjenstligt Hverv, møder jeg naturligviis; men er den ikke en Tjenestesag, beder jeg mig undskyldt.« — Adjudanten var ikke en almindelig Officeer, han var »*un officier d'avenir*« og istedenfor at svare: »Selvfølgelig er det en Tjenestesag!« sagde han: »Jeg skal overbringe Deres Svar til Admiralen.« Da denne fik Svaret, idømte han *Lejeune* fjorten Dages Kvarteearrest.

Skjøndt jeg i disse Ungdomserindringer henvender mig til mine Medmennesker i Almindelighed og derfor har udeladt Meget, som kunde have Interesse for Søfolk, skylder jeg dog Læseren at give et nogenlunde anskueligt Billede af Hovedtrækkene i den Marine, hvori jeg gjorde Tjeneste, og jeg vil derfor, inden jeg forlader Eskadren, tilføie et Par Ord om de Overordnede i deres Egenskab af Styrende og Ledende under

alle Eskadrens Bevægelser, altsaa som Skibschefer og Vagtschefer.

Naar jeg ikke udtrykkelig fremhæver Eskadrechefen, er det, fordi det Individuelle, det Personlige, altid spiller en stor Rolle i denne Stilling, og fordi jeg allerede har berørt nogle af Særhederne hos Chefen for Øvelseseskadren, om hvem jeg dog skal tilføie nogle Linier. Allerede det, at han betragtedes som en Personlighed, for hvem Alle med Erkjendelse af hans Overlegenhed i væsentlige Retninger bøiede sig, var en Egenskab, som ikke alle Eskadrechefer ere i Besiddelse af; men han havde desuden en særlig og saare sjelden Egenskab, nemlig den at betragte og behandle det Skib, han var ombord i, paa aldeles samme Maade som Eskadrens øvrige Skibe. Han greb aldrig directe ind i Skibets Virken og Væren, lod Chefen beholde sin Myndighed ubeskaaren og skabte derved et sundt, naturligt og correct Tjenesteforhold. I denne Henseende stod han saa høit som nogen Eskadrechef, jeg har kjendt i Indland og Udland.

Hos Cheferne sporedes saa at sige gennemgaende Virkningerne af den Skole, Frankrig havde i sin Øvelseseskadre. Alle Evolutioner udførtes med megen Præcision og røbede en ikke ringe Evne til roligt og sikkert at tumle

de store Skibe, om de saa vare nok saa klods paa Livet af hverandre. Man maatte ogsaa ofte beundre den Nøiagtighed og Sikkerhed, hvormed Skib efter Skib, naar Eskadren ankrede, stod ind paa sin Plads i en bestemt Afstand og Retning fra Formanden og kastede sine to Ankre i en forude opgiven Retning fra hinanden. Overhovedet havde Cheferne et meget klart Blik for Bevægkraftens, altsaa i de Tider Seilenes Anvendelse, og det var ofte en sand Glæde at see den Hurtighed, hvormed de i en snever Vending greb det eneste Middel til at klare Vanskeligheden. Men den Kraft, som de Fleste iblandt dem havde en saa stor Færdighed i at benytte, vare de som oftest blottede for den rette Evne til at hege og værne om. De forskjellige praktiske Fremgangsmaader, som maae følges, naar man ikke vil udsætte sig for, at Seilene »skjøre« — flænges —, at Ræer eller Stænger knækkes o. s. v., syntes de ikke at være stort bevandrede i, eller mulig følte de sig hævede over dem, sikkert er det, at vi under de Storme, vi havde paa de korte Seilture, som vi gjorde i Vintermaanederne, skjørede flere Seil og havde flere Havarier paa Reisningen, end jeg i tilsvarende Veir og under lignende Forhold har været Vidne til i hele min øvrige Tjenestetid. Nu har denne

Svagthed Intet at sige: Dampen har jo forjaget Seil og Reisninger fra Kampskibene; men den gang kunde dette svage Punkt hos Franskmændene — under Forhold, hvor de i den urolige Deel af Aaret skulde holde Søen for at bekjæmpe en jevnbyrdig Modstander — have berøvet dem den Overlegenhed, som de ubetinget havde tilegnet sig i Retning af systematisk Organisation, fortrinligt Signalvæsen og glimrende Færdighed i Skytsets Betjening.

Den her fremhævede Mangel hos Cheferne medførte en tilsvarende Svagthed hos de vagthavende Officerer, der i andre Retninger passede deres Dont med Omhu og Dygtighed, skjøndt de ofte i altfor ringe Grad lagde Vægt paa Ro og Stilhed under Arbeidet og altfor meget saae igjennem Fingre med Folkenes mindre passende Optræden overfor Underofficererne.

Skandinaverne adsplittes.

Skjøndt min Ven *Mac Dougall* var bleven kaaret som Seirherre i Kapløbet om længere Togter, havde han og jeg samtidig faaet Meddelelse om, at vort Ønske var blevet opfyldt. I Begyndelsen af Februar forlod han Eskadren for at gaae ombord i Skruecorvetten »Colbert«, der efter endt Ekvipering, anløbende Bourbon, skulde gaae til China, hvor han udmærkede sig ved den Dødsforagt, hvormed han paa en af Floderne, i en rivende Strøm, sprang overbord og bjergede et Menneske. Kort efter hans Afgang blev Flere af de Andre designerede til Skibe, som skulde til fjernere Stationer, og den af disse Udcommandoer, som vakte mest Munterhed iblandt os, var Ordren til vor norske Ven *Smith* om at reise til Rochefort for at afgaae med en Orlogsmand til Stationen ved Island. Den franske Kost havde været ham for sløi i

Middelhavet — hvad skulde det saa blive til, naar han kom til de stimulerende nordlige Himmelstrøg? Han blev da ogsaa fulgt til Diligencen af samtlige Skandinaver, deriblandt to senere end vi Andre ankomne Svenskere, Lieutenanterne *Rübeck* og *Wachtmeister*. Jeg fulgte ham endog til Marseille, hvor jeg skulde aflægge et Besøg hos Barndomsbekjendte, og vi benyttede Tiden til at gjøre lidt nærmere Bekjendtskab med den livlige By, hvis Spadseregang langs Havet — »*la Cannebière*« — er i den Grad Provençalernes Stolthed, at de med deres ubændige Trang til Overdrivelse sige: »Hvis Paris havde en »*Cannebière*«, vilde den være en lille Marseille.« — Den prægtige *Olaf Petersen* gik med Avisodamperen »*Caton*« til Levanten.

Min Udcommando gjaldt Sværcorvetten »*Eurydice*« paa 28 Kanoner, bestemt til Sydhavsstationen, og min svenske Kammerat *Ankercrona* blev ligeledes commanderet til den. Hvis jeg selv skulde have valgt iblandt de Skibe, der udsendes, var mit Valg faldet paa Sydhavsstationen, som mere end nogen anden var knyttet til de fængslende Beskrivelser fra de første Verdensomseilinger. At jeg skulde dertil med et Seilskib, betragtede jeg desuden som heldigst for min Uddannelse, og det glædede mig saameget

mere, som min tilkommende Eskadrechef i Kampen ved Helgoland indtrængende havde opfordret os til saa meget som muligt at fare med Seilskibe, dengang han før vor Afreise fra Hjemmet tilstod os en Ekviperingshjælp af et Legat, han bestyrede som Chef for Søcadetakademiet. At desuden Seiladsen med Seilskibe, naar det ikke gjælder om at spare Tid, er langt mere tiltalende end den eensformige Dampskibsseilads, vil vistnok Enhver, som har været paa længere Reiser, erkjende.

»Eurydice« laae aftaklet i Toulon, det vilde tage nogen Tid at faae den ekviperet, og jeg blev derfor foreløbig paa »Valmy«, men meldte mig til min nye Chef, Linieskibs-Capitain *de la Grandière*, saasnart han var kommen til Toulon. Han var en Fætter til »Jena«'s Chef, lidt kraftigere bygget end denne, men med beslægtede, skjøndt ikke fuldt saa strenge Træk. Den Maade, hvorpaa han modtog mig, mindede ogsaa om Slægtskabet. Han begyndte med at sige mig, at det ikke var ganske efter hans Ønske, at jeg var bleven commanderet til Skibet. Han vilde nødigt have flere Officerer ombord, end der var Plads til, og der var hverken Plads til *Ankercrona* eller mig. Han skulde imidlertid tale med sin Næstcommanderende om Sagen og søge at faae os

anbragte paa en nogenlunde anstændig Maade; men han maatte forberede mig paa, at han ved Ankomsten til Valparaiso, hvis der var Mulighed derfor, vilde prøve paa at faae os forflyttede til andre af Stationens Skibe. — Det var jo ikke opmuntrende Udsigter; men, da han derefter udspurgte mig om min tidligere Tjeneste, om jeg havde givet mig af med at observere og navigere, blev han aabenbart overrasket ved at høre, hvormegen praktisk Øvelse jeg i forskellige Retninger allerede havde havt. Jeg forlod ham med et uvilkaarligt Indtryk af, at han var en dygtig Mand, som sikkert vilde være stiv og stram i sin Optræden overfor Officererne, men som vidste, hvad han vilde, og tillige vilde det Rette, hvilket er store Egenskaber hos en Chef.

Men netop det, at han trods sin kolde og formelle Optræden havde vakt min Tro til ham som Chef, gjorde Udsigten til at forlade hans Skib i Valparaiso endnu mindre tiltalende, og jeg tilsendte derfor strax Capitain *Taffart de Saint Germain* et Brev, hvori jeg takkede ham for hans Andeel i min Udcommando og bad ham om, hvis det stod i hans Magt, at hjælpe mig til ikke at blive sendt ombord i et andet Skib ved Ankomsten til Sydhavet.

Den første Frugt af denne Henvendelse havde en løierlig Smag. Da jeg nemlig en halv Snees Dage efter, at jeg havde meldt mig, for anden Gang søgte min nye Chef for at forhøre mig om, hvornaar jeg skulde forlade Eskadren, svarede han kort og klart paa min Forespørgsel; men, idet jeg med en Tak bukkede for at gaae, standsede han mig med den Yttring: »Det er sandt! Jeg maa sige Dem, at min Fætter *Taffart* har skrevet til mig om Dem; jeg er nærvædet at beklage, at jeg har faaet det Brev, da jeg efter den Maade, hvorpaa han omtaler Dem, er berettiget til at stille Fordringer til Dem, som det vil være Dem overmaade vanskeligt, ja næsten umuligt, at tilfredsstille!«

»Den var spydsk!« tænkte jeg, men svarede kun: »Jeg skal gjøre mit Bedste«, og dermed forsvandt jeg.

Vi naaede ind i Marts Maaned, før jeg forlod Eskadren, og skjøndt »*Eurydice*« omtrent samtidig lagde ud, var endnu Intet afgjort med Hensyn til vor Afreise, som snart af den ene, snart af den anden Grund blev udsat. Der var vel alt da Varsler om forestaaende alvorlige Begivenheder i Tyrkiet; men vi vidste, at de orientalske Forhold ikke vilde forhindre os i at afgaae til Sydhavet, og vare for saa vidt ube-

kymrede. I Eskadren derimod fulgte man de første Fremtoninger af Bruddet mellem Vestmagterne og Rusland med spændt Opmærksomhed, og, da Eskadren, der havde ombyttet to af sine Seillinieskibe med Skrueskibene »Napoléon« og »Charlemagne«, den 23de Marts forlod Toulon for at afgaae til Levanten, havde vi en bestemt Følelse af, at det politiske Uveir vilde bryde løs i en ikke meget fjern Fremtid.

De to sidste af de Skandinaver, som havde levet sig mere og mere sammen i Toulon, vare nu ene tilbage. Ogsaa vi skulde efter de sidste Bestemmelser være afseilede den 23de Marts, men vi kom først afsted et Par Dage senere.

»Eurydice«.

Togtet til Sydhavet blev det andet og sidste Afsnit af min franske Tjeneste, og jeg gik ombord i »Eurydice« med saameget større Glæde, som jeg vidste, at der ikke var den fjerneste Udsigt til, at jeg nogensinde skulde faae Leilighed til med en dansk Orlogsmænd at besøge den modsatte Side af Jordkloden. Dengang drømte jeg allermindst om, at jeg omtrent fire Aar senere skulde begynde en Jordomseiling under et andet fremmed Flag.

Togterne til Sydhavet pleiede dengang i Frankrig at vare omtrent tre Aar, og jeg havde derfor sikkret mig en Forlængelse af min Orlov til ialt fem Aar; men Krimkrigen medførte min Hjemkaldelse, før min Permission var udløben, saa at mit Ophold i Corvetten indskrænkedes til to Aar.

Skjøndt jeg havde været ombord i to af

Eskadrens Linieskibe i længere Tid, end Togterne herhjemme nu pleie at vare, havde Samlivet tilsoes — som man vil have seet af det Foregaaende — aldrig kunnet skabe nogen fastere indbyrdes Sammenslutning iblandt Officererne. De lange Vinterophold ved Toulon, hvor Enhver udenfor Spise- og Øvelsestiderne søgte til sine private Værelser i Byen; de korte Seiladser om Sommeren med hyppige Besøg i fremmede Havne, hvor man sluttede sig til tidligere Venner fra de andre Skibe, og de jevnlige Omskiftninger iblandt de talrige Officerer virkede altfor splittende og spredende paa Sammenholdet.

Her paa det mindre Skib med færre Officerer, som vidste, at de i længere Tid vilde være henviste udelukkende til hverandres Selskab under de lange Overfarter, her havde Alle en uvilkaarlig Følelse af, at deres Tilværelse maaskee i flere Aar itræk i høi Grad vilde afhænge af det indbyrdes Forhold, som hver for sig skulde bidrage til at skabe, og dette frembragte lige fra den første Dag hos de Fleste en større Imødekommen, en mere kammeratlig Tone, end man var vant til at træffe paa de store Linieskibe. Desuden var der langt mere Hjemlighed og Hygge i det mindre og dog rummelige Skib end i de mægtige Colosser, jeg nys havde forladt.

»Eurydice«, som jeg altsaa ikke forlod i Valparaiso, blev følgelig mit Hjem i et Par Aar; den er knyttet til Alt, hvad jeg videre har at fortælle om min Fart under fransk Flag, og jeg maa derfor sige et Par Ord om selve Skibet. Ved en Sværcorvet forstod man i Seilskibenes Tid en fuldrigget, men mindre Fregat, uden Kanoner paa det øverste, forholdsviis letbyggede Dæk, som derfor var meget frit og rummeligt. Corvetten »Galathea«, hvormed *St. A. Bille* i 1845—47 foretog den sidste danske Jørdomseiling, hørte til den Art Skibe. »Eurydice« var ap- teret — indrettet indenbords — som alle Fre- gatter, naar de ikke have en Hytte agter paa Dækket. Chefens Kahyt, omfattende et Opholds- værelse og en Spisestue, laa agterst paa Batteriet med en Trappe ned til hans Sovelukaf, som optog den agterste Deel af Bannierne — det saa- kaldte Mellemdæk lige over Lasten. Foran Chefens Sovelukaf var der en Agtermesse med et Sovelukaf paa hver Side, med Nedgangs- trappe fra Batteriet og Dør ind til Officeers- messen, som havde to Lukafer paa hver Side. Foran denne var der tre Lukafer paa den ene Side, om Styrbord, et Lukaf og Cadetmessen paa den modsatte Side. Forrest paa Bannierne var Underofficersmessen med tilhørende Luk-

afer, og den øvrige Deel af Bannierne var indrettet til Folkene. Corvetten var et rummeligt og godt Søskib, lidt bred og fyldig, hvorfor den skulde have rigelig Seilføring for at gjøre god Fart, men den bar ogsaa sine Seil med Anstand. Dens Duvninger kunde være lidt svære og til nogen Kval for dem, som let blev søsyge, men den havde forresten bløde og magelige Bevægelser, saa at de Allerfleste snart fandt sig tilrette ombord.

I Søen.

Gjennem Gibraltarstrædet gik Reisen til Tenerif, som jeg skal forbigaae i Taushed, da jeg har omtalt Øen i »Paa Togt med Russere«, og derfra videre til Brasilien. De første Dages Seilads med frisk Kuling i Middelhavet var mindre behagelig for den Deel af Besætningen, der var ny i Faget eller i længere Tid havde opholdt sig iland; men den hjalp godt til at ryste Folkene sammen, saa at Alle i Skibet, da vi efter et haardt Kryds i Gibraltarstrædet kom ud i Atlanterhavet og fik rum Vind, følte sig huusvante og hjemme ombord. Vor Afreise fra Toulon havde havt den interessante Side, at vor under Opholdet paa Rheden saa tause Chef for første Gang aflagde sin Stilfærdighed og gav os et ganske flot Bevis paa, hvad han duede til. Der var frisk Brise, vi laae tilankers tæt ved Land, havde en Fregat, den bekjendte »Bellepoule«, lige agten for og nogle

andre Orlogsmænd rundt om os. Corvetten var saa bunden i sine Bevægelser, at Marinepræfecten ansaae det for mere end voveligt at lette under Seil, da Skibet ved at sakke under Letningen efter al Rimelighed maatte drive ombord i »Bellepoule«. Han havde derfor ladet Chefen vide, at han vilde sende ham en Slæbedamper for at trække os ud Kl. 6¹/₂ om Morgen. Paa det givne Klokkeslet var Alting klart til Letning og til at sætte Seil, naar vi vare frie af Skibene; men Slæbedamperen havde endnu ikke viist sig. Da gik Chefen op paa Vagtbanken, lod sig levere en Raaber og commanderede i egen høie Person: »Hver Mand paa Post til Letning!«, hvorefter han manøvrerede én af de smukkeste Letninger, jeg i hine Seilskibenes Dage har seet. Han elektriserede ligefrem Folkene ved sin Commando. Neppe kunde Seilene fylde, før der blev brast om for, og Underseilene blev satte, saa at vi strøg foran om »Bellepoule«, men saa nær, at Naken af dens Jægerbom tog fat i vort Flagfald og rev det over. Naar man betænkte, at han gjorde denne usædvanlig smukke Manøvre med nye, ham ubekjendte og ikke sammenarbejdede Folk, maatte man tage Hatten dybt af for ham. Men ikke Nok hermed; ligesaa sikker som han var paa sig selv under Manøvren, ligesaa sikkert maatte han vide,

at han havde begyndt Togtet med at indgyde sine Undergivne en Tillid, som han siden i fuldt Maal vidste at bevare.

I Begyndelsen af ethvert Togt er det Næstcommanderende, som har det værste Slid: han har tusinde Ting om Ørene, baade vedrørende Materiellet og Personnellet, før Skibet bliver, hvad Englænderne saa betegnende kalde »*ship-shape*«. Herved forstaaes i Retning af Materiellet, at Reisingen staaer godt og støt, at Enderne have den rette Skjæring — ere førte saaledes ad deres lange Veie, at de virke uden Spild af Kræfter —, at der er klædt for Skamfiling — lagt Linegods og Lærred om Touge, der ere udsatte for Gnidning —, at Alt i Lasten ligger afstøttet og fast, men tillige saaledes, at man i en Fart kan faae fat i, hvad man har Brug for, og, foruden meget Andet, at alt løst Gods i Skibet er sikkert imod at tage sig en for Omgivelserne lidet behagelig Rutschetur, naar man tumler sig i Søen. Men de mange Mennesker i en Orlogsmand maae ogsaa forstøttes og klædes for Skamfiling, før Skibet kan siges at være »*ship-shape*«. De maae igjennem Skibets Ruller lære den Plads at kjende, som de under forskjellige Forhold skulle indtage, og denne Folkenes Fordeling kan ofte volde endeel Hovedbrud selv i Frank-

rig, hvor Alt i Forveien er lagt tilrette med Franskmandenes store systematiske Sands.

Som sagt, det Arbeide, hvoraf vi af Medlidenhed med vore Læsere kun have antydet enkelte Hovedpunkter, kan koste endeel Møie i Begyndelsen af ethvert Togt; men efter et Par Ugers Forløb pleier en dygtig Næstcommanderende at have ordnet og fæstnet Alt saaledes, at han ved sit daglige Tilsyn og ved jevnlige mindre Mønstringer kan holde Skibet i den nydeligste Orden uden at volde sig selv eller Andre overflødig Uleilighed og Besvær.

Vor Næstcommanderende, Fregatcapitain *Massillon*, havde ikke denne Evne. Bevares! han manglede hverken Kjendskab til sit Fag eller en vis Begavelse; men hans provençalske Temperament løb fuldstændig løbsk med ham. Det kogte og sydede i ham fra Morgen til Aften, han rendte Skibet rundt fra Gry til Kvæld under en evig Snakken, Skjænden og Banden, og, naar han engang imellem satte sig ned, var det somoftest for at tildele Officererne Irettesættelser i Form af veiledende Vink i Ordrebogen, som naturligvis med nysgjerrig Opmærksomhed blev læst af Signalunderofficererne, der bragte den rundt til Officerernes Underskrift.

»*Père Massillon*« — »Fatter M.« —, som man

strax døbte ham, var henved de Treds, høi, kraftig og mager, med tætklippet, næsten hvidt Haar og regelmæssige Ansigtstræk, der noget skjæmmedes af en fremtrædende rød Hudfarve, som dog ikke skyldtes nogen usund Tilbøielighed hos ham, da han var meget maadeholdende i alle Henseender. Hans Øjne vare forholdsviis lyse, men spillede i alle Afskygninger under hans vxlende Sindsstemninger.

Ankarcrona og jeg havde vor Soveplads i to Sygekøier, som ophængtes om Natten hver paa sin Side af Mesanmasten i Agtermessen. Næstcommanderende havde sit Lukaf om Bagbord med Indgang fra denne, hvortil Trappen fra Batteriet gik ned om Styrbord. Han maatte hver Morgen Kl. 6, naar han begyndte sin anstrengende Dag, krybe under vore Køier for at slippe op paa Batteriet. Den Sværm af Eder, han daglig udstødte under disse gymnastiske Bevægelser, burde jeg have optegnet, da enkelte af dem vare saa originale, at min Sidemand og jeg maatte gjøre Vold paa os selv for ikke at briste i Latter, og det skjøndt vi ved Ederne blev revne ud af vor gode Søvn.

En Morgen vaktes vi, inden han var kommen ud af sit Lukaf, ved et Brøl, der rullede hen over os som et Tordenskrald. Vi reiste os halvt i

vore Køier og lyttede: »Intet Vand!« skreg han, »hverken i Kanden eller Karaffen!«; han viste sig halvt paaklædt i Lukafdøren, stirrede med opspilede Øjne ud i Tusmørket og sagde ligesom i Vildelse: »Der gives Øjeblikke, hvori jeg føler Trang til at kvæle et Menneske!« — Efter at have trukket Veiret dybt udbrød han voldsomt: »Øieblikket er kommet!« og styrtede ud af Lukafet. Men hans Oppasser var ikke paa det vante Sted i Hjørnet af Agtermessen, og det afkjølede ham; han gik ganske rolig tilbage til sit Lukaf og gjorde kun den træffende Bemærkning: »Gudsdød! hvilken Lykke for ham, at han ikke var der.«

Denne Scene vil sikkert forekomme adskillige af mine sindige Landsmænd saa urimelig, at de i deres stille Sind ville tænke: »Mon der ikke skulde være smurt lidt for tykt paa?« Her-til skal jeg kun svare, at Scenen er hentet fra min Dagbog, der desværre kun indeholder løst henkastede Optegnelser om mine daglige Oplevelser, og hvori jeg ikke har nedskrevet en eneste af de morsomme Anekdoter, jeg dengang hørte. Fatter *Massillon* vil overhovedet kun kunne forstaaes af dem, som kjende Provençalerens sydende, boblende og brusende Charakteer, hvor Selvforblændelse og Selvbedrag ofte ere forenede

med en næsten barnlig Naivetet, hvor en Phantasi, der vildt sætter afsted langt ud over det Muliges Grændser, gaaer Side om Side med en næsten snuusfornuftig Ædruelighed og Tarvelighed i Dragt og Levemaade, og hvor Trangen til og Letheden ved at udgyde sig saa ofte tager Magten fra den sunde Fornuft.

Næstcommanderende er som sagt i alle Mariner den, som har det sværeste Læs at trække især i Begyndelsen af Togtet; men det maa indrømmes, at Forskjellen imellem ham og de øvrige Officerer var endnu større i Frankrig end i andre Lande, da særlig Vagtscheferne vare fritagne for Alt, hvad der kunde henføres under Begrebet Hukommelsesarbejde, derved, at det fortræffelig ordnede og indøvede Signalcorps holdt Øie med Klokkeslettet og afgav Melding til den Tjensthavende om Alt, hvad der var at foretage i Retning af Øvelser, Mønstringer og Lignende. Dette i Forbindelse med den eensartede og regelbundne Tjenestegang, som var fælles for alle Orlogsmænd, medførte, at man kunde skifte fra Skib til Skib uden at behøve nogensomhelst Oplysning om Tjenestens Ordning eller Fordeling.

Det er en Selvfølge, at Chefens Initiativ, trods det Regelbundne og Systematiske, der

traadte saa stærkt frem i Stort som i Smaat, kunde gjøre sig gjældende paa mangfoldige Maa-der, og at det ikke mindre her end i andre Mariner laae i hans Haand at paavirke sine Undergivne i forskjellige Retninger. Vor tause Mand viste os fra den første Dag, vi vare i Skib med ham, at han havde den Ambition at gjøre sit Bedste for, at Skibets Officerer kunde vende tilbage fra Togtet med forøgede Adkomster til Forfremmelse eller Decoration, og ikkun overfor dem, som aabenlyst viste, at de kun havde en forsvindende Interesse for deres Kald, indtog han en ligegyldig Stilling.

Valgofficeren, *Lefèvre*, var Manøvre- og Observationsofficeer; men Chefen lod os forstaae, at han ønskede, at alle Lieutenanterne med Undtagelse af den Vagthavende skulde tage Middags-høide og desuden bestemte Gange om Ugen gjøre Længdeobservationer. Min Ven *Ankarcrona*, der trods sit lette og lyse Sind havde adskillige Særheder, fandt det ikke ganske passende at stille slige Fordringer til Officererne: det var at behandle dem vel meget som Cadetter, meente han, og besluttede derfor at nedlægge en stil- tiende Protest imod Chefens Opfordring ved ikke at følge den. Ved Paraden om Søndagen mønstrede Chefen altid Officererne med et iagt- tagende Blik, som de ikke rigtig syntes om, men

i Almindelighed gjorde han ingen Bemærkninger. Imidlertid standsede han overfor *Ankarcrona* ved en af de første Søndagsparader og sagde: »Jeg seer, at De ikke interesserer Dem for nautiske Observationer.« — Denne Bemærkning faldt ikke i *Ankarcrona's* Smag, han følte sig ilde berørt og erklærede, at han netop holdt meget af at observere. »Hvorfor observerer De da aldrig?« bemærkede Chefen paa sin stilfærdige, men lidt skarpe og tørre Maade. »Fordi jeg ikke har noget Instrument«, lød Svaret. »Den Mangel skal jeg afhjælpe«, yttrede Chefen næsten venligt og gik videre. Efter Gudstjenesten leverede Chefens Hovmester *Ankarcrona* en Kasse med en ærværdig Octant — et primitivt Instrument til Vinkelmaaling, som alt da var fortrængt af de langt nøiagtigere Cirkler og Sextanter — og, da *Ankarcrona* kom anstigende med sit gammeldags Redskab for at tage Middagshøiden, var der naturligviis stor Munterhed; fra den Dag feilede det aldrig, at man med stor Interesse forhørte sig om, hvilken Høide der var maalt med det »historiske Instrument«.

Johan Ankarcrona var en høi og slank Skikkelse med smidige Lemmer og et smukt mørkelokket Hoved, som sad kjækt paa de brede Skuldre. Hans Ansigtstræk havde et ædelt Præg, og

de mørkeblaae Øine med finttegnede mørke Øienbryn spillede med alle Lunets vexlende Udtryk, men kunde ogsaa være haarde, næsten onde, naar Noget gik paa tværs af hans forudfattede Ideer. Han bar et Par meget nydelige mørke og fyldige Bakkenbarter, der klædte ham fortræffeligt; men saa fandt han paa, at det trods Reglementets Forbud ikke kunde forlanges af ham, at han skulde barbere sig, naar han intet Lukaf havde, og han lod Skjægget staae. Vi gjorde ham opmærksom paa, at Chefen holdt stærkt paa Love og Forordninger, og viste ham Bestemmelsen om, at Skjæg ikke maatte bæres over Munden og paa Hagen; men han rørte dog ikke en Barberkniv den hele Uge, og saa kom Søndagen. Hans Skjæg havde en frodig Væxt, og det var varmt i Veiret, saa at han mødte til Paraden med en heel lille Stubmark paa de forbudne Steder. Chefen standsede kun et Øieblik foran ham og sagde uden at forandre en Mine: »Vil De læse Bestemmelserne om, hvorledes Skjæg maa bæres.« Blodet foer op i *Ankarcrona's* Kinder, og i hans Øine glimtede et Øieblik hans ungdommelige Vrede; men som god Militair tog han ærbødigt til Huen og blev vistnok under sin Hilsen enig med sig selv om det Ørkesløse i at ville prøve Kræfter med Chefen.

Over Atlanterhavet.

Naar man fra Gibraltarstrædet staaer ned imod Ækvator, faaer man mangen Hilsen fra Land og Hav. I de første Dage er der, naar det har blæst friskt af Østen, en livlig Jagt i Reisningen, i de udenbords Fartøier og paa Dækket efter de stakkels fra Landet fordrevne Fugle, der udmattede søge hen til Skibet. Jevnlig møder man Flokke af livlige, i bølgende Bevægelser sig tumlende Delphiner, der opføre en brusende Dands rundt om den fremmede Gjæst, som pløier deres Enemærker. Lidt nærmere ned imod Ækvator drage de forskjelligartede Søfugle, snart enkeltviis, snart i Flokke, hen under den begyndende Passatvinds lette, udviskede og gjennemsigtige Skystrimler, medens Dorader og Bôniter glindsende i Sollyset fare frem i Kjølvandet og graadigt snappe efter den Stump Flagdug, der omgiver Krogen, hvormed de fanges, for derefter under Døds kampen

paa Dækket at give et sidste Glimt af deres i Sølv-, Guld- og Regnbueskjær vekslede Farver. Flyvefiskene glimte som Solpletter igjennem Foraarsløv henover Havets mørkeblaae, skumplettede Flade, medens Havsvalen i sin lette, skyggeagtige Flugt farer hen under Agterskibet. Og, naar saa Passaten dør hen, og man sagte glider ind i det stille Strøg, som breder sig langs Ækvator, kommer den mørkryggede, hvidbugede Hai luskende hen langs Skibets Sider, lurende efter Bytte.

Endelig er man i »den sorte Gryde«, i det Strøg, hvor Middagssolen staaer lodret over Mastetoppen, og hvor saa mange Skibsbesætninger i gamle Dage, da man ikke vidste, hvor Overgangen fra N.O.- til S.O.-Passaten var lettest, have vansmægtet og ere gaaede til Grunde af Hede og Tørst, men hvor man i de nyere Tider selv med Seilskibe ikke nærer nogen Bekymring. Man veed, at man det ene Øieblik skal have kvælende Stille, det næste hylende og hvinende Vindkast, det ene Øieblik igjen en klar Himmel, en glat men evigt dønnende Havflade, der tilbagestraaler den glødende Varme, som smelter Tjæren i Tougværket og Begen i Naaderne paa Dækket, det næste Øieblik sorte, tunge, lavt rugende Skyer og en øsende, pjadskende og pøsende Regn, der strøm-

mer ned med en saadan Voldsomhed, at man ved at stoppe Afløbet kan forvandle et Dæk til et Badekar. Men man veed tillige, at man ved at benytte sig af Vindpustene kan slippe igjennem Skjærsilden paa nogle faa Dage og fange S.O.-Passaten.

Man har altsaa ingen Bekymringer, og da de sædvanlige Øvelser opgives paa Grund af de hyppige Afvexlinger i Veiret og den stærke Varme, have Folkene saare let ved at forberede sig til de Løier, hvormed man høitideligholder Overgangen fra Jordens nordlige til dens sydlige Halvkugle.

De Ceremonier, hvormed man skjærer Linien, og hvorunder Enhver, som ikke tidligere har hilst paa Ækvator, bliver døbt, have saa ofte været skildrede, at jeg vilde afholde mig fra her at fremkomme med en Gjentagelse, naar ikke det franske Festarrangement var fyldigere, end jeg andetsteds har seet.

Dagen før man venter at passere Linien, høres pludselig henimod Aften en susende og brusende Lyd fra alle Ender af Skibet, og midt under Støien falder der voldsomme Hagelbyger fra Mærsene — Haglene ere Bønner, der i Frankrig træde i vore gule Ærters Sted. Saa kommer »*Père la ligne*«s — Ækvatoroldingens — Sende-

bud med et passende Antal af forskjellige Sø-
uhyrer for at melde sin Ankomst den paaføl-
gende Dag og udbede sig en gunstig Modtagelse.
Chefen erklærer sig rede til at modtage ham,
angiver Klokkeslettet, og dermed ere Løierne
indledede.

Næste Dag blev under Skafningen — Fol-
kenes Middagsspiisning — Døbefonten indrettet.
Med fire Bomme til Ramme og en stor vandtæt
Presenning til Sider og Bund blev der dannet
et mægtigt Badekar med et Siddebrædt paa For-
siden og omhegnet af et Flagtelt. Kl. 1 lød
Trommehvirvler og Trompetstød, og Optoget
kom anstigende. I Spidsen gik Ækvatoroldin-
gen eller Liniens Fader, en kraftig Gubbe med
et vældigt Skjæg, ledsaget af sin Gemalinde og
sin Søn, derefter kom den veirslagne Neptun
med Treforken, og i hans Følge saaes en Pre-
mierlieutenant i Tjenesteuniform — det var en
af vore Topsgaster —, en Præst med Chordrenge,
en Notarius og Barberen med sine Hjælpere;
derefter fulgte en Flok Tyrker, Arabere og
Djævla, og til Slut kom et Par Gensdarmen.
Ækvatoroldingen med Familie tog Plads paa
Vagtsbænken om Bagbord, omgiven af hele
Følget, medens Neptun gik over til Chefen og
forlangte sig Skibet overleveret. Chefen nikkede

bifaldende, og Neptun gav sin Officeer Ordre til at tage Commandoen. Den improviserede Lieutenant fik Vagten overleveret af den tjenestehavende Officeer, gik med megen Anstand op paa Vagtsbænken og lod alle Seilene opgive. Til stor Morskab for Alle krydrede han sine Commandoord med nogle ganske originale Eder og med en Hoben Skjældsord til sine Kammerater, Topsgasterne. Da Alt var i Orden, vinkede han til Præsten, som krøb ind i Prædikestolen, et Kulseil, igjennem hvis Aabning med de udspilede Vinger han stak Overkroppen frem ligesom en Mester Jakel.

Nu kom Talen; den var virkelig vittig og spækket med en Mængde locale Hentydninger især til Forvalteren og Smørstikkeren. Derpaa oplæste Notarius med megen Salvelse Linie-daabens Love og indbød derefter Hedningerne til efter Anciennetet at træde ind i Templet. Een for Een gik vi hen og satte os paa det før omtalte Brædt, som bar det smukke Navn Døbestolen, Præsten holdt en kort Tale, hvori han formanede os til Dyd og gode Sæder paa den nye Side af Jordkloden, saa blev vi indsmurte i Sæbeskum, barberede med en vældig Trækniv, pudrede med Meel, og efter denne Renselsesproces blev vi vippede baglænds ned i Bade-

karret, hvorfra vi med stor Behændighed løftedes op igjen af Barberens Hjælpere.

Vi vare jo forberedte paa den Dukkert, vi skulde have, og mødte derfor Alle med Undtagelse af Intendanten i Skjorte og Lærredsbeenklaeder og uden Sko.

Intendanten mødte nemlig slet ikke, dengang hans Navn og Stilling blev opraabt af Notarius, og, da han ved denne som ved adskillige andre Leiligheder spillede en noget afstikkende Rolle, vil jeg strax forestille ham for Læseren. Han havde et »de« foran sit Navn; men, hvorvidt det var ægte, var der deelte Meninger om. Han var lidt oppe i Tredive, lille, smalskuldret og spinkel, lidt krumrygget, gik med bøiede Knæ og havde en svagelig Mave. Hans Ansigt var ikke ilde, Øinene store og kulsorte, det lange, glatte Haar og de tætte Bakkenbarter vare mørke og glindsende som Ravnefjer; men Munden var stor og sandselig og Ansigtssfarven sygelig blegguul. Han gjorde Indtryk af at være nervøs, urolig og adspredt, men især syntes han meget optagen af sig selv. Han var Corsicaner, var meget opfarende, ubændig heftig og havde en umættelig Trang til, hvad Franskmændene kalde at posere. I de sidste Dage før vi naaede Linien, havde han erklæret, at Liniedaaben var en nar-

agtig Forestilling, som han paa ingen mulig Maade vilde tage Deel i. Officererne havde ham stærkt mistænkt for, at det, der gjorde ham til Modstander af de uskyldige Løier, var hans Vandskræk; men de sagde Intet derom, hvorimod de stærkt gjorde gjældende, at Liniedaaben var en gammel nedarvet Skik, som Enhver, der ikke var paa Sygelisten, maatte underkaste sig, og at det saae grimt ud, at en Officeer søgte at undrage sig den Dukkert, som alle Folkene fik. Et Par af Lieutenanterne erklærede endog reent ud, at de nok skulde sørge for, at han blev forsvarlig dypet, hvis han gjorde Forsøg paa at knibe ud.

Da det altsaa blev hans Tur til at skulle døbes, og han ikke gav Møde, sendte Notaren Gensdarmene efter ham med Ordre til øieblikkelig at hente ham, og da Folkene ifølge Traditionen vare i deres Ret, foer Næstcommanderende ned og sagde til ham, at han ikke skulde gjøre Modstand. Han kom paaklædt ud af sit Lukaf, gik op paa Dækket og gjennemgik det indledende Afsnit af Ceremonien, men rev sig løs, da han skulde have sin Dukkert, saa han kun kom halvt ned i Vandet. Derefter styrtede han rasende ned i sit Lukaf og lukkede sig inde.

Men, medens han havde været oppe paa

Dækket, vare de sidste Forberedelser blevne truffne til at give ham den Dyppeelse, der var bleven lovet ham. Hverken hans eller Corvettens øvrige Døre vare som paa vore Skibe Skydedøre, men derimod Svingdøre ligesom iland. Det var derfor en let Sag ved at skrue Hængslerne løs at indrette Døren til, selv om den var aflaaet indvendig fra, at kunne rives ud fra Karmen. Af denne Omstændighed havde hans Forfølgere benyttet sig: Skruerne i Hængslerne vare blevne ombyttede med Træpinde, og, for at kunne vælge det beleilige Øieblik til at falde over ham, havde de i Skoddet ud til Bannierne boret et lille Kighul, hvorigjennem de kunde iagttage ham. Alt gik som paa Bestilling: da han kom ned fra Dækket, styrtede han altsaa ind i sit Lukaf, dreiede Nøglen om i Laasen, aftog sine Klæder og gav sig til med megen Omhu at indgnide sit Ansigt, sin Nakke og derpaa hele sit Legeme med eau de Cologne. Officererne vare i deres lette og drivvaade Dragter komne ned i Messen og stod i en Klynge i Døren ud til Bannierne for at overvære Forestillingen. Den, som ledede »Operationen«, stod udenfor Commissairens Dør i den mørke Gang med Øiet til Kighullet; ved Siden af ham vare to Officerer klare hver med sin velfyldte Vandpøs, og bag ved dem stod en

trede med et stort Fad topfuldt af Meel. Anføreren vinkede med Haanden, ligesom Kanoncommandørerne, naar de give Tegn til, at der skal brændes paa, han bredte sine to kraftige Arme ud over Døren, og med et eneste Ryk rev han den fra og forsvandt med den. Intendanten styrtede med et rasende Hyl og knyttede Næver hen til Døraabningen; men her modtoges han af det med stor Behændighed anbragte Styrtebad fra Pøsene, og idet han spyttende, snøftende og reent forfjamsket blev staaende, omhvirvledes han af Melet, der strøedes ud over hans glatte Haar, hans dryppende Barter og hans haarrige Krop. Hans magre Skikkelse saae i denne Udstaffering saa hjælpeløs ud, at man havde kunnet ynkes over ham, naar han ikke havde været saa ubændig komisk i den Blanding af Raseri og Fortvivlelse, hvormed han under Spytten og Banden søgte at befrie sit Ansigt for den Blanding af Meel og Vand, som klæbede ved det. Han hilsedes af en Lattersalve fra alle sine Messekammerater, men skjultes i samme Nu, idet Døren vendte tilbage og atter blev skubbet ind i sin Ramme med en Lethed og Behændighed, der røbede, at den førtes af de samme stærke Arme, som havde bragt den til at forsvinde.

Neppe var selve »Daabshandlingen« sluttet, før Alle med Undtagelse af Chefen og den tilstrækkeligt døbte Commissair kastede sig ind i den vilde Vandkamp, som dannede Festlighederne Afslutning. Sprøiter, Pøse og Ballier maatte holde for, Vandet bruste frem fra Slangerne, hvis Straalemestere bestandig fortrængtes af seirende Modstandere, det regnede ned fra Mærsene, det væltede ud af alle de Redskaber, man kunde tilvende sig. Fatter *Massillon* med sin høie Skikkelse, det graa Haar og det røde Ansigt var her fuldstændig i sit Element, han foer om som en Indianer paa Krigsstien, som en Kabyler paa *Razzia*, kjæmpede som en Vandhund med Officerer og Matroser og satte Kronen paa Værket ved at erobre et Par Slinger, hvormed han feiede reent omkring sig. Hans uforlignelige Lyst til at gaae paa vakte endog en vis Beundring og fremkaldte vist hos Folkene en venligere Følelse for ham, end de tidligere havde havt.

Paa en forud bestemt Tid mødte den rigtige Vagtschef, tog atter Commandoen, lod Skibet bringe i Orden og Folkene klæde sig om, hvorpaa Mandskabet fik den Extraration Viin, som var lovet det, og Officererne holdt Festmiddag, hvorunder man med megen Munterhed gjennem-

gik de mest spændende Episoder i Vandkampen. Commissairen gav Møde ved Middagsbordet, duftende af eau de Cologne og iklædt en rolig Værdighed, som skulde antyde, at han følte sig hævet over den haarde Medfart, han havde lidt.

I Rio Janeiro.

Enhver, der har anduvet Rio Janeiro, har sikkert lagt Mærke til den pudsige Lighed, som Omridsene af Landet Syd for Indløbet have med en henstrakt, forkrøben Menneskeskikkelse, hvis Hoved vender mod Syd, medens den lange Fod dannes af det stejle og spidse Bjerg, Sukkertoppen, hvis Navn fuldstændig betegner Klippebjergets Form.

Igjennem et ikke meget bredt Løb kommer man ind i den for sin Skjønhed berømte Bugt, der, hvis den laae i Norden, vilde blive kaldt en Fjord, da den er omtrent tre Mile dyb og har mangfoldige Indskjæringer, der slynge sig om Pynter og Halvøer, om nøgne Klipper og grønklædte Holme. Tilvenstre for Indseilingen, noget inde i Bugten ligger Brasiliens Hovedstad; bag ved den hæver Landet sig i bølgende Høider, indtil det i det Fjerne smelter hen i Bjergkjæ-

dernes blaanende Tønder. Paa Fjordens modsatte Bred, overfor Byen ligge Flækker og Landsteder, omgivne af Tropernes bugnende Plantefylde. Al denne Herlighed saae vi dog i de første Dage kun nogle Glimt af, da vi befandt os i den sydlige Halvkugles Efteraar, som meldte sig med det mest øsende Regnveir, der ikke helmede i de første tre, fire Dage. Med Regnseil over hele Skibet forslog vi Tiden, som vi bedst kunde; men et Par af vore Folk fra Straffecompagnierne — som jeg senere skal omtale — fandt Leiligheden til at desertere saa fortræffelig, at det vilde være Synd ikke at benytte den. De krøb om Natten, midt i den næsten øredøvende pladskende Regn ud af en af Batteriets Porte, der stod aabne for at skaffe Kjøling i den stærke Varme, firede sig lempelig ned i Vandet, og, idet de med forsigtige Tag holdt sig i Vandfladen, lod de sig af Strømmen drive hen til den eneste Baad, som ikke var heist, men laae fortøiet agterude. De krøb op i Fartøiet, kappede Fangelinen og lagde et Par Aarer ud, da de vare drevne lidt bort fra Skibet. Uheldigviis havde de ikke lagt Mærke til, at Ebben ofte kunde løbe ud med en ikke ringe Fart, og at Regnen i Ny og Næ blev afbrudt af næsten orkanagtige Vindpust. Indhylede i Mulm og Mørke, gjennempidskede

af Regnen, drevne afsted af voldsomme Byger og af den heftige Strøm blev de med Baaden kastede iland paa en befæstet Klippeø ved Indløbet til Fjorden og af den commanderende Officer paa Fortet næste Dag afleverede til Skibet.

Langt om længe klarede Veiret, og langt om længe kunde vi tænke paa at see os om, — men, hvad selve Byen angik, var der ikke Meget at glæde sig over. Et gammelt og forfaldent Landingssted for Fartøierne, en udstrakt Plads med en større officiel Bygning i Baggrunden og et indhegnet Torv paa en af Siderne, forresten smalle, snavsede, slet brolagte Gader med skumle og forfaldne Huse paa et Par Etager — saaledes var det Hovedindtryk, vi fik af vort første Besøg. Ikkun Duvidorgaden, Byens Hovedaare, traadte frem paa den mørke Baggrund ved sin Brede og sine mangfoldige Butikker i fransk Stil. Her kunde man, hvis man vilde betale høie Priser, faae Guld- og Sølvarbeider i ganske egne og ofte smagfulde Mønstre og Fjerblomster, som udmærkede sig ved deres Farvepragt og Lethed. Hvis man ikke var godt forsynet fra Hjemmet, kunde man ogsaa anskaffe sig europæiske Varer af alle mulige Arter imod at betale dem tre, fire Gange saa dyrt som i Europa.

Ligesom Duvidorgaden var en Undtagelse fra

Byens øvrige Færdselsveie, havde de Folk, man mødte der, og de Handlende i Udsalgsstederne et mere europæisk Præg end den øvrige Befolkning, idet den overveiende Deel af dem var Tilreisende eller Indvandrere, skjøndt man af og til kunde møde en dandyklædt Indfødt med meer eller mindre tydeligt Spor af Negerblod i sit Ydre. Af hvide Kvinder saae man forholdsvis faa paa Gaden, og de, der viste sig, kunde have sparet sig Uleiligheden — de vare saa inderlig grimme.

Af Negere var der overalt fuldt op, og al løbende Tjeneste, al Transport af Pakker og Varer besørgedes af de Sorte. Men disse havde tillige et Hverv, som bredte Stank over Byen netop i de første Timer efter Solnedgang, hvor ellers i Troperne Alle søge ud i fri Luft for at indaande lidt Kjølighed. Paa de Steder ved Bugten, hvor det var bekvemmest at tømme de høie, smalle Krukker, som benyttedes til Latrin-affald, gav de Møde henimod Aften. Man saae dem komme i smaat Luntetrav, hver med sin Krukke paa Hovedet, fra forskjellige Gader og Gyder og falde ind i Rækken, der under en eensformig, taktfast Mumlen trippede afsted paa de nøgne Fødder, behændigt balancerende med

den tunge Byrde, der meldte sit Indhold ved den Stank, den udbredte.

I tropiske Lande er det kun undtagelsesviis, at man fængsles af Byerne; man lokkes langt mere af deres Omegn, hvor den frodige Natur kan gjøre sig gjældende. Den første Dag, vi havde høit Veir, benyttede vi da ogsaa til en Udflugt til Botafogo, i hvis Nærhed den botaniske Have ligger. Den lille Damper, som førte os derhen, havde i sine Passagerer et ganske godt Prøvekaart paa den stedlige Befolkning. Agterude saaes alle Afskygninger imellem den sortbrune Mulatfarve og den mere eller mindre solbrændte hvidgule Farve, som betegner den »blanke« Mand. Forude, hver for sig, de frie og de ufrie Negere eller Mulatter; de Sidste med nøgne Fødder, da kun den frie Mand og Kvinde maatte bære Fodtøi. Det faldt derfor ogsaa i Øinene, at de ufrie Kvinder havde meget lange Skjorter for at skjule de nøgne Fødder, der betegnede dem som Slaver, hvorimod de frie holdt af at vise deres beskoede Fødder og derfor altid bar korte Kjoler. Naar Varmen trykkede dem, kunde de undertiden tage Skoene af, men de bar dem da omhyggelig i Haanden som Beviis paa deres Uafhængighed. Blandt Negerkonerne, der vendte hjem fra deres Forretninger i Staden, var der mange Pragtexem-

plarer af sværlemmede, velnærede Matroner, som med tomme Kurve imellem Benene sad paa Dækket og nød deres Kridtpibe.

Den lille Flække Botafogo ligger ved Fjordens Sydside med Udsigt til den mest henrivende Bugt, over hvis i tropisk Fylde vexlende Bredder Bjerget Carcovado kneiser med sin slanke Tinde. Ad en Vei, som gennemskjærer et Par Indsnevninger imellem Høidedragene, naaer man en Indsø, og i en Dal, der støder op til denne, ligger den botaniske Have. Indgangen til Haven er den stolteste naturlige Søilegang, man kan tænke sig: den dannes af omtrent hundrede Palmetræer, hvis gamle favntykke Stammer have et hvidligt Skjær og krones af det langstrakte Løv, der hvelver sig som Fjerbuske. Inde i Haven kan man gjøre et grundigt Studium af Tropernes Planteverden, man kan stifte Bekjendtskab med de Træer og Væxter, vi skylde alle vore Krydderier og exotiske Næringsstoffer, og derved faae Svar paa mangt et Spørgsmaal, man ofte uvilkaarligt har stillet sig selv.

Hvor skuffede blev vi derimod ikke, da vi paa Tilbageveien fra Haven lod os lokke til ad en Omvei at gaae forbi et heelt Villakvarteer. En saa konsekvent gennemført Smagløshed som den, de brasilianske Landsteder og Haver her vidnede om, har jeg aldrig seet. Smaabede,

kantede med farvede Muursteen, skrækkelige lakerede Misfostre af Billedstøtter, gyselige allegoriske Figurer, kort sagt den mest grelle og meningsløse Jagen efter Effect ved Hjælp af Steen, Kalk, Gibs og skrigende Farver i et Land, hvor man ved at række Naturen Haanden kan fremtrylle en Skjønhedsfylde, hvis Lige vil være vanskelig at finde.

Dengang vi besøgte Brasilien, sporedes allerede Virkningerne af det Forbud mod Indførsel af Slaver, som under Englændernes Paavirkning var blevet udstedt tre Aar tidligere. De store Plantageeiere kunde kun med Nød og næppe faae deres rige Kaffehøst indbjerget, de Veiarbejder, som skulde tjene til Omsætningens Fremme, var det vanskeligt at faae udførte, og endnu laae store Strækninger af det af Naturen saa rigt udstyrede Land ubenyttede hen. Sagen var, at Brasilianerne, særlig Planterne, havde ladet sig lokke af den tidligere saa rigelige Tilførsel af Negere til at følge den Fremgangsmaade at slide paa deres Slaver til det Yderste for, naar de vare udslidte, at erstatte dem med nykjøbte Negere. Det betragtedes som den »mest økonomiske« Anvendelse af Arbeidsmaskinerne, og man var ikke langt fra at trække paa Skuldrene ad Planterne i de nordamerikanske Sydstater, der

somoftest gjorde sig Umage for, at deres Slaver ved en god Forpleining og et ikke altfor overdrevent Arbeide kunde bevare deres Helbred og Kræfter saa længe som muligt. De uheldige Følger af det brasilianske System begyndte allerede at spores, efterhaanden som Englænderne ved deres Krydsere langs Afrikas Vestkyst vanskeliggjorde Udførslen af Slaver; men dengang Brasilien rakte England Haanden og ikke blot forbød, men energisk modsatte sig Indførslen, fik de gode Brasilianere Øinene op for, at deres udslidte, udbrugte og udsugede Negere under de slette Livsforhold, man havde budt dem, havde formeret sig efter en saa ringe Maalestok, at man maatte være forberedt paa en bestandig voxende Mangel paa Arbeidere. Dette kunde ikke modvirkes ved Indvandring fra Europa, da Europæerne ere uskikkede til strengt Arbeide under Tropernes Sol; men man forsøgte paa at afhjælpe den værste Trang ved at indførskrive Arbeidere fra de canariske Øer. Disse Folk, som vare nogenlunde brugbare, lod sig i Begyndelsen villigt lokke: de behøvede blot at gaae ombord i Skibene, som hentede dem, og lade sig føre til Brasilien uden at udgive en Øre. Men, naar de saa naaede deres Bestemmelsessted, opdagede de, at der af den Løn, som Arbeidsgiverne forpligtede sig til at betale dem, maanedlig

skulde fradrages det ikke ubetydelige Beløb, som Reisen til Brasilien og deres tarvelige, men dyre Udrustning havde kostet, og at de vare bundne til deres Arbeidsherrer i al den Tid, denne Gjæld ikke var klaret. De underkastede sig saaledes et Slags Slaveri, som ofte varede i flere Aar, og da dette efterhaanden gik op for Beboerne paa de canariske Øer, udtørredes ogsaa denne Kilde til Arbeidskraftens Forøgelse. Manglen paa Arbeidskraft var derfor ogsaa det Emne, der hyppigst var paa Tale iblandt de Brasilianere, vi kom sammen med under vort korte Besøg i Rio.

Brasilien indtog dengang det bekjendte Mellemstandpunkt i Slaveemancipations-Spørgsmaalet. Al Indførsel og Tilførsel af Slaver var forbudt; men alle de i Landet før 1850 fødte Negere vedblev ligesaa vel som deres før og senere fødte Afkom at være Slaver, og, skjøndt der vel indførtes nogle for Slaverne mildnende Bestemmelser med Hensyn til Eiernes Hals- og Haandsret over dem, var dog det berygtede Slavepidskeri endnu i fuld Gang, kun med den Begrændsning, at der i en enkelt Afstrafning ikke maatte gives mere end halvtredsindstyve Pidskeslag. Byens Beboere afstraffede i Almindelighed ikke selv deres Slaver, de sendte dem til en af Stadens Straffeanstalter, hvor de blev expedit behandlede. For mindre

Forseelser fik de Bank, for de alvorligere Forsyndelser, hvortil henregnedes Ulydighed, Opsætsighed eller Grovhed imod deres Herre, blev de belagte med Hals- og Fodjern og holdtes fængslede saa længe, som Herren fandt passende. En Jernmaske for Ansigtet kunde de faae i Tilgift, og dette betragtedes af Negerne som den haardeste Medfart, da Masken forhindrede dem i at give sig hen til deres Snakkesalighed. Forøvrigt brugtes Masken ikke sjeldent i Minerne, ikke som en Straf, men som et Middel til at forhindre Negerne i at tilfredsstille deres for Helbredet fuldstændig nedbrydende Trang til at spise fugtig Leerjord.

Skjøndt saaledes Slaveriet med alle dets op-
rørende Misbrug var i fuld Flor, stilledes den frikjøbte Neger næsten lige med de Hvide. Han kunde faae Adgang til næsten alle Statens Embeder, men kunde dog ikke vælges til Folke-repræsentant, og Adgangen til at købe sig fri var kun begrændset af den ved Regjeringens Foranstaltning fastsatte Frikjøbelsessum, der blev indbetalt i de officielle Contorer, som derefter gjorde Afregning med Eieren. Det var ikke sjeldent, at en Neger, som nød særlig Anseelse hos sine Stamfæller, frikjøbtes ved Sammenskud fra deres Side.

Blandt de mange Negerer, man færdedes iblandt, var der en enkelt Race, som tildrog sig Opmærksomhed ved sin høie og kraftige Legemsbygning, sin glindsende sorte Hud og det Præg af selvbevidst Styrke, hvormed den timeviis kunde udføre det mest anstrengende Arbeide. Man sagde mig, at disse Folk stammede fra Benina, den nyere Tids Binue, en af Fellatahernes Stater. Disse Mennesker vare uvurdeerlige ved Skibenes Lastning med Kaffesække og andre svære Byrder; men de maatte behandles med visse Hensyn, da de vare gjennemtrængte af en stærk Uafhængighedsfølelse.

En ganske betegnende Virkning af Slaveriet var, at de hvide Tjenestefolk ansaae det for at være under deres Værdighed at bære den mindste Pakke paa Gaden; havde de gjort et Indkjøb, eller vare de blevne sendte i Byen med en Pakke, maatte de strax have fat i en Neger til at trippe i Hælene paa dem med Pakken i Haanden eller paa Hovedet. Mindre velhavende Familier, der eiede en Slave, som ikke havde Stort at bestille, gav denne fri en stor Deel af Dagen, for at han kunde søge tilfældigt Arbeide, og de lod ham saaledes tjene Nok til sit eget Underhold. Den selvbehagelige Bevidsthed at være Slaveeier kostede dem saaledes næsten Intet.

Den gule Feber, som havde raset saa stærkt i 1850 og 51, var nu næsten ganske forsvunden; men man talte endnu med Rædsel om den skrækkelige Farsoet. Min svenske Kammerat, der under Epidemien havde været her med et Skib, fortalte om den urolige, ængstelige Spænding, hvormed de mange Skibe, som laae paa Rheden, fulgte den lille Damper, der med guult Flag paa Toppen flere Gange om Dagen løb rundt blandt Skibene for at lægge til og afhente de Syge fra enhver Ankerligger, som viste guult Flag. Der havde ligget en svensk Brig i Nærheden af den Tremaster, hvormed han var. Hver Morgen en Uge itræk blev det gule Flag heist og en Syg afhentet fra Briggen; den ottende Dag om Morgenen blev atter Sørgeflaget heist, men med langsomme og svage Ryk, hvorefter de saae en krybende Skikkelse med Besvær arbeide sig op paa den lille Hytte agter, med svigtende Kræfter heise det svenske Flag og derefter synke magtesløs om paa Hytten, hvor han blev afhentet af Damperens Folk, som halte Sygeflaget ned. »Se, det var en brav Svensker, Du!«, sluttede han Fortællingen; »han var den sidste Mand ombord; men Flaget skulde vaie, naar den sidste Mand gik fra Skibet.«

De Danske, jeg traf i Rio, vare kun faa, men

gjorde Alt, hvad der stod i deres Magt, for under mit Ophold at faae mig til at glemme baade den franske Marine og Brasilien og kun tænke paa vort fælles Hjemland. Alderspræsidenten iblandt dem var Commandør *Prütz*, der i mange Aar havde været Generalconsul i Brasilien, men dog fuldtud havde bevaret den gode gamle kammeratlige Tone fra vort Søofficerscorps. I de Tider havde vi endnu en ganske livlig Fart paa Brasilien, og de ikke faa Søofficerer, der kom til Rio som Førere eller som Styrmand paa Koffardskibe, blev af ham, af hans Svigersøn *Garlieb* og af hans elskværdige, aabne og naturlige Datter modtagne som gamle Venner. Til denne lille danske Kreds hørte ogsaa Vexelmægler *Grundtvig*, en Neveu af *Svend Grundtvig*, der lokkede vore Tanker hen til Hjemmet ved at synge vore gode gamle Sange for os, og endelig en ung *Simonsen*, født i Brasilien, men Søn af en dansk Fader og vistnok Fætter til den nuværende Oberst *Kirchhoff*. *Garlieb's* gjorde en Dag en lidt større Middag, og der saae jeg, hvad jeg senere ikke sjældent har seet i tropiske Lande, at de Danskes nærmeste Omgangsfæller vare Tydskere. Der er saa uendelig Meget i den fælleds Livsopfattelse, der — frigjort fra Hjemlandets selvbevidste Hovmod paa den ene Side

og den berettigede Harmen over Forurettelse paa den anden Side — kan skabe Tilknytning imellem dem, naar de opholde sig iblandt Folk, der ere saa vidt forskjellige fra dem som selv de mere dannede af det fremmede Lands Beboere. Men jeg havde kort i Forveien seet vor Krig paa nært Hold, havde selv deeltaget i den og ikke lært at glemme. Den elegante Middag mindes jeg derfor kun om ved et Notat i min Dagbog, hvorimod jeg ikke behøver nogen Optegnelse for at erindre det hjemlige Indtryk, det gjorde paa mig, da Fru *Garlieb* den første Gang, jeg havde spist hos dem ude paa deres Landsted, viste sig i Døren til Havestuen med Ordene: »Vil De saa ikke komme ind og drikke Thee?« Vanen er jo vor anden Natur: jeg havde ikke seet et dansk Theebord med den snurrende Maskine, med dansk Smør og Rugbrød, med det bekjendte Paalæg i smaa Tallerkener, i hele fem Fjerdingaar, og derfor staaer det lille Billede fra Norden hist ovre i Troperne saa friskt i min Erindring — trods den overgivne Latter, hvormed jeg senere herhjemme hørte *Rosenkilde* synge sit Forsagelsens Kvad i »For Alvor«, hvor han med en mageløs komisk Virkning henaandede Slutningsstrofen: »Theevands-Filosofi«.

Det disciplinaire Forhold.

Enhver, som har lidt Kjendskab til Orlogstjenesten, veed, at Chefens og Næstcommanderendes Personlighed, deres Optræden og Handlemaade, spille meget stærkt ind i Forholdet til de Undergivne, og at de langt mere end de øvrige Officerer bære Ansvarret for den Dom, den Dadel eller Roes, som fremkaldes ved hele Besætningens militaire Færd. Men ikke destomindre er der mangfoldige Momenter, som indvirke paa det disciplinaire Forhold, og øverst blandt disse staaer selvfølgelig Mandskabets Evne og Villie til at underkaste sig de Krav og finde sig i de Baand, som Tjenesten ubetinget maa lægge paa den Enkeltes Uafhængighedsfølelse og Selvraadighed. Denne Evne og Villie, der saa at sige altid gjør sig gjældende iblandt Folkene paa danske Skibe, hvor man trygt kan bygge paa den, var til dagligt Brug ikke altid paa rede Haand hos Fransk-

mændene, hvis varmere Sind i Forbindelse med de vildledende Frihedstheorier, hvorunder de vare opfostrede, undertiden kunde friste dem til at gjøre Forsøg paa at afryste Disciplinens tøjlede Magt.

For ikke at blive misforstaaet maa jeg her indskyde en Bemærkning. Ved at færdes i vore egne og i nogle andre Landes Skibe er jeg kommen til den Overbeviisning, at Yderlighederne i de Foresattes Optræden overfor de Undergivne, at en overvættes Svaghed ligesaa fuldt som en overdreven Strenghed, ja, at Svagheden i endnu højere Grad end Strengheden kan skabe uheldige militaire Forhold i en Skibsbesætning, og at Størstedelen af Folkene kunne, især paa længere Togter, under gjensidig Paavirkning føres længere og længere bort fra en rolig og besindig Opfattelse af, at Skibets Vee og Vel og Alles Velvære ubetinget er knyttet til den regelbundne Orden alle Grader igjennem. Men min Erfaring har tillige lært mig, at man i et af slette Elementer upaavirket Mandskab kan gjøre Regning paa at finde saa megen god Villie hos Fleertallet af Folkene, at man med Bestemthed kan gaae ud fra, at der findes Fredsforstyrrere i Skibet, naar der i Begyndelsen af et Togt viser sig Uro og Gjæring blandt Folkene — vel at mærke,

naar denne ikke er et directe Udslag af overdreven Svaghed eller Strenghed.

I en hvilkensomhelst fransk Orlogsmænd var der derfor ogsaa en overveiende Deel af Mandskabet, som kunde tjene til Mønster for Folkene ombord i Skibe, af hvad Nation det være vil, hvis de havde været upaaavirkede af de slette Elementer, som i Frankrig fandt en frugtbarere Jordbund for deres Udsæd, end de vilde have fundet blandt de mere stiltfærdige Nordboere, ikke at tale om, at Fredsforstyrrelserne vare af en langt mere ondartet Slags end deres Laugsbrødre hos os, hvilket for en stor Deel skyldtes en meget uheldig administrativ Bestemmelse.

Det var nemlig en Regel, at ethvert Skib skulde have to Procent af sin Besætning besat med Folk fra Straffecompagnierne. Denne Regel var fremkaldt ved hyppige Klager over den ulige Fordeling af disse Folk til Skibene. Straffecompagnierne bestod af alle de Folk, der paa Grund af en Række større og mindre Forseelser vare blevne dømt til en længere Tjenestetid end den normerede og i Løbet af denne Tillægstjeneste skulde afbetale den Gjæld, hvori de ved Bøder, ved Misbrug af Statens Gods og Lignende vare komne. De havde Alle gennemgaaet en kortere eller længere Fængselsstraf, og under

denne vare de blevne indlemmede i Fængslernes hemmelige Selskab, der havde sin Stab af Overordnede og var underkastet bestemte Love, Anordninger og Vedtægter. De Styrende i Selskabet havde en Uniform, som aldrig kunde aflægges, da den bestod af Tatoveringer paa Armene og Overkroppen. Jeg saae i en af Orlogsmændene en af disse Overordnede, der aabenbart havde en stor Indflydelse paa sine Underordnede. Æreslegionens Kors var tatoveret paa hans Bryst, og svære Epauletter prydede hans Skuldre.

Disse Folk, der kunde Straffelovene paa deres Fingre og havde et skarpt Blik for deres Foresattes svage og stærke Sider, gjorde sig ligefrem en Fornøielse af at vise Folkene, hvor yderligt man kunde drive sin Frækhed og Trods uden at udsætte sig for nogen haard Straf. I Almindelighed havde de kun eet Maal, naar de kom ombord i Skibene, og det var at hverve Tilhængere, ved hvis Hjælp de kunde udbrede Misfornøielse. Utilfredsheden avlede Forseelser, Forseelserne fremkaldte Straffe, og Straffene øgede atter Misfornøielsen. Hele Tjenesten var for dem en Kamp mod de militaire Fordringer, altsaa en Kamp mod de Overordnede, hvis Pligt det var at hævde de militaire Krav, og i denne Kamp havde de den store Fordeel, at de kunde stille

sig op som de Undertryktes Beskyttere, som Forkjæmpere for de menneskelige Rettigheder. De havde en vis Færdighed i at tumle med godtkjøbs Slagord og kunde med en ikke ringe Behændighed indtage effectfulde Stillinger. Jeg skal belyse dette ved at gjengive en lille Scene. For mindre alvorlige Forseelser idømtes Folkene et Par Timers »Straffepeloton« — Stillestaaen i Geled paa Skandsen. En af vore Helte var ifalden denne Straf, men gav ikke Møde, da der blev pebet til Opstilling for Straffegasterne. Skibsergenten løb ned efter ham, traf ham paa Batteriet og befalede ham at følge med op. Han fulgte med til Skandsen og blev her fremstillet for den vagthavende Officer. »Har De ikke hørt, at Straffegasterne ere blevne pebne op, og veed De ikke, at De skal staae i Straffepeloton?« spurgte denne. »Jo«, svarede Fyren med selvbevidst Værdighed.

»De nægter altsaa at adlyde en given Ordre og at underkaste Dem den Straf, De er idømt?« spurgte Officeren, der vidste, hvem han havde at gjøre med, og derfor vilde fremkalde et utvetydigt Svar. »Jeg følte mig fristet til at nægte Lydighed«, svarede Manden, »*mais par égard pour mes camarades j'obéis*« — men af Agtelse for mine Kammerater adlyder jeg.«

Enhver gunstig Leilighed til at give den Slags Theaterscener blev flittigt benyttet, og de Overordnede stod temmelig magtesløse overfor dem, da den militaire Straffelov ikke ydede dem tilstrækkelig Støtte. Overfor adskillige skarpt betegnede Brud paa Mandstugten kunde Loven være streng nok, og Folkene mindedes derom ved hver Søndag efter Paraden at faae oplæst fra Skandsen de Paragrapher, ifølge hvilke Dødsstraf kunde idømmes; men for mangfoldige andre alvorlige Brud paa Disciplinen var Straffen forholdsviis ringe, hvorimod enhver Tilegnelse eller forsætlig Tilintetgjørelse af Statens Gods under almindelige Forhold blev straffet med to Aars Fængsel.

Ombord i »Eurydice« havde vi fem af disse til længere Tjeneste dømte Folk. Allerede i de første Dage paa Togtet begyndte de at gjøre deres Kunster og saaledes at prøve sig frem. Vor Næstcommanderende havde, lige før han blev udcommanderet med Corvetten, været ansat ved Straffecompagnierne, saa han kjendte sine Fugle og holdt skarpt Øie med dem; men de kjendte ogsaa ham og vidste, at han var let at irritere og i sin Opfarenhed ofte forløb sig. Heraf benyttede de sig og løsnede derved det Tag, han ellers vilde have havt over dem. Fra mindre Forseelser gik de over til større; men

til Ære for Mandskabet lokkede de kun et enkelt ungdommeligt Brushoved til at efterligne dem, og, da det var blevet dem klart, at Besætningen ikke afgav nogen frugtbar Jordbund for deres Udsæd, blev de efter Alt, hvad man kunde skjønne, enige om at overlade den til sin Skjæbne, idet de udelukkende kastede sig over det Maal at komme bort fra Skibet. Begyndelsen gjordes af den mest Veltalende iblandt dem. Han havde taget Anledning af en Irettesættelse, Næstcommanderende havde givet ham, til at svare denne paa den mest uforskammede Maade, og, da der saa blev sendt Bud efter Skibssergenten for at lade ham sætte i Bøien, løb han ned paa Bannierne, tog sin Pose med det Tøi, der var leveret ham af Staten, og som han paa Grund af tidligere Gjæld endnu ikke havde betalt Afdrag paa, vendte tilbage med den og kastede den i Fleres Paasyn overbord med den Bemærkning: »Se saa! nu veed jeg, hvad jeg skal dømmes til!« — Han kom for en Krigsret og havde ifølge Loven Bemyndigelse til at vælge sig en Forsvarer eller til selv at føre sin Sag. Han foretrak naturligviis det Sidste og holdt en Tale, der udelukkende var beregnet paa at vække harmfuld Medfølelse hos hans Lidelsesfæller, de Undertrykte i Samfundet. Talen, som bugnede af falsk Pathos,

indleledes med nogle blomstrende Tirader om, at han stammede fra en Slægt af ædle Krigere, hvis Blod havde vædet Frankrigs Slagmarker; derefter gik han over til at skildre, hvorledes han i den Kamp, han havde ført for at værne om de ophøiede Principper, som vare blevne baarne frem af det trefarvede Flag, var kommen i Strid med de militaire Love, og endte med at erklære, at han hellere vilde døe end opgive Kampen for sin Overbeviisning. Denne Tale, der stod paa i henved tre Kvarteer, blev trods sin Svulst og Affectation holdt med en vis Behændighed, idet han undgik ethvert Udtryk, som kunde give Præses Anledning til fra et militairt Standpunkt at skride ind, og dog ødslede med en Mængde af de Floskler, som han ventede sig Gjenklang af hos sine Kammerater. Han kunde naturligviis ikke undgaae at faae den Dom, han havde gjort Regning paa, nemlig to Aars Fængsel, og blev holdt i Varetægtsarrest, indtil han kunde blive ført til Frankrig eller til en fransk Coloni for at afsone sin Straf.

De tre Næste af vore Fredsforstyrreere gjorde det tidligere omtalte Forsøg paa at desertere i Rio Janeiro. De blev ikke dømte for Forsøg paa Desertion, men for at have tilvendt sig et af Statens Fartøier, og, da de havde faaet deres

Dom, gik den Femte og Sidste af vore Urostif-
tere en Dag hen til en Batteriport med sin fuldt-
pakkede Pose, og, idet Skibssergenten, der netop
gjorde sin Ronde, kom forbi, sagde han meget
roligt og venligt: »Se, Skibssergent! her er alle
mine ubetalte Klæder!«, og med det Samme
væltede han Pose og Klæder ud af Kanonporten.
»Det er godt, jeg skal melde det«, svarede Skibs-
sergenten ligesaa venligt, og med en forbindtlig
Tak slentrede Fyren bort. Under Krigsretten,
hvortil han hverken vilde vælge en Forsvarer
eller selv føre sit Forsvar, erklærede han ganske
uforbeholdent, at, da hans fire bedste Venner i
Skibet skulde i Fængsel, havde han ogsaa faaet
Lyst til som god Kammerat at følge dem. Krigs-
retten maatte føie ham, da Loven paa dette Punkt
var meget klar og bestemt.

Ved vor Ankomst til Valparaiso blev de alle
Fem sendte til Otahaiti, og i al den paafølgende
Tid, jeg foer med Skibet, mindes jeg ikke, at
der var Anledning til at afholde nogetsomhelst
Krigsforhør eller nogen Krigsret. Der udviklede
sig et godt, sundt og smukt Forhold imellem
Over- og Underordnede, og Officererne kom
Folkene personligt langt nærmere, end det havde
været Tilfældet i Eskadren.

Rundt om Cap Horn.

Overgangen fra Rio Janeiro til Farvandet søndenom Cap Horn er just ikke behagelig, da man skal tilbagelægge omtrent en Trediedeel af den Afstand, som der er imellem Ækvator og Sydpolen, og altsaa Dag for Dag fjerner sig fra de tropiske Egne og stævner ned imod de høie Bredegrader, hvor Regn, Slud og Kulde ere fremherskende om Vinteren, hvis Midte paa denne Side af Jorden vi netop nærmede os. Overgangen er dog ikke værre end den, man herhjemme saa godt kjender fra Vestindiefarten, naar Skibene Vinterdage vende tilbage fra vore tropiske Øer. Med Seilskibe gaaer det endda sindigere frem, saa at man faaer Tid til at gjøre sig fortrolig med Temperaturforandringerne.

I Begyndelsen af denne Tur tænkte vi endog næsten ikke paa Temperaturen; vi havde den prægtige Passat med stadigt Veir og en let til-

sløret Himmel; men, da den venlige stadige Vind havde forladt os, meldte Omslaget i Veiret sig med pibende Byger, som blæste ud fra Platafoden; Hvaler begyndte at møde os paa vor Vei, Maager af forskjellige Arter vuggede sig i vort Kjølvand, og den stolte Albatros med det mægtige Vingefang fængslede vort Blik ved sin deilige Flugt. Alle disse Besøg meldte os, at vi nærmede os de koldere Strøg, og snart maatte vi indrømme, at vi ikke vare paa nogen Lysttur.

Stormende Veir, hyppige Vindspring, Temperaturen under Frysepunktet og en kjæmpehøi Sø, alt dette hører just ikke til Sølivets Tilløkkelser, hvor fortræffeligt det end kunde egne sig til at udvikle Besætningens Sødygtighed. Hos mig vakte det et lønligt Suk efter at have nogle flere Normander og Bretoner ombord, da vore varmblodige Sydboeres Fyrighed fuldstændig var blæst, rystet og frosset bort. Fatter *Massillon* havde dog formegen Ild i sig til, at Veir og Vind kunde faae Bugt med ham. Han bandte vel ad Veiret, saa det rungede efter, men stavrede dog ufortrødent rundt den hele Dag. De gamle, fregatbyggede Skibe havde den Fordeel, at man i daarligt Veir kunde opholde sig paa Batteredet i Læ for Sø og Regn. Vel sivede Vandet ind igjennem de lukkede Kanonporte,

og vel kunde en Styrtesø bane sig Vei igjennem Lugerne; men her var der dog fredeligere end oppe paa Dækket, og Luften var friskere end nede i Messen. Vor Glæde over dette nogenlunde hyggelige Opholdssted varede dog kun kort: op fra Lasten blev der hentet nogle store Jernbakker af Form som en omvendt Straahat, og disse blev, fyldte med Steenkulsgløder, op-hængte under Dæksbjælkerne for at bortdrive Fugtigheden. Trækken drev Kulosen ned i Skibet; man kunde hverken opholde sig paa Batteriet eller i Messen og tyede i sin Fortvivlelse op paa Dækket. Men Søen viste ikke den ringeste Respect for den priselige Stræben efter at tørre Skibet: den blev ved at sive ind fra de forskjelligste Steder. Værst farne vare vore Lærlinge, hvoraf vi havde en Snees Stykker ombord. Af lutter Omhu for dem var det befalet, at de, saalænge Kulden stod paa, skulde opholde sig paa Batteriet: de kunde altsaa ikke gaae op paa Dækket, de kunde heller ikke undgaae den tætte Os ved at lægge sig paa Maven, da Dækket var vaadt, men maatte trøste sig med, at, naar man næsten kvalte dem, var det af Omsorg for deres Helbred.

Et Par af vore Officerer hørte nærmest hen under den Kategori, hvis Maal det var at arbeide

sig op til den fordeeligste Pension, og de vare derfor meget misfornøiede over enhver Ubehagelighed, de mødte paa denne for dem saa besværlige Vei til Maalet. Saalænge Kulden og det haarde Veir stod paa, saaes der aldrig et Smiil paa deres Ansigt, selv ikke naar En eller Anden under Skibets Rulning fik sig en saa komisk ufrivillig Rutschetur, at vi Andre brast i Latter. Med et skummelt Blik betragtede de Alt og Alle, og hvert Ord, de udtalte, var en Forbandelse over det Hundeliv, de vare blevne lokkede ind til som Dreng. Dog stundom mildnedes Eden ved en Hentydning til det Haab, de havde om, at deres Kvaler vilde blive regnede dem tilgode, naar de efter Døden kom i Skjærilden.

Valparaiso.

Det er vanskeligt at forstaae, hvorledes den smalle Landstrimmel, som skyder frem fra de tilsyneladende golde Høider, der omslynge Valparaiso's aabne Bugt, nogensinde har kunnet faae Navn af Paradisdalen. Enten maae de første Nybyggere, der bosatte sig her, have været saa medtagne af alle de Savn og Lidelser, som Fortidens Opdagelsesreiser førte med sig, at et hvilket som helst frugtbart Landstrøg, de naaede, maatte vise sig for dem som et Paradis, eller ogsaa ere de med god Grund blevne betagne af den overvældende Rigdom paa Træer og Planter, som de sikkert have fundet, og som maaskee har givet Høidedragene en ganske anden Charakter end den, de have faaet, efterat al deres oprindelige Plantefylde er bleven dem berøvet.

Byen laae spredt over tre Høider i den sydlige Deel af den meget brede og ikke dybt ind-

skaarne Bugt, som dannes af to fremspringende Pynter. De største og mest befærdede Gader slyngede sig ligesom i Algier i Flugt med Stranden; de vare alle af Hensyn til Jordskjælvne brede, og Husene vare forholdsviis lave. I Hovedgaderne var der Tilløb til europæisk Udstillingskunst i Udsalgsstedernes Vinduer, hvorimod Gaderne nærmere Stranden ved deres Krambodhandel, Viinstuer og tarvelige Beværtninger under aaben Himmel røbede, at det var her, Matroserne søgte Føde, Klæder og Adspredelse. Der var ikke Spor af Stiil i Bygningerne, men deres lunefulde Afvexlinger gjorde et ganske oplivende Indtryk. Fra Hovedgaden skar først Smaagader og derefter bestandig fattigere og smudsigere Gyder sig ind imellem Skrænterne og op over dem. Disse Færdselsveie forgrenede sig i Slyngninger og Krumninger imellem usle, smaa Huse, hvis Beboere om Aftenen stillede sig selv til Skue i deres tarvelige Værelser, belyste af en osende Tællepraas. Øverst oppe paa Høiderne saaes hist og her en elendig Straahytte, udenfor hvilken Familiens kvindelige Medlemmer lavede Mad, redte Haaret, vadskede Lintøi og Lignende, medens halvnøgne, snavsede Børn badede sig i Solskinnet, og et eller andet solbrændt Mandfolk, med en luvslidt Kappe slængt

over den lasede Skjorte, sad og klimprede paa en Guitar.

En Vandring op ad de Høider, hvorover Valparaiso dengang spredte sig, var i mine Øine Noget af det Interessanteste ved Stedet: for hvert Skridt, man steg tilveirs, sank man dybere og dybere ned under Civilisationens i disse Lande ingenlunde svimlende Høidepunkt.

For at faae et samlet Indtryk af Byens jevnere Befolkning, behøvede man blot at gaae rundt i Gaderne paa en af de mangfoldige katholske Festdage, der feires med Optog. Hvor Processionen drog forbi, vare Fortougene myldrende fulde især af Kvinder. Deres Dragt bestod af et mørkt Uldshawl, der næsten ganske skjulte det lyse Skjorteliv. Det var lagt over Hovedet, og dets høire Ende var slynget over den venstre Skulder, saa at Ansigtet var frit, naar de ikke forsætlig holdt Shawlet sammen foran det. Der var en paafaldende Lighed imellem alle jevnaldrende Kvinder af Arbeidsclassen. De havde et vist Ry for deres Skjønhed, og man kan ikke sige, at de ikke fortjente det: Skikkelsen var smidig og velformet, Øinene store, mørke og livfulde, Ansigtsformen afrundet, Haaret mørkt og rigt, Læberne fyldige og Tænderne regelmæssige og hvide; men Hudfarven var noget

mørk, blottet for Gjennemsigthighed, og det samlede Indtryk var rigere paa Yppighed end paa virkelig Skjønhed.

Blandt Mændene var det især Landboerne, som tiltrak sig Opmærksomheden ved deres sluttede, senestærke Bygning, deres brune Ansigter med de mørke Øine og det kjække Overskjæg. Det var en Fornøielse at see den Sikkerhed og Flothed, hvormed de tumlede deres Heste, naar de i strakt Gallop kom farende igjennem Garderne og i et Nu standsede Hesten, som med fremstrakte Forbeen og stærkt bøiede Bagbeen dirrede over hele Kroppen og saa indtog sin naturlige Stilling. Dragten, de bar, forøgede det Maleriske i Billedet, »Punchoen« — et spraglet, firkantet Klæde med et Hul i Midten til Hovedet — flagrede om dem med sine bløde Folder, den bredskyggede Hat gav dem et »røveragtigt« Udseende, og saavel Hestens pyntelige Hovedtøi som de i Træ udskaarne Stigbøiler faldt fortræffeligt sammen med alt det Øvrige.

Spurgte man en Chilener, om han selv havde dresseret sin Hest, fik man somoftest et overlegent, næsten forundret Blik til Svar: Ikkun en Udlænding kunde tiltroe ham, at han skulde have ladet sig en raa og uvillig Hest prakke paa. Størstedelen af Ridehestene kom nemlig

fra de store »Pampas«, Sletterne ved Platafloden og dens Bifloder, hvor disse Dyr, som man veed, drive om i store Flokke, der kun adskille sig fra hverandre ved de forskjellige Eieres indbrændte Mærker. Opsynsmændene, Gauchoerne, der saa at sige fødes op paa Hestene, indfangede det Antal af forskjellig Alder, Farve og Bygning, som Eieren forlangte, og afleverede dem ikke, før de vare tugtede til Lydighed. Indfangningen foretoges af to eller tre Gauchoer i Forening, da en Enkelt ikke vilde have kunnet indhente den jagede Hest, som var fri for Tvang og for Byrde. Ved en omgaaende Bevægelse af en af Rytterne kom man den nær nok til at kaste »Lassoen« — et langt Reb, tvundet af Hudstrimler —, dog ikke Lassoen med Løbeøie i Enden, hvormed man indfanger Hornkvæget, men den Lasso, i hvis Ende der er nogle smekkre Snore med iflettede Blykugler, som ved den svingende Bevægelse, de faae, naar Rebet kastes, hvirvle sig rundt om Benet paa det forfulgte Dyr, der saaledes bliver fanget.

Hvis Forfølgeren stoppede pludseligt, naar Lassoen havde omslynget Benet paa den forfulgte Hest, vilde denne være udsat for at blive lem-læstet, og Gauchoens Kunst bestaaer derfor ikke blot i at kaste Lassoen med Virkning, men nok

saa meget i at lempe sin Fart saa omhyggeligt, at den fangede Hest ikke tager ringeste Skade. Umiddelbart efter Fangsten følger den første Dressur. En Sadel bliver spændt paa, et forsvareligt Bidsel paalægges, og saa begynder Kampen imellem Rytteren og den vilde Hest, som ender med dødtræt, skummende af Sved og skjælvende over hele Kroppen at falde tilføie. Den paafølgende Dressur skal være forholdsviis let.

Lad os nu vende tilbage til Byens Befolkning, hvis bedrestillede Deel var en Blanding af Europæere og baade Nord- og Sydamerikanere. Den store Handel og de mest omfattende Forretninger vare fortrinsviis i Englændernes Hænder; nærmest efter dem fulgte Tydskerne og derpaa Franskmandene, der her som overalt i Udlandet især søgte deres Erhverv som Galanterihandlere, Restauratører, Frisører og andet Deslige og her ligesom andetsteds drog hjem, saasnart det var lykkedes dem at skrabe nogle Penge sammen.

Det var dog ikke de paa Stedet bosatte Udlandinge, som mest interesserede os, hvor elskværdige og gjæstfrie de end kunde være, det var Landets egne Børn, og i den daglige Omgang med disse var der Adskilligt, som var meget tiltalende for unge, livsglade Officerer.

Ved daglig Omgang maa man forstaae Omgang om Aftenen, da de unge Damer indtil Solnedgang i Almindelighed førte en tilbagetrukken Tilværelse bag nedrullede Jalousier, medens Herterne, som man forresten saae meget lidt til, vare fraværende i Forretninger. Men, naar Aftenen faldt paa, var man velkommen i ethvert Huus, hvor man var bleven indført, og man traf da Aftale om, hos hvem man den næste Aften skulde mødes. Med stort Talent sørgede de unge Piger for, at Antallet af Herrer og Damer var nogenlunde nøiagtigt afpasset. Der serveredes Thee og Kager, saa at Udgiften ikke var stor for det Hjem, man besøgte. Regimentet ved disse Sammenkomster blev altid ført af Ungdommen; der blev dandset, passiareet og musiceret — Alt med en stærk Understrøm af Erotik og Sværmeri, hvori der nok kunde syndes i Ord, men aldrig i Gjerning. Naar en Dame ved Afskeden vilde vise sig særlig elskværdig, gav hun den Herre, hun syntes bedst om, en lille Apelsin af en egen Art, ikke større end en Valnød, der havde en meget aromatisk Duft, naar den var bleven opvarmet ved hele Aftenen at ligge ved hendes Bryst. Huusherren var i sin Klub, og Huusmoderen sad, naar det Ungdommelige

var veget fra hende, i en Krog, iført en mørk, tarvelig Dragt, der tog sig næsten fattig ud overfor de unge Pigers lyse, undertiden kostbare og næsten altid klædelige Toiletter. Det Klædelige afhænger jo saare meget af den, som skal klædes, og de unge Chilenerinder havde næsten altid en saa fix Figur og et saa indtagende Ansigt, at de ikke vare fristede til at ugle sig ud for at blive indtagende. Spøgende Munterhed og Evne til at føre en livlig Samtale om Ubetydeligheder var omtrent hele deres aandelige Ballast, et ringe Kjendskab til et eller andet fremmed Sprog og lidt Øvelse i at spille Dandsemusik paa et Klaveer blev betragtet som Tegn paa en udmærket Opdragelse, — men indtagende vare de trods deres Uvidenhed, og, skal jeg bebreide dem Noget, er det den fuldstændige Ligegyldighed, hvormed de oversaae de mørkkledte Skikkelser — Bedstemødre, Mødre og Tanter —, som saa beskedent søgte hen i Krogene, og som, naar man tiltalte dem, vel svarede med baade milde og venlige Ord, men dog pleiede at tilføie: »Gaa kun hen til de unge Piger, der har De hjemmel!« Der var en forunderlig freidig Resignation hos disse ældre Damer, der syntes at betragte det som en given Sag, at Kvinden kun havde Betydning i det selskabelige Liv, saalænge

hun havde Ungdom og Skjønhed nok til ved sit Ydre at vinde Beundrere.

Ved store Baller og Selskaber var det Brug, at den Herre, som en Dame havde kaaret til sin Ledsager, traadte ind med hende under Armen og maatte passere Revue før de alt Ankomne, indtil han og hun havde hilst paa Husets Herre og Frue, som opholdt sig i det største Modtagelsesværelse. Da mange af de gifte Mænd deels vare Landeiendomsbesiddere, deels hyppigt vare fraværende i Forretninger, hændtes det ofte, at deres Fruer lod sig ledsage af en Slægtning eller en god Ven af Huset, og det kunde saaledes falde i Enhvers Lod at blive valgt til en Dames Fører. Men hertil begrændsedes dog ikke denne Ledsagelse: naar midt under Dandsen Ens Dame iblandt Tilskuerne opdagede en Frue af sit Bekjendskab, som hun ikke havde hilst paa, tog hun sin Herres Arm og stilede hen til vedkommende Dame, som hun da Arm i Arm med sin Herre førte en længere Passiar med, medens Herren ved sin rolige, lidt fraværende Værdighed gav tilkjende, at Samtalen aldeles ikke vedkom ham, skjøndt han hørte hvert Ord, der blev sagt.

De dandsende Herrer ved disse større Baller vare — naar fraregnes nogle fremmede Officerer — næsten uden Undtagelse yngre Mænd, som

vare knyttede til de store Handelshuse, og hvis aarlige Indtægter svarede til de franske Skibschefers Lønninger. En stor Deel af dem vare Udlændinge; de førte sig med en klædelig Naturlighed og Lethed, og Mange iblandt dem talte med Færdighed forskjellige fremmede Sprog.

Meget hyppigt beboedes de forholdsviis smaa Huse ikkun af een Familie, som havde sin Dagligstue ud til Gaden i Stueetagen, og det hørte til Landets Skik, at der aldrig blev rullet ned for Vinduerne om Aftenen, saa at man fra Gaden kunde iagttage de forskjellige Smaaselskaber, som vare samlede. I de mere velhavende Familier var Huset rummeligere og med en indvendig lukket Gaard, omgiven af Galerier ligesom i Sydspanien, og her vare Modtagelsesværelserne i den øverste Etage, altsaa paa første Sal. Men de mindre Boliger havde dog Overvægten selv i Byens bedste Gader og husede Mange af Byens bedste Selskab.

Allerede i Rio havde vi lagt Mærke til, at vor Commissair altid søgte sine egne Veie, naar vi kom iland. Han forklarede det ved, at en Collega af ham, der havde været i alle de Havne,

som »Eurydice« var bestemt til at anløbe, havde medgivet ham Anbefalingsbreve til de mange elskværdige Familier, hvis Bekjendtskab han havde sluttet paa sit lange Togt. Slige Breve vare jo en Guldgrube, som man maatte skynde sig med at benytte, og derfor maatte hans Messekammerater ikke undre sig over, at han, den kjære Commissair, ikke drev om med dem paa Lykke og Fromme, hverken i Rio eller i de Byer, som de senere maatte komme til.

I Valparaiso forsvandt efter Sædvane Commissairen, saasnt vi havde sat Foden iland, efterat han under vor Rotur havde fortalt os, at det var nogle ganske overordentlig elskværdige Familier, han her var anbefalet til. Vort Ophold i Chili's vigtigste Havnestad var denne Gang kun kort; men under vort Stationsliv paa Syd-amerikas Vestkyst kom vi hyppigere tilbage til Byen, og det er de samlede Indtryk fra disse forskjellige Besøg, jeg her gjengiver. Commissairen, der altsaa havde forladt os ved Landgangsstedet, foralte os, da vi roede ombord om Aftenen, at den første Familie, han havde truffet hjemme, havde været saa uendelig forekommende, at han var bleven der hele Aftenen og foreløbig ikke vilde benytte sine øvrige Anbefalingsbreve til Folk paa Stedet.

Efterhaanden sluttede de Fleste af os ogsaa Bekjendtskaber, og vore lattermilde unge Damer fortalte os da følgende lille Historie, for hvis Paalidelighed de vilde indestaae. Den første Aften, vi vare iland, var en fransk Officeer med Sølvtrusser — Commissairens Uniform — bleven seet i Hovedgaden, hvor han med en slet dulgt Opmærksomhed studerede de godt oplyste og smukt udstyrede Modtagelsesværelser, som laae tilskue for de Spadserende. Efter et Par »Slag« op og ned ad Gaden standsede han foran et Huus, hvis meget elegant møblerede Dagligstue var belagt med et kostbart Brüslertæppe og havde et fritstaaende aabent Klaveer henne i det ene Hjørne. Han kastede et Blik op til Huusnummeret og ringede paa. Han blev ført ind i det smukke Værelse, og et Øieblik efter kom Husets Frue, som endnu ikke var reduceret til at agere Hjørneskab, og hilste høfligt spørgende paa ham. Han rakte Fruen sit Visitkort, tog et Brev ud af sin Lomme og spurgte paa ganske godt Spansk, men med italiensk Udtale, om han ikke havde den Ære at tale med Fru *Martinello*. Navnet var italiensk og ikke meget almindeligt, saa der skulde et ganske særligt Uheld til, at Familien i Huset skulde bære det Navn. »Nei«, svarede Fruen, hun hed *Rovero*, og hun minde-

des ikke nogensinde før at have hørt Navnet *Martinello*.

»Det er da mærkværdigt!« udbrød Commissairen; »den Ven af mig, som har medgivet mig dette Anbefalingsbrev, sagde mig Navnet paa Gaden og Huusnummeret . . . Han maa have husket fejl.«

»Ja, i de sidste fem Aar have vi boet her; men jeg kan gjerne spørge mine Døttre — maa-skee have de hørt det Navn, De nævnede«, og Fruen gik ud af Værelset, idet hun bad ham om at sætte sig ned saa længe.

Nu kom det afgjørende Øieblik for vor Commissair: han lagde i en Fart Handsker og Uniformshue fra sig, smed sig ned paa Klaveerstolen og gav sig til ganske svagt at spille en af Yndlingsarierne i en fransk Opera, der dengang — efter hvad Consulens Secretair ved vor Ankomst havde fortalt os — gjorde stor Lykke i Valparaiso. Døren til Sideværelset gik op, og Værtinden viste sig, fulgt af sine to nydelige unge Døttre. Commissairen foer op, greb Hue og Handsker og fortabte sig i Undskyldninger over, at han havde givet efter for sin uimodstaaelige Trang til at prøve ethvert Klaveer, han fik Øie paa. »Deres Instrument lader til at have ganske deilige Toner«, sluttede han. Dette fremkaldte

naturligviis en Opfordring til at prøve Klaveret for Alvor. Han var meget villig dertil og spillede nogle Smaating med megen Flothed. Nu spurgte en af de unge Piger ham, om han kunde synge. Jo, det kunde han ogsaa. Han havde virkelig en ganske kjøn og blød Tenor og ikke saa lidt Øre for Musik. Han og den ældste af Døttrene endte med at synge en Duet sammen, derefter blev der budt Thee og Kager, og, da han hen paa Aftenen sagde Farvel, lovede alle Damerne ham at forespørge sig om Familien Martinello, og han lovede naturligviis at komme igjen næste Aften for at høre Besked. Hverken den næste eller de paafølgende Aftener havde man kunnet opdage den forsvundne Familie, og Intendanten maatte altsaa baade under dette og under vore senere Ophold ved Valparaiso hen til *Rovero's*.

»Er han velhavende?« spurgte en af de unge Piger, da de Alle i Munden paa hverandre og med en Mængde morsomme Detailler havde røbet os Beskaffenheden af Intendantens Anbefalingsbreve.

»Hvorfor spørger Frøkenen om det?« yttrede en Officeer. Hun gav sig til under Venindernes Latter at famle efter et Svar, men saa udbrød en af de Livligste iblandt dem: »Siig det reent

ud, Din Nar! ... Naa! Du vil ikke, saa skal jeg: hun troer, at hendes Veninde, den ældste Frøken *Rovero*, er indtagen i Deres Commissair.«

»Veed De da ikke, at han er gift?« spurgte Lieutenanten uvilkaarligt.

»Gift?!« udbrod de Alle med de forskjelligste Betoninger.

»Ja! han er gift og har tre Børn.«

»*Dios de mi alma!*« — »Min Sjæls Gud!« — »Jesus, Maria!« lød det rundt om; men Veninden, der havde fremkaldt Oplysningen, spurgte ganske alvorligt: »Spøger De, eller er det sandt, hvad De siger.

»Det er den rene og skjære Sandhed«, lød Svaret.

»Men, hvorfor har han da ikke sagt det?«

»Rimeligviis fordi man ikke har spurgt derom, Frøken.«

Nogle Dage efter gik Commissairen iland med Daguerreotypierne af sin kjære Familie i Lommen. Han havde altsaa klaret dette Skjær med større Held, end han havde havt, dengang han vilde unddrage sig Liniedaaben.

Ingen i vor Messe kunde tumle Commissairen med et saadant Lune og en saadant Færdighed som *Ankarcrona*. Han imponerede vistnok den lille spinkle Intendant ved sin flotte

Skikkelse og sin store Færdighed i Vaabenøvelser. Han behandlede ham næsten som en Skjødehund, fik ham til at dirre af Ærgrelse det ene Øieblik og klappede ham venskabeligt paa Skulderen det næste. Med den største Alvor af Verden sagde han en Dag ved Bordet: »Hør, Commissair! Jeg veed, at De er inde i mange Ting; men jeg vil dog parere paa, at De ikke kan sige mig, i hvilket Land Dublin er Hovedstaden.« — »Selvfølgelig i Bayern«, svarede Commissairen med den største Flothed og blev hilst med en skingrende Lattersalve af *Ankarcrona*, som derefter holdt et lille Foredrag for ham om det Beklagelige i, at hans Opdragelse havde været saa forsømt. — Alle vidste, hvor vanskeligt det var at formaae *Ankarcrona* til at gjøre Noget, han af en eller anden Grund havde erklæret, at han ikke vilde indlade sig paa, og det var derfor en sand Lækkerbidsken for den af ham saa ofte ydmygede Intendant en Dag at høre, at *A.* havde maattet fravige en tagen Beslutning. Det skeete paa et Bal hos en velhavende Forretningsmand, som var gift med en Peruvianerinde, og i hvis Huus der vistes megen Gjæstfrihed mod franske Officerer. En Aften var Chefen med alle Lieutenanterne indbudet til en lille Dands, og, da Indbydelsen var kommen igjennem Chefen, gik

A. med, skjøndt han ikke satte synderlig Priis paa Udlandets Selskabelighed, og uagtet han mangfoldige Gange havde erklæret, at med hans gode Villie skulde Ingen faae ham til at dandse, før kan kom tilbage til Sverrig. Naar man spurgte ham om Grunden til denne Beslutning, svarede han, at Sverrig var det eneste Land paa Jorden, hvor Damerne dandsede godt nok til, at der kunde være nogen Fornøielse ved at dandse med dem. Om dette var den virkelige Grund, eller om han i et bevæget Øieblik ved Afskeden havde givet en af sine Baldamer det Løfte ikke at dandse med nogen Kvinde i Udlandet, vil jeg lade staae hen — vist er det, at han havde en Hoben sære Ideer og Opfattelser, som han holdt fast ved med en Ihærdighed, der var en bedre Sag værdig.

Værtinden i Huset var vel noget oppe i Trediverne — en farlig Alder i disse Lande, hvor Kvinden ældes saa tidligt —, men hun syntes at høre til de Udkaarede, som ikke paa-virkes af Alderen. Hendes Figur var slank og nydelig, Hænder og Fødder ægte peruvianske, altsaa fine og smaa, og det lille runde Ansigt med de store Øine spillede af Liv og Lune. Hun hørte til en af Peru's mest anseete gamle Familier, havde faaet en langt fyldigere Op-

dragelse, end de fleste Sydamerikanerinder, og talte udmærket Fransk.

Til den første Dands havde jeg ingen Dame; jeg stod tæt ved Døren, der førte fra et Sideværelse ind til Balsalen, Chefen havde taget Plads lidt foran mig inde i selve Salen, og lidt til venstre for ham stod *Ankarcrona*. Medens Dandsen var i fuld Gang, kom Husets Frue hen til min svenske Kammerat og spurgte, om hun ikke maatte forestille ham for nogle af Damerne. Han bukkede og svarede: »Jeg dandser aldrig, Frue.«

»Gjør saa en Undtagelse med mig«, sagde hun med et Smil og en inclinerende Bevægelse.

»Jeg dandser aldrig!« gjentog han afvisende. Da vendte Chefen sig imod ham og sagde meget roligt og venligt:

»Jeg veed ikke, hvad man gjør i deres Land, Hr. *Ankarcrona* — i Frankrig tiltale Cheferne Officererne med *Monsieur* og ikke med deres militaire Titel —; men jeg veed, at, naar man bærer den Uniform, De har paa, dandser man, selv om man er halt, naar der inclineres for En af en Dame.«

Ankarcrona bukkede militairisk og svarede: »De befaler det, Hr. Capitain! Jeg dandser!« Han slog Armen om Livet paa Fruen og fløi sammen med hende Salen rundt med en routi-

neret Balherres Sikkerhed og Flothed, hvorefter han standsede foran Chefen og bukkede ligesaa meget for denne som for hende. Medens en Antydning af et ironisk Smiil spillede hen over Capitainens Læber, udbrød Fruen: »Men De dandser jo reentud fortrinligt, Hr. *Ankarcrona!*« Han saae paa hende med et ligegyldigt Udtryk og udtalte halv høit paa Svensk Ordet »Tjuf-qvin!« hvorefter han med et kort Buk trak sig tilbage til Sideværelset.

»Hvad var det, han sagde?« spurgte Fruen mig. »Han takkede Dem paa Svensk«, henkastede jeg og gik hen til *Ankarcrona*, der kogte af Harme over, at »Tyvekvinden« havde tvunget ham til at dandse. Om Chefen mælede han ikke et Ord, men svoer paa, at han aldrig mere vilde sætte sin Fod i Huset, og kom der heller ikke tiere, skjøndt han var den Første til at erkjende, at den afskyelige Frue var en af de mest fængslende Damer, han længe havde seet.

Under vort første Besøg i Valparaiso var jeg nogle Timer sammen med vor Landsmand *Schytte*, en Broder til den i sin Tid bekjendte Speilhandler paa Kongens Nytorv. Han var

polytechnisk Candidat, havde været Medarbejder ved et af vore større Dagblade og havde tillige udgivet nogle Smaafortællinger, der vakte en vis Opmærksomhed ved deres vel nedringede Tone. Han var dengang en Mand, som man hyppigt saae paa »Strøget«, hvor han vakte Opmærksomhed ved sin høie, ganske smukke Skikkelse, ved det franske Militairskjæg, som gav hans karakteristiske Ansigt et udenlandsk Anstrøg, og ved den vide, folderige Dragt, han bar. Misfornøiet over at være bleven forbigaaet ved Besættelsen af en Post, som han meente at have Adkomst til, lod han sig fange af Guldfeberen og begav sig paa Vei til Californien; men ved Ankomsten til Valparaiso havde han forlængst opdaget, hvor mange tvivlsomme Existentser der fandtes blandt de vordende Guldgravere, og det faldt derfor ikke vanskeligt for dem, han her var anbefalet til, at overbevise ham om, at han gjorde langt bedre i at benytte sine Kundskaber til at skabe sig en Stilling i Chili. Snart var han inde i det spanske Sprog og fik en Ansættelse ved Universitetet i San Jago. Men, da den første Guvernør i den nyoprettede Coloni i Magellanstrædet var bleven myrdet af sine Folk, og hans Afløser, som ubevæbnet havde besøgt Patagonernes Leir i Nærheden af Colonien, var forsvunden,

tilbød han at overtage Posten som militair og civil Guvernør og fik den med Tilsagn om at blive Guvernør paa Øen Chiloe efter nogle Aars Forløb. Han var netop kommen til Valparaiso for at reise til sit Bestemmelsessted, dengang jeg traf ham, og var meget optagen af sine Planer til Coloniens Opkomst.

En anden Dansk, som jeg traf, var Doctor *Møller*, der dengang herhjemme gik under Navnet helsingørske *Møller*. Han havde begyndt som Læge, var derefter bleven Landmand og var, da jeg saae ham, lige kommen tilbage fra Californien, hvorhen han var reist med en Ladning Æbler, som han havde ventet at tjene store Summer paa, da Æblerne endnu maatte forskrives fra Europa og betaltes med tre, fire Kroner Stykket. Et Par hurtigseilende nordamerikanske Klipperskibe vare imidlertid komne ham i Forkjøbet, da han havde haft en usædvanlig langsom Reise. Frugten var falden forfærdelig i Priis, og han vendte plukket tilbage; men hans gode Humør havde ikke taget Skade. — De andre Danske, jeg traf, vare mindre kjendte herhjemme, men det var brave og flinke Mennesker, som enten havde skabt sig en Stilling eller vare godt ifærd dermed. Den gode, tjenstvillige Aand iblandt dem var en flink Jyde ved Navn *Meyer*. Alle talte

meget smukt om en dansk Doctor *Fischer*, som var bosat i en By i det Indre og var gift med en norsk Dame. Hvor og naar han kunde, rakte han sine Landsmænd en hjælpsom Haand. Som et pudsigt Træk skal jeg anføre, at, ligesom jeg i Rio havde truffet en Dansk, som bar det bekjendte Navn *Grundtvig*, traf jeg i Valparaiso en flink ung Landsmand, som hed *Ørsted*.

I Valparaiso afgik fra Corvetten en Læge, som skulde til en af de franske Colonier, og som tilligemed sin Kone havde boet i et Lukaf, der var indrettet til dem paa Batteriet. Dette Lukaf gik i Arv til *Ankarcrona* og mig, som saaledes slap ud af vor hjemløse Tilværelse og sagde Farvel til Fatter *Massillon's* bandende Morgenhilsen.

Et spændende Øieblik.

De urolige politiske Forhold i Peru medførte, at vi meget længe havde Station i Lima's Havn Calliao. Baade den Demoralisation, der var fremkaldt af de vedvarende Revolutioner, og Hovedtrækkene i Kampen mod den daværende Præsident, *Echenique*, der anvendte Bestikkelses-systemet med en næsten vidunderlig Behændighed, har jeg gengivet i mine novellistiske Forsøg »Ombord og iland«, hvori jeg tillige har fremdraget, hvad jeg fandt værd at fortælle om Hovedstaden og Befolkningen. Jeg springer derfor Peru over i disse Erindringer og indskrænker mig til at skildre en enkelt Oplevelse, hentet fra vort Stationsliv i Calliao-Bugten.

Den gjærende Conflict imellem Præsidenten og Frankrigs Repræsentant i Forbindelse med ugunstige sanitaire Forhold i Lima havde til Følge, at Officererne kun sjældent tog til Hoved-

staden, og at Flere af dem søgte Adspredelse og Motion ved Jagtture i Skovkrattet langs Bredderne af Rimacfloden, der gennemskjærer Hovedstaden og falder ud i Bugten ved Calliao. Af Vildt var der ikke andet end forskellige Arter Duer og Turtelduer, Pappegøier, Colibrier og andre sjældne Smaafugle, som vor Samler blandt Officererne udstoppede. Men der var Skygge under Træerne, Kjølighed ved den rindende Bæk, og det var en sand Nydelse, naar man havde trasket om i nogle Timer, at gaae løs paa Frokosten, som man havde i sin Jagttaske. Skovkrattet bredte sig paa en Strækning af omtrent en Miil paa begge Sider af Floden, eller rettere Aaen, der bugtende sig ud og ind snart nærmede sig, snart fjernede sig fra den noget høiere liggende Landevei, som forbandt Lima med Havnestaden. Skovbæltet imellem Aaen og Veien var derfor paa flere Steder meget smalt, medens det paa den modsatte Side af Vandløbet havde en større Udstrækning.

Vi havde vænnet os til mindst een Gang om Ugen, i Reglen om Lørdagen, at gjøre disse Skovture, og det kjedede os derfor, at der pludselig syntes at skulle komme Forhindringer, da Politiet sendte os Meddelelse om, at en Engländer, der havde været paa Jagt i Krattet, var

bleven overfalden og udplyndret af to Landstrygere. Chefen gjorde imidlertid ingen Indvending imod at vi prøvede vor Lykke, og de tre Ivrigste af os, en Lieutenant *de Lapasse*, *Ankarcrona* og jeg, ordnede Alt til paa vor sædvanlige Dag at gaae iland om Morgenens Kl. 5. *Lapasse* fik uheldigviis om Natten et af de heftige Maveanfald, som ere saa hyppige i Troperne, og vi to Skandinaver fulgtes derfor ene ad.

Det var en uheldig Dag: ikke et Skud løsnede vi, og, da vi hen paa Morgenstunden smed os ned ved Aabredde for at spise, vare vi ikke i vort sædvanlige gode Jagthumør, men sad temmelig tavse og gumlede. Vi havde krydset Aaen et Par Gange ad Vadestederne og vare under vor Frokost paa den Side, der laa nærmest Veien, omtrent midtveis i Skovstrækningen, hvis øverste Deel vi efter vor Rast skulde gjenemsøge. Da vi begyndte Jagten, havde vi ladt vore Geværer med vore største Hagl for dog nogenlunde at kunne forsvare os, hvis man skulde forsøge paa at angribe os. Hvordan det gik til, mindes jeg ikke, men jeg veed kun, at vi, da vi marcherede videre, kom op at mundhugges om Et og Andet, og at *Ankarcrona* i Anledning af et afvisende Svar, jeg gav ham, med sit stædige Udtryk sagde: »Se saa! Nu jage

vi ikke mere idag!« og med det Samme dreiede han ind paa en Sti, der paa dette Sted, hvor Skovstrimlen var meget smal, førte op til Landeveien. — »Du maaskee ikke«, svarede jeg; »men jeg gaaer til Skovens Ende, hvadenten Du følger med eller ikke!«

»Saa Du tør gaae langs Aaen alene?« sagde han i en drillende Tone, og nu først faldt det mig ind, om ikke det Onde skulde være oppe i ham, om ikke hans vistnok medfødte Had til de Danske, der ofte skinnede igjennem hans Ytringer, men som han havde aflagt overfor mig, skulde være blevet vakt ved vort Skjænderi, og om han ikke under denne Indskydelse vilde tvinge Danskeren til at traske i Hælene paa Svenskeren — og saa bagefter gjøre sig til deraf, naar han kom ombord. Jeg svarede ham derfor med den største Ro, hvad jeg i Øieblikket virkelig tænkte, at den Spadseretur hørte der ikke stort Mod til at gjøre, naar man havde et godt toløbet Gevær og var sikker paa sit Skud, og saa slentrede jeg videre langs Aaen, selvfølgelig med Haanden om Kolbehalsen paa Bøssen og Løbet hvilende i den venstre Arm. Overalt, hvor Skoven var lidt spredt, saa at man kunde see en Snees Skridt fra sig, var der ikke Noget at være urolig over; men, hvor Krattet var sam-

menfiltret og klyngede sig tæt til Flodbredden, tilstaaer jeg aabenhjertig, at jeg kun gik frem speidende og lyttende med Fingeren paa Aftrækkeren. Efter omtrent en halv Times Gang nærmede jeg mig Skovbrynet. Udfør dette var der tilhøre en Række af Smaahøie, hvoraf de nærmeste vare omgivne af Buske, og over hvilke en af Fodgjængere dannet Sti førte op efter i Retning af Landeveien, medens Skovkrattet, der her dannede et tæt Hegn, strakte sig et Par hundrede Alen længere hen tilvenstre. Jeg var lige slaaet ind paa Stien, der førte over den nærmeste Høide, da jeg hørte en stærk Raslen i Krattet tilvenstre. Instinctmæssig gjorde jeg venstre om med Bøssen i »fæld Gevær«-Stillingen og traadte nogle Skridt tilbage, saa at jeg naede Toppen af Høiden. Knap et Secund efter viste to Mænd sig i Kanten af Krattet. Den ene var en stor og kraftig Fyr, iført Puncho og bredskygget Straahat, han havde en kjølleagtig Knippel i Næven og tog sig ganske flot ud; den Anden var lidt mindre, bar en Lærreds Kittel og en gammel Hue; i Haanden havde han en kort, bredklinget Sabel. Idet de viste sig, udbrød jeg paa Spansk: »Ikke et Skridt videre, eller jeg skyder!« og jeg hævdede min Bøsse.

De blev Begge staaende, og den mindste af

dem sagde: »Vi ere paa Jagt efter de Folk, som have plyndret Englænderen.«

»Det er Jer selv, som have plyndret ham«, svarede jeg.

»Herre! giv os et Par Piastre hver«, sagde da den Mindste.

»I skal faae et Skud hver, hvis I ikke øieblikkelig forsvinde, — løb, eller I skal see, hvor jeg kan ramme Jer!« og jeg lagde Bøssen til Kinden.

Aldrig i mit Liv har jeg følt en Spænding som i det Øieblik. Jeg vidste, at jeg vilde og maatte skyde, hvis de ikke forsvandt i Krattet: jeg blev dreven dertil af en Magt, der var stærkere end min Villie — jeg følte, at min Haand var sikker og mit Øie klart, og jeg var fuldstændig paa det Rene med, at et Skud fra et af Bøssens Løb vilde ramme hver af dem midt i Ansigtet, da de ikke vare mere end en femten Skridt fra mig, og det var netop denne Bevidsthed, som voldte mig den ulideligste Fornemmelse, jeg nogensinde har havt. Jeg havde dengang deeltaget i Krigen hjemme, var blandt de Hellige, som havde været i Ilden, og havde altsaa gennemgaaet min Ildprøve; men denne Indvielse i at vexle Skud for Alvor var Intet imod dette. Naar man skal i Kamp, tænker man efter min

Erfaring aldrig et Øieblik paa, at man skal til at ihjelslaae eller lemlæste sine Medmennesker. Første Gang, man gaaer til Stævnet, er den fremragende Tanke den, der avles af Frygten for ikke at være modig, naar man bliver sat paa Prøve. Har man saa gjort den Opdagelse, at Hildurs Leg er en egen bevinget Ruus, hvori alle Aands- og Legemsevner komme til deres fulde Ret, da har man ingen anden Spænding end den, der følger med ethvert Hazardspil, skjøndt Indsatsen i Spillet her jo er Æren og Livet. Men dette var noget heelt Andet. Det var mig ikke muligt at vige, jeg kunde ikke Andet end sende de to Slyngler et lemlæstende Skud, hvis de ikke forsvandt — og hvad havde de gjort? De havde tigget mig om nogle Piastre, efterat de et Par Dage tidligere havde bagbundet og plyndret en Englænder uden at tilføie ham nogen Skade. Havde de endda havt et Skydevaaben at forsvare sig med, ja, saa havde Sagen havt et andet Udseende. Jeg velsignede dem derfor i mit stille Sind, da de, udslyngende en vældig Ed, gjorde omkring og skyndsomst forsvandt i Krattet.

Da jeg kom op paa Veien, som skjultes for mig af nogle Buske, indtil jeg naaede den, saae jeg til min Forundring, at *Ankarcrona* stod der,

hvor Stien mundede ud i Landeveien, støttet til sit Gevær. Han var altsaa ikke vendt tilbage, men havde i Afstand fulgt mig paa min Vandring, rede til at gaae mig imøde, hvis jeg udeblev for længe.

»Vil Du give mig Haanden?« spurgte han med det prægtigste Udtryk i sit smukke Ansigt.

»Hvorfor skulde jeg ikke det?« svarede jeg. »Ja, havde jeg skamskudt en af de Slyngler, havde det været mindre hyggeligt. Hvis vi havde været To, havde de ikke viist sig, men, da jeg nu var ene, saa vilde de prøve deres Lykke.«

»Hvad siger Du dog!« udbrød han forundret, og jeg fortalte ham, hvad der var skeet. Han jublede af Henrykkelse og erklærede mig, at fra nu af vare vi Venner for bestandig, og, hvad han havde sagt, det stod han ved.

En Mineby.

Vi laae i Calderabugten, Chili's nordligste Havn, saa rund og kjedelformet — Caldera betyder en Kjedel —, som man kunde ønske sig. Store Tremastere laae rundt om os og ventede paa at komme til Broen for at udlosse deres Fødevarer og Luxusartikler, som skulde til Minebyen, Copiapo, eller for at indlade det Sølvverts, der ad Jernbanen kom til Bugten og i Løbet af nogle faa Aar havde forvandlet et Stykke af dens øde Strandbred til en net lille By. Chefen gav os en Dags Permission, og vi drog afsted. Jernbanetoget snoede sig imellem Dynere og Klitter, hvis Kjedsommelighed fører min Tanke hen til en Kjøretur igjennem Caplandets Sandsletter, som jeg har skildret i tidligere Reiseerindringer, og hvorom jeg jevnligen mindes af en kjær Ven, der, hver Gang Nogen spørger ham, om han har læst disse Reiseminder, svarer: »Jo! jeg har begyndt

paa at læse Bogen; men, da jeg kom til Sandet, faldt jeg i Søvn!« — Da jeg nødig vil udsætte mig for, at altfor Mange skulde lide samme søvndyssende Medfart ved det, jeg her nedskriver, skal jeg kun nævne, at jeg først efter henved tre Timers Kjørsel, hvorunder nøgne Fjelde efterhaanden havde afløst de golde Klitter, blev reven ud af den Døsighedstilstand, hvori jeg var henvalden, ved at see en Bjergkløft, der bugnede af al den Planterigdom, som Vandet kan fremtrylle i Troperne: vi havde naaet Floden Copiapo og vare kort efter ved Maalet for vor Reise, den af Haver omhegnede By, som bærer dens Navn.

Det var ikke blot Minebyen, som havde lokket mig til at gjøre den ligesaa kjedelige som dyre Tur, jeg haabede tillige der at træffe den eneste udvandrede Danske her paa Kysten, hvis Omgangskreds jeg kjendte fra Kjøbenhavn, nemlig Lægen *Wm. Gottschalk*. Jeg gav mig strax ved Ankøkomsten til at spørge om ham; men det syntes, som om Ingen kjendte hans Navn. Lidt fortrædiget derover spurgte jeg da, om der ikke i Byen skulde findes en Læge ved Navn *don Guillelmo Gottschalk*. Bevares! *don Guillelmo* med Brillerne kjendte jo Alle, og man sagde mig, hvor han boede. En ældre Kone, hans Factotum, lukkede op for mig og sagde, at han var

reden ud, men vist snart kom igjen, og, da hun hørte, at jeg var hans Landsmand, var hun ude af sig selv af Glæde og bad mig om endelig at vente. »De kan ikke tænke Dem, hvor glad han bliver ved at see en rigtig Landsmand!« tilføiede hun forklarende. Jeg lovede at komme igjen og drev ned igjennem Gaderne, glædende mig over den venlige By, der i sin friske, blomsterstrøede Indfatning saae saa lys og livlig ud med de bratte, nøgne Fjelde til Baggrund. Hver opsadlet Hest, som taalmodigt ventede paa sin Herre udenfor Huusdøren, mønstrede jeg for at opdage, om der ikke i Sadelens og Hovedtøiets Form og Tilsnit skulde være noget mindre Chilensk, mere Europæisk, som kunde røbe dens indvandrede Herre. Jo! der henne stod en kjøn og velpleiet Hest med engelsk Sadel og et let Stangtøi. Jeg henvendte mig til en Arbeider, som stod lænet op til Husets Dørstolpe, og spurgte ham, om han kjendte *don Guillelmo* med Brillerne, da i det Samme en yngre Mand, som stod og talte med en anden Herre i den mørke Dørgang, vendte sig om imod mig og sagde paa hjemligt Dansk: »Her er jeg, og Dem kjender jeg godt — jeg kommer om et Øieblik!« Han havde endnu et Par Sygebesøg at gjøre og bad mig derfor om at gaae hjem i hans Huus og vente ham der.

Ventetiden faldt mig ikke lang: hans Huusholderske gik glædestraalende og hyggede om mig, danske Bøger laae paa Bordet, og han selv gav snart Møde. Efter en Krydsild af Spørgsmaal og Svar om hjemlige Forhold og fælles Bekjendte gik vi ud sammen, for at jeg kunde stifte Bekjendtskab med Byen, hvis Mærkværdigheder ikke vare Omtale værd. Paa vor Vandring traf vi adskillige Folk, om hvis Liv og Vandel han gav mig ganske betegnende Oplysninger. Saaledes bemærkede han om en graahaaret Spanier med en stor Næse, tykke Læber og rødkantede Øine, som var iført en tidligere straalende, men nu falmet Dragt: »Den Fyr der var for nogle Aar siden meget velhavende, han tog Part i en Mine, der lovede saa godt, at man bød ham 90,000 Piastre — omtrent 330,000 Kroner — for hans Andeel; han vilde ikke gaae ind paa Buddet, og nu har han sat sine sidste Penge til paa at oparbejde Minen, som ikke giver noget Udbytte. Foreløbig er han ruineret; men Held og Uheld vexe hurtigt i Mineegnene, og han kan endnu naae at blive en rig Mand.«

»Seer De ham der?« — og han pegede paa en Mand, hvis lysfarvede Spadseredragt, flotte Halstørklæde og gode Linned havde et meget moderne Udseende — »han har tjent 400,000

Piastre i Spil, vel at mærke i fuldstændig ærligt Spil: han har den mærkelige Evne at »holde« i det rette Øieblik og at holde op i rette Tid.« — »I den store Bygning der«, fortsatte han, »boer der en Mand, som foreløbig har en Gjæld paa 130,000 Piastre; han er saa elskværdig, at han laaner Penge ud til den Ene og den Anden uden den fjerneste Sikkerhed, og saa fører han tilmed et meget flot og gjæstfrit Huus.«

»Men, hvad lever han da af?« spurgte jeg.

»Af en Mine, som giver ham 70,000 Piastre om Aaret«, svarede Doctoren med et Smil. — »Derhenne boer en af Byens største Blodsugere; han disconterede mig forleden en af sine egne Vexler og lod mig bøde tredive Procent i Opgjæld« . . . . Saaledes blev han ved paa hele vor Tur, og i Alt, hvad han fortalte mig, laae afspeilet Minebyens rastløse Jagt efter i den kortest mulige Tid at vinde den størst mulige Formue. Men Forskjellen imellem denne noget ældre Mineby og de nyere Miner var dog ikke ringe; thi her ved de ældre Leier var der Sikkerhed for Liv og Eiendom, et allerede udviklet Familieliv og saamegen Civilisation, at Samlivet var iklædt behagelige Former.

Hele Tilværelsen dreiede sig naturligviis om Sølvgruberne. Den, som havde tjent Nok til fore-

løbig at være tilfreds, drog i Almindelighed bort, og nye Speculanter kom istedet. Fattige Folk kunde stundom blive rige paa nogle faa Maaneder, medens velhavende Folk satte Alt, hvad de eiede, overstyr med samme Hurtighed, — men de Fleste lagde sig dog hver Aften til Hvile med den Tanke: »Imorgen er jeg maaskee en riig Mand«. Og trods enhver Skuffelse holdtes der bestandig Liv i dette Haab ved Kjendsgjerningernes uafviselige Magt, idet hver Dag bragte fristende Efterretninger om de mærkværdigste Omslag fra Uheld til Held. Mange af de Hellige drog vel bort, men Andre blev tilbage og mindede saaledes deres Byesbørn om Lykkens Gunstbeviisninger. I et stort Huus, udstyret med parisisk Luxus, saae jeg saaledes en ældre Mand, iført en slidt Trøie, mageligt udstrakt i en Fløiels Lænestol. Det var en forhenværende Snedker, som Mineheldet havde forvandlet til Pengemand og Selveier; men af en Art Overtro vedblev han at bære sin Arbejdsstrøie.

En af Egnens bedste Sølvgruber var i Hænderne paa en Snees jevne Arbeidere, hvoraf hver Enkelt tjente 30,000 Piastre om Aaret og var ganske sikker paa at tjene den samme Sum i de næste fire Aar; men derefter vilde Tilfældigheden atter komme til at spille ind i deres Tilværelse.

Her som overalt i Mineegnene traf man Folk, hvis Livserhverv bestod i at flakke rundt paa Opdagelse efter nye sølvrige Egne. Af Klippernes Beskaffenhed, af Jordlagenes Retning og Sammensætning lod de sig lede, og, hvor Alt talte for, at der maatte findes Sølv, gjorde de et Indhug med deres spidse Hakker. Kom de paa Spor efter det søgte Metal, slog de Leir og underkastede Stedet en nøiere Undersøgelse, og, havde de fundet et virkeligt Sølvleie, drog de ned til Copiapo for at sælge deres Hemmelighed. Den, som vilde afkjøbe dem Leiet, var forpligtet til Tausshed, saalænge Handelen ikke var gaaet i Orden enten med ham selv eller med Andre, og den, som endelig købte Hemmeligheden, var berettiget til at tage Concession paa at drive den nye Mine. Enhver Mine var deelt i 24 Parter, og disse Parter kunde drives i Fællesskab eller enkeltviis. Concessionen gaves paa visse fastsatte Betingelser og imod en forholdsviis ringe Afgift til Staten. Gav Minen ikke et saa righoldigt Erts, at det kunde betale sig at drive den, og standsede man derfor Arbeidet, hjemfaldt den til Regjeringen, naar den havde ligget ledig i 26 Dage. Gav den Haab om gunstige Resultater, men krævede den tillige Forarbejder, som oversteg Ihændehaverens Evner, stod det ham frit for at sælge en Deel af

sin Eiendomsret til Andre eller at afhænde hele Retten for derved at komme i Besiddelse af Midlerne til at prøve sin Lykke i en ny Mine. Der opstod saaledes en Uendelighed af Combinationer, som dannede Grundlaget for den daglige Speculation.

Naar Ertsen var, som det kaldtes i Minesproget, »varm«, udvandt man Sølv ved i Copiapo at knuse den, udslemme den i Vand, afsie Vandet og amalgamere den med Kviksølv, hvoraf Størstedelen derefter udpressedes i Lædersække, medens Resten, omtrent 18 Procent, bortdampedes. Hele Operationen medtog tre Dage, og Stedets nyeste Mølle, som dreves ved Vandkraft, kunde af en meget riig Erts daglig tilvirke for omtrent 16,000 Piastre Sølv, hvorimod de fattigste Ertser kun afgav et Udbytte af 2,000 Piastre. Sølv af disse tarvelige Ertser kostede omtrent en Trediedeel af dets egen Værdi at uddrage, hvorimod de rigeste Ertser ikkun krævede fire Procent af det uddragne Sølv i Arbeidsomkostninger.

De saakaldte »kolde« Ertser, hvoraf Sølv ikkun uddrives ved Varme, blev som Følge af de høie Priser paa Brændsel sendte med Jernbanen til Caldera, hvorfra de udskibedes til Europa. Fra Minerne transporteredes al Erts til

Copiapo ved Hjælp af Mulæsler; men man var dog alt igang med at lægge Spor fra Byen ud til de rigeste Mineegne.

En stor Deel af Byens Befolkning var naturligviis svævende. Mange kom dertil for at prøve Lykken og forsvandt igjen efter at have tilsat deres faa opsparede Skillinger eller efter at have vundet Nok til at fortsætte deres omflakkende Liv paa andre Steder. Denne vedvarende Omskiften medførte, at der aldrig spurgtes saa nøie om, hvem man var, og hvorfra man kom, hvorimod Enhver vidste ganske god Besked med, hvormeget den Ene eller den Anden tjente ved Minerne, ved Spil eller ved en særegen Evne til at benytte sig af sine Medmenneskers svage Sider. Ethvert Mandfolk kunde ved et Lykketræf meget hurtigt blive til en »pæn Mand«, og enhver Kvinde kunde ved Skjæbnens Gunst i en Haandevending blive til en »fiin Dame«, og dette førte naturligviis til, at Principper og Fiinfølelse vare en Dækslast, som de Færreste bebyrdede sig med, og som de Fleste af dem, der havde medført den, kastede overbord. Moraliteten stod altsaa ikke paa noget høit Standpunkt, ja, efter *Gottschalk's* Beretninger havde den aldeles intet Standpunkt. Den betragtedes nærmest som en Luxusartikel, der ikke let lod sig bringe i Forening med den Overflod af

Sølv og Lidenskabelighed, som Bjergene og Bjergluftens i det tropiske Klima avlede. Byen blev derved i mange Henseender et ganske behageligt og fordømsfrit Opholdssted, hvor en Ungkarl kunde føre en meget uafhængig og ugeneert Tilværelse. Vel var en stor Deel af Mændene Kjeltringe, hvis største Glæde det var at snyde Næsten; men man vidste, hvad man i Retning af Ærlighed havde at holde sig til, og Kvinderne bødede derpaa ved deres naturlige Elskværdighed parret med den af maniererede Former uhildede spanske Livlighed.

Under vort Besøg i forskjellige Huse, hvor *Gottschalk* var en daglig Gjæst, blev jeg modtaget med den glade Ligefremhed, som gjør Opholdet i Sydamerika saa tiltalende. Et Møbel, som fandtes i alle Modtagelsesværelser, var et elegant, bredt Skab med Glasdøre, bag hvilke der paa Hylder var opstillet mere eller mindre interessante Exemplarer af de rigeste Ertser, som vare fundne i de forskjellige Miner. Enhver Besøgende maatte naturligviis lade sig Skabets Indhold forevise og høre paa de trods deres Enformighed ganske morsomme Fortællinger om, hvorledes det og det Stykke Erts havde lagt Grunden til Den og Dens Rigdom eller lokket

ham ind i et Foretagende, der havde medført hans Ruin.

Da jeg om Aftenen sad sammen med min elskværdige Landsmand i hans hyggelige Leilighed, hørte jeg pludselig en Lyd som af en stor Vogn, der, trukken af kraftige Heste, kom farende op ad Gaden, saa Ruderne klirrede ved det, og holdt udenfor Huset. »Det er Folk, som kan kjøre!« sagde jeg leende til *Gottschalk*, som var sprungen op fra sin Stol. »Venter De Gjæster?« Næsten vredt greb han mig i Armen og trak mig med sig ud paa Gaden, idet han udbrød: »Lad være at gjøre Løier!« Da vi vare komne udenfor, gjentog Lyden sig, men ligesom fjernere og svagere — og nu forstod jeg, at det var Jordskjælv. Det tredie Stød lød som en svag Torden, og da yttrede min Vært: »Se saa! denne Gang slap vi billigt — lad os saa gaae ind igjen.« — Nogle Maaneder senere oplevede jeg i Valparaiso et Jordskjælv, der var langt heftigere; men nu vidste jeg Besked og skyndte mig med alle Husets Beboere ud paa Gaden, hvor jeg fandt knælende og bedende Kvinder, Mænd med alvorlige eller ængstelige Ansigter, Hunde, der hylede, og Heste, der ludede frygtsomt med Hovedet. Første Gang havde Jordskjælvet interesseret, ja næsten moret mig, anden Gang morede det mig

slet ikke — jeg følte al den truende Alvor, som det førte med sig.

Og nu til Slut et Par Ord om *Gottschalk* selv. Han var kommen hertil med en meget syg Spanier fra San Jago, som det lykkedes ham at frelse ved Luftforandringen, havde fundet Behag i Stedet og havde besluttet at blive der nogle faa Aar for at prøve sin Lykke i Minerne. Han førte en meget sorgfri Tilværelse og tjente langt Mere, end han brugte, skjøndt han kun tog imod den Praxis, som behagede ham. Honoraret for et Sygebesøg afgang af Patientens Livsvilkaar og vexlede fra omtrent fire Kroner til henved tredive; men som Beviis paa, hvor upaalidelige Folk vare i Pengesager, fortalte han mig, at Lægerne altid forlangte deres Honorar udbetalt, før de indlod sig paa at gaae ind til den Syge. Klimaet var prægtigt, i flere Huse blev han behandlet som en nær Slægtning, og det Eneste, der tyngede ham, var Længselen efter hans Nærmeste i Hjemmet. Dog erkjendte han, at han kun længtes efter at gjensee dem og sit Hjem, men aldrig tænkte paa at bosætte sig i Danmark: han havde levet sig saa meget ind i den fordomsfrie og ubundne sydlandske Tilværelse og havde vænnet sig saa meget til den varme Luft og den deilige Himmel, at han godt vidste, at han i Længden

ikke vilde føle sig tilfreds i sit oprindelige Hjem. Forresten tilføiede han, at det ofte forekom ham ørkesløst at tænke paa Fremtiden, da han var plaget af en Hjertesygdom, som ofte voldte ham de ulideligste Kvaler, og som maaskee vilde gjøre Ende paa hans Liv, inden Aaret var omme. Enhver veed, at Læger ofte lide af indbildte Sygdomme; men med ham var det desværre ikke Tilfældet: han døde et Par Aar senere til stor Sorg for alle dem, der i ham havde lært at skatte en begavet og elskværdig Personlighed.

Krimkrigen nærmer sig.

Skjøndt vi under vort Ophold ved Peru's Kyst vare blevne stærkt inddragne i det politiske Røre og i de første Afsnit af den Borgerkrig, som senere førte til, at *Echenique* blev styrtet og afløstes som Peru's Præsident af General *Castilla*, vare vore Tanker i Begyndelsen af 1854 langt mere optagne af Efterretningerne fra Europa end af de politiske Flygtninge, vi havde ombord, og af *Echenique's* mange mislykkede og ofte meget komiske Forsøg paa at faae constateret, om *Castilla* havde søgt Tilflugt i Corvetten.

Allerede da vi et Aar tidligere forlod Frankrig, saae det truende ud i Orienten, — men de store Begivenheder, som Forholdene dengang varslede om, modnedes kun langsomt, og Aaret 1853 var forløbet, uden at vi havde modtaget særligt foruroligende Efterretninger fra den gamle Verden. Dog allerede i de første Maaneder af

1854 antog Striden klarere og bestemtere Former, og med hver Post fra Europa ventede vi Meddelelse om, at Krigen imellem Vestmagterne og Rusland var erklæret. At der var indløbet Ordre til den franske og engelske Eskadre i den østlige Deel af Sydhavet om at holde sig rede, fremgik tydeligt af de mange Orlogsmænd, som viste sig i Calliaobugten. Den commanderende franske Admiral *Febvrier des Pointes* gav Møde med Commandoskibet Fregatten »Forte«, den engelske Admiral *Price* kom med Fregatten »President«, og forskjellige mindre Orlogsmænd ankrede op rundt om os for efter nogle Dages Forløb at seile igjen. Man vil kunne forstaae, hvilken Bevægelse det vakte mellem de franske og engelske Officerer, der havde begyndt at gjæste hverandre som fremtidige Allierede, da en russisk Fregat, »Aurora«, stævnede ind i Bugten og ankrede i Nærheden af sine vordende Modstandere ikkun to Dage, før vi ventede den Post, som efter Alles Beregning sandsynligviis vilde bringe Budskabet om, at Krigen var erklæret. Russeren udvexlede de officielle Besøg og tog strax fat paa sin Proviantering, der var tilendebragt i Løbet af fire Dage, og imidlertid ankom Posten — den 17de April —, men endnu inde-

holdt den ingen Meddelelse om Vestmagternes Krigserklæring af 27de Marts.

Situationen var jo meget kilden for de to Admiraler: de vidste, at Russeren skulde bringe Forstærkning til sine Landsmænd enten i Sitka paa Nordamerikas Vestkyst eller i Kamtschatka, og at en fjendtlig Orlogsmand med Tilhold paa begge Sider af Oceanets nordlige Deel kunde gjøre mangen en kostbar Prise iblandt Hvalfangerne, hvoraf saa mange dengang havde deres Fangtplads netop i dette Farvand. Der holdtes da ogsaa daglige Raadslagninger imellem dem i den Tid, »Aurora« laae paa Rheden, og, da Posten ingen Krigserklæring havde bragt, fortalte det, at Englænderne, som havde de største Interesser at varetage, havde stærkt holdt paa, at en overlegen Modstander skulde følge den russiske Fregat, naar den lettede, og ikke vige fra den, før den var kommen i russisk Havn, hvorefter Forfølgeren paa et opgivet Mødested skulde afvente de øvrige Skibes Ankomst. Et Beviis paa, at der var noget Sandt i dette Rygte, fandt vi i, at den engelske Admiralfregat laae klar til at lette med et Par Minutters Varsel. Man vilde endog vide, at Englænderne havde foreslaaet Franskmændene, at de i Forening skulde anmode Russeren om ikke at forlade Rheden, da

de i modsat Fald vilde see sig nødsagede til at forhindre det med Magt. Franskmændene skulde, ligeledes efter Rygtet, hertil have svaret, at en saadan Optræden vilde være stridende imod, hvad civiliserede Nationer skyldte hinanden. Forhandlingerne førte ikke til noget Resultat, og Enden blev, at »Aurora« uforstyrret forlod Calliao og forberedte de Allierede den ligesaa drøie som overraskende Modtagelse, de nogle Maaneder derefter fik i Petropavlovsk. Men herom skal jeg senere udtale mig.

Trods alt det Røre, der skabtes af de orientalske Begivenheder, havde Franskmændene ikke ganske glemt deres peruvianske Interesser. Den franske Admiralfregats Ankomst havde fremkaldt det Rygte, at de ved et Bombardement af Calliao vilde tvinge Peruvianerne til at give efter i en Erstatningssag, der beløb sig til 150,000 Francs. De benyttede sig af Rygtet, sendte et truende Ultimatum, og Pengene blev udbetalte.

Medens vore Chefer saaledes sad i Forhandling til op over Øerne, morede vi Smaafolk os baade i Lima og Calliao. I »Eurydice« vidste vi, at Skibet i en nær Fremtid, hvadenten det blev til Krig eller Fred, skulde forlade Kysten. Hvis Krigen udbrød, hvilket der var en til Visshed grændsende Sandsynlighed for, skulde vi

sendes paa Leding i den nordlige Deel af Sydhavet, og, indtraf det Vidunder, at Frøden blev bevaret, vilde Corvetten blive sendt til Sydhavsøerne. Til Peru vilde vi næppe vende tilbage, og Afskedsfesternes Tid var altsaa kommen.

Officererne havde under deres lange Ophold ved Calliao tilbragt adskillige af deres ledige Aftener hos en af Byens mere velhavende eller mindre udannede Familier, hvor Husets to meget smukke Døttre satte Liv i dem ved at vække snart den Enes snart den Andens Skinsyge. Jeg havde ikke taget Deel i Kapløbet om de unge Pigers Gunstbeviisninger og havde kun et Par Gange besøgt Familien; men i Afskedsfesten deltog jeg. Der skulde være en større Middag ombord, og til Indledning skulde vi roe rundt om de mange Orlogsmænd, som laae i Bugten. Familien mødte med de i Peru uundværlige Huusvenner, og ikke saasnart vare vi satte af fra Land, før vore Gjæster begyndte at tigge og bede om at komme ombord i Russeren. Andre Nationers Orlogsmænd kjendte de; men et russisk Krigsskib havde de aldrig seet. Der hjalp ingen Forestillinger om det vanskelige Forhold, hvori vi ved den politiske Stilling vare komne til Russerne; Damerne fandt, at det netop forøgede det Tillokkende ved Besøget, og den ældste Offi-

ceer i det forreste af vore to Fartøier vakte deres Jubel ved at give Ordre til at lægge til ved »Aurora«.

Vi blev modtagne med den største Forekommenhed, Officererne kom smilende ud paa Trappen for at byde os Velkommen, og vi gik ombord. Jeg var en af de Sidste i Baaden og tog mig af Moderen til de to Skjønheder, en buttet og livlig Dame, som viste lidt Uro ved at skulle op ad den høie Trappe, hvorunder Fartøiet laae. »Vær blot rolig, Frue«, sagde jeg, »Søofficererne ere vante til at hjælpe Damer over Skibstrapper.« Jeg bød Folkene at see tilvenstre, udefter, samlede Fruens Skjørter tæt sammen ved Smalbenene, idet hun satte Fødderne paa Trappen, og værnede saaledes om hende, indtil hun var kommen ind paa Dækket. Denne Omhu overvældede hende: saasomt hun var indenfor Faldrebet, vendte hun sig om til mig, greb min Haand og sagde med Varme: »Unge Mand! jeg takker Dem! De har frelst min Ære!«

»Deres Ære, Frue?« sagde jeg spørgende. »Ja! min unge Ven! Jeg har ingen Beenklæder paa!«

I Russeren blev vi overvældede med Kager og Champagne, saae Folkene opføre deres Nationaldandse, hørte deres veemodige Sange, og

saa skiltes vi fra dem med smukke Talemaader for næste Gang, vi skulde mødes, at give hverandre braadne Pander. Jeg holdt ikke af det Besøg; men den »frelste Ære« bragte mig næsten til at glemme min Uvillie.

Nogle Dage efter Festen kom vi til Valparaiso, og her forefandt jeg Breve, der satte mig i en ikke ringe Sindsbevægelse. Man tilskrev mig, at der blev gjort Skridt fra de uenige Stormagters Side for at tvinge Danmark til at erklære sig for en af Parterne, at der allerede var Tale om at udruste flere Skibe, og at man bestemt vidste, at der var afsendt Hjemkaldelsesordre til alle de skandinaviske Officerer, som vare i fremmed Tjeneste. Jeg slog mig imidlertid tiltaals med, at den næste Post, som ventedes ti, tolv Dage senere, rimeligviis vilde bringe mig min Hjemkaldelsesordre, og at der netop paa Rheden laae et udmærket Klipperskib, som skulde afseile til Europa nogle Dage efter Postens Ankomst, saa at jeg havde en bekvem Leilighed til min Hjemreise.

Posten kom og bragte os Meddelelsen om Fredsbruddet, netop to Maaneder efterat Krigs-

erklæringen var udstedt; men den bebudede Hjemkaldelsesordre kom ikke, og dette satte mig i en vis Forlegenhed. Hvis man skulde have Brug for mig i Hjemmet, vilde jeg nødvendig udeblive; men paa den anden Side var det mig meget imod under Henviisning til private Meddelelser at bede om at forlade den franske Marine i samme Øieblik, som der viste sig Udsigt til krigerisk Virksomhed. Jeg besluttede derfor uforbeholdent at tale med Chefen om Sagen, og han klarede den for mig paa en meget tilfredsstillende Maade ved at sige mig, at jeg var commanderet til Skibet af det franske Marineministerium, og at han fra et officielt Standpunkt ikke kunde lade mig forlade det uden at faae en Ordre dertil fra dette Ministerium, medmindre jeg skulde »insistere paa« at forlade den franske Marine. Hvad Stillingen i Danmark angik, troede han bestemt at kunne indestaae mig for, at vi vilde holde os neutrale, saa at jeg ikke vilde blive savnet i Hjemmet. Endelig tilføiede han, at, hvis der nogensinde skulde blive rettet nogen Bebreidelse til mig, fordi jeg ikke i Henhold til private Meddelelser havde forladt den franske Tjeneste, bemyndigede han mig til at afgive den Erklæring, at han havde modsat sig, at jeg forlod hans Skib. Dermed var den Ting klaret, og, da vi skulde

seile et Par Dage derefter, altsaa længe før den næste Post kunde ventes, vidste jeg, at jeg foreløbig skulde dele Skjæbne med »Eurydice«.

Ankarcrona havde spurgt mig om mine Breve fra Hjemmet, og han havde faaet nøie Besked om min Samtale med Chefen; men med Hensyn til sig selv svarede han undvigende, og jeg trængte ikke ind paa ham, da jeg af Erfaring vidste, at han uden Tilskyndelse vilde sige mig Alt, naar jeg blot gav Tid. Det slog ogsaa til denne Gang; saasnart vi vare i Søen, kom han med et fornøiet Smil hen til mig og sagde: »Seer Du, min Ven, nu kan Ingen stoppe mig, og derfor kan jeg betroe Dig, at jeg er hjemkaldt.«

»Har Du faaet en officiel Hjemkaldelsesordre?« spurgte jeg forundret.

»Ja vel har jeg det!« svarede han med sin inderlige Latter. »Det var jo netop derfor, at jeg fik Dig til saa nøiagtigt at gjentage Din Samtale med Chefen. Han vilde ikke slippe Dig, uden at han fik en Ordre dertil fra det franske Marineministerium — hvorfor skulde jeg saa uleilighede ham med mine private Affairer?«

Chefen havde hemmelige Ordre, ifølge hvilke han, naar han fik Efterretning om Krigens Udbrud, skulde begive sig til Nuka Hiva, og vi vare nu paa Veien dertil.

Nuka Hiva.

Passaten meldte sig til Tjeneste, kort efter at vi havde forladt Amerikas Kyst, og fulgte os med sit prægtige fredelige Veir til Marquesas-gruppen, hvis største Ø, Nuka Hiva, vi altsaa skulde anløbe. Først da vi nærmede os Land, blev Vinden lunefuld og døde heelt hen ved Indløbet til den kraterformede Bugt paa Syd-siden, hvor Franskmændene havde en militair Station, hvis Guvernør øvede et mildt Regimente i den nærmeste Omegn. De Fleste af de Orlogsmænd, som skulde samvirke i Sydhavet, vare ankomne og sendte os henved en Snees Fartøier, som bugserede os til vor Ankerplads midt i Bugten. Rundt om os hævede Landet sig i dristige, løvklædte Skrænter, gjennemskaarne af kløftformede Dale med en Mangfoldighed af bratte Af-fald og bølgende Skraaninger. Tropernes yppige Væxter lagde sig blødt og værnende, i vexlende

Farver over de lunefulde Høider, og hist og her glimtede en Bjergstrøm frem imellem Løvhegnet.

Allerede dengang vare enkelte af Sydhavets Øer blevne saa stærkt paavirkede af Europæerne og Amerikanerne, at de havde mistet en stor Deel af det Nye, det Uvante og Ukjendte, som havde gjort saa stærkt et Indtryk paa de første Besøgende; men Nuka Hiva havde trods jevnlige Besøg af Hvalfangere tildeels faaet Lov til at leve sit eget Liv og frembød derfor i sin Befolkning et vel noget afbleget, men dog ganske trofast Billede af de i Opdagernes Tid saa lovpriste Egne.

Øens Befolkning, »Kanakanerne«, var endnu indeelt i Stammer, som boede hver i sin Dal under en egen Høvding. De havde vel i Form af Protectorat faaet paatvunget en fransk Guvernør, en lille Garnison og et Vagtskib, men i Virkeligheden vare de omtrent ligesaa frie og ubundne som tidligere. Forhen havde de været berygtede som Menneskeædere, og det kan ikke negtes, at de indtil de Franskes Besættelse af Øen brugte baade Forbrydere og Krigsfanger til Føde ved større Høitider; men man har taget Feil, naar man heraf har sluttet, at de vare et grusomt og blodtørstigt Folkefærd. Tvertimod paastod de, som kjendte dem, at de vare milde og venlige i

Omgang, og at de øvede Gjæstfrihedens Pligter med den største Samvittighedsfuldhed imod Enhver, som ikke havde forsyndet sig imod dem. Man havde saaledes ikke faa Exempler paa, at bortrømte Matroser i længere Tid havde levet iblandt dem og ikke vare blevne udleverede til deres Capitainer trods de Løfter om store Belønninger, hvormed man søgte at friste de Indfødte. Først, naar en saadan Gjæst havde øvet Voldsgjerninger imod dem, der havde givet ham Ly, eller naar han havde gjort sig skyldig i Utroskab eller Forræderi imod dem, blev han behandlet som Fjende — han ophørte at være Gjæst og blev rettet an for Gjæster.

En Begivenhed af denne Art var endnu i frisk Minde, dengang vi besøgte Øen. En Cadet fra en chilensk Orlogsmand havde forelsket sig i en ung Kanakinde, Datter af en Høvding i en af de fjernere Dale. Han var rømt fra sit Skib og havde bosat sig blandt de Indfødte, der viste ham den største Venlighed og behandlede ham som Høvdingens Svigerson med stor Opmærksomhed. Men efter nogle faa Aars Forløb havde den Skjønne fundet større Behag i en af sine Landsmænd end i den Fremmede, og han hævned sig ved at myrde sin Medbeiler. At myrde en af Stammens egne Sønner, ligegyldigt af

hvilken Grund, betragtedes som en af de største Forbrydelser — og Chileneren blev dømt til Døden, blev ihjelslaaet, stegt og spist.

De Førsøg paa Omvendelse til Christendommen, som i flere Aar vare blevne gjorte især af franske Missionairer, havde kun baaret sparsom Frugt, og Grunden dertil var vel nærmest, at de Christne, som Øen hyppigst besøgtes af, vare Hvalfangermatrosen, et Folkefærd, der just ikke har mange Betingelser for at vække Ærbødighed for eller Tillid til det Troessamfund, hvortil man maa henregne dem. Men man maa dog tillige indrømme, at Kanakernes Sky for enhver alvorligere og efter deres Opfattelse trættende Tanke gjorde dem meget lidt modtagelige for al højere aandelig Paavirkning. De lyttede til Præstens Ord som til noget Nyt, der morede dem, saalænge det havde Nyhedens fængslende Magt, de sang Psalmer med megen Iver, fordi Velklangen i Melodierne fængslede deres medfødte musikalske Sands; men det var aabenbart, at de opfattede Religionen langt mere som en ny Slags Adspredelse, som en ganske underholdende Leg, end som den Livslære, hvortil hele deres aandelige Udvikling skulde støtte sig.

Missionairerne havde forsøgt at udvikle Kydskhedsbegrebet hos dem ved at paalægge Kvinderne

at bære en lang, bluseformet Kjortel, uden Liv, med lange Ærmer og tilknappet i Halsen. De indfødte Kvinder viste sig altid blufærdigt indhyllede i deres Særkekjoler, naar man mødte dem i Nærheden af Europæernes Opholdssteder; men det Første, de gjorde, naar de paa Veien til deres Hjem traf paa en Bæk, var at kjøle sig grundigt af i den kolde Bjergstrøm for derefter nøgne at udhvile sig under Træernes Skygge. Disse vexlende Ophedninger og Afkjølinger fremkaldte Brystsygdomme, som tidligere skulle have været ukjendte paa Sydhavsøerne; i Forbindelse med Brystsygdommene traadte andre Onder, som Europæerne og Amerikanerne havde indført iblandt dem, og den forhen saa sunde og kraftige Befolkning begyndte at sygne hen og at aftage i en betænkelig Grad.

Polynesien's og særlig Nuka Hiva's Indvaanere ere i sin Tid blevne lovpriiste for deres sjeldne Skjønhed, og det er let at forstaae, skjøndt de ingenlunde ere saa deilige, som de have havt Ry for at være. Endnu adskillige Aar efter Sydhavsøernes Opdagelse var det kun efter en langvarig og ofte besværlig Reise, at man naaede derhen; man havde i længere Tid været i Søen, ikke kastet Øinene paa et kvindeligt Væsen, og saa stod man med Eet overfor et underskjønt

Land, hvis milde og venlige Beboere passede saa godt ind i den herlige Ramme, som omgav dem. De Nyankomne lagde ikke Vægt paa, at Ansigterne varé lidt fladtrykte og Læberne noget fyldige, men fortabte sig i Beundring over de store, mørke, drømmende Øine og de regelmæssige, glindsende hvide Tænder; de glemte de udtraadte indadvendte Fødder ved Synet af den smukke Brystbygning, de velformede Arme og de fine Hænder. De saae i det Hele med lidt andre Øine end dem, man bruger under Hverdagslivet paa Landjorden — og selv vi, der kom hurtigere og lettere til Øerne, end man gjorde i tidligere Tider, maatte indrømme, at deres Lovpriisninger ikke vare ganske ufortjente.

Mændene vare høie, smidige og velskabte, Musklerne traadte skarpt frem paa de slanke Legemer, og deres Ansigter vilde have været tiltalende, naar de ikke ved barokke Tatoveringer og ved at binde deres lange Haar sammen over Hovedet, saa det formede sig som en Fjerbusk, havde frembragt et vildt og afskrækkende Udtryk. Mændenes Dragt var ikke undergaaet nogen Forandring; den indskrænkede sig næsten hos Alle ligesom i Fortiden til et mørkt Klæde, der var slynget om Lænderne. Rangsforskjellen imellem de mere eller mindre høitstaaende iblandt

Stammernes Førere tilkjendegaves ligesom hos de franske Matroser, jeg tidligere har omtalt, ved deres Tatoveringer. Jo rigere, fyldigere og finere disse i Hudén indarbeidede Tegninger, hvis smagfulde Slyngninger straaledé i alle Farvevexlinger imellem Rødt og Blaåt, spredte sig over Kroppen, jo høiere var Vedkommendes Stilling i hans Stamme. Den Øverste, »den store Høvding«, var tatoveret fra Top til Taa.

Fregatten »Forte« var ankommen til Øen en halv Snees Dage før »Eurydice«, netop da alle Øens Høvdinge vare forsamlede i Bugten for at forhandle med den franske Repræsentant for Protectoratet om Valget af en Overhøvding, en Slags Konge, som alle Stammerne skulde adlyde. Disse Stormænd vare paa en Enkelt nær reiste, da vi ankom, og jeg maatte derfor lade mig nøie med ikkun at see denne Høvding, der forøvrigt hørte til de mest krigeriske. En elskværdig Officeer fra Stationsskibet førte mig hen til den Vaaning, der var stillet til den høie Herres Raadighed. Min Ledsager, som talte de Indfødtes Sprog med en vis Lethed, gik hen til Døren og bad Høvdingen om at komme ud for at gjøre Bekjendtskab med »en ung Underhøvding fra et Land, der laa langt fjernere fra hans Hjemstavn end alle de Lande, hvis Beboere han

hidtil havde seet«. Høvdingen føiede ham og fulgte ham ud paa Veien, hvor jeg stod. Det var en stolt Karl at see paa: høi, rank og skulderbred med fiint meislede Lemmer. Jeg sagde Goddag med de Indfødtes Udtryk »Joranna!« og han besvarede det med et ganske svagt, overlegent Nik. Derefter bad jeg Franskmanden om at sige ham, at jeg aldrig havde tænkt mig en saa vidunderlig Legemspryd som hans Tatovering. Da han hørte det, løste han med Ro og Anstand Lændeklædet af sig og vendte Ryggen til mig, for at jeg skulde see det ypperste af alle Adelsmærker: den tatoverede Bagdeel, og, da jeg saae den, udbrød jeg ganske uvilkaarlig: »Det har jeg aldrig seet Mage til!« Skjøndt han næppe forstod mine Ord, skjønnede han vist paa Tonefaldet, at de udtrykte en høi Grad af Beundring, og han vendte sig om med øiensynlig Tilfredshed, idet han, benyttende nogle af de faa franske Ord, han kunde, sagde: »*Moi Grand Chef!*«, og derefter fjernede han sig. Vore europæiske Kammerherrer slippe lettere til Tegnet paa deres Rang og Værdighed, da det er en langvarig og meget smertefuld Proces at blive tatoveret til høiere Stillinger.

Kvindernes Tatovering er ikke saa omfattende og udpræget som Mændenes; de tatovere den

høire Haand, Skuldrene og stundom Overløben og Øienkrogene, de Stores Døttre tillige Hofterne; men det er Alt i lette, lyseblaae Farver.

Alle de Indfødtes Huse vare meget eensartede og adskilte sig kun fra hverandre ved deres Størrelse. Hvert Huus var opført paa et mandshøit Kampesteens Underlag. Den bageste Tagrygning strakte sig heelt ned til Underlaget, den forreste sluttede sig derimod til en lav Bambusvæg, i hvis Midte Indgangsdøren fandtes. Huset eller Hytten var omtrent sex Alen dybt og to til tre Gange saa langt og optog omtrent Halvdelen af Underlaget. Det Indre mindede om et Laderum, hvis inderste Halvdeel var optaget af to Kokusstammer, der laae i omtrent sex Fods Afstand fra hverandre og vare overspændte med en Matte, som tjente til Sæde, Sofa og Seng. Huusgeraadet bestod af nogle Kokusskaller og Leerfade foruden et stort Bambusrør, fyldt med Vand; desuden saaes hist og her nogle Spyd og Kjøller.

Hver Hytte var beboet af sexten til tyve Personer af begge Kjøen. Med Hensyn til Børnene herskede den besynderlige Skik, at Mødrene skjænkede deres nyfødte Børn til Venner i en anden Hytte og fik ved gunstig Leilighed andre Børn i Gave, saa at Slægtskabsforholdene næsten ikke vare til at udregne. Børnene blev vænnede

fra allerede i en Alder af tre Maaneder, og det var ganske almindeligt, at Kvinderne indgik ægte-skabelige Forbindelser i en Alder af ti til tolv Aar.

Officererne paa »Forte« havde Adskilligt at fortælle om Høvdingernes Besøg og om deres Begjærlighed efter at komme i Besiddelse af Hovedbedækninger, som faldt i deres Smag. Skibets Forvalter havde saaledes været Gjenstand for deres næsten paatrængende Opmærksomhed, fordi han bar en af de for deres stærke og tillige fine Straa og smukke Fletning saa bekendte Panamahatte. Der bødes ham Landser og Kjøller i Bytte for det eftertragtede Hovedtøi, og da han ikke vilde af med sin kostbare Hat, erklærede han — i Haab om derved at frigjøre sig for deres Paatrængenhed —, at han kun afstod Hatten til den, som gav ham sin Kone i Bytte. Det var de rette Folk, han var kommen til: de spredtes et Øieblik for derefter at komme halende med deres Ægtehalvdele, hvis glimrende Fortjenester de i et for ham uforstaaeligt Sprog hver for sig søgte at fremhæve. Her vare gode Raad dyre; men han klarede sig ved at lade Tolken sige dem, at deres Koner alle vare saa deilige, at han ikke vidste, hvilken af dem han skulde vælge. Dertil var der Intet at svare; men Høv-

dingene betragtede ham fra den Dag med en vis Ringeagt.

De franske Stationsskibe opholdt sig vechselviis fem Maaneder ad Gangen ved Øen og havde indrettet sig derefter. I Nærheden af Guvernørens store, smukke Bolig var der vel en meget rummelig og kjøn Bygning til Brug for Lieutenanterne, naar de vilde opholde sig iland; men disse havde foretrukket at slaae sig ned paa en malerisk Høi ved Udkanten af den lille Flække, hvorfra man kunde oversee hele Bugten. Her havde de opført en Klynge Smaahuse paa to, tre Værelser og omgivne af Smaahaver. Denne lille, næsten idylliske Plet gik i Arv fra Besætning til Besætning. Til hvert Huus hørte en Tjenerinde, der fulgte Husets Omvexlinger, saalænge hun bevarer sin ungdommelige Livlighed og Friskhed. Tjenesten var ikke streng paa Vagtskibet; man traf altid Flere af Officererne paa deres Landsted, hvor de førte et sandt Driverliv, iførte Lærredsbeenklæder, Skjorte og Seildugs Sko. Tjenerinden sad altid ved Huusdøren og bragte Herren Alt, hvad han havde Brug for. Kom der Gæster, bød man dem Guyavaæbler og Appelsiner, som Tjenerinden paa et givet Vink hentede i det omliggende Krat, og, trængte man til et Bad, var der en livlig, perlereen Strøm i Nærheden, hvor

de unge Kanakinder, der tumlede sig som Havfruer i det spillende Vand, udpegede de bedste Steder til at springe ud.

Det Sprog, de Indfødte talte med os, var den mest komiske Blanding af engelske og franske Matrosudtryk og Vendinger, som Hvalfangerne havde lært dem. Med den største Troskyldighed afleverede de de værste Skjældsord som Udtryk for en ofte meget venlig Tanke; men, selv naar der intet Uhovisk var i Ordene, mærkede man tydeligt, at Søfolk havde været deres Sproglærere. Jeg mindes saaledes, at en af de paa Stedet huusvante Officerer en Dag standsede en nydelig ung Pige, Datter af Høvdingen i en af de nærmeste Dale, og opfordrede hende til at vise os, hvor udmærket hun svømmede. Hun svarede, at hun ikke havde et Øieblik tilovers, da hun skulde skynde sig op i Bjergene, og udtrykte dette med Ordene: »*Moi pas avoir damned moment, moi pull away pour la montagne!*«

Kanakerne havde ligesom de andre uciviliserede Folkefærd, jeg har truffet, en Art Religion med et Liv efter dette. De betragtede Døden som en Overgang til en anden Tilværelse, som en Vandring til andre, langt herligere Øer end deres egen, og de gik den derfor imøde med stor Sindsro, ja, deres Nærmeste fremskyndede

den endog ved, efterat Afskedsmaaltidet var nydt, at stoppe Bomuld i den Døendes Næse og Mund »for at hindre Sjælen i at undslippe«. Den Døde blev ophængt i Dødspirogen — en lille Baad af en udhulet Træstamme — under et Straatag, og, efterhaanden som Opløsningen indtraadte, blev Maven indgneden med Palmeolie, hvorved Legemet udtømtes og lidt efter lidt tørrede ind til en Slags Mumie.

Nogle Aar senere saae jeg i en Skovtykning paa Nordasiens Østkyst et indtørret Lig, der var ophængt og syntes at have været behandlet næsten paa samme Maade.

Ved vor Ankomst til Nuka Hiva havde Chefen selvfølgelig meldt sig til den commanderende franske Admiral, og, da han kom ombord igjen, lod han *Ankarcrona* og mig kalde til sig. Admiralen havde paalagt ham at sige os, at han af Bladene havde seet, at Sverrig og Danmark havde erklæret sig neutrale, og at han som Følge deraf ikke kunde tillade os at blive paa Skibe, der vare bestemte til Krigsoperationer, hvis vi havde modtaget nogen officiel Meddelelse eller Ordre fra vore respective Regjeringer. Ad-

miralen havde tilføiet, at der maatte være ankommet en tjenstlig Skrivelse til idetmindste den Ene af os, da han havde seet en saadan iblandt de Brevskaber, han havde sendt »Eurydice« fra Calliao. *Ankarcrona* maatte til sin store Fortrydelse nu gaae til Bekjendelse og forsvarede sin tidligere Taushed ved Henviisning til Chefens Ytringer under min Samtale med denne i Valparaiso. Chefen hørte med et meget velvilligt Smil paa ham og svarede, at det nu var Admiralen og ikke ham selv, der raadede, hvorfor han bad *Ankarcrona* om næste Dag at levere en Oversættelse af det Brev, han havde modtaget. Hvad mig angik, stod det mig selvfølgelig frit for at forlade Skibet, ja, Admiralen fandt det endog rigtigst, at jeg gjorde det, da jeg, hvis jeg blev tagen til Fange, ikke vilde kunne gjøre Fordring paa at blive behandlet som Krigsførende. Dette var et væsentlig Punkt, yttrede Chefen, og han bad mig derfor om nøiere at overveie Sagen. Om Aftenen gik jeg ind til ham og sagde, at min Stilling var endnu den samme som i Valparaiso; der var kun den Forskjel, at jeg derfra strax vilde have kunnet komme hjem, medens jeg her maatte vente over en Maaned, inden jeg blev overført til Ota-haiti, og at jeg der kunde komme til at vente

en uberegnelig Tid, før jeg fandt Leilighed til at reise til Sydamerika for derfra at drage hjem. Naar han, min Chef, havde fundet sig beføiet til at beholde mig i Valparaiso og erklæret, at han kun lod mig gaae, hvis jeg insisterede, maatte han altsaa billige, at jeg nu bad ham om at anmode Admiralen om at lade mig blive paa »Eurydice«, da jeg ikke havde faaet nogensomhelst Ordre og end ikke havde modtaget nogen privat Meddelelse om, at der gjordes Forskjel paa de Skibe, der tilfældigviis deeltog eller ikke deeltog i Krigsoperationerne.

Chefen billigede fuldstændig min Synsmaade og lod mig den paafølgende Dag vide, at Admiralen efter nogen Modstand havde samtykket i, at jeg vedblev at fare med Corvetten. Da jeg kom ombord til Admiralen for at takke ham for hans Samtykke, syntes han imidlertid at fortryde, at han havde givet efter, og søgte paa alle mulige Maader at lokke mig til ikke at benytte mig af Tilladelsen, han lovede mig de mest glimrende Anbefalinger til Guvernøren paa Otahaiti, hvortil jeg skulde sendes med det første Skib, og, da jeg holdt fast ved hans Tilsagn, erklærede han, at, hvis der ad en eller anden Vei ankom en Hjemkaldelsesordre til mig fra Danmark, vilde han betragte det som sin Pligt at lade mig afgaae

fra »Eurydice«. Der kom ingen Ordre før mange Maaneder senere, og jeg havde saaledes naaet, hvad jeg tragtede efter.

Ankarcrona, som udtrykkelig fra Hjemmet havde faaet Befaling til ikke at gjøre Tjeneste paa Skibe, der deeltog i Krigsoperationerne, blev derimod sendt ombord i Vagtskibet, hvorfra han senere afgik til Otahaiti; her udcommanderedes han med en Corvet, som skulde til Ny-Caledonien. Corvetten forliste paa et Korallrev i den vestlige Deel af Sydhavet, og Besætningen gennemgik haarde Lidelser og Savn. Først efter omtrent et Aars Forløb vendte han med en Koffardimand tilbage til Europa.

Indledning til Kampen.

Franskmændene og Englænderne havde, som tidligere berørt, ikke kunnet blive enige om at foretage sig Noget imod den russiske Fregat »Aurora«, der var kommen ind til Calliao, netop da man ventede Meddelelse om Krigens Udbrud. Den gik uhindret og uden at være fulgt af noget af de allierede Skibe tilsøes, og dette første Feilgreb, der haardt hævnede sig, var just ikke skikket til at vække nogen stor Tillid til de Allieredes Snarraadighed og Virkelyst. Men herved blev det ikke. Der spildtes megen kostbar Tid ved først at samle Skibene paa det Syd for Linien liggende Punkt Nuka Hiva og derefter at vente herved en Uge paa en fransk Damper, som skulde komme fra Ota-haiti, men som udeblev, da den havde faaet Brud paa sin Maskine. Endelig naaede man at komme bort fra Nuka Hiva i Begyndelsen af

Juli og gik til Sandwichøerne, hvor man fik at vide, at »Aurora« og et russisk armeret Transportskib forlængst havde viist sig ved Øerne, havde faaet Efterretning om Krigens Udbrud og atter vare forsvundne. Ogsaa her ventede vi paa en Orlogsmænd, den engelske Fregat »Pique«, som fra Europa var afsendt til Forstærkning, og først et Par Dage efter dens Ankomst gik vi videre med den gode Bevidsthed, at vi igjen havde spildt over en Uge. Hvorhen vi skulde, var dog foreløbig en Statshemmelighed, hvorom Compasset Intet røbede, da hele Eskadren i flere Dage styrede ret Nord, under daglig, meget livlig Signalering imellem de to Admiraler efter et hemmeligt System.

Den femte Dag mødte vi en hollandsk Tre-master, der var paa Vei fra China til San Francisco. Capitainen blev udspurgt af de Commanderende, og de Oplysninger, disse fik, synes at have fremkaldt den Beslutning, som nu blev fattet. En engelsk og en fransk Sværcorvet satte Kurs op imod de russiske Besiddelser paa Nordamerikas Vestkyst, hvorimod Hovedstyrken holdt i vestlig Retning, henimod Petropavlovsk paa Kamtschatka.

Den Styrke, som nu stævnede hen mod Sibirien's Østkyst, bestod af de franske Skibe: Fre-

gatten »Forte« paa 60 Kanoner, Sværkorvetten »Eurydice« paa 28 og Briggen »Obligado« paa 16, og af de engelske Orlogsmænd: Fregatten »President« paa 50, »Pique« paa 40 og Hjuldampere »Virago« paa 8 Kanoner.

Den engelske Admiral *Price* havde som den, der stod øverst i Anciennetet, Overcommandoen, dog i den begrænsede og meget uheldige Form, at Befalingerne vel skulde udgaae fra ham, men kun maatte omfatte, hvad han og den franske Admiral tidligere vare komne overeens om, saa at han factisk ikke kunde raade over de ham *proforma* underlagte franske Skibe paa anden Maade og i anden Hensigt, end der forud var blevet aftalt. Hvis den franske Admiral havde været den ældste i Anciennetet, vilde hans Mynighed overfor de engelske Skibe have været begrænset paa samme Maade, og Resultatet af denne paabudte Overeenskomst var, at den Øverstbefalende ikke kunde gribe ind med Virkning, naar uforudseete Omstændigheder eller Tilfældigheder nødvendiggjorde Afgivelser fra den aftalte Plan. — Den engelske Admiral syntes at holde sig meget samvittighedsfuldt til Overeenskomsten, og, hver Gang vi havde stille Veir under vor Seilads til Petropavlovsk, gik han ombord til den franske Admiral, som var sengeliggende, og

de havde lange, fortrolige Samtaler med hinanden.

Efterhaanden som vi fjernede os fra Passatstrøget, blev Veiret mere og mere uroligt, Taage og Regn mindede os om, at vi let kunde tabe hverandre af Sigte, og vi fik opgivet en Samlingsplads ikke langt fra Indløbet til Petropavlovsk, hvor de af os, som blev adskilte fra Eskadren, skulde søge hen. Der blev snart Brug for »Rendezvousstedet«, da vi endnu et godt Stykke fra Maalet i tre Døgn uafbrudt havde en saadan Taage, at man ikke kunde see en Skibslængde fra sig. I Begyndelsen holdt vi dog sammen ved Hjælp af Lydsignaler, saasom Klokkeringning, Gevær- og Kanonskud og Lignende; men Taagen overskar tilsidst ogsaa dette Bindemiddel, og hver for sig søgte da hen til Samlingsstedet under en uophørlig Stræben efter at finde sine Kammerater ved nøie at iagttage alle forbiflydende Gjenstande, ligefra tomme Foustager og Kasser ned til Kaalblade og Hønsfjer, for derigjennem at drage Slutninger om, hvorvidt man havde Forspring eller var i Agterhaanden. Ved vor Ankomst til Samlingspladsen fik vi prægtigt, sigtbart Veir; men der var ikke en Seiler at øine, hvormeget vi end stirrede paa den klare Horizont, og først efter to Dages Forløb vare Skibene samlede.

Intet af dem havde paa sin eenlige Fart truffet nogen fjendtlig Seiler.

Stemningen i Messen havde under vor Seilads fra Sandwichøerne været ganske betegnende. Alle de franske Officerer vare fuldstændig enige om, at man kunde have sparet sig al denne Uleilighed og hele denne Tur i ubehageligt, koldt, uroligt og fugtigt Veir med en heel Eskadre, da Russerne naturligviis ikke vilde vise sig i Søen overfor den Overmagt, som de Allieerede raadede over, og, da det næsten var latterligt at samle saa mange Skibe for at skyde den Smule By paa Kamtschatka's Østkyst sønder og sammen. Man havde en Beskrivelse af Petropavlovsk, som stammede fra en fransk Orlogsmands Besøg henved en Snees Aar tilbage, og efter de Opgivelser, man her fandt, var Byen kun meget svagt befæstet. Men efter min Opfattelse kunde man ikke bygge paa en saa forældet Beretning og allermindst, efterat »Aurora«, takket være det store Forspring, man havde givet den, havde havt Tid til at bøde paa Svaghederne. Jeg gjorde en Bemærkning i denne Retning en Dag, da mine Kammeraters Tryghedsfølelse traadte meget skarpt frem, skjøndt jeg godt vidste, hvad der vilde følge paa. De Fleste faldt naturligviis over mig og krydrede deres Anfald med Yttringer

om, at jeg havde en mærkværdig Sympathi for de »moskovitiske Barbarer«. Da jeg dertil svarede, at det dog var disse Moskoviter, som havde brudt Napoleon den Stores Magt, gik Tonen i Samtalen, som havde været halvt spøgende, over til at blive alvorligere, og jeg blev spurgt, om jeg virkelig nærrede venlige Følelser for Russerne. Dertil svarede jeg, at jeg havde Medfølelse med ethvert Folk, der, naar det blev angrebet i sit eget Hjem, havde viist, at det forstod at værne om sin Arne. Det havde Russerne viist overfor Napoleon, ligesom Franskmændene i sin Tid havde viist det overfor Englænderne; men det forhindrede ikke, at Franske og Engelske nu vare allierede, og at jeg efter Evne vilde tjene deres Sag. Dette Svar blev venligt modtaget, men førte Samtalen hen paa det kildne Alliance-spørgsmaal.

Der var i den franske Marine ingen stor Sympathi for Englænderne: Folkene sang meget ofte en Sang, hvis Omkvæd var: »Nei, nei! Britten skal aldrig mere trænge ind i Frankrig!«, og trods Alliancen ophørte de ikke med at synge den, før de fik et bestemt Paalæg derom. Officererne vare godt bevandrede i Frankrigs Krigshistorie og mindedes med Bitterhed deres Nederlag i Søkampene med Englænderne. Deres Nag

imod dem fik sin største Næring ved en Bog, som fandtes i de fleste Skibe, og som omhandlede alle de Lidelser, de franske Krigsfanger havde gennemgaaet paa de engelske Ponton-skibe. »*Les pontons Anglais*« var et Stikord, som altid fremkaldte Forbandelser over Englænderne, hvis Nederdrægtighed i dette Tilfælde imidlertid havde indskrænket sig til, at de havde behandlet deres Fanger i Overeensstemmelse med det af Franskmændene indførte Selvstyrelses-System; de havde opstillet Skildvagter med skarpladte Geværer paa Løbegange, der vare byggede rundt om Pontonerne, og saa havde de forøvrigt ladet de franske Fanger regjere sig selv. Hver Dag blev der leveret god og sund Proviant i tilstrækkelig Mængde til hele Besætningen, Provianten blev modtagen af de Folk, som Fangerne selv havde beskikket dertil, og hver Ponton dannede saaledes, ikke blot med Hensyn til Provianten, men ogsaa i Retning af Beklædningen og Lignende en lille Republik, hvor Revolutionens Principper kom fuldstændig til deres Ret. Men Resultatet var naturligviis, at de Raaeste, de mest Hensynsløse og Utøilede og tillige de Kraftigste blandt Fangerne opkastede sig til Selvherskere, tog Broderparten af Fødevarer og andre Nødvendighedsgjenstande og lod de Andre slaes om

Resten. De tænkte naturligviis ikke paa at bringe lidt Orden ind i deres Medfangers Tilværelse: Enhver skjøttede sig selv og endte med kun at tænke paa sig selv i denne Tilværelse, hvis nægende Soet var Lediggangen, og hvori enhver Higen og Tragten alene gik ud paa at sikkre sig mod Overlast og Overgreb fra egne Lidelsesfællers Side. De Scener, som skildredes i denne Hadets Bog, vare ikke opfundne: Sandheden lyste ud af hver Linie, og mange af dem vare reent ud gruopvækkende, — men kunde man egentlig bebreide Englænderne det? Paa en vis Maade kan man vel indrømme Franskmændene, at det var en »satanisk Tanke« af Englænderne at lade de franske Krigsfanger tjene til Prøveklud for de republikanske Frihedstheorier under Forhold, hvor man kunde sige sig selv, at alle Theoriernes svage Sider vilde fremkalde Frihedens Vrængbillede, det modbydeligste Tyranni; men man har dog ondt ved at troe, at Englænderne havde forudseet, hvad deres Fremgangsmaade vilde føre til. Hvordan man end betragter Sagen, saa er det sikkert, at Hadet til deres Allierede endnu var saa stærkt indgroet hos ikke faa Franskmænd, at det vedblivende gav sig Luft i al den Tid, jeg foer med den allierede Eskadre.

Angrebet paa Petropavlovsk.

Da Eskadren atter var samlet, stævnedes vi ind imod det høie Bjergland med sneedækte Tinder, der omgiver Avatschabugten, en bred og lang Fjord, i Nærheden af hvis snevre Indløb Petropavlovsk ligger. Eskadren stoppede ikke langt fra Indløbet, og Admiralerne med deres Stabe gik, fulgte af Skibscheferne, ombord i den engelske Damper »Virago« for at recognoscere Stillingen. Man havde sparet paa »Virago«'s Kul og bødet paa dens ringe Fart under Seil ved at lade den slæbe af den hurtigste Seiler, Fregatten »President«.

Efter flere Timers Forløb vendte »Virago« tilbage, og, da vor Chef kom ombord, var Udtrykket i hans saa beherskede Ansigt endnu alvorligere end sædvanligt. Han havde seet, at Petropavlovsk var langt stærkere befæstet, end selv de mindst Tillidsfulde havde tænkt sig.

Indløbet til Avatschabugten gaer omtrent i vestlig Retning, det er godt en halv Miil bredt og henved halvanden Miil langt. Indenfor Løbet bøier det nordlige Land af i nordnordvestlig Retning og slutter sig derefter med en lille Krumning vestefter til et skovklædt Høidedrag, som strækker sig fra Nord til Syd og har en nøgen Sænkning, der knytter det til en høi, smal og skovgroet Halvø, som afsluttes med en brat Pynt, Tschakofpynten, og som i Forbindelse med det østlige Land nordenfor Indløbet danner den smalle Bugt, i hvis nordøstlige Hjørne Petropavlovsk ligger. En lav, sandet Landstrimmel strækker sig i Bunden af Bugten fra det østlige Land over imod Sænkningen imellem de to skovklædte Høider og danner en fortræffelig naturlig Bølgebryder for den ikke meget store Havn. Dens vestligste Pynt danner den østlige Side af det smalle Indløb til Havnen.

Befæstningen faldt i to Afsnit. Hovedvægten var lagt paa at beskytte Opseilingen til Havneindløbet, altsaa den ydre Deel af Bugten, hvori Havnen ligger, og selve Havnen. I den Hensigt var der anlagt følgende Værker: et Batteri med tre Kanoner paa det østlige Land tæt indenfor Fjordmundingen, et paa elleve Kanoner paa den lave Sandtange; endvidere overfor det førstnævnte

Batteri et paa fem Kanoner med Skydefelt i sydlig og sydøstlig Retning paa en Indskjæring i Tschakofpynten; lidt længere inde paa Pyntens eller Halvøens østlige Side og lidt udenfor Havneløbet et Batteri paa ti Kanoner med Front imod Øst; altsaa først tre og derefter elleve Kanoner paa høire Side overfor fem og ti Kanoner paa venstre Side af Opseilingen til Havnen og desuden den aftaklede Fregat »Aurora« og Transporten »Dvina«, der med Breddens imod Opseilingen laae fortøiede bag Sandtangen med Vandlinierne dækkede af denne. De to Skibe havde tilsammen 27 Kanoner i deres Bredder, saa at der altsaa ialt var 56 Kanoner til at beskytte Havneløbet, medens der desuden tæt indenfor dette paa den østlige Bred var et Batteri paa fem Kanoner, som bestrøg selve Indløbet.

Det andet Afsnit af Befæstningen havde det Formaal at forhindre en Landgang, hvis Angriberen skulde forsøge paa vesterfra at omgaa Høidedraget Nord for Tschakofhalvøen og angribe Byen nordfra, eller hvis han skulde prøve paa at trænge frem igjennem Kløften imellem de to skovklædte Høider. Paa Kløftens vestlige Side, altsaa med Front mod Vest, var der derfor anlagt et Batteri paa sex Kanoner, og, hvor Landeveien vesterfra forlod Strandkanten for at

svinge op om det nordlige Høidedrag og føre ind til Byen, var der anbragt et lukket Batteri paa fem Kanoner, medens et tilsvarende Batteri ved Høidedragets nordlige Hjørne bestrøg den nævnte Landevei.

Hvis de fire Batterier, som i Forbindelse med Skibene skulde forsvare Opseilingen til Havnen, havde kunnet virke samtidigt, vilde et Angreb paa dem med en Flaadestyrke, der talte omtrent hundrede Kanoner i de samlede Lag, have været dumdrigt, da Kanoner bag Jordvolde som bekjendt kunne udrette langt mere end det Skyts, der dækkes af Træskibenes Sider. Men Terrainforholdene frembød den Fordeel for Angriberne, at de tildeels kunde tage Batterierne stykkeviis. Ved at lægge sig i sydvestlig Retning af det yderste Batteri paa Tschakofpynten og nær nok til at gjøre god Virkning vilde de dækkes af Pynten for Beskydning fra det lange Batteri paa Sandtangen, saa at de kun havde Pyntbatteriets fem Kanoner og de tre Kanoner paa det østlige Land at begynde med. Ved at lægge sig lidt østligere kunde de give sig ikast med det nysnævnte Batteri paa Sandtangen, derefter med »Dvina« og med en større eller mindre Deel af »Aurora«, uden at det stærke Batteri, der lae paa Østsiden af Tschakofpynten, kunde

komme til at virke, og de kunde saaledes udsætte Styrkeprøven med dette Batteries ti Kanoner, indtil den øvrige Modstand var brudt — hvis den overhovedet lod sig bryde.

Hvad Byens vestlige Forsvar angik, da bestod det vel kun af to Batterier, men disse vare udmærket anbragte, deres Ild krydsedes fortræffeligt, og det nordlige, tæt bevoxede Høidedrag dannede et saa udmærket Værn for Byen, at jeg ikke havde tænkt mig den Mulighed, at man her vilde vove en Landgang overfor Folk, hvis Forfarenhed i Landkrigstjenesten Enhver maatte kjende.

En Landgang øster fra kunde der slet ikke være Tale om, da Terrainet frembød utallige Vanskeligheder og desuden bestrøges af det inderste Batteri paa Tschakofpynten.

Ved Krigens Udbrud havde Petropavlovsk kun været svagt befæstet; men Russerne havde havt Følelsen af, at de Allierede i Sydhavet vilde søge at sikkre sig denne for dem saa farlige Udfaldshavn, og det var derfor, at »Aurora« og »Dvina« med en heel Deel Skyts i Lasten vare sendte derhen og i utrolig kort Tid havde skabt den hele Befæstning.

Det Indtryk, man ved Recognosceringen havde faaet af Stillingen, var af den Beskaffenhed, at man næsten fandt det betænkeligt at

vove et Angreb; men efter nogen Forhandling besluttede man dog at gjøre Forsøget, og den næste Eftermiddag, den 29de August, stod Eskadren, ført af »Virago«, med rum Vind ind i Bugten; den passerede en Kvartmiil fra Byen og lagde sig tilankers i sydvestlig Retning af denne, udenfor Skudvidde. Nogle Granater, som »Virago« og de nærmeste Skibe kastede ind mod Land, afflokkede Batterierne en Salve, der tjente til nærmere at angive deres Beliggenhed. I Løbet af Natten allarmedes Fjenden ved Skud og Signaler, og fra den tidlige Morgen havde man Fartøier ude for at lodde op og tage Mærker, medens »Virago« løb ud af Bugten for at undersøge, om fjendtlige Skibe skulde være under Opseiling. Derefter afholdtes af Admiralerne og Skibscheferne et Krigsraad, hvor man enedes om, at Angrebet burde gaae ud paa at tilintetgjøre eller bemægtige sig de i Havnen liggende Orlogsskibe, og at man derfor først maatte søge at bringe de ydre Batterier til Taushed.

Hele Planen var lagt, Alt var klart til Angreb, og »Virago«, som havde Slæbere fast i »President«, begyndte allerede at gaae frem, da der med Eet blev praiet til den at stoppe, og Signal blev givet til at standse den begyndte Bevægelse. Fartøier fore frem og tilbage imellem Skibene;

først hed det, at Admiral *Price* ved at lade sine Pistoler var bleven dødeligt saaret, men kort efter kom den hele Sandhed frem: Admiralen var, efter at have givet Ordre til at lette Ankeret, gaaet ned i sin Kahyt; man hørte strax efter et Skud og, da man kom til, fandt man ham liggende bevidstløs med en Kugle igjennem Hjertet. Nogle Øieblikke før han udaandede, gjenvandt han Bevidstheden og skal da have yttret, at han angrede, hvad han i et Anfald af Svaghed havde gjort.

Den Afdøde havde i sin Ungdom udmærket sig under en Træfning i Mexico og var endnu rørig og aandsfrisk, da han, gysende tilbage for de mulige Følger af et voveligt Foretagende, berøvede sig selv Livet. Den franske Admiral, der nu fik den saakaldte Overcommando, var i Aar yngre end sin Forgjænger, men gammel før Tiden, udtæret af heftige Febere i tropiske Lande og saa mat af en Sygdom, han led under, og som kort efter medførte hans Død, at han næppe kunde holde sig opreist. Han var besjælet af den bedste Villie og sparede hverken sig selv eller sit Skib, men han manglede Overlegenhed og Kraft til at overvinde den Kulde, som hans Allierede udviste, og som kun kan forklares ved, at de, ledede af misforstaaet Nationalfølelse, ikke

ønskede, at en Affaire, om hvis Udfald deres egen Admiral havde mistvivlet, skulde lykkes under fransk Overcommando.

Ved Angrebet, som udsattes til den næste Dag, skulde den alt vedtagne Plan følges med den Modification, at Trekanonsbatteriet tæt ved Fjordmundingen skulde tages med Bajonetten for hurtigst muligt at uskadeliggjøres.

Ved Daggry den 31te August begyndte Kampen. En Landgangsdeling paa 120 Mand, deels engelske Marinesoldater, deels franske Matroser, sattes ombord i »Virago«, som tog »President« paa den ene Side, »Forte« paa den anden og »Pique« agter og stod ind mod Tschakofpynten, hvor de to første Fregatter blev lagte saaledes, at de samtidig kunde beskyde Pyntbatteriet og tildeels Batteriet paa Sandtangen, medens »Pique« lagdes noget østligere for at aabne Kampen mod det lille Batteri ved Fjordmundingen, der toges i Flanken af »Virago« under Landsætningen af den nysnævnte Styrke, som bemægtigede sig det uden Sværdslag og, beskydt af »Aurora«, kastede den ene Kanon i Vandet og demonterede de to andre. Truet ved en omgaaende Bevægelse af tre fra Byen udsendte Afdelinger søgte Landgangscompagniet

hen til Fartøierne og naaede uden Mandefald tilbage til »Virago«.

Pyntbatteriet, hvis Beliggenhed i en Indskjæring i Skrænten gjorde det meget uholdbart, da Percussionsgranaterne exploderede ved Anslaget tæt bag Kanonerne, blev efter en kort Modstand rømmet, og den første Deel af Angrebet var saaledes heldigt tilendebragt tidligt paa Formiddagen med saare ubetydelige Tab paa Materiel og Mandskab. »Eurydice« og »Obligado«, som under Seil skulde gaae i Ilden, havde næsten ingen Vind, og, da de endelig naaede ned til Admiralen, var Kampen forbi. Da der var holdt Middag og Hviil, blev Angrebet fortsat. »Forte« skulde lægge sig saa meget østen for sin tidligere Stilling, at den havde »Dvina« og Agterenden af »Aurora« frie af Pynten, og tillige saa nær ved Skibene og Batteriet paa Sandtangen, at de kunde beskydes med Virkning; »Pique« skulde tage Plads vest for »Forte«, saaledes at den udelukkende beskød det nysnævnte Batteri, og »President« skulde ligge klar til øieblikkelig at gribe ind efter Ordre, medens »Eurydice« skulde angribe Pyntbatteriet, hvis det igjen blev besat.

»Forte«, der maatte indtage sin Plads under Seil, da »Virago« var ifærd med at reparere et

Grundskud, den havde faaet under det første Angreb, kom lidt vestligere, end det var aftalt, og heraf tog »Pique« Anledning til ikke at røre sig af Pletten, da Chefen paastod, at »Forte« havde taget hans Plads. Derimod lettede efter gjentagne Opfordringer fra den franske Admiral »President« og lagde sig tæt østenfor »Forte«. Deres fælles Modstander, det tidt omtalte Batteri paa Tangen, var allerede stærkt medtaget, da »President« kom til, og ophørte med at skyde efter en halv Times Forløb. Begge Fregatternes altfor vestlige Stilling havde medført, at de to fjendtlige Skibe ikke vare blevne beskudte.

Den anden Deel af Opgaven var saaledes tildeels løst, og der var Ingen, som tvivlede om, at man nu vilde skride til Angrebet paa Skibene, — men Admiralen, der havde kaldt »Virago« til og taget Slæbere, dreiede udefter og gav Eskadren Ordre til at ankre udenfor Skudvidde.

Det er vanskeligt med Bestemthed at sige, hvorfor den franske Admiral saaledes opgav et Angreb, hvis Begyndelse havde været over al Forventning heldig, idet nemlig 19 Kanoner vare bragte til Taushed med det ringe Tab af een Død og syv Saarede og med nogle faa Ha-varier af mindre Betydning. Man tør dog vistnok gaae ud fra, at hans væsentligste Motiv har

været Englændernes forunderlige Optræden under det sidste Angreb, idet de havde ladet ham ene i Dystens Begyndelse, og derhos erklæret, at de ikke vilde udsætte deres Skibes Reisninger ved flere Angreb paa faste Batterier, medmindre de fik hans skriftlige Ordre dertil. At han, der jo ikke kunde give en saadan uden at overskride sin Myndighed, blev irriteret ved den Modstand, han mødte der, hvor han burde have fundet beredvillig Imødekommen, kan man vel næppe undre sig over, og at han i sin sygelige Tilstand ikke kunde beslutte sig til at paatage sig et dobbelt Ansvar, er det ikke svært at forstaae. Hele den følgende Dag optoges derfor ogsaa af Brevvexlinger og Møder, som førte til Intet.

Den næstpaafølgende Dag gik »Virago« over til Sydsiden af Fjorden for at jorde den engelske Admirals Lig og for samtidig at undersøge, om Eskadren kunde fylde Vand der. Herved bestyrkedes Formodningen om, at man havde opgivet ethvert videre Foretagende imod Fæstningen, og den Misstemning, dette fremkaldte, gav sig Luft ved en almindelig Bitterhed, ja gik endog saa vidt i en af de engelske Fregatter, at Mandskabet sendte en Deputation til Chefen for at bede om at komme i Ilden. Da nu hertil kom, at »Virago«'s flinke Chef ved sin Tilbagekomst

hen paa Aftenen medbragte nogle Desertører fra en amerikansk Hvalfanger, som han havde optaget paa sin Udflugt, og som ikke blot gav en heel Deel Oplysninger om Terrainet rundt om Petropavlovsk, men tillige tilbød at tjene som Førere ved en eventuel Landgang, besluttede de engelske Commanderende at foreslaae en Landgang. Den næste Dag kom man ogsaa i et Krigsraad overeens om Planen til en saadan paa Strøget Nordvest for Byen, hvor man antog den lettest udførlig, og Alt forberedtes til den paafølgende Dag at iværksætte den. Landgangen maatte vel indledes med at bringe de to Batterier, som tidligere ere omtalte, til Taushed; men dette fremkaldte ingen Indvending fra Englændernes Side, skjøndt de tidligere saa stærkt havde holdt paa, at de ikke vilde udsætte deres Rejser ved en fortsat Kamp mod Batterier.

Den paafølgende Morgen ved Daggry blev et Landgangscorps, bestaaende af 130 engelske Marinesoldater, 220 engelske og 326 franske Matroser, sendt ombord i den utrættelige »Virago«. »Pique« og »Eurydice« completerede de øvrige Skibes Besætninger. Dampskibet tog dernæst »Forte« paa den angribende Side, om Styrbord, »President« agter og alle de armerede Barkasser og Travailler om Bagbord,

medens »Obligado« gik under Seil med løi Brise. Da »Virago« med Fregatterne kom paa Skud af Batteriet i Kløften mellem de to Høider, aabnede dette sin Ild, og kort efter sendte »Forte« det et Par velrettede Lag, medens »President« kastede los og fortøiede tværs ud for det. »Virago« lagde derefter »Forte« tæt ind under det vestligste, lukkede Batteri, og da begge Fregatter, hvis hurtige og smukke Skydning Alle beundrede, havde bragt deres Modstandere til Taushed, kastedes Landgangscorpset iland.

Ifølge Planen skulde nu en Deling særligt uddannede Skarpskytter i Forening med »Forte«'s og »Eurydice«'s Landgangscompagnier søge at bemægtige sig det nordlige Høidedrag, medens den øvrige Styrke i to Delinger skulde storme Vejen, der førte nordenom Høiden, og med Bajonetten bemægtige sig Batteriet, der beherskede denne Vei. Derefter skulde Baadenes til Feltskyts indrettede Kanoner landsættes og saavel Byen som Havnen angribes med Bistand fra Søen. »President« skulde med sine Entreskifter — Delinger bestemte til at entre fjendtlige Skibe — gjøre en Diversion mod Kløften, hvis Batteri den havde beseiret.

Folkene løb frem med den vilde Iver, som er Franskændene egen, kastede de ved Foden

af Høiden opstillede fjendtlige Delinger tilbage og stormede op ad den steile Skrænt. Den Styrke, som skulde angribe ad Chausseen og saaledes dække Hovedcorpsets venstre Flanke, medens dets høire Fløi blev dækket af Skibene, fulgte, det være sig af en Feil fra Førernes Side eller henrevne af Øieblikket, Hovedstyrken opad Høiden, hvor man til alt Uheld i det høie Krat ikke fandt den Vei, Amerikanerne havde angivet; Folkene adsplittedes, og det blev umuligt for de Befalende at lede dem. Da man kun var istand til at skjelne i faa Skridts Afstand, forvexledes engelske Marinesoldater med de russiske Artillerister, og Ven faldt for Vennehaand., Russerne, der under de Allieredes langsomme Opstigen havde haft Tid til at samle sig, benyttede godt de Fordele, som deres Kjendskab til Terrainet og Fjendens Mangel paa Evne til at foretage nogen samlet Bevægelse gav dem: deres Modstand blev roligere og kraftigere. En kort Tid kjæmpede vel de spredte Angribere, ofte med det blanke Vaaben, nær ved Toppen af Høiden, men, omringede paa alle Sider, i smaa Hobe og skilte fra deres Førere, maatte de tilsidst vige for den stærkere Fjende, der nu rykkede frem med den Tillid, som Overgangen til Offensiven altid giver — og snart var Tilbagetoget fuld-

stændigt. Uheldet vilde, at man, ledet af Havet, som skimtedes over Trætoppene, tog en lidt anden Retning end den, hvori man var stegen op, og derved naaede et Sted, hvor Høiden ved et brat Affald stod i Forbindelse med Strandbredden. Franskmændene havde af Zouaverne lært, at man ved at lægge sig paa Ryggen og bruge Bajonetten som Bræmse kan glide uskadet ned af en steil Skrænt, men Englænderne mere rullede end gik ned, hvorved Mange af dem blev lemlæstede. Russerne sendte en Afdeling rundt om Foden af Høiden for at afskjære Tilbagetoget, men »Eurydice«'s Chef, der førte Landgangscorpset, samlede i Forening med en yngre Officer og en Cadet en Haanfuld Folk bag Levningerne af det Batteri, som »Forte« havde sønderskudt, og standsede Russernes Fremrykning, skjøndt en Krudtmine, der exploderede tæt ved Batteriet, krævede nogle Offere. »Virago« og »Obligado« stod tæt ind til Kysten og beskjød Høiden, hvorfra de sidste Folk strømmede ned, tæt forfulgte af Russerne. Herved lykkedes det at sikkre Indskibningen, skjøndt ikke uden Tab, da Fjenden i Skjul af Træer og Buske vedblev at beskyde Fartøjerne, saalænge denne varede. Saaledes endte dette sørgelige Landgangsforseg, som havde kostet henved 200

Døde, Saarede og Savnede, hvoraf 4 døde og 10 saarede Officerer.

Aarsagen til dette Vanheld maa, som alt antydet, især søges i Terrainforholdene; men Russernes numeriske Overvægt maa dog ikke lades ude af Betragtning. Den for Forsvaret saa heldige Stilling blev holdt af omtrent 800 Mand, hvoraf 300 vare regulaire Tropper, lidt over 300 Matroser og 200 Stedets Milits, der blandt Bjørnejægerne talte mange udmærkede Skytter. Forsvarernes Styrke var altsaa endeel større end Angribernes, og en Trediedeel af disses Mandskab bestod af engelske Matroser, hvis Kjendskab til Landmanøvrer var for Intet at regne. At overhovedet en Landgang blev forsøgt, kan ikkun tilskrives de eiendommelige »Stemninger og Tilstande«, som havde udviklet sig efter den engelske Admirals Selvmord.

At man derimod vilde være kommen til et ganske andet Resultat ved at fortsætte Angrebet paa Havnen, er man vistnok berettiget til at antage, naar man seer hen til Udfaldet af Kampen med de forskjellige Batterier. »Forte« og »President« havde vel lidt noget paa Skrog og Reisning; men det samlede Tab ved at bringe de fem Batterier med ialt ni og tyve Kanoner

til Taushed, indskrænkede sig til sex Døde og ni Saarede.

Man maa tillige tage Hensyn til, at man for Petropavlovsk's Vedkommende ikke kan drage Slutninger fra de Erfaringer, man saa ofte tidligere havde vundet i Retning af »Jordvoldes« kolossale Overvægt over Skibssider; thi saa godt som hele Befæstningen var jo bleven til i den korte Tid, »Aurora« og »Dvina« havde været der. Al den af Russerne udviste Indsigt og Iver havde ikke kunnet afhjælpe Manglen paa Midler og Tid. Kanonerne vare saa godt som overalt slet beskyttede, og deres Betjening røbede Savnet af øvede Artillerister: kort sagt, de mange »Ildsvælg« vare i Virkeligheden langt fra saa farlige, som de paa Papiret kunde synes. Hvad Russerne angaaer, da have de sikkert følt, i hvor høi Grad de skyldte Angribernes Feilgreb det store Resultat, de havde naaet; thi, da de Allierede det paafølgende Aar vendte tilbage med forøgede Stridskræfter for at hevne deres Nederlag, fandt de en aaben Havn og forlode Træhuse paa det Sted, hvor de havde bortødslet saa mange af deres gode Kræfter. »Eurydice«s Messe havde under Kampen lidt det største Tab: Chefens Valgofficeer, den dygtige *Lefevre*, var falden, idet han raabte til sine Folk: »*A la bayonnette!*«, min

Elev i Engelsk, den begavede og elskværdige *Bourasset*, var bleven skudt under Indskibningen, og desuden vare to Officerer, en Underlæge og en Cadet mere eller mindre haardt saarede.

Det er ikke uden Interesse, at vor Chef under vor Seilads til Petropavlovsk flere Gange havde yttret, at det farlige Moment i ethvert Landgangsforsøg var Indskibningen, efter at Forsøget var mislykkedes, og at han derfor havde udstedt nøiagtige Instruxer om de Øvelser, der skulde foretages, for at Folkene kunde blive fortlørlige med et saadant Tilbagetog. I ethvert Tilfælde fik han Løn for sin Fremsynethed, idet det udelukkende skyldtes ham, at Indskibningen lykkeligt blev gennemført.

Den paafølgende Dag benyttedes til at begrave vore Døde paa det Sted, hvor den engelske Admiral var jordet, og til at fylde Vand, da man dengang endnu ikke var kommen saa vidt, at Skibene havde Destillationsapparater ombord. Dagen efter skulde vi være seilede; men Modvind tvang os til at blive, og der udvexledes Besøg imellem de franske og engelske Skibe. Den fælles Modgang syntes at have mildnet den

gjærende Animositet imellem de to Folkefærd; men, da vi vare komne i Søen igjen, vaagnede den paany, og vor Pariser og en Provençaler, der vare Modstandere i alt Andet, mødtes i broderlig Eendrægtighed, naar det gjaldt om at kaste hele Skylden for den mislykkede Expedition over paa Englænderne. Russerne talte Ingen længere haanligt om: man havde faaet Agtelse for sin Fjende. Hvad mig angaaer, havde jeg faaet Lyst til at lære Russerne nærmere at kjende.

Til Kampen ved Petropavlovsk knytter sig en lille Erindring, som jeg her vil gjen give. De Allieredes Beretning om Kampen afsendes fra San-Francisco, der dengang ikke var knyttet til Europa ved de undersøiske Kabler og ved en gennemført Jernbaneforbindelse med New-York. Som Følge heraf var vor Indberetning ligesaa længe om at naae Europa, som den russiske Rapport, der med Iilbud gik igjennem Sibirien, og omtrent samtidig naaede begge Meddelelser Kjøbenhavn. Vor daværende Udenrigsminister, *Bluhme*, var netop i de Dage, da man havde faaet begge Meddelelserne, til Taffel hos Kongen med de fremmede Gesandter, og

efter Bordet udspandt der sig en livlig Samtale imellem Repræsentanterne for de kjæmpende Lande om Enkelthederne i Træfningen og den i flere Henseender meget forskellige Opfattelse, som gjordes gjældende af de stridende Parter. *Bluhme* lyttede — efter hvad han senere selv fortalte mig — opmærksomt til Samtalen, og, da den begyndte at blive noget varm, yttrede han, at Uovereensstemmelserne kun vare tilsyneladende, og at man sikkert kunde gaae ud fra, at Kampen var bleven ført paa den og den Maade, og at Overvægten i de og de Tilfælde havde været paa de Allieredes Side, medens Russerne ubetinget havde baaret Seiren hjem i andre Afsnit af Striden. Gesandterne saae forbausede paa ham, og en af dem udbrød: »Man skulde troe, at De selv havde været med!« — »Det har jeg ogsaa paa en vis Maade: som Neutral«, svarede *Bluhme*. »Jeg har for nogle faa Timer siden læst en Indberetning fra en af vore Officerer, hvis Hjemkaldelsesordre ikke har naaet ham, og som derfor har været Vidne til Kampen.«

Paa Søen.

Om Overfarten til San-Francisco skal jeg kun fortælle, at vi tæt udenfor Avatschabugten bemægtigede os to Transportskibe, en flunkende ny Fuldrigger og en Skonnert. Da Tremasterens Seil viste sig over Horizonten, var der Jubel over, at det sandsynligviis var en russisk Fregat; men det viste sig kun at være et kjønt lille Fartøi, hvis Besætning bestod af Finner, Svenskere og hele tre Danske. Den blev besat af Englænderne, som beholdt alle Søfolkene og sendte en Snees russiske Passagerer, lutter Smaahandlere, ombord i Franskmændene. En af de Finlændere, der saaledes kom i Krigsfangenskab, slap ud af det igjen paa en ganske gemytlig Maade. Han havde meldt sig villig til at gjøre Tjeneste som Topsgast og var bleven ansat paa Stortoppen i en af Fregatterne. En Nat i løit, mørkt og taaget Veir ragede Fregatten ombord

i en modgaaende Seiler; de to Skibe skurede langs Siden paa hinanden, deres Reisninger blev uklare af hverandre, og Topsgasterne fik travlt med at kappe los paa de Touge og Blokke, som havde filtret sig sammen. Den fremmede Seiler blev frigjort under Raaben, Støien og Pladsket af de bortkappede Stumper og Stykker, som faldt overbord, og den forsvandt i Mørket; men, da man derefter mønstrede Vagtsfolkene, savnedes den frivillige Topsgast. Man troede, at han var falden overbord og druknet, og først længe efter oplystes det, at han fra Fregattens Storraa var kravlet over paa det andet Skib og med dette var kommen til en Havn i China, hvorfra han efter forskjellige eventyrlige Farter var vendt tilbage til sin Hjemstavn, hvor man havde modtaget en officiel Meddelelse om, at han efter al Rimelighed var druknet.

De russiske Passagerer, vi havde faaet ombord i »Eurydice«, vare et sandt Fund for vor sproggrandskende Læge. Han stillede sig strax paa en venskabelig Fod med dem og tilbragte daglig adskillige Timer iblandt dem — han med en latinsk Bibel, og de med deres russiske Bibel i Haanden. Under en flittig Anvendelse af Gesticulationer fik han dem til at conjugere alle de Verber, de traf paa i Bibelen, derefter til at

foretage andre Ordbøininger, og, da vi naaede Havn, var han kommen saa vidt, at han kunde construere en elementair russisk Grammatik, ved hvis Hjælp han senere lærte en af vore Officerer saa meget Russisk, at denne i Løbet af mange paafølgende Aar kunde levere det franske Marine-ministerium Oversættelser fra russiske Fagskrifter.

San-Francisco.

I vore Dage forbinde de Fleste med Navnet San-Francisco først og fremmest Tanken om den vigtigste Havn paa Nordamerikas Vestkyst, den Havn, der ved Hjælp af Pacificbanen knytter Sydhavet til Atlanterhavet og derved er bleven Knudepunktet i en af de væsentligste Forbindelser imellem Japan og Europa. Men i Begyndelsen af Halvtredserne blev San-Francisco udelukkende betragtet som Guldlandet Californiens Hovedstad, hvis blotte Navn hos Mangfoldige fremkaldte en nervepirrende Zittren og et lille Anfald af den Guldfeber, der bragte saa Mange i Fordærvelse og forvandlede nogle Faa fra Stoddere til Rigmænd.

Det er derfor ganske naturligt, at vi med en ikke ringe Nysgjerrighed stod ind igjennem »den gyldne Port«, som det smalle Indløb kaldes, og ankrede i den udstrakte Bugt, ikke langt fra en

Træbro paa en halv Fjerdingsveis Længde, der strakte sig ud til det dybe Vand fra Byens sydlige Side. Vor Nysgjerrighed blev dog ikke tilfredsstillet paa den Maade, vi havde ventet. Vi troede saa smaat, at vi skulde gjøre Bekjendtskab med en Nybygd og med et Samfund, der tøilesløst og uformet var en Afspeiling af den vilde Jagt efter Guldet — og vi fandt en elegant By med alt det Velvære, Rigdommen kan skabe, med en endnu ikke udviklet, men lovende Selskabelighed og kun med enkelte betegnende Andtydninger af den Selvtægt og Tøilesløshed, vi i Tillid til forældede europæiske Beretninger havde ventet at finde. Hvad vi fandt, og hvad vi saae, skal jeg forsøge paa i korte Træk at gjengive.

Byen ligger ved en af de smukkeste og største Bugter i Verden, i en Dal imellem tre Høie, og var dengang i rivende Tilvæxt. Hovedgaderne kunde maale sig med de smukkeste i Europas store Stæder, kun med den Forskjel, at Husenes vxlende Form og Størrelse røbede en gennemgaaende Mangel paa Plan, der klart vidnede om Stadens Ungdom. Efterhaanden som man fjernede sig fra Centret, blev Bygningerne mindre og Steenhusene sjeldnere, og i Forstæderne saae man mangfoldige Smaabygninger, der mindede om, at man var paa et

Sted, hvor Udvandrere havde opslaaet deres foreløbige Bopæl. De rummelige Gader vare snorlige, brolagte med Planker og forsynede med magelige Fortouge, men hist og her meget steile. Varer fra alle Verdens Kanter og ofte til meget moderate Priser udfyldte Stueetagerne i de fleste Huse, Hyrevogne som de eleganteste Privatekvipager med herreklædte Kudske rullede hen ad de magelige Planker, Frugthandlerne falbøde paa Gadehjørnerne herlige Druer og saftfulde Pærer, Chineserne, hvoraf der var mangfoldige, listede rundt med deres gule, kantede Ansigter, lystent skjævende til Spillehusene, hvorfra der lød en eiendommelig skurrende Musik, medens ikke faa elegant klædte Damer, ofte med lidt visnede Træk, gik rundt i de rigt udstyrede Butikker.

Ved de store Broer og langstrakte Bolværker lossede vældige Klipperskibe ved Dampkraft, talrige Meelmøller stønnede og pustede for at levere Melet billigere end i Europa, og ude paa Bugten saae man de vældige Passageerdampere, flydende treetages Huse, fare frem og tilbage for at bringe de Reisende for et Par Kroner en Snees Miil op ad Sacramentofloden til Guldminernes Midtpunkt, Byen af samme Navn. Naar Concurrencen var stor, fik man endog Spisevarerne i Tilgift.

Paa et Sted, hvor hver Enkelts Tilværelse daglig staaer paa Spil, ligger Spillesygen i Blodet og er Kilden til de mest søgte Adspredelser. I Byens største Billardsal var der ti Billarder, hvor man betalte Partiet og Drikkevarerne, men spiste frit. Spillehusene, af hvilke enkelte vare udstyrede med en mageløs Luxus, vare godt besøgte Nat og Dag; men det var især hen paa Aftenen, at Spillet blev drevet med Iver under Klangen af Musik og under Guldets lokkende Raslen. Men det var ogsaa om Aftenen, at Byen antog sit muntreste Skjær. Forretningerne ophørte Kl. 6 om Eftermiddagen, og den overveiende mandlige Befolkning søgte i Mangel af et rigtigt organiseret Selskabsliv Adspredelse paa offentlige Steder. Restauratører saa gode som de bedste i Paris leverede for en halv Snees Kroner en fortræffelig Middag med Rødviin til, og for et Par Kroner kunde man faae en tarvelig, men god Middag ved mangfoldige Buffeter under et Telt paa aaben Gade. Selv et italiensk Operaselskab savnedes ikke, men de Fleste, der vilde have Theaterforestilling, søgte hen til en Slags Varietéer, hvor der blev sunget komiske Sange af hvide Folk, der vare omdannede til Negere.

Alt dette og uendelig mange andre Ting,

Mellem franske Kammerater.

som det vilde blive for trættende at opramse, maatte forbause den Fremmede, der fra en af Høiderne kastede et Blik udover Byen med dens henved hundrede Tusind Indvaanere, og som vidste, at der for syv Aar siden kun var en nøgen Strandbred og et lille Fiskerleie, hvor Byen nu bredte sig, at der henved fire Aar tidligere laae store Tremastere tilankers, hvor Vognene nu rullede langs Husene, og at Byen for knapt tre Aar siden var afbrændt for tredie Gang.

Ildebrandene havde været Byens værste Fjende, skjøndt de havde været Anledning til en livlig Speculation; men de havde ogsaa fremkaldt en ivrig Stræben efter at tilveiebringe Slukningsmidler. Det betragtedes som en Æressag at høre til et Brandcompagni, og enkelte af disse Compagnier vare udstyrede med en næsten latterlig Luxus. Knap rørtes Stormklokken, før en halv Snees af Forgyldning straalende Sprøiter med malerisk klædte Brandfolk mødte paa Samlingsstedet, Brandhager og Stiger kom fra en anden Kant og Vand fra en tredie, og det hele Brandvæsen lededes af nogle af Byens mest velhavende og energiske Folk.

Dette og meget Andet, der udgik fra Befolkningen, fortjente Beundring, men ved Siden

deraf fandt man de Onder, der vare en naturlig Følge af Stedets Ungdom og dets mere end blandede Befolkning. Selvforsvar var saaledes stærkt i Brug, og Revolveren, som næsten Alle gik med, lod sig stundom høre baade i Spillehusene og paa aaben Gade. En Dag kom jeg saaledes ned ad en Tvergade, der førte til en af Stadens Hovedgader, og saae Folk løbe henimod Hjørnet. Der var endeel Mennesker samlede, da jeg dreiede ind i Hovedgaden, og jeg spurgte den Første den Bedste om, hvad der var skeet. »*Only a man shot*« — »Blot et Menneske skudt« — svarede han med stor Sindsro og gik videre. Jeg spurgte mig nærmere for hos en Anden, og denne sagde mig, at en Mand var dreiet om Hjørnet ligesom jeg, og at et Menneske, der havde staaet lidt fra Hjørnet, da han viste sig, havde trukket en Revolver op af Buxelommen og sendt ham en Kugle midt i Panden. Den Skudte var bleven staaende et Øieblik, før han faldt død om, og Drabsmanden havde da sagt: »*Damn it! it was not him!*« — »For Fanden! Det var ikke ham!« —, hvorpaa han havde skyndt sig bort, uden at man havde tænkt paa at standse ham.

Et mindre blodigt Skud var jeg med et Par af mine Kammerater en Aften udsat for. Vi

gik igjennem en Sidegade ned til Broen, hvor vor Baad laae, og, da vi nærmede os Enden af Gaden, standsede vi for at vente paa de andre Officerer og stod i en Klynge og passiarede sammen. Lidt efter kom tre Mennesker gaaende opad Gaden paa det modsatte Fortoug; de standsede overfor os, vexlede nogle Ord, og saa faldt der et Skud, hvis Kugle slog ind i Væggen midt imellem vore Hoveder. Vi vendte os imod dem og spurgte, hvad Meningens var, hvortil en af dem svarede: »Jeg væddede blot med mine Kammerater om, at jeg skulde sætte en Kugle midt imellem Deres Ansigter. De seer, jeg har vundet — Godnat, Gentlemen!«

»Godnat!« svarede vi igjen med en Latter, der nærmest var et Kunstprodukt.

I et Samfund som dette vare naturligviis Trudsler og Alt, som var beslægtet dermed, til ingensomhelst Nytte.

Et ganske betegnende Beviis paa, at Familienlivet endnu ikke rigtigt havde formet sig, kunde man daglig faae ved at vandre igjennem Gaderne i Byens Udkanter, hvor de smaa Træhuse vidnede om, at Beboerne endnu ikke havde fundet ret meget af det Guld, som Alle og Enhver gik paa Jagt efter. Huusfædrene i de her boende Smaafamilier maatte i Almindelighed forlade

Hjemmet hele Dagen for at besørge deres Arbeide, og, da der betaltes høie Priser for enhver Haandsrækning, kunde deres Koner ikke forsvare at sidde uophørligt hjemme for at tage sig af Huus og Børn, skjøndt de heller ikke kunde tænke paa at bortødsle deres Indtægter ved at sætte Børnene i Pleie hos Andre. Vanskeligheden ved at lade Børnene ene blev dog klaret paa en meget simpel Maade. Naar Huusmoderen gik ud, bandt hun sit Barn til en lille Stol, som stilledes paa Fortouget foran Huset, foran Stolen blev der sat et lille Bord med lidt Legetøi og under Bordet en Krukke med lidt Barnemad. Hele Opstillingen blev dækket med en meget aaben Vidiekurv i Form af en Bikube, og saa lukkede Huusmoderen sin Dør og gik roligt til sit Arbeide. Hun kunde trygt gjøre det; thi mere end een Gang saae jeg, hvorledes veirslagne Minearbeidere, hvis solide men afblegede Dragt med de svære Støvler og den bredskyggede Hat røbede, at de kun vare paa Besøg i Byen, standsede foran disse Barnebure med et Udtryk i de hærdede Træk, som klart viste, at Minder fra det fjerne Hjem vakttes tillive ved Synet af de Smaa. Var Barnet uroligt, tog Manden med de haarde Næver, der ellers saa villigt greb til

Revolveren, nænsomt og ømt paa den Lille, der var anbetroet de Veifarende.

I mange Henseender var der en vis Overeensstemmelse imellem Tilstandene i Sølvlandet Copiapo og Californiens Guldland; men trods al Lighed i de af eensartede Bevæggrunde fremkaldte Forhold var der en fremtrædende Væsensforskjel imellem de tvende Leier for de to ædle Metaller, hvis indbyrdes Forhold har vakt saamange økonomiske Kvaler i den nyeste Tid. Mineegnene ved Copiapo stod og faldt med Sølvet, hvoraf hele deres Tilværelse var afhængig i det golde og øde Landstrøg, hvis tarvelige lille Flod ikke kunde yde tilstrækkelig Livskraft til Agerdyrkning. Californien derimod eiede prægtige Skove med den herligste Rigdom paa Tømmer, Jordbunden var den rigeste Jomfrumuld, man kunde ønske sig, vandrige Floder skjænkede den Væde, og Klimaet havde alle Betingelser for at bringe en riig Høst ud af det hidtil ubenyttede Land.

Guldet havde draget Folk til Landet, de mange Mennesker skulde have Fødemidler, som i Begyndelsen maatte indføres langveis fra til umaadelige Priser, og saa kastede de Mange, der

vare blevne skuffede af selve Guldgravningen, sig over den frugtbare Jord, der gav dem et langsomt vundet, men langt paalideligere Udbytte. Landets naturlige Rigdom sikkrede Byens Udvikling, og den Tilstrømning, som Guldet nogle faa Aar tidligere havde fremkaldt, fæstnede sig paa Knudepunktet for Tilstrømningen og Omsætningen, San-Francisco, og skabte en Handel med Byggegrunde, der i kort Tid forvandlede Smaafolk til Stormænd i et Land, hvor Folk vurderedes, ikke efter deres aandelige Egen-skaber, men efter den finantsielle Magt, de raadede over.

Mange Adelige, der ved at agere »Løver« i Paris og andre Storsteder havde sat hele deres Formue overstyr, vare tyede herhen for at lappe paa deres hullede Pengepung. En af dem havde efter endeel mislykkede Speculationer resigneret og var bleven Opvarter, en Anden havde tjent sit Livsophold ved at lade sig fæste som Barne-pige hos en af Byens rigeste Familier, og en Tredie, der trods Skjæbnens Ugunst vilde kjæmpe sig frem til noget Stort, havde samlet sig et Corps paa halvandet Hundrede Eventyrere for at erobre Texas. Expeditionen naaede vel sit Bestemmelsessted, men her blev den overvunden og skudt ned til sidste Mand.

Som et Beviis paa, hvorledes man bogstavelig kunde sove sig til Lykken, fortaltes, at en Minearbeider i Byens første Udviklingstid var kommen derhen for at muntre sig lidt efter nogle Maaneders ganske heldig Guldgravning. Efter at have faaet sig en god Frokost med en solid Portion Drikkevarer drev han lidt rundt i den nye By, men blev snart kjed deraf og slentrede ind i et stort Træskuur, hvor der holdtes Auction over alt Muligt og tillige over Byggegrunde. Han satte sig ned paa en Pakkasse og lyttede til den eensformige Opraaben, der havde en saa søvndyssende Indvirkning paa ham, at han paa Nippet til at slumre ind nikkede en to, tre Gange. Men da vaktet han ved et Slag paa Skulderen af Auctionsholderens Medhjælper, der spurgte om hans fulde Navn. Han opgav det, og blev derefter opfordret til at udbetale den Sum, som Auctionsholderen havde opraabt for en Byggegrund. Han havde jo nikket til dette Bud, og Grunden var tilslaaet ham. Det maatte vel være Skjæbnens Villie, at han overvældet af Søvn havde nikket, og, da han havde Guldstøv nok i sin Læderpung, betalte han Beløbet, fik Beviis for Kjøbet udleveret og skyndte sig bort for ikke at nikke sig af med Resten af sit Guld. Det gik i et Par Aar op og ned

med hans Guldgravning, og saa blev han syg i en By i det Indre. Her fortalte Lægen ham, at en Mand af hans Navn blev efterlyst i Aviserne som Eier af en meget kostbar Byggegrund. Han kom sig, reiste til San-Francisco og opdagede, at han var en riig Mand.

Vor danske Consul i San-Francisco var undtagelsesviis en dansk Mand, og han hed *Frontin*. Han modtog mig med den største Elskværdighed og gjorde mig bekendt med de faa Landsmænd, som opholdt sig paa Stedet. En iblandt dem havde tjent som Tømmermand paa et Skib, der var blevet forladt af hele Besætningen, som var draget til Minerne. Han nedsatte sig som Færgemand, oprettede derefter et Skibsværft og var nu baade Værftseier og Rheder.

Frontin fortalte mig, at han i det sidste Par Aar havde seet adskillige Danske, som vare omvendte af Mormonerne og over San-Francisco vare tagne til Mormonstaten Utah ved Saltsøen. En af dem, en Skomager, havde haft sin Kone med sig og havde betroet Consulen, at hans Ægtemage var brav og dygtig nok, men begyndte at blive ham for gammel, da hun var

hans Jevnaldrende, og at han derfor glædede sig til, naar han kom til Saltsøbyen, at forøge sin Huusstand med en yngre Kone, som der var lidt mere Stads ved, — saa kunde den Ældre jo passe Huset, hvilket hun havde et udmærket Greb paa. Et Aar efter var Skomageren kommen tilbage for at søge Skibsleilighed til Europa. Han var meget misfornøiet med de mormonske Forhold: den unge Stadskone havde han ikke kunnet opdrive, men derimod var hans udmærkede Huusmoder bleven lokket fra ham af »en af de Gavtyve i Utah, som havde hele to Koner i Forveien«. —

Den Gjæstfrihed, vi mødte fra Indvaanernes Side, overgik Alt, hvad jeg af den Art tidligere havde oplevet. De forskjellige Brandcompagnier stillede deres glimrende udstyrede Klublokaler til vor Raadighed og gav Tjenerskabet Ordre til, saasnart vi viste os, at bringe os Forfriskninger — selvfølgelig paa Klubbens Regning; ethvert Menneske, man blev forestillet for paa Gaden, indbød øieblikkelig, efterat man havde vexlet Haandtryk, til at tage »en Drik«, og det betragtedes som uhøfligt at afslaae Indbydelsen. De af Byens velstaaende Mænd, som havde Familie og Hjem, holdt aabent Huus for Officererne, og de bemidlede Ungkarle kappedes om

at indbyde dem til de flotteste Middage i de elegante Restaurationer. Der var lagt Beslag paa vor Fritid fra Morgen til Aften, og Rideture, Kjøreture, Frokoster, Middags- og Aftenselskaber summede saaledes om Ørerne paa os, at vi næsten vare glade ved, at Tjenesten nu og da tvang os til at holde Rastdag under vort sex Ugers Ophold.

Blandt de Familier, som vi næsten daglig besøgte, var der en enkelt, der gik i Spidsen for alle de andre, indførte os i Byens toneangivende Selskab og ved Hjælp af sine smukke Døttre kjørte Officererne i Ring med en uforlignelig Færdighed. Familien stammede fra New-Orleans og var kommen til Californien et Par Aar tidligere. Manden i Huset havde svunget sig op ved sin juridiske Forretningsdygtighed, og to af Døttrene vare blevne gifte med et Par af det unge Samfunds ledende Mænd, hvoraf den Ene, *Mac-Allister*, havde været med til at indføre Lynchjustitsen, dengang en tøilesløs Bande Eventyrere var paa Vei til at forvandle den unge By til en Røverrede, hvor Revolveren afgjorde alle Mellemværender.

Den yngste, ugifte Datter overstraalede vel ikke sine to gifte Søstre i Skjønhed, men var i Besiddelse af den vidunderlige Evne til at be-

daare, som ofte findes hos Creolerinder. Det er næsten ørkesløst at prøve paa at skildre hendes Ydre. Det Fængslende hos hende laae langt mere i den Uendelighed af Nuancer, hun kunde give sin Stemme, sin Holdning, sit Smil og sit Blik, og i den fuldendte Kunst, hvormed hun forstod at fange de saarbareste Punkter hos Officerer og Cadetter og at forme sig ind under hver Enkelts Opfattelse af det mest Tiltrækkende hos Kvinden. Hun var forresten middelhøi af Væxt, rank, smidig og yndefuld og altid klædt med en udsøgt Smag. Hendes Haar var mørkt, hendes store lysebrune Øine kunde afspeile en hvilkensomhelst Følelse; men der var dog bestandig i det vekslede Blik Glimt af et Forbehold, noget Uforklarligt, der ligesom dækkede over, hvad hun i sit Inderste tænkte og følte. Den velformede Mund med det indtagende Smil blottede nu og da en Række regelmæssige, hvide Tænder. Hagen var lille, rund og let kløftet. Hendes Stemme var blød i Tale og Sang, men Latteren lidt spids og skarp, som om den ikke rigtig kom fra Hjertet. Men, som sagt, det var ikke Enkelthederne, der skabte hendes Styrke — det var den vidunderlige Blanding af Kunst og Natur, hvormed hun forstod at samle alle disse Enkeltheder til en fortryllende Heelhed.

Ved sit Ydre og ved Evnen til at bruge det havde hun dog ikke kunnet spille saaledes Fjerboldt, som hun gjorde, med ældre og yngre Officerer og med de ældste Cadetter; men hun havde en saa livlig Forstand, en saadan Overflod paa snurrige Indfald og en saadan Hurtighed i Replikken, at hun aldrig kom tilkort. Desuden var hun blandt de første Damer af fransk Herkomst, som Officererne havde truffet sammen med, siden de forlod Hjemmet, hun var fortrolig med de mere kjendte franske Forfattere og var saaledes for dem et henrivende Pust fra det savnede Hjem.

Størst var dog hendes nys berørte Evne til at forme sig efter dem, hun talte med. Det vilde have lønnet sig for en Maler at gjengive det dybe, grundende og medfølende Blik, hvormed hun lyttede til min buttede Kammerat fra »Eurydice«, naar han sad og udviklede for hende med indsmigrende og blød Stemme, »at Livet var et mægtigt Claviatur, at den største Lykke bestod i at faae dets Strenge til at gjenlyde som Svar paa de Toner, der boede i vor egen Sjæl, og at hun havde skjænket ham denne Livslykke ved at give ham en forskjønnet Gjenklang af hans egne bedste Tanker og Følelser«.

En Balletmester vilde uvilkaarligt med et bifaldende Nik have slaaet Takt med Taaspidsen, naar han havde seet hende i en Dands svæve hen over Gulvet med den smukke *Kersaint* fra »Forte«, og en lyrisk Digter vilde have kaaret hende som Sindbillede paa sin Muse, naar hun med et betaget og sværmerisk Udtryk lyttede til de Strofer, som den lyslokkede og kjærlighedsdrukne *Layrle* reciterede for hende.

I sin Tid har jeg brugt hende til Motiv for en Skitse, som jeg kaldte »En Coquette«. Om hun fortjente dette Navn, skal jeg lade staae hen; men vist er det, at det var Officerernes egen Skyld, at hun legede med dem — og større Ulykker gjorde hun ikke. Den, der var haardest medtagen, var den sympathetiske, aabne og impulsive *Layrle*. Om hun var bleven bange for det stærke Indtryk, hun havde gjort paa ham, og vilde helbrede ham, eller om *han* havde været for varm i sin ungdommelige Opbrusen, og hun vilde afkøle ham, skal jeg ikke kunne sige; men det veed jeg, at hun den sidste Aften før vor Afreise fuldstændig slettede ham ud af Tilværelsen, hørte ikke de bønlike Ord, han næsten tryglende henvendte til hende, saae ikke det bedende Blik, der hele Aftenen var fæstet paa hende, og lod, som hun slet ikke saae ham, da hun vexlede

Afskedsord og ømme Øiekast med alle de Andre. Dengang vi roede ombord, sad han ved min Side og lod, som han sov, med Hovedet paa min Skulder; men, da jeg tog min Kappe af, saae jeg, at den var vaad, hvor hans Hoved havde hvilet. — Min runde Kammerat *Laplanche* var heller ikke fri for at være lidt anskudt. Da vi næste Dag stævnede ud af Bugten, stod han som fastnaglet og stirrede ind imod Byen, og paa en spøgende Bemærkning af mig om det Tunge ved Skilsmissen fra et elsket Væsen svarede han høitideligt: »Den, der i et Øieblik som dette driver Spøg med de Indtryk, Frøken *Alice* har efterladt iblandt os, er ikke værdig til at have gjort Bekjendskab med en saadan Kvinde!«

»*Roulement!*« — »Trommehvirvel!« — svarede jeg, idet jeg benyttede det Slagord, som ofte anvendtes overfor dem, der fremkom med en vel salvelsesfuld Bemærkning.

Til Held baade for *Layrle* og *Laplanche* »efterlod deres Sygdom ingen varige Følger«.

Blandt de mangfoldige Gilder, der slyngede sig som en Kjæde om vort Ophold i San Francisco, skal jeg kun opholde mig ved en Banket,

som blev given for vore Officerer af et stort fransk »Ildebrandscompagni«, og ved den store Fest, hvormed Officererne takkede for al den udviste Gjæstfrihed. I Forbigaaende skal jeg dog nævne, at Admiralskibet i Løbet af nogle Timer hver Søndag havde »aabent Huus«, hvor der under Musik af Fregattens Orkester blev holdt improviserede Smaaballer baade paa Skandsen og paa Bakken.

Det franske Brandcompagni, hvis Formaal var at redde Mennesker og Gods under Ildløs, bestod af alle Byens mere velstaaende Franskmænd og havde en righoldig Samling af Redningsapparater, som opbevaredes i en meget rummelig Bjælkehal; men, da det ikke som de fleste Sprøitecompagnier havde sin egen Klub, bødede det paa Mangelen ved at foranstalte en større Middag i Depotbygningen.

Det store Rum var naturligviis decoreret med en Mangfoldighed af franske og amerikanske Flag, og det oplystes af en Række meget smukke Lysekroner, som kun havde den Feil, at de vare konstruerede til Festen og derfor bestod af Træ og Papiir. Ved det store Gaffelbord bænkedes der sig henved tohundrede Deeltagere, den franske Consul præsiderede og oversatte alle Taler fra Fransk til Engelsk og omvendt, medens talrige

Referenter, der tog Deel i Maaltidet ved et særligt Bord, som var anbragt tæt ved Hæderspladserne, med stor Nøiagtighed gjorde deres Optegnelser.

Maaltidet lakkede mod Enden, og Stemningen var meget livlig, da en af »Forte«'s ældre Lieutenanter begjærede Ordet. Han var en mager, men kraftig Mand med et alvorligt Ansigt. Til daglig Brug var han ikke meget talende; men stundom kunde han pludselig, naar Stemningen kom over ham, tage Ordet og udslyngede da sine, snart træffende, snart barokke Indfald med en vældig Røst, som han selv henledede Opmærksomheden paa ved at begynde enhver af sine Taler med Ordene: »Mine Herrer! Jeg vil lade min svage Røst høre.« — Ogsaa her begyndte han, da han havde reist sig, med disse i Eskadren velkendte Ord, der gjorde en vis Virkning ved den Gjenklang, de gav i det store Rum, satte derefter sin Stol op paa Bordet, krøb op paa Stolen og sagde: »*Messieurs! la république est le trait d'union des nations!*« — »Mine Herrer! Republikken er Bindestregen imellem Nationerne!« — Ved Ordet Nationerne slog han ud med Armene og ramte midt i en Lysekrone, hvis Papiirsblomster øieblikkelig fængede og forvandlede hele Krandsen til et Baal. Øieblikkelig lød Commando-

ord fra de forskjellige Førere, fire kraftige Karle tog fat hver i sit Been af Stolen, hvorpaa Tale-
ren endnu stod, og, medens denne lod sig glide
ned i en siddende Stilling, bar de ham ud under
en lystig Opsang, idet han vedblev at raabe: »Ja,
Republikken er Bindestregen!« — Dugene fløi af
Bordene uden Hensyn til, hvad der stod paa
dem, Stiger kom frem, den brændende Lysekroner
blev reven ned og uskadeliggjort, og alle Lysene
blev slukkede, idet de Indbudne høfligt førtes
udenfor den nu mørke Hal. Under Latter og
Spøg hørtes Ytringen: »Det var en nydelig
Bindestreg!«

De franske Officerers Middag blev given om-
bord i »Forte«, hvor man havde flyttet Kano-
nerne bort fra Agterenden af det store, rumme-
lige Batteri, saa at det omdannedes til en prægtig
Spisesal, hvis orlogsmæssige Decorationer bødede
paa den ringe Høide til Loftet. Da Gjæsterne,
lutter Herrer, vare samlede, og man skulde gaae
tilbords, kom der Melding om, at vor utrættelige
Kammerat fra Petropavlovsk, den engelske
Damper »Virago«, var under Indseiling. Der
gik strax en Officeer ombord i den for at ind-
byde Chafen og Messemedlemmerne til vor Fest,
hvornæst der gjordes Plads til dem ved Bordet.
Middagen havde et californisk Tilsnit: til en

Mangfoldighed af Retter skjænkedes Champagne rundt fra først til sidst, og efter hver Ret gjordes der en Pause, under hvilken der blev røget Cigaretter og holdt Taler.

Blandt Talerne var der især een, som gjorde en vis Opsigt. Den blev holdt af en brav Yankee, som søgte at dække over den Animositet, der idetmindste dengang ofte sporedes imellem Englændere og Amerikanere, ved at udbringe en meget elskværdig Skaal for de tilstedeværende engelske Officerer. Man havde vel tidligere drukket paa deres Velgaaende under Skaalen for de Allierede, men Franskmændene vare derefter blevne tagne for sig, og der skyldtes Englænderne den samme Opmærksomhed. »Virago«'s Chef, den rolige og støtte Capitain *Marshall*, der havde vakt almindelig Beundring ved sin Sømandsdygtighed og sit Mod under vor uheldige Kamp, havde imidlertid ikke staaet sig saa tappert overfor de mange Glas, han her maatte tømme, som overfor Fjendens Projectiler: han afbrød Taleren med omtagede, næsten ironiske Bemærkninger, som man søgte at dække ved støiende Bifald, og røbede klart, at han var ude af Stand til at svare. Men svares maatte der, det hørte til Etiketten, og der holdtes saa strengt paa denne Skik, at Ingen tog Ordet, førend der var svaret paa den

sidste Tale, naar denne directe eller indirecte var henvendt til Nogen blandt Deeltagerne i Festen. Man trængte ind paa hans Næstcommanderende, som imidlertid erklærede, at han ikke kunde svare, da han aldrig i sit Liv havde talt; dog, da han mærkede, at en uhyggelig Taushed begyndte at afløse Munterheden, og, da det forestilledes ham, at Taushed fra Englændernes Side vilde blive opfattet som et Beviis paa deres uvillige Stemning imod Amerikanerne, gav han efter, bad om Ordet og reiste sig. De Fleste havde godt mærket, hvor vanskeligt det havde været at faae Svartalen frem, og han mødte derfor, da han reiste sig, over hundrede Par Øine, der opmærksomt vare fæstede paa ham. — »Mine Herrrer!« begyndte han, ... »Mine Herrer!« . . . . »Jeg er ikke vant til at tale.« . . . .

»Never mind!« . . . . »Go ahead!« — »Det er lige fedt!« »Kiil bare paa!« — lød det opmuntrende fra flere Sider.

»Mine Herrer!« . . . . »Jeg troer!« . . . . »Jeg tænker!« . . . . »Jeg føler!«. Her standsede han et Øieblik; men saa foer der en Lysning hen over hans forvirrede Ansigt, og han udbrød med varm og klangfuld Stemme: »Ja, jeg troer, tænker og føler kun Eet, og det er: Gud velsigne Dem Alle!«

Enhver veed, at mange af Tilhørerne lide næsten ligesaa meget som Taleren selv, naar denne famler, bliver forvirret og er ifærd med at gaae istaa, og at derfor en saadan pludselig Indskydelse, der lige med Eet giver den Druk- nende fast Bund under Fødderne, finder en dobbelt Gjenklang. Jublen over hans: »*God bless you all!*« var næsten Glandspunktet i Festen.

En uægte Amerikaner.

Det lystige Liv i San Francisco blev afløst af et langt og eensformigt Ophold i Havnen ved Honolulu paa Sandwichøerne, som jeg andetsteds udførligt har omtalt, og hvor jeg i den danske Consul *Anthon* og hans venlige Frue traf Landsmænd, hvis hyggelige Gjæstfrihed jeg aldrig vil glemme. Mangen hjemlig Aften tilbragte jeg under tropiske Omgivelser paa Verandaen i deres smukke Villa, der laae i den bedste Deel af Byen. Consulen var som ganske ung Mand kommen til Øen med et Koffardiskib, hvor han gjorde Tjeneste som Jungmand. Han havde erhvervet sig en af de store Handlendes Tillid ved sin hurtige Opfattelse og trofaste Ærlighed og havde modtaget Tilbudet om at gaae i Husets Tjeneste. I Tidens Løb blev han sin Handelsherres Compagnon og overtog Forretningen efter hans Død. Det mangeaarige Ophold iblandt Fremmede havde

vel sat sit Præg paa ham. Han førte sig med en Amerikaners selvsikkre Ro og talte Dansk med et engelsk Tonefald; men han var sit Land tro, og det var ikke smigrende Ord, han lod falde om de Danske, som vare saa amerikansk-gale, at de søgte at skjule, at de stammede fra det lille Danmark. Han paastod endog, at man ikke traf saa ganske Faa af »den Slags Narre« i Amerika.

En Aften kort efter min Ankomst fra San Francisco sagde han til mig: »Hør Lieutenant! kom og spiis med os imorgen. Jeg skal sige Dem, vi har Besøg her i Byen af en ganske velhavende Fyr fra San Francisco. Han paastaar, at han er indfødt Amerikaner, og at han ikke forstaaer et eneste dansk Ord; men jeg vil vædde, hvad det skal være paa, at han er Dansk.«

»Hvoraf slutter De det?« spurgte jeg; »kan De høre det paa hans Udtale.«

»Nei! han taler som den bedste Yankey, og dog er der Noget ved Fyren, som ikke hører Amerikanerne til, men som lugter dansk. Hvad det er, kan jeg ikke forklare . . . . Jeg har nu tænkt paa, om jeg ikke kunde fange ham, og det skal De hjælpe mig med imorgen. Seer De, jeg presenterer ham for Dem, vi gaae tilbords og begynde vor Middag uden at tale et dansk Ord med hinanden. Naar vi saa ere komne

rigtig i Gang, giver jeg Dem et Vink ved at knibe det ene Øie sammen. Det er Tegn paa, at De skal holde skarpt Udkig, for saa lægger jeg Fælden, han skal fanges i . . . . Naar jeg nu blot kan finde den rigtige Madding.«

Den næste Dag gav jeg Møde og maa oprigtig tilstaae, at jeg ikke havde en saa fiin Næse som min Vært. Amerikaneren kunde efter min Opfattelse godt være ægte, skjøndt der i hans Udtale var noget Forceret, som kunde vække Mistanke. Samtalen gik livligt paa Engelsk og dreiede sig mest om californiske Forhold. Efter den anden Ret fik jeg det aftalte Vink, just som den Fremmede vexlede nogle Ord med Fru *Anthou*, og strax efter sagde Consulen til mig paa Dansk: »Deres Skib er det sidste, som er kommet hertil fra San Francisco. Skulde De ikke tilfældigviis have hørt Noget om Barken »Emily«, som man i længere Tid havde ventet?«

»Barken »Emily!« udbrød jeg paa Dansk, »har De ikke hørt det? Den er gaaet under med Mand og Muus!«

»Med Mand og Muus?!« foer det paa godt Dansk ud af Munden paa »Amerikaneren«, der havde paastaet, at han ikke forstod et eneste Ord af sit virkelige Modersmaal.

»Der gik De nydeligt i Fælden, Landsmand!«
faldt Consulen ind med et låunt Smil. »Lieute-
nanten har vist aldrig hørt Tale om Deres Skib.«

»Aldrig!« bekræftede jeg, og det syntes at
bøde lidt paa Mandens Flovhed over at være
bleven afklædt.

Et Besøg hos Pomaré.

Otahaiti er i Retning af Naturskønhed og de Indfødtes venlige Sind og tiltalende Ydre ubetinget Perlen blandt Sydhavsøerne. Ogsaa her var det franske Protectorat indført, og en indfødt Fyrstinde udfyldte Pladsen som Franskmandenes underdanige Dronning. Det Besøg, vi aflagde hende kort efter vor Ankomst, skal jeg her gjengive efter en af mine tidligere Skildringer. Franskmandene havde bygget en Regeringsbolig i Villastiil til *Pomaré* i Øens Hovedstad *Papeiti*; men her var hun underkastet den europæiske Etikette, og hendes trofaste Kanaker, der kjendte hendes Smag, havde derfor ved en yndig Bugt, ikke langt fra Byen, opført to store Hytter, bestemte til hende og hendes lille Søn. Naar hun kunde unddrage sig »Statssagerne«, tyede hun herud og var først da rigtig lykkelig. Her kunde hun omgiven af sine Egne, see Øen

speile sig i det klare Vand, der breder sig om den herlige Kyst i Læ af Coralrevene med deres brusende Brænding, som Solstraalerne omgive med en Bølgeleg af vxlende Regnbuefarver; her kunde hun lytte til de glødende Sange, som de musikalske Kanaker havde skabt af de Psalme-melodier, Missionairerne i sin Tid indførte; her kunde hun uforstyrret see sine Undersaatter dandse Nationaldansen, den fyrige Huppahupka — ja, her kunde hun føle sig som en virkelig Dronning paa sin Fædreneø.

Pomaré's Landsted var langt større end de almindelige Kanakhytter, men fuldstændig af samme Skikkelse, med en lav Tremmevæg, der kunde dækkes med Matter, og et meget høit Tag. Gulvet var belagt med den fineste Straa-fletning fra Pomotuøerne. Enden af det udstrakte Rum var ifølge Landets Skik ved et Forhæng afskaaren saaledes, at der dannedes et Soveværelse; men Hovedrummet havde faaet en Afskygning af Civilisationen, idet der her var opstillet et Bord og tolv Stole i Rad. Paa den øverste af disse sad Dronningen, iført en grøn Atlaskes Kjole uden Liv. Hun var vel alt dengang noget før, men bevarede dog endnu kjendelige Spor af sin sjeldne Skjønhed. Lige overfor hende, langs Hyttens Væg, sad en halv Snees

Høvdinge paa Hug og røg deres selvlavede Cigaretter. Vi blev indbudne til at tage Plads paa de opmarcherede Stole; der vexledes ved Hjælp af en Officeer, som kjendte Sproget, en Hoben Complimenter paa begge Sider, og med barnlig Selvtilfredshed viste Dronningen os en Række lithograferede Portraiter af de mere bekjendte Personligheder fra Krimkrigen, hvis Navne hun kjendte. Paa et Vink af Herskerinden forlod et Par af de velskabte, tatoverede Høvdinge Hytten og kom lidt efter tilbage med Hænderne fulde af grønne Cocusnødder, i hvis bløde Skal og geléagtige Kjærne der var skaaret et Hul, saa at vi som af et Bæger kunde drikke den kjølige, næsten vandklare og af en fiin Mandelsmag krydrede »Mælk«.

Da Samtalen begyndte at gaae istaa, spurgte *Pomaré*, om vi ikke vilde besøge hendes lille Søn, den unge Prinds, som beboede Hytten lige over for. Vi fulgte, nærmest af Høflighed, Opfordringen, da det ikke faldt os ind, at der ventede os en behagelig Overraskelse. Prindsen, der nød sin Alders blide Hvile i en Vugge, bevogtet af en Matrone, var dog kun et Paaskud for *Pomaré*, hvis største Lyst det altid havde været at glæde sine Medmennesker, til at indføre os til en heel Buket af unge, smukke Kanakinder,

som i Egenskab af Hofdamer deelte Ophold med Prindsen. I deres lyse, løse Bluser og med Blomsterkrandse om det mørke, bølgende Haar sad de i en Kreds midt i Hytten, da vi traadte ind. Efter nogle pligtskyldige beundrende Udbrud om Dronningebarnets sjeldne Fyldighed og Størrelse leirede vi os paa Gulvet midt i den sortøiede Kreds, hvor vore spanske Cigaretter virkede saa oplivende, at det ikke varede mange Minutter, før Damerne istemmede nogle af deres harmoniske Sange. Efter en længere Pause opfordrede vi dem til igjen at glæde os ved deres Sang; men den Freidigste iblandt de Skjønne erklærede, at det var for varmt til at synge midt paa Dagen. Vor Tolk, der under et længere Ophold paa Øen havde indlevet sig i Forholdene, sprang da op med det Udbrud: »Lad os saa bade os, dertil er det aldrig for varmt!« Damerne tilnikkede deres Bifald, og en af dem viste hele Skaren Veien ad en smal Sti igjennem det tætte Guyavakrat til en herlig, skyggefuld Lund, der omhegnede en lille Indsø, saa speilglat og stemningsfuld, som man kun sjeldent finder den i det virkelige Liv.

»Mandfolkene denne Vei, og vi paa den anden Side af Søen, bag det lille Krat«, befalede

den ledende Hofdame, og vi vare endnu ikke ret komne af Klæderne, før den ene Najade efter den anden krusede Vandet paa Søens modsatte Side. Ude paa Indsøen var der ingen Demarcationslinie, og af en meget tilgivelig selskabelig Drift svømmede vi derfor, da vi vare sprungne ud, over imod Havfruerne; men vi havde gjort Regning uden Vært ved at troe, at de kun paa Afstand gjorde Indtryk af at være Søens Nymphes. Just i det Øieblik, da vi bildte os ind at være paa Nippet til at indhente dem, forsvandt de Alle som ved et Trylleslag. Vi kunde vel sige os selv, at de fjernede sig fra os ved at svømme under Vandet; men Vandfladen var saa rolig til alle Sider, og der hengik øen efter vore Begreber saa lang Tid, inden de kom tilsyne igjen, at vi, trædende Vande, vare fristede til at spørge os selv, om vi ikke vare Gjenstand for et eller andet Kogleri, da pludselig den Ene efter den Anden af os med det mest komiske Ansigtstudtryk forsvandt under Vandfladen. Stakaan-dede, spyttende og pustende kom vi efterhaanden tilsyne igjen og hilstes med en Skoggerlatter af de sig i en halv Snees Favnes Afstand vuggende Najader, der havde spillet os dette uventede Puds. Vi holdt os derefter med tilbørlig

Forsigtighed paa vore Enemærker, men vare naturligviis meget flove over i vort eget Element at være blevne tagne saaledes ved Næsen, eller rettere ved Benene, af Dronning *Pomaré's* overgivne Hofdamer.

Afgang fra »Eurydice«.

Med den første Post, som naaede Valparaiso efter vor Tilbagekomst dertil, fik vi endelig vore Breve, der i Løbet af ti Maaneder havde søgt os i forskellige Havne, hvor vi ikke havde været. Min officielle Hjemkaldelsesordre var ikke iblandt dem; men saavel de offentliggjorte Meddelelser om Danmarks Neutralitet som Udtalelser til mig i private Breve gjorde det ligesaa utvivlsomt for Chefen som for mig selv, at jeg burde forlade »Eurydice«, der var bestemt til atter at deeltage i krigerske Foretagender. Ingen fransk Orlogsmand med et reent og klart Fredsprogram opholdt sig paa Kysten, og jeg maatte altsaa drage hjem. Heldigviis laae vor tidt omtalte Ven »Virago« tilankers ved Valparaiso og gjorde klar til sin Hjemreise. Chefen gik med mig ombord i den, og den engelske Skibschef samtykkede øieblikkelig i at tage mig med til

England. Den næste Dag kom to af de engelske Officerer ombord til os for at byde mig velkommen i deres Messe.

Foreløbig blev jeg endnu et Par Dage paa »Eurydice«, hvor saavel Chef som Officerer gjorde Afskedsfest for mig. Ved Middagen i Kahytten talte vor tause Mand saare venligt til mig og yttrede blandt Andet i sin Skaaltaale, at Alle ombord i de to Aar, jeg havde faret med Skibet, fuldstændig havde glemt, at jeg ikke var Franskmand. Den paafølgende Dag, nogle Timer før Corvetten lettede, var jeg inde hos ham for at sige Farvel, og det var langt mere en ældre trofast Ven end en Skibschef, der trykkede min Haand og sluttede med at yttre, at han haabede, at jeg ved Ankomsten til Paris, hvor jeg skulde melde mig fra Tjeneste, vilde finde en Erindring fra ham i den Æreslegion, som han ved to forskjellige Leiligheder havde indstillet mig til.

Med mine Messekammerater vexlede jeg det franske Favntag og forlod dem med en inderlig Taknemmelighed for det gode og trofaste Sindelag, hvormed de havde behandlet mig under vort Samliv.

Fra »Virago«'s Dæk saae jeg mit gamle Skib støvne ud af Bugten, og kort efter forlod jeg Valparaiso under engelsk Flag.
